بسم الله الرحمن الرحيم

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلِّغُوْا عَنِّي وَلَوْ اٰيَةً

હ૦ રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વસલમે ફરમાવ્યું મારા હુકમો પહોંચાડો અગરચે એકજ હુકમ હોય.

★

દીવાને મશાયખ

ઇબાદત

ભાગ બીજો

ફસલ તેરમી

ઝકાત, રોઝા, હજ, નિકાહ, કુરબાની, શીકાર, શરાબ, મકરૂહાત. અને બીજા અહમ મસલાઓનો ખુલાસાવાર બયાન છે.

★

છપાવી પ્રગટ કરનાર

મોમિન એક્ષલસીયર એસોસીએશન.

૧૭૭, બીલાસીસ રોડ, મુંબઈ, ૮.

★★
★

આવૃતિ પહેલી
ઈ. સ. ૧૯૪૮

(કીંમત પાંચ રૂપીઆ)

પ્રત ૫૦૦
હી. સન ૧૩૬૭

આ કીતાબ એક્ષલસીયર એસોસીએશન, બીલાસીસ રોડ, મુંબઇ ૮.
ચેમ્પીયન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, બાપટી રોડ, મુબઇ ૮ માં છપાવી પ્રગટ કરી.

بسم الله الرحمن الرحيم

પ્ર સ્તા વ ના

અલહમદો લિલ્લાહે રબ્બીલ આલમીન. વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા સય્યદિલ મુરસલીન, વ અલા આલેહી વ અસહાબેહી અજમઇન.

બધી તા'રીફ ખુદાએ તઆલના માટેજ છે, જે તમામ દુનિયાનો પાલનહાર છે. બેહદ અને અપાર દરૂદ અને સલામ તમામ રસુલોના સરદાર હ૦ મોહંમદ મુસ્તફા સલ૦ અ૦ વ૦ પર, તેમની આલ, અસહાબ અને બધા પેરવી કરનારાઓ પર થાઓ.

હમદ અને દરૂદ ના બાદ અરજ કરવાનુ કે ઇસલામના અકીદા સહી અને દુરસ્ત કરવાના બાદ સૌથી વધારે જરૂરી ઈલમે ફિકાહ એટલે ઈસલામી શરીઅતનું ઇલમ શિખવું છે. હ. પીર મશાયખ રહે. તેમના દીવાનમાં ફિકાહ (ઇબાદત) ની બે ફસલો (ભાગ) લખી છે. તેમાથી પહેલો ભાગ જનાબ હાજી જમાલુદ્દીન નુરમોહંમદ સાલેહ સાહેબે છપાવીને પ્રગટ ૧૩૪૨ હીજરીમાં કરેલ હતો. આ બીજો ભાગ છપાવીને પ્રગટ કરવાનું કામ ખુદાએ તઆલાએ અમારા જેવા નાચીજ કમહસ્તીના બંદાઓ પાસે લીધું છે તે માટે અમો તે મહેરબાન પાક પરવરદિગારનો બહુજ એહસાન અને શુકર માનીએ છીએ.

ફિકાહના આ બીજા ભાગમાં હ. પીર મશાયખ રહે. ઝકાત, રોઝા, હજ. ફિતરો, કુરબની, નિકાહ, મકરૂહાત શરાબ અને શિકારના ખુલાસાવાર બયાન ઘણુ કરીને અરબી 'કનઝ' કિતાબમાંથી મસઅલા લઇને લખેલ છે. વળી આપે આ કીતાબમાં કોઇ કોઇ ઠેકાણે વિરસાનો બોલ વાપરેલ છે જેમકે:–

જે માકા વેરસા, પાયા બાલકરે નાહાં
વે બાલક ગણાયા, ફકીરૂં માહાં
તો ઓસકા રે ફિતરા, બાપકુ દેના.
એ લડકા ફકીરૂં, મા બુઝરે લેના,
હોવે માકા વેરસા, ઓસ લડકેકુ દીતા,
તો ઓસ માંહેથી દેના, હે હોકમ રે કીતા,

બયાન ૩૩, પાનું ૫૬.

જું ભાઇ ને બાવા, દાદારે કહીએ,
જું ચચાભી સંગ, ઓર બાવેકે લહીએ,
જે નજદીક હોવે. જીસે વિરસા પોચાતા,
વે સગીર કેરા, નિકા રે કરાતા,

બયાત ૮૭ પાનું ૧૫૩,

આ વિરસા બાબત થોડોક ખુલાસો કરવાની જરૂર છે. અલ્લાહતઆલા એ કુરઆન શરીફમાં મૈયતના માલની વહેંચણી તથા વારેસોના હિસ્સાઓને વિગતવાર બયાન ફરમાવેલ છે. જે લોકો ખુદા અને રસુલના હુકમના માફિક દરેક વારેસને તેનો હિસ્સો પહોંચાડશે તો અલ્લાહતઆલા તેમને એવી જન્નતમાં જ્યાં નેહરો વહે છે હંમેશના માટે દાખલ કરશે, આખેરતમાં એજ મોટી મુરાદ અને નસીબદારી છે. અને જે લોકો વારેસોને તેમનો હિસ્સો શરીઅત માફિક નહી આપે તો અલ્લાહતઆલા તેમને હંમેશના માટે દોઝખમાં નાખશે, અને તેમના માટે અઝાબ ઝલીલ કરનાર છે, અલ્લાહ તઆલાએ ઘણી તાકીદો સાથે વિરસો આપવાના હુકમ બયાન ફરમાવ્યા છે, આપણા નબીએ કરીમ સ. અ. વ. ફરમાવ્યું છે કે મીરાસના એટલે વિરસાના મસલા પોતે શીખો અને બીજાને શીખાવો કારણ કે તે અર્ધો ઇલિમ છે વારસાનો એક મસલો શીખવ્વો બીજા સૌ મસઅલા શીખવવા બરાબર સવાબ છે,

હવે મૈયતના માલનો શરીઅતનો હુકમ સાંભળો, જ્યારે કોઇ માણસ મરી જાય તો સઉથી પહેલા તેના માલમાથી તેનું કફન દફન શરીઅત પ્રમાણે કરવું જોઇએ, તે બાદ જો માલ બચે તો તેનું તમામ દેવું આપવુ જોઇએ, દેવું ચુકવવા બાદ જો માલ બાકી રહે તો તે માલના ત્રીજા ભાગમાંથીં જો મરનારે શરીઅત પ્રમાણે વસીયત કરી હોય તો તે અદા કરવી જોઇએ. ત્રીજા ભાગથી વધુ વારેસોની રજા સીવાય મૈયતના માલમાથી વાપરવું જાએઝ નથી જો વારેસોમાં નાબાલેગ બાળક હોય તો તેની રજાનો એતેબાર નથો તેના હીસ્સામાથી ખરચ કરવું જાએઝ નથી, ત્રીજા ભાગમાંથી વસીયત જો શરીઅત માફિક હોય તો અદા કરવી જોઇએ જેમકે મુરદાના ઉપર કેટલીક ફરઝ નમાઝો યા રોઝા યા ઝકાત યા હજ વીગેરે બાકી રહી ગઇ હોય અને તે પોતે કહી પણ ગયો હોય કે મારા માલમાથીં નમાઝ યા રોઝાનો ફીદીયો આપશો અથવા ઝકાત આપશો યા હજ કરાવશો યા બીજો કોઇ નેક કામની વસીયત કરી હોય જેમકે અમુક મીસકીનને આટલુ આપશો તો એ દુરૂસ્ત છે, અને જો કોઇ વસીયત શરીઅત ના ખિલાફ હોય જેમકે મારી પાછળ મારા માલમાથી દસમુ વીસમુ, ચાલીસમુ કે વરસી કરશો અથવા તો બાપ દાદાની રસમ અદા કરવા માટે ન્યાત જમાતને મેમાણી કરી ખવડાવશો તો એવી વસીયતને અદા કરવી જાએઝ નથી. અને એવી

મેમાણીનું ખાવું પણ જાએઝ નથી. વળી જો નાબાલેગના હીસ્સામાંથી જો મેમાણી અથવા ગામે ગામ ચીઠીઓ લખી ફાતીઆના નામે ખાણું પકાવી ખવરાવવુ તે ખાણું ખાવું તથા ખવરાવવું જાએઝ નથી અલ્લાહ તઆલાએ ફરમાવ્યું છે કે જેઓ યતીમોનો માલ નાહક ખાય જાય છે તેઓ પોતાના પેટમાં આગ ભરે છે, અને તેઓ ટુંકમાં દોજખમાં જશે. વિરસાનો એવો હુકમ છે કે જેટલા હકદાર હોય તેટલાઓને તેમના ભાગ મુંજબ આપવું જોઇએ તેના ખિલાફ કરશે તો ગુનેહગાર થશે. ખુદાએ તઆલા સરવે ભાઇઓને શરીઅત પ્રમાણે અમલ કરવાની તોફીક બક્ષે.

હ. પીર મશાયખ રહે. લખેલ તેર ફસલોની ગઝલો (બયાન) ના જુના નંબર જોતા એમ સાબીત થાય છે, કે આપે એક સિલસિલાવાર દીવાન લખ્યું છે. તે તેર ફસલોના કુલ બયાન ૨૩૫૮ છે અને કુલ પાના ૩૪૦૭ છે.

દીવાને મશાયખની તેર ફસલોના નામ, સિલસિલેવાર બયાનોના નંબર અને તે ફસલોનો ટુંકસાર આ કિતાબના શરૂઆતમા આપેલો છે. તે સિવાય હ. પીર મશાયખ રહે. એક **નાનુ નુરનામુ**, એક **નાનુ મેરાજનામુ**, એક **તરીકતની કિતાબ** અને કંઇક **સીડીઓના** એટલે પરચુરણ બયાન પણ લખ્યાં છે, હ. પીર મશાયખ રહે. નો આપણી કોમ પર અપાર એહસાન છે. આ તેર ફસલોમાં આપે તમામ દીનનો ખુલાસો આપણોને લખી આપ્યો છે, ખુદાએ તઆલા તેમની કબરમાં પોતાની રહેમતનું નુર ભરે અને તેમનો મરતબો બુલંદ કરે.

આ કિતાબ મોમિન એક્ષલસીયર એસોસીએશન તરફથી નકલ કરાવી છપાવવામાં આવી છે, તે માટે અમો તેના મેમ્બરો માટે ખુદાએતઆલા પાસે દુઆ કરીએ છીએ કે તેમને આવા દીની કામો કરવા માટે વધારે તોફીક આપે, જે જે બીજો સાહેબોએ આ કામમાં મદદ કરી છે, ખુદાએતઆલા તેમની આ દીની ખિદમતને તેમની આખેરતની નજાતનો સબબ બનાવે.

છેવટમાં મહેરબાન વાંચકોને વિનંતી છે કે જે કંઈ ભુલ છાપવામાં રહી ગઇ હોય તે સુધારીને વાંચશો.

આખેરતમાં ખુદાએતઆલાથી બખશીશની ઉમ્મીદથી આપણા હ. પીર મશાયખ રહે. ના શબદોમાં દુઆ માંગીને દીબાચો પુરો કરૂં છું.

બખશ તુ ઇલ્લાહી, સુરીજન હારા,
હે બંદા આસી, તેરા રે બચારા.
આકેબત કીજીઓ ખેર તુ, સાહેબ તુ સત્તાર રે,
સાહેબ તુ સત્તાર,
સો દોસ્તી ખાતમ નબીકી, ભી અનુકે ચારૂ યાર રે,
ભી અનુકે ચારૂ યાર.

(ફી. "ખુલફાએ રાશેદીન" પીર મશાયખ).

વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા સય્યદિલ મુરસલીન વ અલા આલેહી વ અસહાબેહી અજમઇન,

લી૦ નાચીજ

હા. દાઉદ હા, રાજમોહમદ દાઉવા.

——અણમોલ મોતી——

દીવાને મશાયખની તેર ફસલોના નામ સિલસિલેવાર બયાનોના નંબર અને તેનો ટુંક ખુલાસો નીચે મુજબ છે.

ફસલ નંબર	ફસલનું નામ	બયાન નો શરૂ નંબર	બયાન નો આખરી નંબર	ફસલના બયાનોનો ટુંકસાર
૧	નુંર નામા	૧	૧૪૭	અલ્લાતઆલાની પાક ઝાત અને તેની સિફતોના બયાન. અલ્લાહ એક છે એનો કોઇ શરીક નથી અને એના સિંવાય બીજા કોઇની ઇબાદત કરવી નહી. હ. મોહંમદ સ. અ, વ. ના નુરની પેદાશના અને આપના નુરથી તમામ મખલુકાતની પેદાશના બયાન અને પેગંબરોના બયાન છે.
૨	મેરાજ નામા	૧૪૮	૩૨૯	આપણા નબીએ કરીમં સ.અ.લ. ને મેરાજ થઇ. આપ પોતાનાં મુબારક બદન સાથે સાતે આસમાન પાર કરી અરશે અઝીમ પર જઇ અલ્લા તઆલા સાથે વાતો કરી તેના બયાન અને જન્નત અને દોઝખ વિગેરે ના બયાન છે,
૩	ગઝવાત	૩૩૦	૫૩૪	જે લડાયોમાં આપણા પીયારા નબી સ.અ.વ. તશરીફ લઇ ગયા લશકર સાથે તેના બયાન છે.
૪	ગિરદીયા	૫૩૫	૬૫૨	આપણા પિયારા નબી સ.અ.વ. ના હુલીયા મુબારકના, ચાલ ચલણના અને આપની બીબી-યોના બયાન છે.

ફેસલ નંબર	ફેસલનું નામ	બયાન નો શરૂ નંબર	બયાન નો આખરી નંબર	ફેસલના બયાનોનો ટુંકસાર
૫	મોજીઝાત	૬૫૩	૭૮૦	આપણા પિયારા નબી સ. અ વ. ના મોજીઝોના બયાન છે.
૬	વિસાલ નામા	૭૮૧	૯૩૨	આપણા પિયારા નબી સ.અ.વ. ના સગાઓના, આપની વફાતના બયાન અને આપ પર દરૂદ પઢવાથી કેટલો ઘણો સવાબ છે તેના દરૂદોના સાઠ બયાન છે.
૭	ખુલફાએ રાશેદીન	૯૩૩	૧૦૪૯	આપણા પિંયારા નબી સ.અ.વ. ના ચાર ખલીફાઓની બુઝુરગી ના બયાન છે, પહેલા ખલીફા હ. અબુબકર સીદીક (રદી) બીજા ખલીફા હ. ઉમર ફારૂક (રદી) ત્રીજા ખલીફા હ. ઉસમાન ઝિન્નુરેન (રદી) અને ચોથા ખલીફા હ. અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ છે. ચારે ખલીફાઓને માનનાર સુન્નત જમાઅત આખેરતમાં જન્નતી થાશે.
૮	મકતુલ નામા (ભાગ ૧)	૧૦૫૦	૧૩૦૨	હ. મોહંમદ સ. અ, વ. ની અહલેબૈતની બુઝુરગીના બયાન છે તેમજ હ. ઇમામ હસન અને હ. ઇમામહુસેન (રદી) ની શહાદતનો બયાન છે અહલે બૈતથી સુન્નત જમાઅતના અકીદા પ્રમાણે મોહબ્બત રાખવી ઈમાનની નીશાની છે.
૯	મકતુલ નામા (ભાગ ૨)	૧૩૦૩	૧૬૦૩	

ફસલ નંબર	ફસલનું નામ	બયાન નો શરૂ નંબર	બયાન નો આખરી નંબર	ફસલના બયાનોનો ટુંકસાર
૧૦	ઇમાન ભાગ ૧	૧૬૦૪	૧૮૨૦	અકીદાના બયાન, મીશકાત શરીફમાંથી હદીસોના બયાન લખેલા છે, અલ્લાહ તઆલા પર તેની તમામ સિફતો સાથે ઇમાન લાવવું, ફરીશતાઓપર આસમાની કીતાબોપર, પેગંબરોપર અને કીયામતપર ઇમાન લાવવાના અને કબીરા ગુનાહ વિગેરેના બયાન છે.
૧૧	ઇમાન ભાગ ૨	૧૮૨૧	૨૦૩૭	તકદીરના બયાન, કબરના અઝાબના બયાન, સુન્નતની પેરવી કરવાની તાકીદ અને બિદઅતથી બચવાના બયાંન દીનદાર આલિમોની જમાઅત સાથે રહેવું અને જાહીલોથી દુર ભાગવાના બયાન છે.
૧૨	ઇબાદત ભાગ ૧	૨૦૩૮	૨૨૦૦	વઝુના બયાન, ગુસલના બયાન, પાક પાણી અને નાપાક પાણી ના બયાન, તયમ્મુમનાં બયાન, પાકી અને નાપાકી ના બયાન નમાઝના બયાન વિગેરે છે.
૧૩	ઇબાદત ભાગ ૨	૨૨૦૧	૨૩૫૮	ઝકાત, રોઝા, હજ નિકાહ, કુરબાની, મકરૂહાત, શરાબ અને શિકારના બયાન છે.

"ઇબાદત" ના ભાગ બીજાનું સાંકળીયું.

પાનું નં.	બયાન નં.	વિગત
૧	૧	ઈસ્લામમા ઝકાતની વ્યાખ્યા અને તેનો ખુલાસો.
૧૧	૮	ઉંટની ઝકાત આપવાનું બયાન.
૧૭	૧૧	ગાયો ભેસોની ઝકાત આપવાનું બયાન.
૨૧	૧૩	બકરીઓની ઝકાત આપવાનું બયાન.
૨૨	૧૪	જે જનાવરો પર ઝકાત વાજીબ નથી તેના બયાન.
૨૮	૧૮	રોકડ નાણું સોનું અને ચાંદીની ઝકાતનું બયાન.
૩૪	૨૨	ઝકાત વસુલ કરનારનું બયાન.
૩૯	૨૫	જમીનમાંથી ખાણ નીકલે તેની ઝકાતનું બયાન.
૪૧	૨૬	જમીનના મેસુલનો દસમો ભાગ આપવાની રીત.
૪૭	૨૯	ઝકાત કોને આપવી તેનુ બયાન.
૪૯	૩૦	ઝકાત કોને નહી આપવી તેનું બયાન.
૫૪	૩૩	રમઝાનની ઇદનો ફિતરો આપવાનું બયાન.
૬૦	૩૬	રોઝાનું બયાન.
૯૨	૫૪	એતેકાફના બયાન.
૯૫	૫૬	હજનું બયાન.
૧૨૦	૭૦	નિકાના બયાન,
૧૨૯	૭૫	જે ઓરતોથી નિંકાહ કરવું હરામ છે તેના બયાન.
૧૪૬	૮૪	મુતાઅના નિકાહ અને વખતીયા નિકાહનું બયાન
૧૪૮	૮૫	ઓરતના વાલીનું બયાન.
૧૫૮	૯૦	પોતાનો કબીલો મુકી બીજા કબીલામા નિકાહ કરવાનું બયાન
૧૬૭	૯૪	મહેરનું બયાન.
૧૯૦	૧૦૬	ગુલામના નિકાહનું બયાન.
૧૯૮	૧૧૦	કાફીરોના બયાન.
૨૦૭	૧૧૫	ઓરતોની વારી અને ભાગનું બયાન.
૨૦૮	૧૧૬	દુધ પીવાની સગાઇનું બયાન.
૨૨૧	૧૨૨	ઝબાહ કરવાના બયાન.
૨૩૦	૧૨૭	જે જનાવર ખાવા હરામ છે તેનું બયાન.
૨૩૬	૧૩૦	કુરબાનીનું બયાન,
૨૪૫	૧૩૫	મકરૂહ ચીજોનું બયાન.
૨૬૪	૧૪૪	શરાબનું બયાન.
૨૭૨	૧૪૮	શિકાર કરવાના બયાન.
૨૮૫	૧૫૫	૧૩૦ ફરઝોનું બયાન.

ઓરતોને તલાક આપવા બાબત ટુંક ખુલાસો.

અલ્લાહતઆલાએ કુરાને શરીફમાં ફરમાવ્યું છે કે "અય નબી જ્યારે તમે ઓરતોને તલાક આપો તો એવી હાલતમા તલાક આપો કે તેની હેઝની મુદત જતી રહે અને ઇદ્દતને પુરી કરો અને અલ્લાહ તઆલાથી ડરો જે તમારો પાળવા વાળો છે અને તેમને પોતાના ઘરોમાથી ઇદ્દતની મુદત-મા કાઢો નહી અને તેમને જોઇએ કે નીકળે નહી પણ તે વખતે (કાઢો) કે હરામકારી ખુલ્લમ ખુલ્લા લાઝિમ આવે (યાને શા-ક્ષીઓ સાથે) અને એ અલ્લાહની હદો છે. અને જે શખશ અલ્લાહની હદો ઓળંગી ગયો તેણે બેશક પોતાંના નફસ પર ઝુલમ કર્યો. તુ ન જાણે શાયદ કે અલ્લાહ તઆલા પયદા કરે ત્યાર પછી (યાને તલાક પછી) એક સારૂ કામ.

"યાને તલાક સંબંધી જે ખુદાએ તઆલાના હુકમો છે તેથી ઉલટું ન કરો" દાખલા તરીકે આ વાત કે હદીસમાં એકી સાથે ત્રણ તલાક દેવાની મુમાનિયત છે એટલે મના કરેલું છે તો એવું ન કરો અને હયઝમા તલાક ન આપો.

અને તલાક દેવામા આવેલી ઓરતોને ઇદ્દતમા "તેમના રહેવાના ઘરોમાંથી (બહાર) કાઢો નહી અને નતો તે ઓરતો પોતે નિકળે, પણ. હા, કોઇ ખુલ્લી બેહયાઇ કરે તો જુદી વાત છે. દાખલા તરીકે બદકારી યા ચોરી કરે તો એ સુરતમા સઝા માટે ઘેરથી કાઢી મુકવામાં આવે યા ઝબાનદરાઝી અને હંમેશાનો ગમ અને તકરાર રાખતી હોય તો તેને કાઢી મુકીને તેના બાપના ઘરે મોકલી દેવી જાયઝ છે.

આગળ તલાક આપવા વાળાને તરગીબ આપી છે કે તલાકમા "રજઇ" (યાને એક તલાક) આપવી બહેતર છે "મુગલ્લઝા" (એક સાથે ત્રણ તલાક) ન દેવી જોઇએ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે કે "અય તલાક દેવાવાળા તને ખબર નથી કદાચ અલ્લાહ તઆલા આ તલાક પછી નવી વાત તારા દીલમાં પયદા કરી દીએ."

હદીસમા આમ તોર પર તલાકને બુરી કીધેલી છે પણ ખાસ કરીને ત્રણ તલાકોને ઘણીજ બુરી કીધી છે. જ્યાં સુધી મરદ અને ઓરતમાં નિભાવ બને ત્યાં સુધી તલાક આપવી જોઇએ નહી અને જો તલાક સિવાય બીજો કોઇ ઇલાજ ન હોય તો તેને માટે આ હુકમ છે કે પહેલા એક તલાક આપે એથી ઓરતનો નાઝ અને નખરાં ટુટી જશે અને સુધરી જાય તો તેને પાછી ઇદ્દતની અંદર વગર નિકાહ રાખી શકે છે પણ

ત્રણ તલાક એકી સાથે આપવાથી ફેંસલો થઇ જાય છે અને મરદ તે ઓરતને વગર હલાલે પાછી નિકાહમા લાવી શકતો નથી. પાછળથી શરમીંદા થવુ પડે છે અને પસ્તાવો કરવો પડે છે.

અગર તલાક આપયા વગર નિભાવ થાય એમ ન હોય તો પ્રથમ ઓરતને એક તલાક હયઝથી પાક થયા બાદ આપે જો ઓરત સમજે નહી અને નાલાયકી મુકે નહી તો બીંજા મહીનામાં હયઝથી પાક થયા બાદ બીજી તલાક આપે એમ કરવાથી તે બંનેને વિચાર કરવાનો એક મહીનો મળશે જો બંનેમાં પાછો સંપ થઇ જાય તો "રજઅત" કરી લે યાને તે ઓરતને ઇદ્દતની અંદર પાછી વગર નિંકાહે રાખી લે. જો બે તલાક આપવા બાદ પણ બંનેમા સંપ ન થાય તો ત્રીજી તલાક નહી આપે પણ ઇદ્દત પુરી થવા દે, ઇદ્દત બાદ તે ઓરત તે મરદના નિકાહમાંથી નિકળી જશે, પણ એટલો તો લાભ થશે કે જો પાછળથી પસતાવો કરી બંનેમા સંપ થાય તો હલાલા કર્યા વગર બંને જણ નવો નિકાહ કરી શકે છે. અને જો ત્રણ તલાક આપી દીધેલી હોય તો નિકાહ ટુટી જશે અને ઇદ્દત બાદ તે ઓરત બીજા મરદ સાથે હલાલા (નિકાહ) કર્યા સિવાય તેનો તે મરદથી કોઇપણ રીતે નિકાહ થઇ શકતો નથી. હલાલા શરીઅતમા એને કહે છે કે જ્યારે એક ઓરતને એક મરદે ત્રણ તલાક આપી, તે ઓરત ઇદ્દત પુરી કર્યા બાદ બીજા મરદ સાથે નિકાહ કરે અને હમબીસ્તર પણ થાય અને ત્યાંથી પણ તેને તલાક મળે તો પછી ઇદ્દત પુરી કર્યા બાદ તે ઓરતના નિકાહ તેના પહેલા મરદ સાથે હલાલ થઇ શકે છે. તેને હલાલા કહે છે. પણ બીજા મરદ સાથે નિકાહ કરતી વખતે તલાક આપવાની શરત નહી કરવી જોઇએ નહી તો તે શરતથી નીકાહ કરનાર અને તે કામમા વચમા પડનાર બધાઓ પર અલ્લાહતઆલાની લાનત છે.

ઉપર લખેલા તલાક સંબંધના હુકમો અને ખુલાસો કોઇની સમજમા બરાબર નહી આવે તો કોઇ આલિમને પુછીને સારી રીતે સમજી લેવું.

પાંચથી વધુ કીતાબો અગાઉથી ખરીદનારા

ગ્રહસ્થોના નામ

૨૫	મશાયખી ટી એન્ડ પ્રોવીઝન સ્ટોર્સ	સીધપુર
૨૫	હા સુલેમાન અલીજી મલપરા	ખલી
૨૫	હાજી ઈબ્રાહીમ પીરમોહમદ શેલીયા	ગઠામણ
૨૫	સુલેમાન કમાલ કાપડીયા	મજાદર
૨૦	હા ઈબ્રાહીમ હા. રેશન સેલીયા વોચમેકર	ગ ામણ
૨૦	ફતેમહમદ રાજમહમદ મેહસાણીયા	રસલપુર
૨૦	રાજમહમદ નુરમહમદ ઉબા	સેદ્રાણા
૨૦	સુલેમાન હાજી અલીજી બદરા	બસુ
૧૫	અબ્દુર રહીમ હાજી ઈબ્રાહીમ કોજર	પીરોજપુરા
૧૫	હબીબ નસીરૂદીન કોજર	"
૧૫	હબીબ રાજમોહમદ લાલ	..
૧૫	હબીબ જાનમોહમદ મોકણોજીયા	વાઘણા
૧૫	ગુલામ જીવા ચારોલીયા	સેદ્રાણા
૧૫	દોસ્તમોહમદ દાઉદ સેલીયા	પીરોજપુરા
૧૫	દાઉદ હાજી ઈબ્રાહીમ કરડીયા	છલોલ
૧૫	હાજી અલીભાઇ જેથરા ખરોડીયા	પાણપુર
૧૦	હાજી જાનમોહમદ હાજી નસીરૂદીન બાલવા	પીરોજપુરા
૧૦	હાજી ઈબ્રાહીમ જમાલુદીન ઢુકા	ગઠામણ
૧૦	હાજી ઇબ્રાહીમ જાનમોહમદ કડીવાલ	પીરોજપૂરા
૫	હાજી સુલેમાન નાથુ રણાસરીયા	બસુ
૫	હાજી વલીમોહમદ સેરસીયા	ટોકરીયા
૫	લાડા કરીમદ બાદરપુરા	બસુ
૫	હાજી ઈબ્રાહીમ મેમનજી બડ	પીરોજપુરા
૫	મેમનજી પીરમોહમદ બાલસાણીયા	"
૫	અબ્દુલ્લા ગાજી અથાણીયા	ગઠામણ
૫	અલીમોહમદ દાઉદ ભોરણીયા	ડુગરીયાસણા

૫	હાજી નસીરુદ્દીન મીયાજી ચારોલીયા	પીરોજપુરા
૫	હાજી સુલેમાન કરીમમોહમદ વગદીયા	તેનીવાડા
૫	સુન્ની હન્ફી મશાએખી મોમિન જમાઅત	બીલાસીસરોડ. બસુ
૫	છાપી ટી એન્ડ પ્રોવીઝન સ્ટોર્સ	છાપી
૫	કુતુબખાનએ મોહમદીયા નવી મસ્જીદ	,,
૫	હાજી નુરમોહમદ હાજી અલીજી મૂખી	ભાગોળ
૫	હાજી અલાઉદ્દીન હાજી મોહમદ	મેતા
૫	મો. યુસુફ મીયાંજી આગલોડીયા	ફતેગઢ
૫	હાજી તાજમોહમદ જાનમોહમદ અથાણીયા	બસુ
૫	હાજી સુલેમાન મેમનજી અથાણીયા	,,
૫	અબ્દુલહલીમ વલીમોહમદ રણાસરીયા	,,
૫	અબ્દુલ હકક નસીરૂદ્દીન લોરીયા	,,
૫	ગુલામ રસૂલ નુરમોહમદ સાકરી	પીરોજપુરા
૫	દાઉદ સૂલેમાન નાદોલીયા	મજાદર
૫	અબ્દુલરહીમ હાજી અલીજી કોટડીયા	કમાલપુર
૫	પીરમોહમદ હાજી વજીરૂદ્દીન છાપીયા	છાપી
૫	હાજી જાનમોહમદ હાજી ઇબ્રાહીમ સાલેહ	પીરોજપુરા
૫	હાજી જમાલુદ્દીન નુરમોહમદ સાલેહ	પીરોજપુરા
૫	હબીબ હાજી કરીમમોહમદ બાલવા	ઉડલોલ
૫	હાજી દાઉદ જાનમહમદ ઝઘરાળ	ચુડી
૫	હાજી નુરમહમદ જાનમહમદ ઝઘરાળ	,,
૫	હાજી રાજમહમદ વલ્લી કરડીયા	શેદ્રાણા
૫	હાજી દાઉદ નુરમહમંદ પટેલ	,,
૫	નુરમહમદ જમાલ મરેડીયા	ચાટાવાડા
૫	સુલેમાન તાજુ સુણસરા	મેતા
૫	હાજી ફતેમહમદ હાજી જાનમહમદ સાજી	ભાગોળ
૫	હાજી નુરમહમદ જલાલ બાલસાણીયા	પીરોજપુરા
૫	હાજી જાનમહમદ અલીમહમદ મોણસીયા	ચડોતર
૫	હા. મીયાજી હા. યુસુફ ચોધરી	મેતા

અર્પણ

હાજી જમાલુદ્દીન નુરમોહંમદ સાલેહ સાહેબ,

ગામ પીરોજપુરવાલા.

આપે આપણા હ. પીર મશાયખ રહે. ના લખેલા દીવાન ની તેર ફસલો ગામે ગામ ફરી ભેગી કરવામાં મુખ્ય ભાગ લીધો છે, આપની કોશીશના સબબથી આપણી મોમીન કોમ પાસે પુરેપુરૂં દીવાને મશાયખ મૌજુદ છે આપના હાથની લખેલી તેર ફસલો મોજુદ હોવાથી અમો આ કિતાબ પણ અલ્લાતઆલાની મહેરબાનીથી છપાવી બહોળા પ્રમાણમાં પ્રગટ કરી શકયા છીએ આપની એ દીની નિખાલસ સેવાથી આકર્ષીત આ કીતાબ સાથે આપનું જોડી ખુદાએ તઆલાથી દુઆ કરીએ છીએ કે સરવે મોમિન ભાઈઓને હ, પીર મસાયખ રહે. ની લખેલી કિતાઓ પ્રમાણે અમલ કરવાની નેક તોફીક હાંસિલ થાય, આમીન.

લી૦

અબ્દુલગની હાજી નસીરૂદ્દીન

ચારોલીઆ.

بسم الله الرحمن الرحيم

દીવાને મશાયખ ફસલ તેરવીં

ઈબાદત ભાગ-૨ જો

—: ૨૨૦૧ — ૧ :—

અરે સુન રે ઇમાની, કર નેહસુ [૧] સલાતા;
અરે સુન રે ઇમાની, ભી દેની રે ઝકાતા. ૧

મન ઝકાત દેનેકી, સહી કર રે બાતા;
હે ઝકાત કેરા, જો હુકમ લખાતા. ૨

સુનો ઝકાત દેની, જો હે રે કહી;
એભી ઇમાનકે [૨] પાઇયુંથી, બુઝ રે સહી. ૩

---

[૧] નમાઝ [૨] પાયો, મુળ.

સુનો પૅલી બુઝની, સહી કરની નમાઝા;
ભી ઝકાત રે દેની, એભી સોણીયા એ અવાઝા. ૪

અને કલમા કૅના, [1]ધોરથી પૅલા;
એ હુકમસુ ચલના, પંથ હોવે રે [2]સોહેલા. ૫

અને રોઝે ધરને, ફરજ કેરે;
અને હજ ભી કરની, એ બુઝીયો સવેરે. ૬

એ સુન રે નિશાની, સબ ઇમાન કેરી,
એ સુન સહી કર, મન દેને સવેરી. ૭

સુનો નમાઝ પીછે, લખાયા બયાના;
સો ઝકાતકા દેના, લખીયા જાના. ૮

રે તું હી

સુને બના નાહી દીનકુ, પાવે ગાફિલ સુન રે,
પાવે ગાફિલ સુન;
સુનનેકુ જાગે નાહી, [3]કબાત રાખી મન રે,
કબાત રાખી મન.

—★—

—: ૨૨૦૨ — ૨ :—

સરૂદ

મન ધર બાત એ સુન ઇમાની રે;
એતી હે ઈમાન કેરી નિશાની રે. ૧
ખાતિમ નબીકા કલમા કહીયે રે;
ધોરથી પૅલા એ મન માહે લહીયે રે. ૨
જીભે કહો. ત્યું મન માહે રાખો રે;
અલ્લા એક નબી ભી દાખો રે. ૩
નાહી કોઈ [4]પુજન [5]ઠામા રે;
[6]મગર અલ્લાહ હે બુઝો નામા રે. ૪

૧ શરૂઆતથી, પહેલાથી. ૨ આસાન. ૩ કપટ, બુરાઇ. ૪ ઈબાદત.
૫ લાંયક. ૬ પણ.

મહંમદ ઉસકે રસુલ જાનો રે;
અનુ બાજ નબી નાહી કોઇ માનો રે. ૫
દિલ માહે સમજને રાખો એ રીતા રે;
જીભે [2]આખો જું કલમા સોણીતા રે. ૬
એ [3]બુઝ ઇમાની કરની સલાતા રે;
નમાઝ કર દેની ઝકાતા રે. ૭
ઝકાત મૅલ હે માલ કેરા રે;
ધોઇએ માલકુ બેગે સવેરા રે. ૮
ધોતે જું કપડેકા મૅલ જાવે રે;
માલ યું ઝકાત દીયે દેખાવે રે. ૯
ધો ધો પાક હે કરના માલા રે;
ઝકાત દેનેકા ઍસા હાલા રે. ૧૦

—★—

—: ૨૨૦૩ — ૩ :—

ચાલ.

ઇમાનકી બાતી, સુનને ઇમાની;
મન ધર ઇમાનીકી, બુઝો રે નિશાંની,
ઇમાનકી નિશાનીયાં, સુન સુન સહી લીજીયે;
[4]ઇમાનસુ મુમન સહી, એ બાત ચંતમાં દીજીયે,
કલમા તો કેના ઘોર પેલા, સુન મુમન બાત રે;
કલમા કહે જે આદમી, હોવે વે મુમન જાત રે. ૧

ફરઝંદુ આદમકે, જગ હે ભરીયા,
કલમેથી મુમન, નામ કરીયા;
કલમા કહેથી મુમના, હોવે એ ધર મન બાત રે,
કલમા જનુ ના આખીયા, નાહી વે મુમન જાત રે;

[2] પઢો. [3] સમજવું. [4] ઇમાનથી.

કલમા કહો ખાતિમકા, રસુલ જે આખર નબી,
મહંમદ જીનકા નામ હે, સુલતાન નબીયુંકે સબી. ૨

કલમા પઢ કર, કરની નમાઝા,
સુનને ઈમાની, એ હુકમ અવાઝા;
કલમા તો કહો મુમના, કરની હે નત સલાત રે,
હુકમ સહી સબ માનતે, ઈમાન હોવે જાત રે;
નત નત ચંતા દીનકી, કરે ઈમાની બાત રે,
આખોને કલમા નેહેસુ, કરની ભી હે સલાત રે. ૩

ઝકાત ભી દેની, સુનને ઈમાની,
એ ભી ઈમાનથી, બુઝને નિશાની;
ઝકાત દેની માલ કેરી, પાક કરના માલ રે,
મૅલ નીકાલો માલકા, મુમનકા એ ચાલ રે;
માલ ઝકાત કાઢે મુમન, પાક કરને રાખીયે,
કપડે જો હો ધોતે સહી, ના માલ મેલા ચાખીયે. ૪

ઝકાત કેરી, હે બુઝની રીતા,
જિસ જિસ [1]ભાતે, હુકમ હે દીતા;
નેહેસુ ઈમાની બુઝની, ઝકાતકી જે ભાત રે,
ઝકાત દેને પાક કરની, જેતી માલ જાત રે;
નત સુન મુમન નેહસુ, ચાવે એ દીનકે બૅન રે,
હોકમ [2]સીસ ધર ચલના, સહી કર મનકે મૅન રે. ૫

દીન પર અપના, તન હે વારના,
તો માલકો લોભ, કેસા મન લે આના;
દીન પર વારો તન સારા, એસા કરના નેહ રે,
જન્નત પાઈયે દીનથી, [3]અમર હોસી [4]દેહ રે;
સુન સુન ખુબી દીનકી, વારો જે અપની જાત રે,
તો લોભ કેસા માલકા, ભાવે દેની ઝકાત રે. ૬

★

૧ રીતે. ૨ માંથે ચઢાવી. ૩ હંમેશા. ૪ શરીર.

—:૨૨૦૪—૪:—

સુનો ઝકાત વાજીબ, હોવે ઉસકે તંના;
સો હકીકત સઘળી, સુન રાખો રે મંના. ૧

કે બાલીગ હુવડી, હોવે જીસકી જાતી;
ઐસે ઝકાત વાજીબ, હે હોતી રે લખાતી. ૨

અકકલ ચાહીયે, હોવે દીવાના રે નાહાં;
એ ભી શરત હે વાજીબ, હોનેકે માહાં. ૩

ભી શરત હે ચાહીયે, મુમનકી જાતી;
નાહી ઔરકુ વાજીબ, હોતી ઝકાત સોણાતી. ૪

ભી [1]અસીલ ચાહીયે, ના હોવે રે ગુલામા;
સુનો વાજીબ ઝકાત, નાહી ગુલામકે નામા. ૫

અને [2]મતા વૅ હોવે, [3]નેસાબુ કેરી;
વે આધે લખાવે, સુન બુઝીયો સવેરી. ૬

અને બરસ એક, ગયે રે [4]બાજા;
હોવે ઝકાત વાજીબ, સુણીયા અવાજા. ૭

પણ મતા જે નેસાબ, જેતી રે લખાઈ;
વૅ કરજસુ [5]અદકી, હોવે રે ખતાઇ. ૮

વૅ કરજસુ અદકી, હોવે બુઝીયો સવેરી;
* * * * * ૯

ભી [6]હાજત અસલી, થી અદકી દેખાવે;
જે નેસાબ જેતી, મતા રે કેલાવે. ૧૦

કે ઑસકી હાજતકુ, જે હે રે ચાતા;
હોવે ઑસથી અદકા, માલ રે સોણાતા. ૧૧

જું અસકે પાસ, હોવે રે અનાજા;
પણ વૅ હોવે અસકે, ખાનેકે કાજા. ૧૨

૧ આઝાદ. ૨ માલ. ૩ એટલો માલ જેના પર ઝકાત વાજિબ થાય છે.
૪ પછી ૫ વધારે. ૬ જરૂરત.

ભી જુું પેનને કાજ, હોવે કપડા તંના;
કે વેપારકી નિય્યત, ના હોવે રે મંના. ૧૩

ભી ૧રખત જે હોવે, ઘરકે માંહાં;
પણ વેપાર કેરી, હોવે નિય્યત રે નાંહાં. ૧૪

ભી અસવારી કેરે, જે જનાવર જાનો;
સો અસવારી કાજે, હોવે રે પિછાનો. ૧૫

ભી હોવે રે ૨બાંદીઓ, કે હોવે રે ગુલામા
પણ એ ભી હોવે, સબ કાજ રે કામા. ૧૬

ભી બખતર હથિયાર, હોવે કમર બંધાને;
હોવે તનકે કામસુ, ના અદકે જાને. ૧૭

ભી ૩આલા જે લોહે, હોવે કારીગરી કેરા;
કે જનથી ૪કસબ, હોવે કરતા સવેરા. ૧૮

ભી પડને કાજે, હોવે રે કિતાબા;
ઇસ રીતે ઓર ભી, સુન બુઝીયો સતાબા. ૧૯

કે જે કુછ હાજત, હોવે કાજ રે લહીયે;
નાહી ઉસમા ઝકાત, સુન એતના કહીએ, ૨૦

રે તું હી

ગાફિલ કયું તુ સો રહીયા, ખોલને બેગે નૈન રે,
ખોલને બેગે નૈન;

જો ભસત કેરા ચાવ હે, સુન એ નેહસુ બેન રે;
સુન એ નેહસુ બેન.

—★—

—: ૨૨૦૫ — ૫ :—

હોવે વાજીબ ઝકાત, જો હોવે રે સોના;
ભી રૂપે માંહે વાજીબ, હોવે બુઝીયો મંના. ૧

૧ સર સામાન. ૨ લુંડીઓ. ૩ ઓજાર ૪ ધંધો, કામ.

કે રૂપેકી ને સોનેકી, જો હોવે રે જાતા;
એ દોનું માંહે વાજીબ, બુઝો હોતી હે ઝકાતા. ૨
ભી [1] ચોપગુમાં ઝકાત, હોવે વાજીબ રે જાનો;
સો ચોપગ ઢોરૂંકી, જાત રે પિછાનો. ૩
હુઇ વાજીબ ઝકાત, જે વેપારકા માલા;
કે જિસરે માલ સુ, કરો વેપારકા ચાલા. ૪
સુનો જીતની રે ભાતકી, કહી રે જાતા;
સુનો અસ માંહે વાજીબ, હોતી હે ઝકાતા. ૫
હોવે ધણીકે [2] કેદમાં, માલ વેપાર કેરા;
તો વાજીબ ઓસમાં, હોવે બુઝીયો સવેરા. ૬
જે માલ હો કેરી, યું દેખાવે જાતી;
જું લખને બુઝાઇ, સઘળી બાતી. ૭
અનુ માહે વાજીબ, હુઈ ઝકાત લખાતી;
જે માલ હો કેરી, હે જાત રે દેખાતી. ૮
પણ જો ના પૂરી, હોવે રે નેસાબા;
તો વાજીબ ના હોવે, એ બુઝીયો સતાબા. ૯
કે શીશ રે હોવે કરજ, કિસી રે કેરા;
નાહી ઓસ માહે વાજીબ, બુઝીયો સવેરા. ૧૦
કે જીતને પૈસે, કોઇ હોવે રે મંગાતા;
સુનો ઓસ માહે વાજીબ, નાહી હોતા રે ઝકાતા. ૧૧
કે જિતને રે દોકડેકા, કરજ દેના;
નાહી ઓસ માહે, વાજીબ સુનકર લેના. ૧૨
પણ જો કભી કરજ, હોવે રબ કેરા;
હોવે ઓસ માહે વાજીબ, બુઝીયો સવેરા. ૧૩
હોએ રબકી [3] નઝર, કુછ માલ રે કરાયા;
કે [4] કફારત કેરા, માલ હોવે રે દેખાયા. ૧૪

---

૧ જનાવર ૨ કબજામાં ૩ જે માલ અલ્લાહ તઆલાના નામ પર સદકો કરવા નકકી કરેલો હોય ૪ શરીઅત પ્રમાણે ગુનાહો અને ભુલોનો બદલો

કે ગુનાહ હો કેરી, હોવે કફારત દીતી;
કે રબકી નઝર, કુછ હોવે રે કીતી. ૧૫
કે ઝકાત કેરા જુઆ, કીયા હોએ માલા;
અને ઓસ પર ૧ગહીલા, હોએ એકરે સાલા. ૧૬
એ રબ કેરે કરજકી, જેતી કહી રે રીતા;
હોવે અસ માહે વાજીબ, હુકમ રે દીતા. ૧૭
જો નેસાબ જેતી, હોવે મતા રે દેખાવે;
કે નેસાબથી અદકી, નજરૂ આવે. ૧૮
તો વાજીબ ઝકાત, હુઇ સબકે માહા;
પણ કરજ જો આદમીકા, વાજીબ તો નાહા. ૧૯
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૨૦

રે તુંહી

સુન એ મુમન ગાફિલ, મત સો દીન ઓર રાત રે,
મત સો દીન ઓર રાત;
સુણતે ફરઝકુ બુઝસી, છુટક પાવે જાત રે,
છુટક પાવે જાત.

★

—: ૨૨૦૬ — ૬ :—

ભી માલ જે ધણીસુ, હોવે રે ૨છુપાના;
ભી ઝકાતકા વાજીબ, હોના ઓસમા ના જાના. ૧
જું માલ રે કિસીકા, હોવે રે ૩હંતાના;
કે દરીઆમા માલ, હોવે રે ૪ડુઆના. ૨
કે માલ હોવે ૫કનીને, છીન રે લીતા;
અને ગવાહી ઓસ પર, કો નાહી રે દેખીતા. ૩

૧ પુરું થયું. ૨-૩ છુપાએલો. ૪ ડુબેલો ૫ કોઇએ

કે કંઇ જંગલમાં હોવે, માલ રે [૧]ગડાયા;
અને ભુલ ગયેમાં, ના ઢુંઢા રે પાયા. ૪

યું જે ઉમ્મીદ ગહે બાજ, માલ આનેકા નાંહાં;
ના વાજીબ રે ઝકાત, હોવે અસ માલ માંહાં. ૫

સુનો માલ જે જાનેકી, લખી રે રીતા;
ના ઝકાત રે વાજીબ, હોવે અસમા સોણીતા. ૬

કભી એસા ગયા માલ, ફેર હાથ આવે;
કે બરસુ દો બરસુ, ગયા રે પાવે. ૭

તો [૨]બરસુ [૩]ગહેકી, ના દેની રે ઝકાતા;
યું વાજીબ ના હોનેકી, બુઝો રે બાતા. ૮

ભી કરઝ જો કસી પાસ, હોવે રે મંગાતા;
વે [૪]મોકર હે ગયા, નાહી કબુલ કરાતા. ૯

અને કિતને બરસ બાજ, વે કબુલા સહી;
કે ટોળેકે આગે, આવ બાત રે કહી. ૧૦

કે ફલાના મુજ પાસ, હે માંગતા એતા;
યું કિતને બરસુ, કીયા કબુલા સોણીતા. ૧૧

ભી અસ માહે ઝકાત, ના વાજીબ લખાઇ;
કે માગનારે શીશ, ના દેની રે આઈ. ૧૨

ભી ઝુલમસુ કનીને, માલ હોવે રે લીતા;
વે કિતને બરસુ, આવ પીછા રે દીતા. ૧૩

તો ભી અસ માહે વાજીબ, નાહી હોતી રે ઝકાતા;
એ છુપે રે માલકી, જેતી લખી રે જાતા. ૧૪

ભી વેપારકે કાજે, કુછ ખરીદ રે કીયા;
ભી વેપારકી નિય્યતસુ, હોવે રે લીયા. ૧૫

પીછે નિય્યત [૫]ખીજમત, કી ઓસ માહે કીતી;
તન કામકો રાખી, જે [૬]બસતથી લીતી. ૧૬

---

૧ દાટેલો. ૨–૩ ગએલા વરસો ૪ ઈનકાર કરવુ ૫ પોતાનાં વપરાસ માટે ૬ વસ્તું

ભી ઉસ માહે ઝકાત, નાહી વાજીબ રે આખી;
સો છુપે રે માલકી, રીત અસ માહે આખી. ૧૭
ફેર વેપારકી નિય્યત, કભી એસકુ કીતી;
તો ભી ઝકાત ના વાજીબ, હોવે રે સોણીતી. ૧૮
પણ પૈસે કીયે, વે બસત લે ૧બેકાઇ;
એસ ૨મુલમા તો ઝકાત, હુઈ વાજીબ સોણાઈ. ૧૯
એ સુનની હે બાતી, મન ધર કાના;
એ સુન સુન ઇતના, કહો દિલકી શાના. ૨૦

રે તુંહી

ફટ રે પાપી ગાફિલા, ખોલતા નાહી નૅન રે,
ખોલતા નાહી નૅન;
જો જન્નતકા ભાવ હે, સુનને એસે બૅન રે,
સુનને એસે બૅન. ૨૧

★

—: ૨૨૦૭—૭ :—

સુનો શરત ઝકાત, દેને હો કેરી;
સો ઝકાતકી નિય્યત કર, દેને રે સવેરી. ૧
કે ઝકાતકી નિય્યત કર, માલ જુદા રે કરાના;
તો ઝકાતકે લેખેમા, વે માલ રે લખાના. ૨
કભી કિતના માલ લે, કની ફકીરૂંકુ દીયા;
કે માલ લે બોત, ખેરાત રે કીયા. ૩
પણ ઝકાતકી નિય્યત, કીતી નાંહાં;
સો ફકીરૂંકૂં ખેરાત, દેનેકે માંહાં. ૪
ભી જુદા માલ કરતે, ના નિય્યત કરાઇ;
કે ઝકાતકી ચંતા, ના મન રે લાઈ. ૫

૧ વેચી નાખી ૨ કીંમત

કે ફકીરૂં દેને કાજ, માલ જુઆ જબ કીતા;
સો ફકીરૂં દેને કાજ, કીયા અલગા સોણીતા. ૬

ઉસ વખતમા નિય્યત ના, કીતી રે ઝકાતા;
ભી ફકીરૂંકુ દેતે, ના નિય્યત કરાતા. ૭

તો ઝકાત દેની, ૧ના ૨લેખે રે આઈ;
રહી ઝકાત રે બાકી, સબ માલકી સોણાઇ. ૮

અને કભી જો માલ, સબ ફકીરૂંકુ દીયા;
સો ઝકાતકી નિય્યત ૩બન, ૪તસર્રૂફ કીયા. ૯

તો ઝકાત ઉતરી, ઓસથી આખી;
જો માલ સબ દીયા, કુછ મતા ના રાખી. ૧૦

એ મન ધર સુચના, બેગેરે ઇમાની;
અને સુન સુન નસ દિન, એ ચંતા મન લે આની. ૧૧

રે તુંહી

મત સો ગાફિલ જાગકર, સુન એ દીનકી બાત રે,
સુન એ દીનકી બાત;
સુન સુન હુકમ માનના, જન્નત પાસી જાત રે,
જન્નત પાસી જાત. ૧૨

★

—: ૨૨૦૮—૮ :—

બયાન.

અરે ૫ચોપગુકી ઝકાતકા, સુનો રે બયાના;
જું જુદી જુદી રીતકા, હે રે લખાના. ૧

જે જંગલમાં ચોપગ, હે ચરને જાતે;
સો બરસુ અદકા, હેં ચારા રે ખાતે. ૨

૧–૨ કબુલ નહી થઇ, ૩ વગર ૪ આપી દીધો ૫ જનાવર,
જે જનાવરો વરસના ઘણા ખરા દીવસો જંગલમાં (વગડામાં) ચરવા જાય છે અને
ઘણું કરી ચરીને રહે છે.

સુનો અનુ માહે વાજીબ, હે હોતી રે ઝકાતા;
સો જુદી જુદી રીતે, જું જુદી જુદી જાતા. ૩

સુનો પાંચ ઉંટુ મલ, હોતી હે નેસાબા;
તબ ઝકાતકી રીત, હુઈ બુઝીયો સતાબા. ૪

અને પાચ ઉંટ હોતે, એક બકરી હે દેની;
યું પાંચ પાંચ ઉંટુ, બકરી સમજ ને લેની. ૫

સો જબ તક પચીસ, તક હોવે ઉંટુંકી જાતી;
તો પાંચુ પાંચુ બકરી, હે દેની રે સોણાતી. ૬

હુએ પચીસ ઉંટ, તબ નેસાબા કલાઈ;
તબ ઝકાત દેની, અસ રીત લખાઇ. ૭

એ ઇમાની મન ધર, સુન રે બાતી;
અને એક કર કેના, દીન ઓર રાતી. ૮

રે તુંહી

દીનકી હકીકત સુને બના, પાવે નાહી [1]ગવાર રે;
પાવે નાહી ગવાર;

જો સુને બના દીનકુ પાવતા, તો જાનતા સબ સંસાર રે,
તો જાનતા સબ સંસાર. ૯

★

—: ૨૨૦૯—૯ :—

જબ પચીસ ઉંટુંકી, હુઇ રે નેસાબા;
તબ [2]બિનતે [3]મખાઝ, હુઆ વાજીબ સતાપા. ૧

સુનો બિનતે મખાઝ, બચ્ચા ઉંટ કેરા;
સો બરસ એકકા, બુઝીયો સવેરા. ૨

એક બરસકા ઉંટકા, જે બચ્ચા રે જાનો;
સુનો બિનતે મખાઝ, નામ ઓસેકા પિછાનો. ૩

૧ જાહીલ, અભણ. ૨–૩ ઉંટનુ બચ્ચુ જેને બીજું વરસ ચાલુ થયું હોય,

જબ છતીસ ઉંટ, હુએ રે સહી;
તબ દેનેકી હકીકત, એસી રે કહી. ૪

તબ [૧]બિનતે [૨]લબુન, ઝકાતમાં દીજે;
એ ભી બચ્ચા ઉંટકા, સમજને લીજે. ૫

જે દો બરસુંકે બચ્ચે, જે ઉંટકે દેખાવે;
વે બિનતે લબુન, નામ રે કેલાવે. ૬

જબ છ ને ચાલીસ, હુઇ ઉંટુંકી જાતી;
તબ ઝકાતકી હકીકત, એસી રે લખાતી. ૭

તબ [૩]હિકા એક દીજે, ઝકાતકે માહાં;
વે તીન રે બરસ સુ, હોવે નંના રે નાહાં. ૮

તીન બરસકા બચ્ચા, ઉંટકા કહીયે;
સો છેતાલીસ ઉંટુમા, દેના રે લહીયે. ૯

અને એકને સાઠ, જબ ઉંટ રે ગણાવે;
તબ [૪]જઝઆ ઝકાતમા, હે રે દલાવે. ૧૦

એ ભી બચ્ચા ઉંટકા, હોવે એસે રે હાલા;
કે જિસ પર ગયે, હોયે ચાર રે સાલા. ૧૧

હુઇ છ ને સીત્તેર, જબ ઉંટકી નેસાબા;
તબ બિનતે લબુન, દો દેને રે સતાબા. ૧૨

વે દો દો બરસકે, બચ્ચે દો દેને;
સો ઉંટકે બચ્ચે, સમજને લેને. ૧૩

અને એકાણું ઉંટ, જબ હિસાબમા આવે;
કે એક ને નેવુ, જબ લેખે રે લખાવે. ૧૪

તબ હિકકે દો ઝકાતકે, માંહે રે દીજે;
એ હકીકત સુન સુન, સહી કર લીજે. ૧૫

૧–૨ ઉંટનું બચ્ચુ જેને ત્રીજુ વરસ ચાલુ થયું હોય. ૩ ઉંટનુ બચ્ચું જેને ચોથુ વરસ ચાલું થયું હોય. ૪ ઉંટનુ બચ્ચુ જેને પાંચમું વરસ ચાલુ થયું હોય

વે તીન તીન બરસકે, દો બચ્ચે રે કેલાયે;
વે [1]સો ઉંટકે બચ્ચે, લેખે માહે આયે. ૧૬

સો એકસો ને બીસ તક, એ દેને એ સહી;
સો હિકકે દો દેને, બાત સુન કર લહી. ૧૭

પિછે પાંચ પાંચ ઉંટ પર, એક દેની રે [2]સાંતા;
સાંતા બકરીકા નામ, હે રે કેલાતા. ૧૮

કે એકસો ને બીસ બાજ, બકરી દેની;
સો પાંચ પાંચ ઉંટ પર, બાત સમજ એ લેની. ૧૯

રે તુંહી

ખોલ નેના સુન ગાફિલા, મત સો દીન ઓર રાત રે,
મત સો દીન ઓર રાત;

જો તુજે ભસતકા ચાવ હે, મન ધર સુન એ બાત રે,
મન ધર સુન એ બાત. ૨૦

—✶—

—: ૨૨૧૦—૧૦ :—

સો એકસો ને ચાલીસ, પાંચ સુધી રે જાનો;
કે પાંચુ પાંચુ ઉંટ પર, દેની બકરી પિછાનો. ૧
અને એકસો ને ચાલીસ, જબ પાંચ રે ગહે;
કે ઉંટ જબ એતે, પુરે લેખેમા આયે. ૨

તબ હિકકે દો દેને, એક બિનતે મખાઝ;
એ સુન સબકુ ઇતિના, દેના સુણા રે અવાજ. ૩

તીન બરસકા બચ્ચા, હે હિકા રે કેલાતા;
એક બરસકા બચ્ચા, બિનતે મખાઝ લખાતા. ૪

અને જબ હોવે ડેડસો, ઉંટ રે પુરે;
હોવે ગણતે પુરે, ના દીસે રે અધુરે. ૫

---

૧ એટલે ૨ બકરી. એકસો પિસતાલીસ ઉંટ સુધી.

તબ હિકકે તીન, હે દેને રે સહી;
એ નેસાબકી હકીકત, એ સુનકર લહી. ૬

ભી તબ પીછે પાંચ પાંચ, એક દેની રે સાંતા;
સો પાંચ પાંચ ઉંટ પર, બુઝો રે બાતા. ૭

અને એકસો ને પાંચ, જબ હુએ રે સિતેરા;
કે એકસો પંચોતેર, હુએ ગણતે [૧]શુંતુરા. ૮

તબ હિકકે તીન દીજે, એક બિનતે મખાઝા;
તબ ઇતના દેનેકા, સોણા રે અવાજા. ૯

જબ એકસો ને એંસી, છ હુએ રે કહીયે;
કે એકસો છિયાસી, જબ ઉંટ રે લહીયે. ૧૦

તબ હિકકે તીન, દેને રે સહી;
એક બિનતે લબુન, બાત રે કહી. ૧૧

એક બિનતે લબુન, તીન હિકકે દીજે;
સો એકસો છિયાસી, પર સમજને લીજે. ૧૨

હોવે એકસો ને છન્નુ, જબ ઉંટકી જાતી;
ચાર હિકકે દેને, તબ સુણ રે બાતી. ૧૩

સો દોસો [૨]તાંઈ, યું બુઝો રે રીતા;
જું હિકકે ચારકા, હુકમ રે દીતા. ૧૪

હબે દોસો ઉપર, જે હિસબ રે કરના;
સો એકસો પચાસ પર, થા વેસા મન ધરના. ૧૫

અને પચાસે પચાસે, એક હિકકા રે [૩]બધાના;
વે લેખે કેરા, એ સુનો રે બયાના. ૧૬

કે દોસો પર પાંચુ પાંચુ, દેની રે સાંતા;
સો પચીસ [૪]તઈ, એ હે લેખા રે ગણાતા. ૧૭

હોવે પચીસ તો બિનતે, મખાઝ રે દેના;
એ સવા દોસો પર, સમજ ને લેના. ૧૮

૧ ઉંટ ૨ સુધી ૩ વધારવુ ૪ સુધી

અને છતીસકુ બિનતે, લબુન રે દીજે;
અને ૧છેતાલીસુ હિકા, ભી અદકા કીજે. ૧૯

સો પચાસ તક, એક હિકા રે બધાના;
તો અઢીસો ઉપર, પાંચ હુએ રે જાના. ૨૦

ફેર પાંચ પાંચ ઉંટુ પર, એક બકરી દેની;
* * * * * ૨૧

ભી બિનતે મખાઝ, તબ દેના રે સહી;
સો દોસો પંચોતેર, પર બાત એ લહી. ૨૨

ભી દોસો એંસી જબ, હુએ રે દાખા;
તબ બિનતે લબુન, દેના રે આખા. ૨૩

ભી દોસો છન્નુ પર, એક હિકકા બધાના;
હુએ તીનસો સુધી, છ હિકકા જાના. ૨૪

એક બુખતી ઉંટકી, હે રે જાતી;
ભી એરાબી જાત, હે દુજી રે કેલાતી. ૨૫

હુઆ બોખતીકા હિસાબ, એરાબી જેસા;
બુઝો બુખતીકા લેખા, જેસી એરાબીકા વેસા. ૨૬

યું હઝારો સુધી, કરો રે હિસાબા;
એ સુન સુન ઇતના, કેના રે સિતાબા. ૨૭

રે તુંહી

એસે બેન જો ગાફિલા, સુને ના તેરે કાન રે,
સુને ના તેરે કાન;

તો ફોકટ જીવના તેરડા, જો રેવે નાદાન રે,
જો રેવે નાદાન. ૨૮

૧ છેતાલીસથી.

—: ૨૨૧૧ —૧૧:—

સુનો તીસ રે ગાયાં, હોતી હે નેસાબા;
કે ગાયાં તીસ હોતે, દેની ઝકાત સતાબા. ૧
સુનો ગાયાં તીસ પર, એક [૧]તબીયા દેના;
એક બરસકા ગાયકા, બચ્ચા સુન કર લેના. ૨
પછે બચ્ચા હોવે માદા, કે હોવે રે [૨]નરીના;
એક બરસકા બચ્ચા, તીસ ગાયાં પર દેના. ૩
અને ચાલીસ ગાયાંકી, જબ હોવે રે જાતી;
તબ [૩]મોસના દેના, એ સુનો રે બાતી. ૪
વે ભી બચ્ચા બુઝો, ગાય કેરા;
દો બરસકા હોવે, યું બુઝીયો સવેરા. ૫
પછે હોવે વે માદા, કે હોવે રે નરીના;
સુનો દેનેકા મોસના, નામ રે કીના. ૬
વે ચાલીસ ગાયાં પર, હે રે દેના;
જે મોસના નામ, સુન કર લેના. ૭
હોવે ચાલીસ કે ઉપર, ગાયાં એ દેખાતી;
સો સાઠ તક ગણુતે, જેતી લેખે હે આતી. ૮
પછે જીતની ચાલીસ પર, ગાયાં વધતી જાવે;
એતા [૪]મલકા લેખા કર, દેના રે લખાવે. ૯
જો તબીએકે મળકા, લેખા રે ચાહો;
તો તબીએકે મલકે, તીસ ભાગ રે કરાહો. ૧૦
અને લેખા જો ચાહો, મોસને કેરા;
તો ચાલીસ ભાગુ, મલ [૫]બાટો વે સવેરા. ૧૧
યું મોસના ને તબીએ, માં એક રે ચાના;
જે ગમે તસ મુલકા, લેખા ભાગ રે પડાના. ૧૨

---

૧ ગાયનુ એક વરસનુ વાછરડુ ૨ નર ૩ ગાયનું બે વરસનુ વાછરડુ ૪ કીંમત
૫ ભાગ પાડવા

પછે એક રે ગાયકા, એક ભાગ વે લગાના;
એક ગાયકી ઝકાત, એક ભાગ વે દલાના. ૧૩
કે ચાલીસકે ઉપર, જેતી [1]બધતી જાવે;
સો સાઠ સુધી ગાયાં, જેતી લેખે રે આવે. ૧૪
સુનો ઉનુકી ઝકાત, દેની એસી રે રીતા;
જું મલકે ભાગુંકા, હુકમ રે દીતા. ૧૫
જબ પુરી રે હોવે સાઠ, ગાયુંકી જાતી;
તબ તબીએ દો દેને, એ સુનો રે બાતી. ૧૬
અને સિત્તેર ગાયાંકી, જબ હુઇ રે નેસાબા;
તબ મોસના ને તબીઆ, દેના રે સતાબા. ૧૭
એક મોસના ને તબીઆ, એક દો રે દીજે;
* * * * * ૧૮
અને એંસી જબ હોવે, ગાયાં રે આખા;
તબ મોસના દો દેને, હે રે દાખા. ૧૯
એ એંસી રે સુધીકા, એસા રે હિસાબા;
જું લખા ત્યું બુઝના, હે રે સતાબા. ૨૦
અરે સુન રે ઇમાની, બાત ઝકાત કેરી;
એ સુન સુન સહી કર, બુઝીયો સવેરી. ૨૧

રે તુંહી

ગાફિલ મત સો જાગ કર, સુનની દીનકી બાત રે,
સુનની દીનકી બાત;
દીન કાજે તુજે [2]સરજીયા, ના કીતી [3]અમથી જાત રે,
ના કીતી અમથી જાત. ૨૨

---

૧ વધતી ૨ પેદા કર્યો ૩ નકામી, ફોકમાં

—: ૨૨૧૨—૧૨ :—

સુનો એંસી હોવે જબ તક, ગાયાંકી જાતી;
સબ તબ તક ઝકાતકી, લખી દેનેકી બાતી. ૧
હબે એંસી સું ઉપર, જબ હોવે રે હિસાબા;
બેગે ઉંસકી ઝકાતકા, ભેદ બુઝો રે સતાબા. ૨
હબે દસકા દસકા, જું વધતા જાવે;
તબ મોસનેસુ તબીઆ, બદલા સોણાવે. ૩
તબ તબીએસુ મોસના, હે બદલા જાતા;
યું દેનેકા પલટા, દસુ દસુ હે દેખાતા. ૪
જબ એંસી પર વધે દસ, નેઉ લેખેમાએ આએ;
તબ તબીએ તીન, દેને રે સોણાયે. ૫
પેલા તીસ પર તબીઆ, એક દેના થા આખા;
તીન તીસુ તબીએ, તીન દેના રે દાખા. ૬
ભી દો દસકા ઉસ પર, એક અદકા બધાવે;
કે ગાયાંકા ટોળા, [1]સો લેખે માહે આવે. ૭
તો ચાલીસકા મોસના, એક દેના રે સહી;
અને સાઠકે દો તબીએ, દેને બાત રે લહી. ૮
જબ એકસો દસ, હોવે ગાયાંકી જાતા;
તબ લેખા કર દેની, અસ રીતે રે ઝકાતા. ૯
કે એંસીકે દો મુસને, દેને રે જાનો;
કે એંસીકે દો ચાલીસે, ભાગ રે પછાનો. ૧૦
અને તીસકા તબીઆ, એક દેના રે આખા;
તો દો હુએ મોસને, એક તબીઆ દાખા. ૧૧
અને એકસો વીસકા, જબ હિસાબ દેખાતા;
તબ મોસને તીન, હે દેને રે લખાતા. ૧૨

૧ એકસો

કે ચાલીસ ચાલીસકે, હુએ ભાગ રે તીના;
તો મોસને તીન દેને, સુન કર લેના. ૧૩

યું દસ દસ મોસનેકા, તબીઆ ફેરાવે;
અને તબીએકા મોસના, લેખે રે આવે. ૧૪

જું એંસી પર તબીએ, દો થે દલાયે;
અને નેવું પર તબીએ, તીન દેને રે લખાયે. ૧૫

યું મોસનુ કે તબીએ, બદલા કરાયે;
કે મોસને ખસા કર, તબીએ દલાયે. ૧૬

જબ નેવું પર દસકા, અદકા કીતા;
એક તબીઆ ખસા કર, એક મોસના દીતા. ૧૭
યું દસકા બધતે, દોનુ ×પલટા જાવે;
કે એકકુ ખસા કર, દુજેકુ લે આવે. ૧૮
હબે ¹ઉકેલા બુઝો, એ ²ગુંચન કેરા;
એ સુનતે ³સોહેલા, હોવે રે સવેરા. ૧૯
કે તીસ પર તબીઆ, દેના સહી;
અને ચાલીસકુ મુસના, ખબર રે કહી. ૨૦
યું દસકે દસકે, લેખા રે કીજે;
પછે તબીઆને મોસના, જું આવે ત્યું દીજે. ૨૧
જું ભેદ રે બતાયા, લેખે રે બયાના;
ઓસ રીતે દેના, ભાગુ રે જાના. ૨૨
સુનો ગાયાંકી ઝકાતકા, જું હિસાબ રે કીતા,
ત્યું ભેંસુકી ઝકાતકા, હે હોકમ રે દીતા. ૨૩

રે તુંહી

દરીયા દીન ના પાયેસી, સુને બના સુન બાત રે,
સુને બના સુન બાત;
સુનને જાગકર ગાફિલ, મત સો દીન ઓર રાત રે,
મત સો દીન ઓર રાત. ૨૪

૧ ખુલાસો ૨ ગુચવણ ૩ આસાન × બદલવુ

—: ૨૨૧૩—૧૩ :—

(બયાન)

સુનો જબ તો હોવે, ચાલીસ રે સાંતા;
સુનો બકરીકા નામ, હે સાંતા રે લખાતા. ૧

તબ બકરી એક, દેની રે ઝકાતા;
હુઇ નિસાબ મલીયા, જબ ચાલીસ સાંતા. ૨

અને એક સો ને એક, અને બીસ રે ગણાવે;
કે એકસો એકીસ, ગણતે રે દેખાવે. ૩

તબ દો હેં બકરીયાં, દેની રે ઝકાતા;
એ નેહસુ મન ધર, સુનોરે બાતા. ૪

અને દોસો એક, જબ હુઇ રે સાંતા;
તબ બકરીયાં તીન, દેઓ રે ઝકાતા. ૫

અને જબ હુઈ બકરી, સો ચાર× રે ગણાઈ;
તબ બકરીયાં ચાર, દેની રે સોણાઇ. ૬

પછે સો સો બકરીયું, એક બધાની [૧] સાંતા;
યું હઝાર તાઇ, હે હિસાબ લેખાતા. ૭

બુઓ જેસી બકરી, વેસા ઓસકા નરીના;
એ દોનુકા હિસાબ, એક રીત ફીના. ૮

ફેર બરસકી બકરી, લેની ઝકાતકે માહાં;
બોત બરસુકી બકરી, લેની રે નાહાં. ૯

પછે લેની માદા, કે લેના રે નરીના;
એ દોનુકા લેખા, એક રીત હે ફીના. ૧૦

એ સુન સુન બાતી, પાક કરની હે જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૧

× ચારસો. ૧ વધારવી.

રે તુંહી
હુકમ સબી[1] જબ માનસી, મુમન હોવે ખાસ રે,
મુમન હોવે ખાસ;
ગાફિલ મત સો જાગ કર, બેગે સુન હો દાસ રે,
બેગે સુન હો દાસ. ૧૨

★

—: ૨૨૧૪—૧૪ :—

જાનો ચોપગુ માંહે, થી દેની રે ઝકાતા;
વે બેન સબ લિખકર, બુઆઈ બાતા. ૧
હબે જાનો રે ચોપગુ, મા ઝકાતરે નાહાં;
વે ભેદ હે લખાતા, બુઝો મન માહાં. ૨
નાહી ઘોડુંકે ટોલુમા, વાજીબ ઝકાતા;
ભી ખચરમાં નાહી, વાજીબ સોણાતા. ૩
કે ખરૂકે[3] ટોળેમાં, નાહી ઝકાત રે દેની;
કે વાજીબ નાહી, એ સુન કર લેની. ૪
ભી ગધુંકે ટોળેમાં; નાહી ઝકાત રે દેની;
કે ગધું માંહે વાજીબ, નાહી સુન કર લેની. ૫
ભી બચ્ચે હોવે, બકરીયું કેરે;
નાહી ઓસમા વાજીબ, બુઝીયો સવેરે. ૬
ભી ઉંટુકે બચુંમાં, નાહી વાજીબ રે ઝકાતા;
બચ્ચે ઉંટકી ઝકાત, નાહી દેના રે લખાતા. ૭
ભી બુઝો રે બચ્ચે, જે ગાયાં કેરે;
નાહી ઓનુ માહે વાજીબ, બુઝીયો સવેરે. ૮
કે ગાયાંકે બચુમા, ના ઝકાત રે દેની;
એ હકીકત સુન સુન, સહી કર લેની. ૯

---

૧ બધા ૩. ગધેડા **નોટ:**–ઘોડાઓ ખચ્ચરો અને ગધેડાઓ પર ઝકાત વાજીબ ન હોવાની શર્ત એ છે કે તેઓ વેપાર માટે ન હોય. નહિ તો તેઓ પર વેપાર ના માલ પ્રમાણે ઝકાત આપવી પડશે.

એ સુનને ઇમાની, મત ધર બેના;
અને એક કર રબકુ, નત એતના કેના. ૧૦

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, નસ દિન સુનને જાગ રે,
નસ દિન સુનને જાગ;
સુનતે હોવે મુમના, પુરે તેરે ભાગ રે,
પુરે તેરે ભાગ. ૧૧

—✱—

—: ૨૨૧૫ — ૧૫ :—

ભી જનાવર બાંધે,૧ જે ચાર હેં ખાતે;
કે જંગલમાં ચરને, નાહી રે જાતે. ૧
સુનો ઓનુમા ભી વાજીબ, ના હુઈ રે ઝકાતા;
કે ઓનુકી ઝકાત, ના દેની રે લખાતા. ૨
ભી જે જનાવરૂ સેતી, હે કામા રે કરાતે;
કે ખેતી હે કરતે, કે ભાર હે ઉચાતે૩. ૩
ના ઝકાત રે વાજીબ, હુઈ ઓનુકે માહાં;
કે ઓનકી ભી ઝકાત, દેની રે નાહાં. ૪
ભી જે નેસાબ ગણતે, જે માફ હે કીતા;
ના ઉસકી ઝકાત, દેની હુકમ રે દીતા. ૫
જું પચીસ રે ઉંટુ પર, હે ઝકાત રે લખાઈ;
અને પછે ભી છતીસ પર, દેની રે બતાઈ. ૬
એ બીચમાકે દસ ઉંટ, આયે માફ માહાં;
કે ઓનુકી ઝકાત, દેની રે નાહાં. ૭
કે જો પચીસકે ઉપર, દસ ઉંટરે ગણાવે;
નાહી ઝકાત અનુકી, એ માફ માહે આવે. ૮

૧ ઘરે બાંધેલા. ૩ઉપાડવા.

પણ જમ હોવે અગિયાર, છતીસ રે પુરે;
તબ ઝકાત રે દેની, ના જો હુવે રે અધુરે. ૯

અસ કીતે રે બુઝો, સબ નીસાબુકી રીતા;
જેતી નીસાબુ કેરા, લેખા રે કીતા. ૧૦

સો નેસાબા જનાવર, નાણા હો કેરી;
વે સબ એ રીતે, બુઝીયો સવેરી. ૧૧

જે દો નેસાબું બીચમા, હે માફ માહે આતા;
નાહી ઓસકી બુઝો, દેની રે ઝકાતા. ૧૨

ભી નેસાબ કો' હુવડી, વાજીબ રે જેતી;
કે ઝકાત દેની, હુઇ નેસાબ રે તેતી. ૧૩

કે એસી હુઇ નેસબ, હુઈ વાજીબ રે ઝકાતા;
કે ઝકાતકો દેના હુવા વાજીબ રે દેખાતા. ૧૪

ચું વાજીબ હુવે બાજ, વે નેસાબ રે ગહી;
સો લુટાનીકે[1] ખોહી,[3] ના હાથ રે રહી. ૧૫

કે મર ગહી જનાવરૂ, કેરી રે જાતી;
તો ભી ઝકાત વાજીબ, નાહી ઓસકી લખાતી. ૧૬

કે નેસાબ ગહેકી ના ઝકાત રે દેની;
એ હકીકત સુન સુન, સમજને લેની. ૧૭

પેલી વાજીબ ઝકાતકી, સબ લખી રે બાતી;
પછે લખાઈ જે ઝકાત, નાહી જિસકી લખાતી. ૧૮

એ ઇમાની સુન સુન, સમજને લીજે;
અને એક કર રબકુ, નત એતના કહીજે. ૧૯

રે તુહી.

ગાફિલ મત સો સુન સુન, ભર તુ દીનમા ડગ રે,
ભર તુ દીનમા ડગ;
જો સુને બના હોતે મુમના, તો હોતા સારા જગ રે,
તો હોતા સારા જગ. ૨૦

---

૧ લુટાઇ ગઇ. ૩ખોવાઇ ગઇ.

—:૨૨૧૬—૧૬:—

હુવા વાજીબ મુસના, કભી દેની રે ઝકાતા;
અને મોસના હાજર, ના હોવે રે દેખાતા. ૧

તો ઓસસુ અદકે, મલકા હે દેના;
અને વધતા માલ, માંગ પીછારે લેના. ૨

કે અદકે મલકા, ઝકાતમા દીજે;
અને વધતા મુલ, માંગ પીછે રે લીજે. ૩

અને અદકે મલકા, કભી વઁ હોવે રે નાહાં;
તો ઓછે મલકા, દીજે ઝકાત કે માહાં. ૪

અને બાકી ખોટકે પઇસે દીજે;
એ લેખા સુન સુન, મન ધર લીજે. ૫

ભી મલ હે દેના, ઓસ જનાવર કેરા;
જે ઝકાતમા વાજીબ, હુવડા સવેરા. ૬

સો બિચલે[1] વાંગેકા[3], જનાવર લીજે;
અને મલતો ઑસકા, ઝકાતમા દીજે. ૭

જો મોસના વાજીબ, લેખેમા આયા;
અને મલ દેના ઑસકા, મન રે લાયા. ૮

જે બિચલે વાંગેકા, હોએ મોસનેકી જાતી;
ના ખુબને ભુંડા, હોવે સુનો રે બાતી. ૯

એ બિચલે વાંગેકી, રીત રે દેખાવે;
મલ ઑસકા ઝકાતમા, દેના રે લખાવે. ૧૦

કભી ફાયદા બધતા[4], નેસાબસુ આયા;
વે નેસાબકી ઝકાત, હોવે રે દેખાયા. ૧૧

તો ઝકાતકે સાથ, વઁ ભી હે રે લગાતા;
કે ઝકાત દેના, હે ઑસમા લખાતા. ૧૨

૧–૩ વચગાળાનુ. ૪ વધતા.

અસ ગુચન કેરા, સુનો રે ઉકેલા;
કે સુનતે મારગ, કોઇ ના ભુલા. ૧૩

જું કિસી પાસ હોવે, દોસો દિરહમ[૧] જાતી;
સો બરસકે પૅલે, હોવે સુનો રે બાતી. ૧૪

અને સૌ એક હુજે, ઓસ સાલમા બધાયે;
કે અદકા ઑસ પાસ, સાલ બિચ[૩] રે આયે. ૧૫

હુઆ બરસકે છેટે, સૌ[૪] તીનકા[૬] હિસાબા;
તો તીનસો કી ઝકાત, દેની રે સતાબા. ૧૬

કે જો સૌ કુ બરસ, ના હુઆ થા તમામા;
કે સૌ વે થે બધે[૭] બિચ બરસકી ઠામા. ૧૭

સાલ પુરા રે હુએ બાજ, હુવે વાજીબ ઝકાતા;
સાલ બીચ રે બધી, સૌ દિરમુકી જાતા. ૧૮

પણ દોસૌ દિરમુકી, જે પેલી થી નેસાબા;
ઑસ પર બરસ, પુરા હુવા થા સેતાબા. ૧૯

અને એ સૌ દિરમથી, ઓનુ દિરમુકી જાતી;
ઓનુ સઘળી તો ઓનુ પર, હુઈ વાજીબ રે લખાતી. ૨૦

એ નેસાબ કે સાથે, સો લગાએ સહી;
દેની સબકી ઝકાત, હુઇ ખબર રે કહી. ૨૧

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૨૨

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુન એ દીનકે બૅન રે,
સુન એ દીનકે બૅન;
સુન જો ભસેતકા[૮] ચાવ હે, ખોલ ખોલ તેરે નૅન રે,
ખોલ ખોલ તેરે નૅન. ૨૩

---

૧ એક ચાંદીના સીકકાનુ નામ સાડા ત્રણ માશાનુ વજન. ૩ વચમા
૪–૬ ત્રણસો ૭ વધે ૮ જન્નત.

—:૨૨૧૭—૧૭:—

કભી બાગીયુંને[૧] ખેરાજ[૩] આવ, જોરાવરી લીતા;
જે ખેતીકા આધા ભાગ, વૅ ખેરાજ સોણીતા. ૧

કે ખેતી કેરા બખરા[૪], આવ બાગીયુંને લીયા;
કે ખેતીદારૂ ઉપર, લે જોર રે કીયા. ૨

કે બાગીયુંને અશર[૬], જોરાવરી લીતા;
વૅ દસમા ભાગ, ખેતીકા સોણીતા. ૩

કે એકહે જમીઆ[૭], ખેરાજ કેરી;
હે ઑસમાથી આધોઆધ, લેતે રે સવેરી. ૪

ભી અશરફી હોતી હે, એક રે જમીઆ;
હેં ઑસમાથી દસમા, ભાગ લેતે સોણીઆ. ૫

વૅ ભી જોરકર બાગીયુંને, અશર રે લીતા;
કે ખેતીદારૂ પાસથી, લીયા જોર રે સોણીતા. ૬

કે બાગીયુંને જોરકર, લીતી રે ઝકાતા;
રીત ખેરાજને ઓશરફી, લી સુનો રે બાતા. ૭

તો ના ખેતીદારૂ પાસથી, ફેર હાકિમુકુ લેના;
જે બાગીયુંને જોરસુ, લીયા ચંત રે દેના. ૮

જો નેસાબકા[૮] ખાવિંદ[૯], સાહેબ ઝકાતા;
દો બરસકી ઝકાત, દેની ઉતાવળી ચાતા. ૯

કે નેસાબુ બોતુકુ, સાથ દેની રે ચાવે;
તો રવા હે વૅ ઝકાત, સહી લેખે માંહે આવે, ૧૦

ઇમાની મન ધર, સુન એ બૅના;
અને એક કર રબકુ, નત એતના કૅના. ૧૧

---

૧ હાકિમથી બગાવત કરનાર, મુખાલિફ. ૩ જમીનનુ મહસુલ, વેરો. ૪ ભાગ ૬ ખેતીની ઉપજનો દસમો ભાગ ૭ જમીન ૮–૯ નેસાબનો માલિક માલવાળો.

રે તુહી

ગાફિલ સોવે ના સુને, નેહ ના ધરસી મન રે,
નેહ ના ધરસી મન;
તો ફાંસુ[1] ગણાયા આપકુ, મુમન મધે તન રે,
મુમન મધે તન. ૧૨

★

—:૨૨૧૮—૧૮:—

સુનો ઝકાત હે દેની, માલ હો કેરી;
વૅ હકીકત દેનેકી, સુનો બુઓરે સવેરી. ૧
સુનો દીરહમ દોસૌ મલ, હોતી હે નિસાબા;
તબ સાલ રે ગહે બાજ, દેની ઝકાત રે સિતાબા. ૨
એક દીરહમ હોતા હે, આધે ગદિયાણે[3] જેતા;
ભી ધુગચીકા[4] વજન, એક અદકા સોણીતા. ૩
ભી ધુગચીકા પાંચમા, ભાગ રે કહીયે;
એતા ધુગચીકે ઉપર, ભી અદકા લહીયે. ૪
એતા દિરહમ કેરા, હુવા રે વજના;
સો દિરહુમ એકકા, સુન મન ધરના. ૫
તબ દોસો દિરહમ કે, હુએ તોલે રે પચાસા;
ભી અઢી તોલે ઉપર, સુનો હોકર દાસા. ૬
હુઇ સાડે બાવન, તોલુસુ નિસાબા;
સો રૂપેકી નિસાબા, બુઝીયો સિતાબા. ૭
હુએ સાડે રે બાવન, તોલુ દેની હે ઝકાતા;
એ સુન સુન એતના કહો, દિન ઓર રાતા. ૮

રે તુહી

સુનતે દીનકુ પાહેસી, ગાફિલ મન ધર સુન રે,
ગાફિલ મન ધર સુન;
જો જન્નતકા ચાવ હે, સુનને સહી કર મન રે,
સુનને સહી કર મન. ૯

૧ ફોકટમા, બેકાર. ૩ અરધા તોલાનુ વજન ૪ ચણોઠી, રતી.

—:૨૨૧૯—૧૯:—

સુનો સોનેકી નિસાબ, કેરી રે બાતી;
સો બીસ રે દીનાર, હોવે ઝકાત સોણાતી. ૧
હે દીનારકા વજન, એક મિસકાલ[1] રે કેરા;
એ સુન સુન સહી કર, બુઝોરે સવેરા. ૨
સુનો બાર રે વાલકા[3], મિસકાલ હે કેહ્લાતા;
એક દીનારકે વજનકી, બુઝો ઍસી રે બાતા. ૩
હુએ સાડે સાત તોલે, બીસ દીનારૂં સેતી;
સુનો સોનાકી નિસાબકી, હુઇ હકીકત એતી. ૪
સુનો રૂપેને[4] સોનેકી, દો નિસાબ આખી;
સો વજનકી હકીકત, જુદઇ દોનુકી દાખી. ૫
જબ દોનુ રે નિસાબાં, હોવે રે તમામા;
જું વજન કેરા, લખીયા નામા. ૬
તબ ચાલીસમા ભાગ, હે દેની રે ઝકાતા;
હોવે રૂપા ને સોના, દોનુ સિકેકી જાતા. ૭
કે માર[6] હોએ પડી, ટંકસાલ કેરી;
તો ભી નિસાબ હુએસુ, દેની ઝકાત સવેરી. ૮
અને હોએ જો નિસાબ, સિકકે રે બના;
તો ભી ઝકાત રે દેની, બુઝીયો મંના. ૯
અને હોવે જો ગરેના[7], તો ભી ઝકાત રે દેની;
અને બાસન[8] રે હોવે, તો ભી દેની સુન લેની. ૧૦
હોવે બાસન રૂપેકે, કે સોને હો કેરે;
વૅ નિસાબુ જેતે, હોવે વજન સવેરે. ૧૧
તો ભી ઝકાત રે દેની, એ નિસાબુમા આખી;
હોતે નિસાબ પુરી, દેની રે દાખી. ૧૨

૧ સાડા ચાર માશાનું વજન. એક સોનાના સીકકાનું નામ જે અરબમાં પહેલા ચાલતો હતો. ૩ એક વજનનુ નામ ૩૨ વાલનો એક તોલો. ૪ ચાંદી ૬ છાપ ૭ દાગીનો ૮ વાસણ.

પણ ઓછી રે નિસાબકુ, ઝકાત રે નાહાં;
એ સુન સુન સહી કર, બુઝો મન માહાં. ૧૩
સુનો ચાલીસમા ભાગ, દેની રે ઝકાતા;
સો નિસાબ રે હોતે, સુનો રે બાતા. ૧૪
સો નિસાબાં વજનકી, જેતી રે કહી;
ભાગ ચાલીસમા ઑસકા, દેની ઝકાત રે સહી. ૧૫
સુનો પૅલા પૅલ પુરી, હોવે નિસાબકી જાતી;
તબ ચાલીસમા ભાગ, દેની ઝકાત સોણાતી. ૧૬
પછે નિસાબકે ઉપર, જું બધતા જાવે;
સો નિસાબકા પાંચમા, ભાગ બધારે દેખાવે. ૧૭
તબ ઑસકાભી લેખાકર[1], ઝકાત રે દીજે;
ભાગ પાંચમેથી અધુરા, ના દેની રે કીજે. ૧૮
દોસો દિરમુ ઉપર, ચાલીસ બધાવા;
એ પાંચમા ભાગ, દોસોકા દેખાવા. ૧૯
અને બીસ દીનારૂં પર, જો ચાર રે બધાએ;
એ બીસકા પાંચમા, ભાગ ચાર રે દેખાવે. ૨૦
તો ઓનુકા ભી ચાલીસમા, દે રે ભાગા;
એ બધતી નિસાબ પર, ભાગ પાંચમા લાગા. ૨૧
જબ નિસાબકે ઉપર, ભાગ પાંચમા બધાયા;
તબ ઉસકી ઝકાતકા, હે દેના રે પઢાયા[3]. ૨૨

રે તુહી

સુને બના સુન ગાફિલા, પાતા નાહી દીન રે,
પાતા નાહી દીન;
સુનતા ના તુ સો રહા, કૅસી ચંતા કીન[4] રે,
કૅસી ચંતા કીન. ૨૩

૧ ગણીને ૩ હુકમ થએલો છે ૪ કરી રાખી છે.

—:૨૨૨૦—૨૦:—

સુનો માલકા ચાલીસમા, ભાગ દેની રે ઝકાતા;
સો નિસાબ હુએ બાજ, હે દેના રે લખાતા. ૧
પછે નિસાબકે ઉપર, જું બધતા જાવે;
સો નિસાબકા પાંચમા, ભાગ બધતા દેખાવે. ૨
સુનો ઉસકીભી ઝકાત, હે રે દેની;
અને ઉસથી ઓછે કી, નાહી દેની સુન લેની. ૩
અને બૅાત જો ઝરકી[1], હોવે રે જાતી;
તો ઝકાતકે લેખેકી, બાત સોહેલી[3] લેખાતી. ૪
કે ઝકાતમા ચાલીસમા, દીજે રે ભાગા;
એ બૅાતરે માલકા, લેખા સોહેલા લાગા. ૫
યું લેખા રે કરતે, કુછ ચંતા રે નાહાં;
કે ચાલીસમા ભાગ, દીજે ઝકાતકે માહાં. ૬
અને હોવે જો થોડા માલ, તો લેખા રે કીજે;
જું ઉપર લખીયા, વૅ રીત ચંત દીજે. ૭
સુનો બૅાત હેં જાતી, દીરહમું કેરી;
એ જુદે જુદે વજનસુ, હેં રે અનેરી. ૮
પણ દીરહમ શરાઇ[4], ઓનુકુ કહીયે;
જે વજન રે લખીયા, વૅ સુનકર લહીયે. ૯
એતા વજન હોવે, દસ દીરહમું કેરા;
સો સાત મિસકાલ, જેતા બુઝીયો સવેરા. ૧૦
વૅ હકીકત સધળી, હે ઉપર લખાઈ;
વૅ વજનકી બાત, સબ લખે માંહે આઇ. ૧૧
દીરહમુંકે રૂપેમા, કુછ ઓર હેં ભેલાતે;
મિલા રૂપા ને જસત, દીરહમ હેં બનાતે. ૧૨

---

૧ ધન, માલ ૩ આસાન ૪ શરીઅતના હિસાબ પ્રમાણે

ભી જસત રે બના, ઔર મિલાતે[1] સોણાતે;
બુઝો ઐસે ભી દીરહમ, હેં રે દેખાતે. ૧૩
પછે રૂપા જો અદકા, ઑાસ ભેગથી દેખાવે;
તો દીરહમ રૂપેકા, વઁ હે રે કેલાવે. ૧૪
અને કભી રૂપે પર, ઔર ભેગ રે બધાયા;
કે રૂપા થોડા, ભેગ બૅાત રે દેખાયા. ૧૫
પછે ઑાસ માહે રૂપેકી, જેતી હોવે રે જાતી;
વઁ લેખા ચોખા કરને, દેની ઝકાત રે સોણાતી. ૧૬
અને રખત[3] જે હોવે, બેપાર કેરા;
સો નાણે બના, ઓર બુઝીયો સવેરા. ૧૭
વૅ રૂપેકે ને સોનેકે, લેખે માંહે લીજે;
કે ઉસકા હિસાબ કર, નાણા[4] ચંત દીજે. ૧૮
કભી સોના બોત આવે, વૅ કરતે હિસાબા;
તો સોનેકી નિસાબકા, કરો હિસાબ રે સિતાબા. ૧૯
અને રૂપા બૅાત આવે, જો હિસાબ રે કરતે;
તો રૂપેકી નિસાબકા, કર હિસાબ રે લખાતે. ૨૦
જું રૂપા કે સોના, બૅાત હોવે જિંસ રીતા;
વઁ હિસાબ હે કરના, હુકમ રે દીતા. ૨૧
પિછે ઝકાત દેની, પુરી હોતે રે નિસાબા;
એ સુન સુન એતના, કહો રે સિતાબા. ૨૨

રે તુહી

ફટ રે મુરખ ગાફિલા, સુણતા નાહી એ બૅન રે,
સુણતા નાહી એ બઁન;
અંઘોર[6] નીંદરા[7] સો રહા, કયું ના ખોલે નઁન રે,
કયું ના ખોલે નૅન. ૨૩

૧ ભેળ કરવો ૩ સરસામાન ૪ કીંમત ૬–૭ ભરપુર ઉંઘમા.

—ઃ ૨૨૨૧ — ૨૧ ઃ—

હોવે નિસાબ પુરી, હુઇ માલ હો કેરી;
કે જિસ પર ઝકાત, આવે દેની રે સવેરી. ૧

હુઇ પુરી નિસાબ, જેતી દેની રે ઝકાતા;
પણ બરસ ઉસ પર, નાહી ગયા રે દેખાતા. ૨

અને નુકશાન ફિર કર, ઉસ નિસોબમા આયા;
કે નિસાબમા ઓછા, કુછ હુઆ રે દેખાયા. ૩

ફેર બરસ હોતે, પુરી હુઈ રે તમામા;
જેતા પુરી રે નિસાબકા, કહીયે રે નામા. ૪

યું દોનું છેડુ બરસકે, હુઇ પુરી રે દેખાવે;
ઉસ નિસાબકી ઝકાત, પુરી દેની રે સોણાવે. ૫

વૅ જે બરસકે બિચમા, હુવા નુકસાના;
વૅ નુકસાન લેખેમા, ના ગણુના જાના. ૬

સુનો રખતકા નાણેસુ[1], હિસાબ રે કીજે;
જું ઉપર લખીયા, ત્યું ચંત રે દીજે. ૭

અને સોનેકુ રૂપેસુ, કરના હિસાબા;
સો મુલ[3] કર કર, બુઝીયો સિતાબા. ૮

પિછે અલ્લાહ રે જાને, એ હકીકત બાતી;
એ સુન સુન એતના, કહો દિન ઓર રાતી. ૯

રે તુહી

સુનને બૅના દીનકે, ગાફિલ નૅના ખોલ રે,
ગાફિલ નૅના ખોલ;

સુનતે હોવે ભસતી[4], નાહી કુછ ઉસકે તોલ રે,
નાહી કુછ ઉસકે તોલ. ૧૦

---

૧ કીંમત ૩ કીંમત ૪ જન્નતી

—:૨૨૨૨—૨૨:—

અબ આશિર[1] કેરે, સુનો રે બૅના;
કે હાકિમુકુ ઝકાતકા, માલ યું હે લેના. ૧
કે હાકિમ ઝકાત, લેવે અસ રીતા;
એ મન ધર સુનના, જું હુકમ રે દીતા. ૨
કે હાકિમ હે લેતે, જે દાણ[3] હે કૅલાતા;
વૅ લેને કેરી, સુનો રે બાતા. ૩
જિસે પાદશાહને દાણી, હોવે રે કીતા;
વૅ ઝકાત લેવે, હોકમ રે દીતા. ૪
કે સદકા લેવે, વૅ સૌદાગર રૂપાસા;
જે વૅપારકા કરનાર, બુઝો સૌદાગર ખાસા. ૫
સુનો ઓનુકે પાસથી, ઑસે દાણ હે લેના;
વૅ સદકા નામ, હે ઝકાતકા કૅના. ૬
પછે જે કોઈ દાણીકુ, અરજ પોચાવે;
નાહી બરસ પુરા, હુવા રે બતાવે. ૭
ભી કૅવે કે મોજ સર, હે કરજ રે દેના;
નાહી[4] બધા[6] માલ અસ બેપાર મેના[7]. ૮
એતા દાણીકુ, કે સુ[8] રે ખાવે;
તો દાણી સુ સુન, કબુલ કરાવે. ૯
કે ઑસ રે માલકી, ના લેવે રે ઝકાતા;
એ સુન સુન એતના, કહો દિન ઓર રાતા. ૧૦

રે તુહી

મત સો ગાફિલ જાગ કર, સુન એ દીનકી બાત રે,
સુન એ દીનકી બાત;
સહી કર સુનને મૂરખા, જન્નત પાવે જાત રે,
જન્નત પાવે જાત. ૧૦

---

૧ બાદશાહ તરફથી જે માણસ સદકો, અને ઝકાત વસુલ કરવા માટે રાખવામાં આવે તે. ૩ ઝકાત, સદકો વીગેરે ૪–૬ વધયો નથી. નફો નથી થયો ૭ અંદર ૮ સોગંદ

—: ૨૨૨૩ — ૨૩ :—

ભી દાણીકે આગે, કૅને[1] બાત રે કહી;
કે માલકી ઝકાત, મે દીતી રે સહી, ૧
કે મેં મેરે માલકા, હે દાણ રે દીયા;
પણ તમુને ઉસકુ, હે ફરામોશ[3] કીયા. ૨
બાત કરે દાણીસુ, અસ રે રીતા;
યાકે કૅવે મેં દાણી, દુજેકુ દીતા. ૩
કે દુજે રે દાણીને, માલ મેરા હે લીતા;
સો દાણકે કાજ, લે કબ્જ રે કીતા. ૪
યું દાણીસુ બાતકે, સુ રે ખાવે;
હે રવા[4] કે દાણી, વૅ કબુલ કરાવે. ૫
કે સુ ખાયે પીછે, ના લેવે રે દાણી;
સો રીત જે દાણ, કેરી રે જાણી. ૬
પણ ચો પગુકી ઝકાતકા, સુ રે ખાવે;
મેં ફકીરૂંકુ દીતા, હે રે બતાવે. ૭
કે ચો પગુકી ઝકાત, મેં હે રે દીતી;
કભી સુ ખા દાણીસુ યું બાત રે કીતી. ૮
તો સુ વૅ દાણી, માને રે નાહાં;
લેવે ઝકાત જે હોવે, ઑાસ ચોપગુ માહાં. ૯
જેતી બાત માંહે મૂમન, હે સુ રે ખાતા;
અને દાણકુ કબુલ, ના વૅ હે રે લખાતા. ૧૦
સો જીતની બાતાં, લિખને આખી;
સુ દાણી રે કબુલે, જેતી ઠામ રે દાખી. ૧૧
વૅસી જજીએ[6] દેનારકી, બુઝો રે રીતા;
કે વૅભી સુ ખાવે, હુકમ રે દીતા. ૧૨

૧ કોઇએ ૩ ભુલી ગયા ૪ જાઇઝ ૬ જે ટેક્ષ (વેરો) કાફિરો પાસેથી (જે મુસલમાનોના તાબે હોય) લેવામાં આવતો હતો.

સો જેતી ઠામ મુમનકી, સુ કબુલ કરાઇ;
સુ જજીએ વાલેકી, ઓતી ઠામ હે બતાઇ. ૧૩
કે એતી ઠામ સોગંદ, ખાવે જજીએ દેનારા;
વૅ દાણીરે કબુલે, ઑાસ સુ કો બચારા[1]. ૧૪
કે જજીએ દેનારકી, સુ કબુલ કરાવે;
સુ કબુલને ઑાસ પાસ, ના દાણ રે ચાવે. ૧૫
પણ હરબીકી[3] સોગંદ, કબુલે નાહાં;
લેવે દાણ જે હોવે, ઓસ માલ કે માહાં. ૧૬
અને ઓર ભી સુ ના, કબુલ રીતા;
ચું હરબીકુ જુઆ, ઝિમીસુ[4] કીતા. ૧૭
*પણ હરબીકી બાંદીને[6], હોવે બેટા રે જાયા[7];
સો ઉસકે સાહેબસુ[8], વો હોવે રે કૅલાયા. ૧૮
હે બાંદીસુ ખાવે, બેટા સાહેબ કેરા;
તો હરબીકી બાંદીકી, સૂ કબુલો સવેરા. ૧૯
અને ઝિમીકી રીત, હે મૂમન જેસી;
જુું મૂમનકી સોગંદ, બુઝો ઑાસકીભી વેસી. ૨૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરની હે જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૧

રે તુહી

ગાફિલ મત સો જાગકર, સુનને દિનકે બૅન રે,
સુનને દિનકે બૅન;
જન્નત પાવે સોણુતે, જો સહી કરસી કૅન રે,
જો સહી કરસી કૅન. ૨૨

---

૧ વીચાર કરીને, ખ્યાલ રાખીને અને ધ્યાનમાં લઇને ૩ કાફિર જે મુસલમાનોના તાબે ન હોય ૪ કાફિર જે મુસલમાનોના તાબે હોય અને જજીઆ (વેરો) આપતો હોય તે. * **નોટ:**-કાફિર હરબીની લોંડીને બેટો પેદા થએલો હોય અને પોતાના માલિક સાથે હોય તો તેના સોગંદ ખાવાથી કે આ લોંડી સોદાગરી માટે નથી પણ મારી ઘર વાલી છે તો તેની ઝકાત નહિ લેવી ૬ લોંડી ૭ જન્મ આપ્યો ૮ માલિક

—:૨૨૨૪—૨૪:—

સુનો દાણીકુ દાણ, લેનેકી રીતા;
એ મન ધર સુનના, જું હુકમ રે દીતા. ૧

લેવે ચાલીસમા ભાગ, મમનુકે પાસા;
એ દાણકી રીત, બુઝો હુકમ રે ખાસા. ૨

અને ઝિમીકે પાસથી, ભાગ વીસમા લેવે;
વઁ ઝિમી હે કલાતા, જે જજીયા દેવે. ૩

અને હરબીકે પાસથી, લેવે દસમા ભાગા;
જે પાદશાહકે સામી, જંગ કરને લાગા. ૪

જે મેવાસ[1] રે બાંધ કર, હેં રૈયત લુટાતે;
અને પાદશાહકે સામી, આવ જંગ હેં કરાતે. ૫

સુનો ઓનુકા નામ, હેં હરબી કૅલાતે;
વૅ દસમા હિસ્સા, હેં દેવે રે લખાતે. ૬

પણ એતી રે શરતસુ, ભાગ દસમા લેના;
વૅ શરત જો હોવે, તો લેના મન દેના. ૭

એક શરતકે માલકી, હોવે પુરી રે નિસાબા;
તો દસમા ભાગ લેના, ઓનુથી સિતાબા. ૮

અને દુજી એ શરત, ઓનુ લુટ હોયે કીતી;
કે રૈયતકી મતા[3], કુછ લુટ હોયે લીતી. ૯

તો દસમા રે ભાગ, ઓનુ પાસથી લીજે;
સો લુટકી શરતસુ, મન રે દીજે. ૧૦

બી તીજી રે શરતકી, એ બુઝો રે બાતા;
પૅલી બરસ એકમા, ના લીતી હોયે ઝકાતા. ૧૧

ના બરસ એકમા, હોયે ઝકાત રે દીતી;
તો ઝકાત ઓનુ પાસ, હોયે લેની રે સોણીતી. ૧૨

---

૧ ચોર લુટારા જ્યાં રહેતા હોય તે જગા અથવા ગામ. ૩ માલ, સરસામાન

પણ એક રે બરસમા, આપ ગામ જા[1] આવે[3];
દેવે નવી નવી ઝકાત[4], જેતે ફેરે રે ખાવે. ૧૩

અને ઓનુકે જે ગામ, જાવે રે નાહાં;
તો એક બાર લેની, એક બરસકે માહાં. ૧૪

સો દસમા રે ભાગ, લેના ઓનુથી સહી;
જો શરતાં હોવે, પુરી જેતની કહી. ૧૫

સુનો શરાબકા દસમા, ભાગ લેની રે ઝકાતા;
અને સુવરૂથી લેના, મને ફીયા રે સોણાતા. ૧૬

કે સુવરૂ કેરા, ના લેના રે દાણા;
હેં સુવર પાલતે, એક કોમ રે જાના. ૧૭

ભી ઘર માંહે મતા, જે હોવે રે દેખાવે;
ના દાણી રે ઑાસથી, દાણ રે મંગાવે. ૧૮

ભી કની કુછ પુંજી, કસી સાથ રે ભેજાઇ;
સો વેપારકુ પુંજી, ભેજ રે સોણાઇ. ૧૯

કે હોવે રે પુંજી, કુછ વેપાર કેરી;
નાહી ઑાસથી ઝકાત, લેની રે અનેરી. ૨૦

ભી એકકા હોયે માલા, દુજા જાતસુ[6] કમાવે;
યું પરઠને[7] ભાગ, કાજ વેપારકે જાવે. ૨૧

તો ભી ઓનુથી દાણી, ના લેવે રે દાણા;
સો ઇમાની એ મનધર, સુનના બયાના. ૨૨

ભી કનીને ગુલામકુ, હોયે મતા રે સુંપાઇ[8];
સો ગુલામકુ સુંપ કર, કાજ વેપાર ભેજાઇ. ૨૩

સુનો ઑાસથી ભી દાણી, ના લેવે દાણા;
એ અમાનત કેરી, હુવડી નિશાના. ૨૪

૧–૩ જઇને પાછો બીજી વખત આવે ૪ દાણ અથવા રાહદારી ૬ જાતી મહેનતથી ૭ નક્કી કરીને ૮ સોંપી આપી.

જો ખોવારજીયું દાણ, હોવે રે લીતા;
તો અપનુકુ દુજી બાર, હે લેના રે સોણીતા. ૨૫

જે ખોતન[1] ને ખાતમ, નબીજી કે લીએ;
જે ઓનુસુ દાવા, કરે ખોવારજી વૅ કીએ. ૨૬

એ સુન રે ઇમાની, દીનકી બાતી;
એ સુન સુન એતના, કહો દિન ઓર રાતી. ૨૭

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, જાગ સવેરી ચેત રે,
જાગ સવેરી ચેત;
સુતા તો લુટાએસી, ચીડીયા[3] ખાવે ખેત રે,
ચીડીયા ખાવે ખેત. ૨૮

—★—

—:૨૨૨૫—૨૫:—

તમે રકાઝ[4] કેરા, સુનો રે બયાના;
સો ખાણો હો કેરા, એ નામ રે જાના. ૧

સો ખાણા જે રૂપે ને, સોને હો કેરી;
તમે ઓસ કેરે દાણુકે, બેન સોણીયો સવેરી. ૨

સો ખેરાજકી[6] જમીંમા, હોવે ખાણ રે દેખાઇ;
આધ બટાઇકી જમીં, ખેરાજ સોણાઈ. ૩

જિસ જમીંથી આધા ભાગ, લીયા રે જાવે;
વૅ ખેરાજ કી જમીં, હે રે કૅલાવે. ૪

કભી ઓસ રે જમીંમા, નિકલી ખાણા;
તો પાંચમા ભાગ, હે લેના રે જાના. ૫

૧ હ. મોહંમદ સ. અ. વ. ના બે જમાઇ એટલે હ. ઉસમાન ગની ર૦ અ૦ અને હ. અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ. ૩ ચકલાં પક્ષીઓ ૪ જમીનમાથી નીકળનાર ચીજો જેવી રીતે ખાણ લોઢા અથ્વા સોના ચાંદીની. ૬ વેરો મેહસુલ

સો રૂપેને સોનેકી, હોવે રે જાતી;
કે લોહે જૅસી ઓર ભી, કુછ જાત રે દેખાતી. ૬

સો કલઈ ને તાંબા, ઓર જાત ભી જુું જાની;
તો પાંચમા ભાગ, લેવે રે દાણી. ૭

કે ઓસકી જમીંમા, એ હોવે રે ખાણા;
સો દસમે ભાગકી, જમીં બુઝો એ બયાના. ૮

જસ જમીસુ દસમા, ભાગ લીયા રે જાવે;
વે ઓશર કેરી, જમીં રે કૅલાવે. ૯

કભી ઓસ માંહે નિકલે, કઇ આવે ખાણા;
તો ભી પાંચમા ભાગ, હે લેના રે જાના. ૧૦

અને કિસીકે ઘરમા, કભી ખાણ રે દેખાતી;
તો ઑસથી ઝકાત નાહી, લેની રે લખાતી. ૧૧

ભી હરબીકે ઘરકી, યું બુઝો રે રીતા;
ભી હરબીકી જમીંકા, યું હુકમ હે દીતા. ૧૨

કે જમીં ને ઘર, જે હરબી કેરા;
દીસે ઓસમા ખાણકા, જર[1] રે સવેરા. ૧૩

તો ઓસથી ભી નાહી, લેના રે દાણા;
એ સુન રે ઇમાની, મન ધર બયાના. ૧૪

કભી કિસી ઘર નિકલા, માલ રે જાના;
અને મુસલમાન કેરા, હોવે સિકકા રે પછાના. ૧૫

તો ઑસથી ભી દાણ, લેના રે નાહાં;
જુું મુસલમાન કેરા, સિકકા હોવે ઑસ માહાં. ૧૬

જો કાફિરકા સિકકા, હોવે રે દેખાવે;
તો ઑસથી ઝકાત, લીતી રે જાવે. ૧૭

---

૧ માલ

અને ખત[1] કર દેને, જમીં કિસુકુ દિલાઈ;
કભી બાકી કુછ મતા, બાર ઑસથી આઇ. ૧૮

જિસે ખત કર દીયા, મતા ઑસકી કૅલાઇ;
જેને જમીં રે લીતી, મતા ઓને રે પાઈ. ૧૯

ભી જો હરબીકી જમીંમા, હોવે પારેકી[3] ખાણા;
સુનો ઑસથી નાંહી, તો લેણા રે દાણા ૨૦

ભી ફીરોઝા જે ઝવેર, કેરી રે જાતી;
ભાગ પાંચમા ના ઑંસથી, લેના સુનો રે બાતી. ૨૧

ભી મોતી થી ભી પાંચમા, ભાગ લેના ના દાણા;
અને અંબર[4] ભી સેતી, ના લેના રે જાના. ૨૨

એ મનધર સુનને, દીનકે બેના;
અને એક કર કૅના, રાત ઓર દંના.

રે તુહી

ગાફિલ નાહી જાગતા, સુતા હે દિન રાત રે,
સુતા હે દિન રાત;
સુને બના નાહી જાનસી, દીન કેરી તુ બાત રે,
દીન કેરી તુ બાત. ૨૪

—★—

—:૨૨૨૬—૨૬:—

સુનો ઓશર દેને, કેરા રે બચાના;
સો ઓશર સુ ભાગા, દસમા જાના. ૧

ભાગ શહેદ[6] માંહે વાજીબ, હોવે દસમા લેના;
સો ઓશરકી જમીંમા, શહેદ હોવે રે પછાના. ૨

કે જે દસમે ભાગકી, હેં જમીં રે કૅલાતી;
સુનો ઑંસ માંહે લેવે જે, શહેદકી જાતી. ૩

૧ દસ્તાવેજ કરીને ૩ સફેદ પારો ૪ એક મશહુર ખુશબોઇ નુ નામ
૬ મધ

સુનો ઑસથી ભાગ, લીયા દસમા જાતા;
કે જો ઓશરકી જમીંમા, હોવે શહેદ જો દેખાતા. ૪

ભી જે કુછ જમીંથી, હે રે ઉગાતા;
વૅ બરસાત કેરા, હે પાણી રે પાતા. ૫

કે બૅતા[1] પાણી, ઑસે પિલાયા[3] જાતા;
સહી ઑસથી દસમા, ભાગ લેના હે લખાતા. ૬

શરત નિસાબ હોનેકી, પુરી ઑસ માંહે નાહા;
કે દસમા ભાગ, લેવે જિસ માહાં. ૭

ભી બાકી રે રહેનેકી, નાહી શરત રે કીતી;
કે બરસકી શરત, પુરી નાહી રે સોણાતી. ૮

હુઆ બસત[4] વૅ પાકતે, ઓશર રે લેના;
સો જેતી બાર પાકે, એતી બાર ચંત દેના. ૯

સુનો લકડીને બાંસ[6], ભાંજ[7] નામા;
નાહી દાણકા અનુથી, લેનેકા કામા. ૧૦

પણ બાંસ જે ફારસી, હે રે કૅલાતે;
દાણ અનુથી લેના, હે મને રે કરાતે. ૧૧

પણ ફારસી બના, ઑર હોવે રે જાતી;
ભાગ દસમા ઑસથી, લેના સુનો રે બાતી. ૧૨

અને ડોલુ[8] પાણી, હે જિસે રે પિલાતે;
ભાગ બીસમા ઑસથી, હે લેના રે બતાતે. ૧૩

પછે બોખ[9] હોવે નંની, કે બડી રે કહીયે;
ભાગ બીસમા ઑસથી, લેના હે લહીયે. ૧૪

પણ જે હે કોસો સુ, પાણી રે પિલાતે;
કે જનાવર જોડ કર, પાણી બાર હેં લાતે. ૧૫

૧ વહેતુ ૩ પાવુ ૪ વસતુ, ચીજ ૬–૭ બાંધુ, વાંસ ૮ ડોલથી ૯ ડોલ

સુનો ઑાસથી ભાગ, હે દસમા લેના;
એ બગતકી[1] રીત, સબ ચંત રે દેના. ૧૬
એ હિંદ કે મુલકમા, કુછ બગત રે નાહાં;
એ બગત હે અવરૂ[3], મુલકુ માહાં. ૧૭
એ સુન સુન સઘળી, શીખો રે રીતા;
અને નસદન[4] એતના યાદ કરના મીતા. ૧૮

રે તુહી

ગાફિલ ગફલત છોડ દે, મત સો રાત ઓર દિન રે,
મત સો રાત ઓર દિન;
સુનતે જન્નત પાહેસી, સહી એ બુઝી મન રે,
સહી એ બુઝી મન. ૧૯

★

—: ૨૨૨૭ — ૨૭ :—

સુનો તગલબી[6] ટોળા, એક હે રે કૅલાતા;
વૅ દરીયા પાડુ[7], હે રે જાતા. ૧
જો દસમે ભાગકી, હોવે ઓનુ પસ જમીંયાં[8];
તો પાંચમા ભાગ, લેના રે સુનીયા. ૨
કભી તગલબી ટોળા, વૅ લે આવે રે ઈમાના;
તો ભી પાંચમા ભાગ, લેના રે જાના. ૩
કભી મુમન વે જમીંકુ, ખરીદ કરાવે;
તો ભી પાંચમા ભાગ, લેના રે લખાવે. ૪
કભી જમી રે ખરીદે, ભી તગલબી કેરી;
તો ભી પાંચમા ભાગ, લેના રે સવેરી. ૫
બુઝો પાંચમા ભાગ, લેના રે સહી;
જે તગલબી કેરી, જમીં રે કહી. ૬

---

૧ વિગત ખુલાસો ૩ બીજા ૪ હંમેશા ૬ નસારા કોમમાથી એક ટોળું જે જઝીયા ની બદલીમા પાંચમો ભાગ આપતા હતા ૭ દરીયાના પાર જવું ૮ જમીન

કભી દસમે ભાગકી, જમીં મુમન બેકાવે[૧];
અને ઝિમ્મી ઑસ જમીંકુ[૩], ખરીદ કરાવે. ૭

તો ભી ઝિમ્મી ઑંસ ભુકી[૪], ખેરાજ[૬] દેલાવે;
સો આધ રે બટાઇ[૭], દેની રે સુનાવે. ૮

અને મુમન ફેર કર, કભી ભૃ વૅ લીતી;
જે ઝિમ્મીને મુમનથી, ખરીદ થી કીતી. ૯

સો શફદાર[૮] મુમન થા ઓસ ભુ કેરા;
સો ખુંટ[૯] રે લગાતા[૧૦], હે બુઝીયો સવેરા. ૧૦

ઑસ કાજ મુમન ને, ભુ ઝિમ્મીસુ લીતી;
જે ઝિમ્મીને મુમનસુ, ભુ લીતી થી સુનીતી. ૧૧

તો ભી મુમનકુ, દસમા ભાગ રે દેના;
ઓસ જમીં હો કેરા, એ સુન કર લેના. ૧૨

જે ઝિમ્મીને મુમન, પાસથી ભુ થી લીતી;
ભી મુમન ને ઝિમ્મીથી, ભુ ખરીદ જે કીતી. ૧૩

અને ઝિમ્મી હાથ મુમન ને કભી, કભી ભુ રે બેકાઇ;
સો દસમે હે ભાગકી, ભુ બેચી રે સુનાઈ. ૧૪

અને ઑસા કુછ હુવડા, કે બૅઅરે[૧૧] ભગાની[૧૨];
હે કેતી બાતુ, બૅઅ ભાગતી[૧૩] જાની. ૧૫

એસી ભુ રે બેચાતે, કુછ હુએડી બાતી;
કે ભુ ના બેકાની બૅઅ ભાગી રે દેખાતી. ૧૬

તો મુમનકુ પીછી, વૅ ભુ રે દિલાઇ;
જો બૅઅરે ભાગી, ના ભુ રે બેકાઇ. ૧૭

---

૧ વેચે ૩ જમીન ૪ જમીનનો ૬ વેરો, મહસુલ ૭ ભાગલો ૮ પાડોશી ૯ જમીનના છેડાની તરફ ૧૦ લાગેલો મળેલો ૧૧ વેચાણ ૧૨ પડી ભાગ્યું, ટુટી ગયું ૧૩ વેચાણનું, ફાસિદ થવું, બાતિલ થવું.

તો મુમન વૅ ભુકા, ભાગ દસમા દિલાવે;
જિસ ભુકી હકીકત, હે રે લિખાવે. ૧૮

સુનો આરબુકે મુલકકી, ઍસી રીત હે દેખાતી;
કે ઓશરને ખેરાજકી, હે ભુ રે બેકાતી. ૧૯

પણ હાસલ[1] વે ભુકા, હે રે દેતે;
જે ધણી હો ખરીદ કર, હેં રે લેતે. ૨૦

વૅ હાસલ હેં દેતે, પણ ધણી વૅ કૅલાવા;
એ સુન સુન ઇતિના, મન માંહે લાવા. ૨૧

રે તુહી

ગાફલ તુજકુ સરજીયા, દીન કાજે સુન બાત રે,
દીન કાજે સુન બાત;
તો સુનને મુરખ જાગકર, જન્નત પાવે જાત રે,
જન્નત પાવે જાત. ૨૨

—★—

—:૨૨૨૯—૨૯:—

કભી મુમન ઘરકા, લે બાગ રે કરાવે;
કે આપસકે ઘરકી, વાડી રે બનાવે. ૧

પછે જૅસા પાણી, ઉસ બાગકુ પીલાવે;
વૅસી ઑસ રે બાગકી, હાસલ દિલાવે. ૨

જો પાણી વૅ દસમે, ભાગકા પિલાતા;
તો દસમા ભાગ, હે દીયા રે જાતા. ૩

વૅ આસમાન સેતી, જે પાયા રે પાણી;
અને કુએકે ભી પાણીકી, રીત ઍસી રે જાણી. ૪

અને નદીકા ભી પાણી, જો હે રે પિલાતા;
એ દસમે ભાગકા, પાણી હે કૅલાતા. ૫

૧ જમીનની પેદાશ

અને કભી ઑસ બાગકુ, પાણી ખેરાજ પિલાવે;
જે આધ રે ભાગકા, પાણી હે કૅલાવે. ૬

જે પાણી હે કૅલાતા, આધ બટાઇ કેરા;
વૅ જો આપસકે બાગકુ, પિલાવે સવેરા. ૭

તો ઑસરે બાગકી, આધ બટાઇ દેની;
એ સુન સુન કીતા, સહી કર લેની. ૮

જુ નહર કેરા પાની, નામ કાસ[1] જે સુનીતા;
ભી ઑર હોવે પાણી, અસ રે રીતા. ૯

એ ખેરાજી પાની, હે રે કૅલાયા;
અસ પિલાયાથી આધા, ભાગ દેના રે લખાયા. ૧૦

અને આપસકે ઘરકા, ઝિમ્મી બાગ જો કરાવે;
તો ખિરાજ બાગ, વૅ હોતા હે લખાવે. ૧૧

કે આધરે બટાઈ, હે ઝિમ્મીકુ દેની;
એ હકીકત સુન સુન, સહી કર લેની. ૧૨

જો ખેરાજી પાણી, ઓસ બાગકુ પિલાવે;
તો ઝિમ્મી આધ બટાઈ, ઓસ બાગકી દિલાવે. ૧૩

અને નાહી તો ઝિમ્મીકુ, કુછ દેના રે નાહાં;
જે બાગ રે કીયા, ઓને આપ ઘર માહાં. ૧૪

જુ નદી માએ હોવે, ગંદકકી[3] જાતી;
નાહી ઑસથી ઝકાત, લેની રે સુનાતી. ૧૫

ભી જુ એ ઓશરકી જમીમાં, હોવે રે રાલા[4];
તો અસકા ભી ગંદકકે, જેસા રે હાલા. ૧૬

રાલ દસમે ભાગકી, હોવે જમીંકે માહાં;
તો ઑસથી ભી કુછ, હે લેના રે નાહાં, ૧૭

---

૧ કાહ, નદીમાથી ખેતરમા પાણી જવા માટે ખોદેલી નહેર * ઘરના અંદર જો બાગ બનાવે ૩ ગંધક, એક ધાતુનું નામ ૪ એક ધાતુનું નામ

પણ ખેરાજી જમીંમા, હોવે ગંદક ને રાલા;
તો આધ રે બટાઇ, કા હુએડા હાલા. ૧૮
કે આધ રે ભાગ, દોનુકા દેના;
એ સુન સુન રે ઇતિના, નસ દન કેના. ૧૯

રે તુહી

સુના નાહી ગાફિલા, ખોલને નસદન નૅન રે,
ખોલને નસદન નૅન;
જો જન્નતકા ચાવ હે, મનધર સુન એ બૅન રે,
મનધર સુન એ બૅન. ૨૦

—★—

—: ૨૨૨૯ — ૨૯ :—

સુનો ઝકાતકી ખેરાત, દેનેકી ઠામા;
ઓનુ ઝકાત ખાનારૂકે, સુનો રે નામા. ૧
સુનો એક તો ટોળા, જે ફકીરૂકી[1] જાતા;
સુનો ઓનુકુ સહી, દેની રે ઝકાતા. ૨
ભી ઝકાત રે દેની, ટોલા મીસકીનુ[3] કેરા;
સો ફકીરસુ નબલે, હોવે બુઝીયો સવેરા. ૩
વૅ ફકીર જે ખાનેસુ, કુછ સબલા[4] દેખાવે;
અને ઑંસથી જે નબલા, મિસકીન વૅ કૅલાવે. ૪
ભી ઝકાતકા એકઠા, કરના રે કહીયે;
સુનો ઑંસકા નામ, આમિલ[6] લહીયે. ૫
એ તીજા આમિલ કુ, ઝકાત રે દેની;
સો કામ હો જેતી, દેની સુન લેની. ૬

૧ જે માણસ માલિકે નિસાબ નહી હોય એટલે ઝકાત પોતે આપી શકે તેવી હાલતમા નહી હોય. ૩ જે માણસ પાસે એક રાત દિવસ નુ ખાવાનુ નહી હોય ૪ સારી હાલતમા ૬ ઝકાત વસુલ કરનાર

ભી ચોથા મોકાતિબ,[૧] દેનેમાં આયા;
વૅ ગુલામ કિસીકા, હોવે રે કૅલાયા. ૭

હોવે ઑસકે સાહેબને, ઑસે લિખ કુછ દીતા;
સુનો ઑસરે ગુલામકા, નામ મોકાતિબ કીતા. ૮

કે ઑસથી પૈસે, લિખ દીયા;
કે લેકર પૈસે, આઝાદ રે કીયા. ૯

સુનો ઑસે ભી ઝકાત, દેની ઑર કી રીતા;
કે મોકાતિબ જિસકા, નામ હે રે સુનીતા. ૧૦

ભી મદયુન[૩] હોવે, ઓસે ઝકાત રે દીજે;
સુનો મદયુન ઓસકા, નામ બુઝ રે લીજે. ૧૧

જિસે મતા[૪] ના હોવે, જેતી રે નિસાબા;
સુનો મદયુન ઓસકા, નામ બુઝીયો સિતાબા. ૧૨

સુનો પાંચમા ઝકાતકા, એ હુઆ રે લેનારા;
અસે ઝકાત હે દેની, દેઓ દેવનહારા. ૧૩

ભી ખુદાકી રાહમા, જે જંગ હે કરાતા;
એ છઠે રે ઝકાતકે, લેનારા કેલાતા. ૧૪

ભી રાહાકા જાનારા, મુસાફિર કહીયે;
ઓસે ભી ઝકાત, દેની રે લહીયે. ૧૫

સુનો ઝકાતકા લેનારા, એ સાતમા ગણાયા;
જે મુસાફિર રાહકા, ચલનારા રે બતાયા. ૧૬

એ સાતુ રે ટોળુકુ, બાંટ દેની રે ઝકાતા;
કે લખે માંહે આઈ, જેતી રે જાતા. ૧૭

અને સાતુ રે ટોળુકુ, બાંટા[૬]બાંટ દીજે;
યા કે એકજ ટોળેકુ, દેની રે કહીજે. ૧૮

---

૧ તે ગુલામ અથવા લોંડી જેને તેના માલિકે અમુક રકમ આપવા પર આઝાદ કર્યો હોય ૩ કરજદાર દેવાદાર ૪ ધન દોલત ૬ વહેંચીને

એક ટોળેકુ ઝકાત, દેવે જો ચાવે;
એ સુન સુન ઈમાની, મન ચેતના લાવે. ૧૯

રે તુહી

દરીયા દીન હેં જાનીયે, સુને બના ના પાયે રે,
સુને બના ના પાયે;
સુતા ગાફિલ બાપડા, ફાંસુ[1] જનમ ગમાયે રે,
ફાંસુ જનમ ગમાયે.

——✶——

—:૨૨૩૦—૩૦:—

પણ ઝિમ્મીકુ ઝકાત, દેની રે નાહાં;
વૅ ઝિમ્મી જે જજીયા, દેવે બુઝો મન માહાં. ૧
પણ ઝકાત બના, ઓર કુછ હે દલાના;
સો ઝિમ્મીકુ દેના, નાહી મને રે કરાના. ૨
અને મસજીદભી ઝકાતસુ, નાહી બનાની;
ના ઝકાતસુ મસ્જીદકી કુછ કરની નિશાની. ૩
અને કફનભી ઝકાતસુ, ના મૈયતકુ દીજે;
એ મન ધર બૅના, સુન સુન લીજે. ૪
અને કરજકે માહે, ના દેની રે ઝકાતા;
કે કરજદારૂંકુ[3], ના દેની સુનો બાતા. ૫
ના ગુલામ ને બાંદી, જકાતસુ લેની;
સો આઝાદ રે કરને, કાજ મન દેની. ૬
કે ઝકાતસુ ખદીદ કર, ના આઝાદ રે કરાના;
સહી એ ભી હુકમ, મનેકા[4] લખાના. ૭
ભી બાપકુ ઝકાત, ના દેની રે કહી;
સો દાદે કે દાદુ તક, ખબર રે લહી. ૮

૧ ફોકટમા ૩ મરનારતુ કરજ ઝકાતના પૈસાથી નહી આપે ૪ મના કરેલો

ભી ઝકાત ના ફરઝંદુ, કુ દેની રે આખી;
સો પોતરૂ કે પોતરૂ, સુધી રે દાખી. ૯

કે ઝકાત રે ફરઝંદુકુ, દેની રે નાહાં;
સો પોતરૂ રે પોતરૂ તક, નસલકે માહાં. ૧૦

ભી બઇએરકુ[1] ઝકાત, ના મરદ દલાવે;
ભી બઇએરસુ ઝકાત, ના મરદ રે પાવે. ૧૧

કે દોનુ માંહે એકકુ, ના દેવે રે ઝકાતા;
એ સહી કર બુઝની, મન ધર બાતા. ૧૨

ભી આપસકે ગુલામકુ, ના ઝકાત રે દીજે;
એ સુન સુન સહી કર, મનધર લીજે. ૧૩

ભી મોકાતિબ આપસકે, કુ દેની ના આખી;
એ સુન સુન ઇમાની, બાત ચંત રાખી. ૧૪

ભી આપસકે મોદાબર, કુ દેની રે નાહાં;
સુનો મોદાબર કેરા, ભેદ બુઝો મન માહાં. ૧૫

કે આપસકે ગુલામકુ, કો' એતના આખે;
મેરે મુએ બાજ આઝાદ, તોજે કીયા રે દાખે. ૧૬

સુનો આપસકા મોદાબર; ઍસા હોવે રે ગુલામા;
એભી ઝકાત દેનેકા, નાહી રે ઠામા. ૧૭

ભી આપસકી બાંદીસુ, બેટા આપકા જાયા;
ભી ઑસે રે ઝકાત, દેતે મને રે કરાયા. ૧૮

ભી ગુલામ કની ને, આધા આઝાદ રે કીતા;
ભી ઑસે તુ દેના, મને કીયા રે સુનીતા. ૧૯
એ સુન સુન રે બૅના, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૨૦

---

૧ બૈરી

રે તુહી

ગાફિલ સુન એ બૅનકુ, મત સો દન ઑર રાત રે,
મત સો દન ઓર રાત;
સુને બના હોતે મુમના, ના રૅતી કાફિર જાત રે,
ના રૅતી કાફિર જાત. ૨૧

—★—

—:૨૨૩૧—૩૧:—

ઑસે ઝકાત ના દીજે, હોવે ગની[૧] રે જાતા;
કે માલ ઑસ પાસ, હોવે નિસાબ રે જેતા. ૧
ભી ગનીકે ગુલામકુ, ના દેની રે ઝકાતા;
જિસ ગુલામકા સાહેબ, હોવે ગની રે દેખાતા. ૨
ભી ગનીકે બેટેકુ, ઝકાત ના દીજે;
સો નંના બાળક, સમજને લીજે. ૩
કે બાલીગ બના, જે બાળક કૅલાયા;
વૅ ગનીકે બેટેકુ, દેના મને રે કરાયા. ૪
ભી હાશમી જે ફરઝંદ, હાશિમ કેરે;
નાહી ઑનુકુ ભી દેની, બુઝીયે સવેરે. ૫
કે હાશિમકે ફરઝંદ, જે હાશમી કહાવા;
દેના ઝકાતકા અનુકુ, મને રે કરાવા. ૬
હૈં હાશમ જે નબીજી, ફી કેરસીમા[૩] આતે;
સુનો ફરઝંદ ઑનુકે, હૈં હાશમી કૅલાતે. ૭
સુનો ખાતમ રે રસુલ, હૈં હાશમી કૅલાયે;
યું લિખા હે જાંસિફતકે[૪], નામ નબીકે લિખાયે. ૮
યું જે હાશિમકે ફરઝંદ, હાશમી કહીયે;
ના ઓનુકુ ઝકાત, દેની રે લહીયે. ૯

૧ માલદાર ૩ પેઢીનામુ ૪ તારીફ

સુનો ઝકાત તો મૅલ, હે માલ હો કેરા;
કે પાક હોવે માલ, દીયે ઝકાત સવેરા. ૧૦
વૅ ના હાશિમકે ફરઝંદ, ખાવે હુકમ રે દીતા;
કે ઓનુકુ દેના, મને રે કીતા. ૧૧
સુનો ફરઝંદ મુરતુજા, અલી હો કેરે;
સહી હાશમી ફરઝંદ, એ ભી બુઝીયો સવેરે. ૧૨
ભી અબ્બાસકે ફરઝંદ, હાશમી કૅલાયે;
ભી જાફરકે ફરઝંદ, હાશમીમાં આયે. ૧૩
ભી ઓકેલકે ફરઝંદ, હાશમી રે જાનો;
ભી હાશમકે ફરઝંદ, હાશમી પછાનો. ૧૪
હારિસ બિન અબદુલ, મુતલિબ કહીયે;
સુનો અનુકે ફરઝંદ, હાશમી લહીયે. ૧૫
ભી ઝકાત ના દેની, જે ઓનુકે ગુલામા;
સો હાશમકે ફરઝંદ, જે હાશમી નામા. ૧૬
કભી અનુને ગુલામ, કીયે હોવે રે આઝાદા;
તો ભી અનુકુ નાહી, દેની રે ઝકાતા. ૧૭
એ ઇમાની મનધર, સુનને બૅના;
અને નસદન એતના, એક કર કૅના, ૧૮

રે તુહી

હકીકત સારી દીનકી, સુને બના ના પાયે રે,
સુને બના ના પાયે;
નસદન સો કર ગાફિલા, ફાંસુ જનમ ગમાયે રે,
ફાંસુ જનમ ગમાયે. ૧૯

—★—

—: ૨૨૩૨ — ૩૨ :—

કભી અટકલસુ ઝકાતકા, કીયા દેનેકા કામા;
કે ઝકાત રે દીતી, જાનો ન દેનેકે ઠામા. ૧

અને દીયે રે બાજ, ગની રે જણાયા;
કે જિસે થી દીતી, વૅ ગની રે દેખાયા. ૨
યાકે દેખાયા વૅ દીયે બાજ, હાશમી જાતી;
કે ઝકાત દીયે બાજ, ઍસી બુઝી રે બાતી. ૩
યાકે દીયે બાજ કાફિર, દેખાયા લેનારા;
જને મુમન દેનેકા, થા સોચ સવારા. ૪
યાકે દીયે બાજ જણાયા, એ બેટા આપ કેરા;
તો દેના[૧]હુવડા, સહી બુઝીયો સવેરા. ૫
કે જિતની લિખકર, દેખાઇ જાતા;
સુનો ભુલે રે ઓનુકુ, દીતી રે ઝકાતા. ૬
તો ભી ઝકાતકા દેના, હુવા રે સહી;
એ ખબર હુકમસુ, સહી રે લહી. ૭
અને દીયે બાજ ગુલામ, કભી હે રે જણાતા;
યાકે મોકાતિબ દીયે બાજ, નજરૂ આતા. ૮
નારવા[૩] હુઈ ઝકાત, તો મન ધર લેની;
તો દુજી બાર ફેર કર, ઠામ ઝકાત કે દેની. ૯
હે મકરૂહ ઝકાત, દે કિસે ગની રે કરાના;
એતા દીજે ના કે ગની, હોવે મન ધરાના. ૧૦
અને નેક[૪] હે ઝકાતકા, અસ રીતે રે દેના;
કે એકદિન[૬] કુત[૭], કરે સમજને લેના. ૧૧
હોવે લડકુ સેતી, કુત એક દિન કેરા;
સુને એતના ઑંસકુ, દેના રે સવેરા. ૧૨
એ રીતે નેક હે, દેની રે ઝકાતા;
પણ અદકા ભી દેના, નાહી મને રે લિખાતા. ૧૩

---

૧ અદા થઇ જાઇઝ થઇ ૩ નાજાઈઝ થઇ સહી નહી થઇ ૪ મુસતહબ
૬–૭ એક દિવસ નુ ખાવાનું

હુઈ મકરૂહ ઝકાત, લે જાની ઑર ગામા;
કે લે જાની પરગામ, દેને કે કામા. ૧૪

પણ આપસ કે સગે, ઑર ગામ હો રૅતે;
હોવે ઝકાત વૅ ખાને, જૅસે રે દેખાતે. ૧૫

તો ઓનુ કાજ લે જાની, મકરૂહ નાહાં;
સો આપસકા ગામ છોડ, પર ગામ માહાં. ૧૬

યાકે ઓર ગામ ઝકાતકે, ખાનારે રે જાને;
સો આપસકે ગામસુ, ખુબ રે પછાને. ૧૭

કે દેખાવે નાદારી[1], બૅાત ઓનુ હો કેરી;
એ ખુબી કી રીત, બુઝીયો સવેરી. ૧૮

તો ઓનુ કાજ પરગામ, લે જાની રે આખી;
તો મકરૂહ નાહી, લે જાની રે દાખી. ૧૯

જિસે હોયે રે ખરચ, એતા એક દિન ખાવે;
વૅ ઝકાતકે કાજે, ના સોવાલ કરાવે. ૨૦

એ મન ધર સુનના, નેહેસુ ઇમાની;
અને નસદિન ચંતા, મન એતની લેઆની. ૨૧

રે તુહી

નીંદ તેં સાધી[3] ગાફિલા, સોતા હે દિન રાત રે,
સોતા હે દિન રાત;
સુને બના તેં મુરખા, અબતર[4] કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૨૨

—★—

—: ૨૨૩૩ — ૩૩ :—

સુનો બયાન જે સદકા, ઈદ હો કેરા;
જિસે ફિતરા હેં કૅતે, બુઝીયો સવેરા. ૧

૧ લાચારી મોહતાજી ૩ આદત નાખી ૪ વધારે ખરાબ

વૅ જે ફિતરેકી ઇદ્દુકુ, હેં ફિતરા દિલાતે;
વૅ સદકા દીયે બાજ, હેં દોગાને[1] કુ જાતે. ૨

વૅ ઇદ જે આતી હે, રોજુંકે બાજા;
વૅ ફિતરેકી ઇદ, હે સુનીઓ અવાજા. ૩

જે રોજુંકી ઇદ, ઇદિ ફિતરે રે નામા;
અસ ઇદિકુ સદકા, દેઓ ફિતરે કે નામા. ૪

વૅ વાજીબ હે હોતા, જે ફિતરા આખા;
સો અસીલ[3] ઉપર, હુઆ રે દાખા. ૫

તો વાજીબ ના હુવડા, જે ગુલામકી જાતી;
જે અસીલકુ વાજીબ, કર લખી રે બાતી. ૬

પણ અસીલ જો હોવે, સાહેબ નિસાબા;
હોવે નિસાબ જેતા, માલ બુઝીયો સતાબા. ૭

પણ રહેકી ઠામથી, હોવે અદકા દેખાવે;
વૅ નિસાબકા માલ યું અદકા દેખાવે. ૮

ભી કપડુસુ અદકા, વૅ હોવે રે માલા;
હોવે કપડે જે અસકે, પૅનને હાલા. ૯

ભી રખત[4] સેતી, વે બધતા[6] જાવે;
જે નિસાબકા માલ, હે રે કૅલાવે. ૧૦

સુનો રખત સો સામાન, કેરા રે નામા;
જે ઘરમાં હોવે, કાજ રે કામા. ૧૧

ભી ઘોડે હો સેતી, હોવે અદકા જણાયા;
જે નિસાબ કેરા, માલ રે કૅલાયા. ૧૨

ભી હથિયારૂ સેતી, હોવે અદકા જાના;
જે નિસાબ કેરા, માલ રે પછાના. ૧૩

૧ ઇદની બે રકાત નમાઝ ૩ આઝાદ ૪ ઘરનો સરસામાન ૬ વધારે હોય

ભી ગુલામુકા ફિતરા, હે ખાવિંદકુ[૧] દેના;
કે ખાવિંદકે શીશ, હુવા વાજીબ રે લેના. ૧૪

વૅ ગુલામ રે હોવે, આપ ખિદમત કેરે;
એ સુન સુન સહી કર, બુઝીયો સવેરે. ૧૫

ભી બાલક જે ફકીર[૩], હોવે આપ કેરો;
ભી ઓસકા ફિતરા, દેના બાપકુ સવેરા. ૧૬

જે માકા વેરેસા[૪], પાયા બાલક રે નાહાં;
વૅ બાલક ગણાયા. ફકીરૂં માહાં. ૧૭

તો ઑસકા રે ફિતરા, બાપકુ દેના;
એ લડકા ફકીરૂં, માં બુઝ રે લેના. ૧૮

હોવે માકા વેરસા, ઑસ લડકેકુ દીતા;
તો ઓસ માંહેથી દેના, હે હોકમ રે કીતા. ૧૯

રે તુહી

સો સો મુરખ ગાફિલા, ફાંસુ જનમ ગમાયે રે,
ફાંસુ જનમ ગમાયે;
દરીયા દીન હે સુને બના, મુરખ નાહી પાયે રે,
મુરખ નાહી પાયે. ૨૦

—★—

—:૨૨૩૪—૩૪:—

જું બાલક રે ફકીરકા, બયાન રે આખા;
કે બાપકુ ફિતરા, દેના ઑસકુ દાખા. ૧

ત્યું ગુલામ જે હોવે, ઑસ ખિદમત કેરે;
કાજ ખિદમત રે બાલકકી, હોવે બુઝીયો સવેરે. ૨

૧ માલિક ૩ જે બાળકને કોઇનો વારસો નહી મળ્યો હોય ૪ વારસો

ઓનુ ગુલામુકા ફિતરા, ભી બાપકુ દેના;
જું ઑસ રે બાલકકા, દેના સુનકર લેના. ૩

કની ગુલામકુ એતની, કહી હોવે રે બાતી;
મેરે મુએ બાજ આઝાદ, કીતી રે જાતી. ૪

ઑસ ગુલામકા ફિતરા, ભી ખાવિંદ રે દિલાવે;
એભી ખાવિંદ કે સર, હે દેના રે લખાવે. ૫

ભી કનીને બાંદીસુ, હોએ ફરઝંદ જાયા[1];
ઑસ બાંદીકા ફિતરા, વે દેવે રે લખાયા. ૬

કે બાંદી જે હુવડી, બાલકકી માતા;
હે ઑસકા ફિતરા, દેના ધણીકુ લખાતા. ૭

પણ ઑરતકા ફિતરા, નાહી મરદકે રાસા[3];
ના મરદ ઑસ કાજ, શીશ દેવે સુનો હો દાસા. ૮

ભી બેટા હોવે, કસીકા કબીરા[4];
કે બાલક બુઝુર્ગ, હોવે અસકા શરીરા. ૯

નાહી ઑસકાભી ફિતરા, બાપકુ દેના;
નાહી બાપ સર વાજીબ, સુન કર લેના. ૧૦

ભી મુકાતેબ ગુલામ, હોવે કિસીકા કૅલાતા;
નાહી ઑસકે ખાવિંદકુ, હે દેના રે લખાતા. ૧૧

નાહી ખાવિંદ કે શીશ, વાજીબ રે લહીયે;
સો ફિતરા મોકાતેબ, કેરા રે કહીયે. ૧૨

ભી દો જનુ બીચ ગુલામા, જે હોવે રે સિયારે;
નાહી ઓનુકા ભી દેના, બુઝનહારે. ૧૩

કે ગુલામ સીયારે, હોવે દો જનુ માહાં;
સુનો ઓનુકા ભી ફિતરા, હુવા વાજીબ રે નાહાં. ૧૪

૧ પેદા થયો ૩ માથે, સર પર ૪ મોટો બાલિગ થએલો

પછે દોનુમાથી ગુલામકુ, કો' ખુશી સુ બેકાવે;
કે ખુશી સુ બેચના, એક ગુલામકા ચાવે. ૧૫

તો મોકુફ[1] રહીલા, ફિતરેકા દેના;
એ મનધર સુનને, હકીકત બૅના. ૧૬

પછે ઇદકી સબાઉ[3] તક, ઓનુ બેચા રે ગુલામા;
તો લેનારે શીશ, હુઆ ફિતરેકા નામા. ૧૭

જો ફિતરેકી વેળા, દેનેકી ગહી;
ના તબતક બેચા, એ ખબર રે લહી. ૧૮

તો મોકુફ રહીલા, વૅ ફિતરેકા દેના;
જું દો બીચ ગુલામ થા, સુન કર લેના. ૧૯

રે તુહી

હકીકત દીનકી સુનતે, પાવે સાચી બાત રે,
પાવે સાચી બાત;

તો મનધર સુનને ગાફિલા, મત સો દિન ઓર રાત રે,
મત સો દિન ઓર રાત. ૨૦

—★—

—:૨૨૩૫—૩૫:—

સુનો ફિતરે રે દેનેકી, ઍસી રે રીતા;
સો ઘઉંકા આધા, સાયા[4] દેના રે સોણાતા. ૧

ભી જો આટા હોવે, ગેહુંં હો કેરા;
તો ભી સાયા આધા, દેના રે અનેરા. ૨

ભી જો ગેહુંકા સાતુ, હોવે રે સહી;
તો ભી એતા રે દેના, ખબર રે કહી. ૩

---

૧ મુલતવી ૩ સવાર સુધી ૪ આઠ રતલનો એક સાયો થાય છે.

હોવે જવ તે, સાયા, પુરા દેના રે લખાયા;
ભી ખજુરૂંકા સાયા, દેના રે બતાયા. ૪

કે આરબમા ખજુરાં, બેકે જવકી રીતા;
યું દેનેકા હે હુકમ, શરેકા દીતા. ૫

આઠ રતલુંકા સાયા, હે રે લખાતા;
બુઝો રતલ અપની, તોલ શેર હે કલાતા. ૬

તો સાયા હુવડા, શેર આઠકા કહીયે;
અને આધા રે સાયા, શેર ચારકા લહીયે. ૭

તો ગેહું જો હોવે, શેર ચાર રે દીજે;
એ આધા સાયા, હુઆ સુન લીજે. ૮

અને જવ જો હોવે, દેને આઠ શેરા;
સુનો જવમા ને ગહુંમાં, હુઆ બમણા ફેરા. ૯

કે ચાર શેર ગેહું, દેને રે આખે;
અને જવ તો આઠ શેર, દેને રે દાખે. ૧૦

યું ફિતરા દેના, વજન હો સેતી;
જુ હકીકત લિખકર, બુઝાઈ જેતી. ૧૧

સુનો ફિતરેકે દિન, સબાકુ દેના;
સો ઇદ રે ફિતરેકા, દિન બુઝ કર લેના. ૧૨

કે સબાકે[૧] પોર[૩], હે દેના રે લખાવે;
જે ફિતરા ઇદકા, હે રે કૅલાવે. ૧૩

કિસે ઇદકે સબાસુ, પૅલી પૉચી રે ઑાતા;
કે સબાસુ પૅલા, કો' હુઆ રે ફોતા. ૧૪

તો ઍસકુ ફિતરા, હુવા વાજીબ રે નાહાં;
કે વાજીબ હે હોતા, સબાકે માહાં. ૧૫

૧–૩ સવારના પોરમા પરોઢીયે

કો' મુસલમાન હોવેડા, સોબા કે બાજા;
કે કાફિરને દિન, કબુલા હાજા[1]. ૧૬

તો ભી વાજીબ ના હુવડા, ઑસકી જાતી;
કે સબા હે વાજીબ, વૅ ફિતરા બાતી. ૧૭

ભી સબા પછે જનમ, હુઆ કિસી રકો;
સહી ઑસે ભી એ રીત, બુઝીયો સવેરા. ૧૮

હુઆ ઑસકુભી વાજીબ, ના રે કહીયે;
હોવે વાજીબ સબા કે, માંહે રે લહીયે. ૧૯

દિન ઇદકે થી પૅલા, કભી ફિતરા દીતા;
તો સહી હુવડા, રવા રે સુણીતા. ૨૦

છોડ સબાકુ ઑરા[3], દેવે રે સહી;
સો ઇદકે જે દિનમા, ખબર રે લહી. ૨૧

તો ભી રવા રે હુવડા, ફિતરા દેના;
પણ સબાકુ દેના, ખુબ સુન હે લેના. ૨૨

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુન ભર દીનમા ડગ રે,
સુન ભર દીનમા ડગ;
જો સુને બના દીનકુ પાવતે, તો પાતા સારા જગ રે,
તો પાતા સારા જગ. ૨૩

—★—

—:૨૨૩૬ — ૩૬:—

હેં રોજે ધરને, સુન રે ઇમાની;
એ ભી ઇમાન કેરી, બુઝો રે નીશાની. ૧

સુન ઇમાની જે ઇમાનકે, હેં પાઇએ રે આખે;
સહી રોજે ભી ઑસમા, હેં રે આખે. ૨

૧ આ દીને ઇસ્લામ ૩ સવાર પછી

સુનો ઇમાનકે પાઇઉમાં, કહી રે સલાતા[1];
ભી પાઇઉ માંહે આખી, દેની રે ઝકાતા. ૩
સબ વૅ તો હકીકત, લખને બતાઈ;
કે હકીકત સઘળી, વૅ લખેમા આઇ. ૪
જું ફરઝ કેરા, હે હુકમ રે દીતા;
વૅ ઝકાત ને નમાઝકી, સબ લખાઇ રીતા. ૫
હબે[3] સુનને ઇમાની, રેજું કે બૅના;
એ સુન સુન સહી કર, મન રે દેના. ૬
હોવે નેહ મન ઇમાની, દીનકા સહી;
મન દીનકી બાત એને સહી રે લહી. ૭
હે ઇબાદત કરની, મનધર ચાવા;
કે નત નત દીનસુ, કરના ભાવા. ૮
સહી ભાવસુ ઇબાદત, કરે અંજર રે પાવે;
એ જન્નત કેરા, હે પંથ રે દેખાવે. ૯
તો મુમન કુ ચંતા, નત જન્નત કેરી;
એ સુન સુન એતના, નત કહો રે સવેરી. ૧૦

રે તુહી

સુનને ઍસે બૅનકુ, ગાફિલ નૅના ખોલ રે,
ગાફિલ નૅના ખોલ;
ઇમાન સુનતે થર[4] રહે, નાહી કુછ ઑસકે તોલ રે,
નાહી કુછ ઑસકે તોલ. ૧૧

—✶—

—:૨૨૩૭—૩૭:—

(સ૩૬)

ચંતા ઇમાની, હે નત નત કરની રે;
બાત જે દીનકી, મન માંહે ધરની રે. ૧

૧ નમાઝ ૩ હવે ૪ મઝબુત

ઑર બાતું સેતી, મન ને વારો રે;
ચંતા દિનકી, મન માંહે ધારો રે. ૨

દુનિયા હે સપને[1], કેરી રે રીતા રે;
જાહેર નૈનુ, એ હે દેખીતા રે. ૩

તલ તલ બેરમાં મૌંત, હે આતી રે;
સંસાર કેરી, એ રીત દેખાતી રે. ૪

જીવને કેરા, એતબાર નાહાં રે;
મોત પોચે પલ, પલકે માહાં રે. ૫

મરતે હે રહેના ગોર અંધારી રે;
તો ઑસે મનથી ના છોડો બીસારી રે. ૬

ગોરમા લે જાનેકા, તોશા[3] કરના રે;
પંથ દોહલા[4] હે મન માંહે ધરના રે. ૭

એક દિન જાના હે રબકે હજુરી રે;
એ મન ચંતા હે રાખો પુરી રે. ૮

અબુઝ[6] હુકમ નાંહી ફિરાના રે;
રબકુ જા એકદિન મોં હે દેખાના રે. ૯

ઍસા ના કરના કે તબ લજાવે[7] રે;
રબકા ગોસા જબ તોજે આવે રે. ૧૦

હુકમ માન તો કરો સલાતા રે;
હુકમ સુન સુન દેની ઝકાતા રે. ૧૧

હુકમ સેતી હેં રોજે ધરને રે;
નેહે સેતી સુનો બૅન વૅ કરને રે. ૧૨

રોજે વસીલા હોવે તેરા રે;
હિસાબ જિસદિન દેના સવેરા રે. ૧૩

૧ સ્વપ્નુ ૩ સામાન ૪ મુશકિલ ૬ બેવકુફ ૭ લાજ આવે, શરમાવે

—:૨૨૩૮—૩૮:—

(ચાલ)

રોજું કેરા, હુકમ પઠાયા;
ઇબાદત માંહે, બયાન હે આખા.
ખાતમ નબીકુ રબ ચાવે, સુનો મૂમન બાત રે;
અરશ પર બોલાઇ, ખાતિમ કેરી જાત રે.
ખાતિમ સુ બાતાં કરે, નેહે ચાવસુ સુબ્હાન રે;
મહંમદ રસુલ મુસ્તુફા, નામ તો જિનકા જાન રે. ૧

તબ ઇબાદત કેરા, હુકમ હે દીતા;
ખાતિમકી ઉમ્મતકુ, ચાતા હે મીતા.
ઇબાદતકા હુકમ કીતા, રબને તસ ઠામ રે;
અરશ પર જબ થે પોંચીયે, ખાતિમ જિનકા નામ રે.
રોજે પઠાયે કરને, કરની કહી સલાત રે;
રબને યું નેહે ચાવસુ, કીતી નબીસુ બાત રે. ૨

સુલતાન અંબીયા, મે'રાજથી આયે;
રોજે નમાઝ, ઇબાદત લાયે.
ઇબાદત લાયે આપ નબી, ઉમ્મત છુટણ કારણે;
વલી હુઇ વૅ જાત રે, ઇબાદત કીતી ધારને.
ઇબાદત મુમન માને હુકમ, કરની નેહે ચાવસુ;
જન્નત કયું જા પાઇએ, વૅ કર ચંતા ચાવસુ. ૩

રોજે વસીલા, હોવે રે સહી;
સો કેયામત દિન, ખબર હે લહી.
રોજે વસીલા હેં મુમન, જબ કિયામત દિન રે;
એ બાત સેતી છુટના, સહી કર રાખી મન રે.
હુકમ શીશ ધર કસીયે, ઇબાદત કાજ જાત રે;
જન્નતકા એ પંથ હે, સહી કર બુઝી બાત રે. ૪

ખાતિમકી ઉમ્મતકુ, આસાન હે જાના;
બૅાત હે રે ચાતા, કરમ[1] રહમાના.
ખાતિમકી ઉમ્મતકુ, નેહે કરે રહમાન રે;
ઇબાદત કેરી રીતમા, કીયા હે બોત આસાન રે.
એ પંથમાહે હુવડે, અનંત[3] વલી જાત રે;
ઍસા નાહી કો' ઉમ્મતી, અવર હુવે સુન બાત રે. ૫

ખાતિમકી ઉમ્મતકી, ઍસી રે બડાઇ;
અનંત ખુબી, અવરૂં સુ પાઈ.
ઉમ્મતીતો હો ખાતિમકા સુન સુન ઍસે બૅન રે;
ઉમ્મતમા હુએ વલી કહી, એ દેખ ખોલ ખોલ નેન રે.
પરતગ એ નિશાનીઆં, દેખ દેખ મનમા આન રે;
રોજે તો નેહે ચાવસુ, કરને તુ મનમા જાન રે. ૬

—★—

—:૨૨૩૯—૩૯:—

સુનો રોઝે ધરને, કેરી રે રીતા;
કે કુછ હે ના ખાના, હુકમ રે દીતા. ૧
સો જીતના રે દાના, ખસ ખસ કેરા;
ના હે હલકમા બાના[4], એતા સુણીઓ સવેરા. ૨
ના ગલેમા બાના, જેતા ખસ ખસ દાના;
કે ગલેમા ના ઉતરને, દેના એતા રે જાના. ૩
ભી રોઝા જ'મ ધરના, ના પીણા રે પાની;
વૅભી ખાયેકી રીતે, એ ભી રે જાણી. ૪
કે ટીપ[6]ભી ગલેમા, ન બાના રે આખા;
ના ઉતારના ગલેમા, પાણી ઇતના દાખા. ૫

૧ કરમ મહેરબાની ૩ બહુ ૪ નાખવો ૬ ટીપું

ભી જિમા[1] ભી ના કરના, કિસી હે સેતી;
કે વતી[3] રે ના કરની, હોએ વતી રે જેતી. ૬

કે કિસીસે વતી, મને કરની કીતી;
સો જીતની રીતકી, હોએ વતી રે દેખાતી. ૭

સો સોહબત રે મને, એ સબ રે કરાયા;
સો વતીને ખાના, પાણી પીના રે લખાયા. ૮

સો સુબા રે કાઝિબ[4], જે હે રે કૅલાતી;
કે વૅભી રે સુબાકે જૅસી હે જણાતી. ૯

સુનો લોક જે શાફી, મઝહબ કેરે;
સો તાંથી[6] સોબા હેં, બુઝતે સવેરે. ૧૦

ભી સોબાકે રીત કે, મેં સુને હેં બૅના;
પણ ઢુંઢ મેં કિતાબુ, નાંહી દેખા રે નૅના. ૧૧

સો આલિમકુ[7] મુખથી, મે એસા રે સુણાયા;
હે સાતમા ભાગ, રાતકા બતાયા. ૧૨

કે લાંબી ટુંકી હોવે, જૅસી રે રાતા;
હે સાતમા ભાગ, સબ રાતકા કૅલાતા. ૧૩

કે સાતમા રે ભાગ, જબ રેવે રાત કેરા;
સો છેલા રે ભાગા, બુઝીયો સવેરા. ૧૪

સુનો તબથી રોઝા, હે રે કલાતા;
ના ફેલ[8] તબ કરના, જે મને હેં લખાતા. ૧૫

કે જિસથી રોઝા, હે રે ભગાતા;
ના કરના જબ, ભાગ સાતમેકી રાતા. ૧૬

કે રેવે જબ સાતમા, ભાગ રાત રે કેરા;
સહી તાંથી રોઝા, ધરના સવેરા. ૧૭

૧–૩ સોહબત કરવી બૈરી સાથે ૪ જુઠી સવાર એટલે સુબો સાદિક પહેલા
૬ ત્યારથી ૭ દીનનુ ઇલમ જાણનાર ૮ કામ

સો જબ તઇ ગુરૂબ, હોવે આફતાબા[1];
રોઝા ઉસથી પૅલા, ના ખોલના સતાબા. ૧૮

કે જબ તો સુરજ, હે આથમતા;
હે તબ પછે ખોલના, રોઝા રે લખાતા. ૧૯

ઉસ આથમને કેરી, એ બુઝો રે નીશાની;
તબ રાતડ[3] હે હોતી, ઉગમની જાની. ૨૦

સો રાતડ ઉંચી, ચઢ કર આવે;
અને ઉસકે પીછે, ઝાક[4] રે દેખાવે. ૨૧

કે રાતડ કે પીછે, ઉંચી આવે રે સાઇ[6];
તબ ખોલનેકી વૅળા, હુઇ રોઝેકી દેખાઇ. ૨૨

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૨૩

રે તુહી

નાહી સુનતા મુમન ગાફિલા, ફોડ તુ તેરે કાન રે,
ફોડ તુ તેરે કાન;
ના સુને ઍસે બૅનકુ, હો બેરા રે નાદાન રે;
હો બેરા રે નાદાન. ૨૪

—★—

—:૨૨૪૦—૪૦:—

સો નીયત હો સેતી, હે રોઝારે કરાના;
કે રોઝઃ હું મેં કરતા, યું મન માંહે ધરના. ૧
સો રોઝેકી[7] અહલ[8], રોઝા રે કરાવે;
કે નીયત કરને, રોઝા રે રખાવે. ૨

---

૧ સુરજ ૩ રતાશ, લાલી ૪ કાળાસ, અંધારૂ ૬ સિયાહી, કાળાસ
૭–૮ રોઝું રાખવા લાયક, જેના પર રોઝું રાખવું ફર્ઝ છે.

સુનો અહલ જો રોઝેકી, વઁ મુમનકી જાતી;
કે રીત હે જને નિફાસકી[૧], કુછ નાહી રે દેખાતી. ૩

અહલ રોઝુકીમા દિવાના[૩], ભી લડકા નાહાં;
એ અહલકી રીત, બુઝો મન માહાં. ૪

હેં સહી રે હોતે, રોઝે રમઝાન કેરે;
એ ફરઝકે રોઝે, બુઝીયો સવેરે. ૫

ભી નઝર મોઇઅન[૪] કે, જો રોઝે હે કૅલાતે;
એ રોઝે રે વાજીબ, હે રે લખાતે. ૬

જો રબકી નઝર[૬] હેં રોઝે રે કરાને;
એ રોઝે નઝરકે, હુએ રે જાને. ૭

જબ ફલાના માસ, ચંદ દિન મન દીતા;
તબ મોઇઅન હુવડા, હે રે સુનાતા. ૮

હુઆ ફરઝ ને વાજીબમા, એતા રે ફેરા;
વઁ સુન સુન સહી કર, લીજીઓ સવેરા. ૯

જબ ફરઝકે રોઝુંકુ, કૅવે[૭] ફરઝકે નાહાં;
તબ ઇમાન જાવે, કૅનેકે માહાં. ૧૦

કે ફરઝકુ ફરઝ કર, જબ નાહી રે બતાતા;
તબ કાફિર હે હોતા, ઇમાન રે જાતા. ૧૧

અને વાજીબ કે રોઝુંકુ, ના વાજીબ જો કહેયા;
તો કાફિર ના હુવડા, એ ફરક રે લહેયા. ૧૨

પણ નીય્યતસુ વાજીબ કે, રોઝે લાજીમ[૮] કૅલાયે;
સો ફરઝકી રીત, હુએ રે દેખાયે. ૧૩

---

૧ તે ખુનની નાપાકી જે બચ્ચાના જન્મ કેડે ઓરતોને ચાલીસ દીવસ સુધી અથવા ઓછી હોય છે. ૩ દીવાનો, ગાંડો ૪ મુકરર કરેલું, નકકી કરેલું ૬ જે રોઝુ અલ્લાહ તઆલા માટે રાખવા નકકી કર્યું હોય ૭ કહે ૮ જરૂરી વાજીબ

એ ભી કીયે બના, ઉતરે નાહાં;
જું રીત હે ફરઝકે, રોઝુકે માહાં. ૧૪

એ ભી કલામે રબ્બાની, મા હુકમ લખાયા;
કે રબને આપે હે ફરમાયા. ૧૫

કહયા તમારી નઝરૂંકુ[૧], વફા[૩] રે કરાહો;
કે અદા કરો નઝર, જું નીય્યતમા લાહો. ૧૬

એ હુકમ રબને, આપે પડાયા રે;
સો કુરાનકી આયતમા, હે રે લખાયા. ૧૭

હુઈ નઝરૂં પુરી, કરની જનાઈ;
જુ નીય્યત નઝરકી, હે રે કરાઈ. ૧૮

પછે સાલ[૪] કે દો સાલા[૬], કે ઉમર[૭] તમામા[૮];
પુરી કરની નઝર, જેતી નીય્યતકે ઠામા. ૧૯

એક નીય્યત કીયેસુ, સબ લાજીમ રે આઈ;
જો નઝર ઉમર, સારીકી ચાઈ. ૨૦

પુરી કીયે બન નઝર, વૅ ઉતરે નાહાં;
એ સુન સુન ઇતના, કહો મન માહાં. ૨૧

રે તુહી

સુને બના નાહી પાવેસી, દીનકુ સહી સુન બાત રે,
દીનકુ સહી સુન બાત;
જગ સુન મુરખ ગાફિલા, મત સો દિન ઑર રાત રે,
મત સો દિન ઑ રાત. ૨૨

—★—

—:૨૨૪૧—૪૧:—

સહી હોતે હેં રોઝે, નફલ કેરે;
સો ફરઝ ને વાજીબ, બુઝીયો અનેરે. ૧

૧ અલ્લાહ તઆલા માટે નઝર માનેલી ૩ પુરી કરવી, અદા કરવી ૪–૬ વરસ એ વરસમા ૭–૮ આખી ઉમરમા

એ રોઝે જીતને, હેં રે લખાયે;
એ રાતકી નીય્યતસુ, હોવે સહી રે કૅલાયે. ૨

સો દીનકી દુપેર[1] તક, નીય્યત કરાની;
સો દુપેરસુ પૅલી, નીય્યત રે જાની. ૩

સહી રોઝુંકી, નીય્યત રવા રાતસુ આખી;
સો દિનકી રે દુપેર તક, કરની દાખી. ૪

વૅ શરાઈ[3] દુપેર, હે રે ગણાતી;
સો સુબા રૈ સાદિકથી, હે ગણની સુણાતી. ૫

કે જાંથી ફરઝકી, હેં કરતે નમાઝા;
તાંથી દુપેર ગણની, સુણીયો આવાઝા. ૬

ભી ગણતે હેં જાંથી, રોઝે રે ધરાતે;
કે તાંથી દુપેર ગણ, હેં લેખે રે લેઆતે. ૭

યું નીય્યન કેરી, સબ રોઝુકી જાની;
સો રાતસુ સો દુપેર તક, કરની પછાની. ૮

નીય્યત ફરઝને વાજીબકી, નામ સુ કીજે;
યાકે નામ બના નીય્યત, ચંત રે દીજે. ૯

જો રોઝેકા નામ લે, નીય્યત રે કરાહી;
તો ફરઝને વાજીબકે, હુએ રે સહી. ૧૦

યા કે નફલકા નામ લે, નીય્યત રે કરાવે;
તો ભી વાજીબને ફરઝ, હોવે રવા રે લખાવે. ૧૧

યું તીનું રે રોઝુંકી, એક રે રીતા;
જે ફરઝને નઝર કે, ભી જે નફલ સુણીતા. ૧૨

જો રોઝુંકા નામ લે, નીય્યત રે આખે;
તો રવા હે હોતા, જે રોઝા રે રાખે. ૧૩

---

૧ બપોર ૩ શરીઅત મુજબ

ભી નફલકે નીય્યતસુ, એ હે હોતા રે સહી;
જું હકીકત લિખકર, સબ રે કહી. ૧૪
એ તીનુ રીત બના, ઑર રોઝે જે કૅલાયે;
વૅ નામકી નીય્યતસુ, રેવે રવા રે લખાયે. ૧૫
ઑનુ રોઝુંકા નામ લે, નિય્યત કરાની;
જૅસી રોઝુકી રીત, હોવે મન રે આની. ૧૬
જું કઝાકા રોઝા, ભી ઑર કહી રીતા;
નામ લીયે બના રવા, ના હોવે રે સુનીતા. ૧૭
જબ રમઝાન કેરા, ચાંદ રે દેખાયા;
તબ રમઝાન સાબિત, હુવા રે સુનાયા. ૧૮
ભી તીસ દન હુએ, પુરે શાબાન કેરે;
તો ભી સાબિત રમઝાન, હુઆ બુઝીયો સવેરે. ૧૯
કે જો તીસ દિન હોતે, પુરા ચંદ ના દેખાના;
તો રમઝાન સાબિત, હુઆ રે જાના. ૨૦
હુઆ સાબિત રમઝાન, પુરે શાબાન માસ:;
એ સુન સુન નસ દિન, કહો હો કર દાસા. ૨૧

રે તુહી

સુનતે પાવે દીનકુ, મન ધર સુનની બાત રે,
મન ધર સુનની બાત;
ગાફિલ દીન જો પાહીયા, બહિશ્તી[1] હોવે જાત કે,
બહિશ્તી હોવે જાત. ૨૨

—✶—

—:૨૨૪૨—૪૨:—

સુનો શક કે દિન, ના રોઝા રે ધરાના;
વઁ શક હો કેરા, સુનો રે બયાના. ૧

૧ જન્નતી

ના બુઝાવે કે દિન હે, માસ શાબાન કેરા;
ના ભી રમઝાન કેરા, દિન બુઝાવે સવેરા. ૨

ના બુઝાવે કે ચાંદકા, દિન શાબાનકે માસા;
ના બુઝાવે કે પૅલા દિન, માસ રમઝાન ખાસા. ૩

યું શક રે આઇ, દિનકે માહાં;
કે રમઝાન કેરા, દિન જણાવે નાહાં. ૪

તો ઉસ દિન રમઝાન, કા રોઝા ના કીજે;
જે દિન હુવા શકકા, બુઝ કર લીજે. ૫

પણ નફલ કેરા, રોઝા રે કરાના;
વૅ મને ના કીતા, મન માંહે ધરના. ૬

કની એકલે ને ચાંદ, દેખા રમઝાન કેરા;
યાકે ફિતરેકી ઇદકા, ચાંદ દેખીયા સવેરા. ૭

કે દેખાવે રે ચાંદ, જબ રોઝા રે ધરાતે;
કે દેખાવે ચાંદ જબ, રોઝા હે ખોલાતે. ૮

ના એકલેકા કહેના, વૅ કબુલા જાવે;
કે દેખા મેં ચાંદ, યું એકલા પઢાવે. ૯

યું એકલેકા કહયા, કબુલના નાહાં;
ચાંદ દેખા મેં કહેવે, દિનુ એક કે માહાં. ૧૦

અનુ રોઝા ભી વૅ રાખે, સબુકી રીતા;
જો ફિતરેકા ચાંદ, કૅવે નેંનુ મેં દીતા[1]. ૧૧

અને કભી આપ અકેલા, દેખા રોઝા રે ખોલાવે;
તો કઝા ઓસે કરના, હે લખેસુ સુણાવે. ૧૨

અને કભી જો બાદલ, હોવે આસમાના;
તો કબુલની ગવાહી, દોકી રે લખાના. ૧૩

---

૧ જોયો, દેખ્યો

વૅ દો હોએ સાથે, બોલે રે તંના;
તો ગવાહી ઑનુકી, કબુલની મંના. ૧૪
પછે હોવે દો ગુલામા, કે ઓરતાં દો આખી;
સાચે બોલ્હીં ગવાહી, કબુલની દાખી. ૧૫
ચાંદ રમઝાન કેરેકી, દેખનેકી રીતા;
દો ગુલામુ કેરા, નામ રે લીતા. ૧૬
અને ફિતરેકે ચાંદકુ દો અસીલ[1] લખાયે;
જે ગુલામુ બના, વઁ અસીલ રે કૅલ્લાયે. ૧૭
યાકે એક હોએ મરદ, દો હોએ રે ઝંના[3];
એ ભી અસીલ હોવે, બુઝીયો મંના. ૧૮
એ ફિતરેકે ચાંદકી, ગવાહીકી રીતા;
દો અસીલું કેરા, જું નામ રે લીતા. ૧૯
અને આસમાન ઉપર, ના જો બાદલ દેખાવે;
તો ટોલેકી[4] ગવાહી, કબુલેમા આવે. ૨૦
તબ કબુલા ના જાવે, દો કેરા રે કૅના;
તબ ગવાહીકુ ટોળા, ચાહીએ ચંત રે દેના. ૨૧
સુનો ઈદ ભી ઝેહાકી[6], અઁસી રે રીતા;
જું ફિતરેકી ઇદકા, હુકમ રે દીતા. ૨૨
આવ ચાંદકી ગવાહી, દેના રે દિલાવે;
ચાંદ દેખેકી ઠામ, જુદ઼ી[7] જુઈ રે બતાવે. ૨૩
તો ઓનુકી ગવાહી, ના કબુલની આખી;
એ ઇમાનીને સુનતે, ચંતા એતની રાખી. ૨૪

રે તુહી

ગાફિલ મત સો જાગ કર, સુન એ દીનકે બૅન રે,
સુન એ દીનકે બૅન;
સુને બના દીન ના પાહેસી, સાચા બુઝીયો કૅન રે,
સાચા બુઝીયો કૅન. ૨૫

---

૧ આઝાદ ૩ ઓરતો ૪ ટોલુ પચાસ માણસોનું હોવું જોઇએ ૬ બકરી ઈદ
૭ જુદી જુદી

—:૨૨૪૩—૪૩:—

સુનો જિસથી ફસાદ૧, હોવે રોઝું રે માહાં;
ભી જેતી રે બાતુ, હોવે ફસાદ રે નાહાં. ૧
કે જેતી રે બાતું, હે રોઝા રે ભગાતા;
અને નાહી ભાગતા, જેતી બાતું રે દેખાતા. ૨
વૅ હકીકત સઘળી, હે રે લખાતી;
એ મન ધર સુનની સઘળી બાતી. ૩
કભી રોઝા ધર૩ ભુલે, ખાના રે ખાયા;
કે રોઝા બિસારા૪ યાદ ના આયા. ૪
કે ભુલે રે પાની, પીયા રે સહી;
કે રોઝા ધરાથા, બાત બિસર વૅ ગહી. ૫
યાકે ભુલા રોઝા, ને વતી૬ રે કીતી;
કે રોઝેકી ચિંતા, ના મન રે દીતી. ૬
એ લખે જૅસે ફૅલ૭, કો' ભુલે હે કરાતા;
તો ભુલ રે કીયે સુ, ના રોઝા રે ભગાતા. ૭
યાકે એહતલામ હુવડા, મની રે છુટાણી;
જું શેતાનકી બાજી, હુવડી જાની. ૮
યાકે ઑરતકુ દેખતે, મની છુટ રે ગહી;
જબ નઝરમાં ઑરત, આઈ રે સહી. ૯
યાકે તેલ તો લેકર, શીશ માંહે બાયા;
યાકે રગ રે ખોલાઇ, લોહી રે કઢાયા. ૧૦
યાકે સુરમા કીયા, આપસકે નેંના;
કે કાજલ રીત, બાયા આંખુકે મેંના. ૧૧
યાકે ઑરતકુ એને, બોસા રે દીયા;
એતા સબ કામ, રોઝા જાન રે કીયા. ૧૨

૧ તુટવું ૩ રાખીને ૪ ભુલી ગયો ૬ ઓરત સાથે સોહબત કરવી ૭ કામ

પણ બોસા દેતે, ના મની રે છુટાઈ;
મની છુટે બના રીત બોસેકી દેખાઈ. ૧૩

યાકે હલકમા[1] ગોબારા[3] ધુલ ઉડતી ગહી;
યાકે હલકમા મખી, ગહી રે સહી. ૧૪

સહી રોઝા જાન કર, સબ કામ એ કીયે;
સો જેતને લિખકર, હે રે લીયે. ૧૫

એ કામુમા લખાની, હે દો રે રીતા;
વઁ દોનુકા બયાન, હે જુજુઆ[4] કીતા. ૧૬

કે કઁતને કામ, રોઝા ભુલાયે કરાના;
વઁ ભુલેકા નામલે, કામ રે લખાના. ૧૭

અને ભુલેકા નામ બન, જે લખે એ કામા;
કે જનુ સાથ ભુલેકા, નાહી લીયા રે નામા. ૧૮

એ જાનને રોઝેકુ, કામ હુએ રે કરાને;
એભી ભુલે કામુ, જૅસે રે જાને. ૧૯

યાકે રોઝેસુ ખાયા, થા જે દાંતુમા ભરાના;
યાકે કઁ[6] રે કીતી, કે પીછા રે નખાના. ૨૦

દાલ ચણેકી જેતા, થા વે દાંતુકે માહાં;
વે આપ નીકલા, જીભે કાઢા રે નાહાં. ૨૧
વે હલકમાં જાતે, નાહી રોઝા ભગાતા;
પણ અદકા[6] જો હોવે, તો ભાગતા સુનાતા. ૨૨

કભી ચણેકી દાલ, હોવે રે જેતા;
વઁ જીભસુ કાઢ કર હલકમા લીતા. ૨૩
તોભી રોઝા ભાગા બુઝો રે સહી;
સરવે કિએસુ હકીકત, એ સુનકર લહી. ૨૪

૧ ગળામા ૩ ધુળ માટી ૪ જુદો જુદો ૬ ઉલટી ૭ વધારે મોટો

યા કે પીછા ડાલતે, આપે પીછા રે ફરાના;
પણ નાહી પીછા, હોવે ફેરા રે જાના. ૨૫

એ સઘળી રોઆ, ના ભાગેકી રીતા;
એ જેતી રે બાતુંકા, હે બયાન રે કીતા. ૨૬

હબે જેતની રે બાતું, હે રોઆ રે ભગાવે;
વૅ બયાન આગે, લખેમા આવે. ૨૭

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૨૮

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનનેકુ ખોલ નેંન રે,
સુનનેકુ ખોલ નેંન;
જો તુજે દીનકા ચાવ હે, મનધર સુન એ બૅન રે,
મતધર સુન એ બૅન. ૨૯

—:૨૨૪૪—૪૪:—

કભી પીછા રે ડાલતે, કૅને પીછા રે ફરાયા;
કે ઓલાલા[1] રે આતે, પીછા હલકમા બાયા. ૧

યાકે જોરાવરી પીછા, ખેંચને ડલાયા;
કે ઓલાલા ના આતા થા, ઓસે ખેંચ રે લાયા. ૨

યાકે કંકેરા[3] ગલેમા, બાને ગલાયે[4];
કે કંકેરા ખાનેકી રીત, નિગલને ખાયે. ૩

સહી એતને ફેલુસુ, હે રોઆ રે ભગાના;
કે જેતને કામુકા, બયાન રે લખાના. ૪

* ઉલટી આપોઆપ પાછી ફરીને પોતે ગળામા ચાલી જાય અને ઉલટી ન થઈ
૧ ઉલટી ૩ કાંકરો ૪ ગળવું

તો ભાગે એ રોઝુંકુ, હે કઝા રે કરાના;
પણ કફ્ફારત[૧] દેની, ના મન રે ધરના. ૫

ભાગા અસથી રોઝા, જેતી લખી રે બાતી;
તો કફ્ફારત ઑસકી, નાહી દેની રે લખાતી. ૬

અને કનીતે જાન કર, રોઝા વતી હોએ કીતી;
યાકે વતી કીતી ગહી, હોવે કિસીકુ સુણીતી. ૭

કે વતીકા કરનાર, કે કરારેનારા[૩];
એ દોનુને રોઝા જાન, ઍસા સોચ રે સવારા. ૮

યાકે રોઝેકુ જાનકર, કુછ હોવે રે ખાયા;
યાકે પાણી પીયા, રોઝા થા યાદ જણાયા. ૯

યાકે રોઝેકુ જાણકર, દારૂ[૪] રે કીતી;
જું રોઝા રે ભાગે, વૅસી રીત રે સુણીતી. ૧૦

હુઈ એભી રે રોઝેકી, સબ ભાગનેકી રીતા;
અનુ કામુસુ રોઝા, ભાગા હુકમ રે દીતા. ૧૧

રોઝા કઝાતો વૅ કરના, ભી કફ્ફારત દેની;
વૅ કફ્ફારત કેરી, રીત સુનકર લેની. ૧૨

નામ કફ્ફારત જાહેર, નામ કફ્ફારત કેરા;
વૅસી કફ્ફારત દેની, હે બુઝીયો સવેરા. ૧૩

સો બરદા[૬] લેકર, આઝાદ રે કરાના;
એ બાંદીકે ગુલામકા, નામ રે જાના. ૧૪

જો બરદા આઝાદ, કર સકે રે નાહીં;
તો રોઝે રૅને, દો માંસ કે માહીં. ૧૫

સો લાગત[૭] રોઝે, હેં રે ધરાવા;
કે દોનું રે માસુમા, ના કો' ખાડા રે કરાવા. ૧૬

૧ કફ્ફારે ૩ કરાવનાર ૪ દવા ૬ ગુલામ ૭ લાગોલાગ, લગાતાર

ચું લાગટ રોઝે, હેં ઘરને આખે;
સો દો રે માસુકે, સાથ રે દાખે. ૧૭
અને ઘર ના સકે, કભી રોઝે દો માસા;
કે આજીજ ઘરનેસુ, હોવે રે દાસા. ૧૮
તો ખાના રે દેવે, સાઠ મીસકીના;
સો જુજુઆ સબુકુ, દેના હોકમ રે કીના. ૧૯
સો આધા સાયા ગેહુંકા, યાકે જવકા સાયા;
હે એતના રે દેના, એક એકકુ લખાયા. ૨૦
એ સુન સુન બાતી, ચંત રે દીજે;
અને એક કર રબકુ, એતના કહીજે. ૨૧

રે તુહી

ગાફિલ કયું સોણુતા નાહી, ફટ ફટ મુરખ ગંવાર રે,
ફટ ફટ મુરખા ગંવાર;
જન્મ હુઆ તોજે દીન પર, વૅ છોડા બીસાર રે,
વૅ છોડા બીસાર. ૨૨

—✶—

—:૨૨૪૫—૪૫:—

જો ઇનિઆલ[1] કીતા, ફરજ[3] રે બના;
કે મની રે છુટાઇ, એ બુઝીયો મના. ૧
સો ફરજ રે બના, કીતી વતીકી રીતા;
વતી વતીકી ઠામ, ના કરતા દેખીતા. ૨
એ બુઝો રે ભેદા, કહયા આંખુ ખોલને બૅના;
એ ફરઝ હો સેતી, સબ સમજને લૅના. ૩
યું મની રે છુટાતે, રોઝા રે ભગાના;
વૅ કઝા ફેર કરના, હુઆ રે જાના. ૪

૧ મની નું છુટવું, વીર્યનુ છુટવું ૩ શરમની જગ્યા

પણ કફ્ફારત ઑાસક્ી, દેની રે નાહાં;
હેં કઝા ફેર કરના, રોઝા ગહેંક્ી ઠાહાં. ૫

ભી રમઝાન બના, ઑાર રોઝા હે ભગાતા;
નાહી કફ્ફારત દેની, ભી ઑાસક્ી લખાતા. ૬

કે રમઝાન બના, ઑાર રોઝા જો ભગાવે;
તો કજા ઑાસકુ, ફેર રે કરાવે. ૭

પણ કફ્ફારત ઑાસક્ી, નાહી દીતી રે જાતી;
જે રમઝાન બના, રોઝે સુનો રે બાતી. ૮

કભી દારૂકે[૧] કાજે, હે હોક[૩] ના ક્ીતા;
સો દોબુરક્ી[૪] તરફ, હે કરતે સુનીતા. ૯

કે મતરકી[૬] ઠામસુ, હે દારૂ રે બાતે;
અસ રીતે હકીમ હેં, કિસે ઓાખદ રે કરાતે. ૧૦

કે મુંકી તરફસુ, જબ નાહી રે ખલાતા;
તબ પીછેકી તરફસુ, હેં રે ડલાતા. ૧૧

કભી અસ રીત દારૂ, હોએ રે કીતી;
વૅ પેટ માંહે દારૂ, હોવે પૅાચતી દેખાતી. ૧૨

તો રોઝા રે ભાગા, અસ દારૂકી રીતા;
પણ પેટમા ના પૅાચી, નાહી ભાગા તો સુનીતા. ૧૩

યાકે નાક માંહે લેકર, કુછ દારૂ રે બેલાઇ[૭];
યાકે કાનુ માંહે, કુછ હે દારૂ રે ડલાઇ. ૧૪

અને દારૂ વૅ પૅાચી, દિમાગ[૮] કે માહાં;
તો ભી રોઝા વૅ ભાગા, રવા રહયા રે નાહાં. ૧૫

---

* * રમજાનના માસ સીવાય બીજું રોઝું રાખેલું આ બ્યાનમા બતાવેલી રીતે ટુટે તો રોઝુ કઝા કરે પણ તેનો કફ્ફારો નથી. ૧ દવા ૩ દવાની પીચકારી ઝાડાની જગયાથી અપાય છે ૪ ઝાડાની જગયા ૬ ઝાડાની જગયા ૭ નાંખી ૮ મગજ

યાકે કિસીકે શીશકુ હોવે લાગા રે ઘાવા;
અને ઑસ ઠામ દારૂ, ફીતી રે દેખાવા. ૧૬

વઁ ભી દિમાગકે માહે, દારૂ રે પૉચાની;
તો ભી રેઝા રે ભાગા, બાત રે જાની. ૧૭

અને પેટકુ ભી દુખ પર, કુછ દારૂ રે બંધાવે;
અને વઁભી રે દારૂ, પેટ માંહે રે જાવે. ૧૮

તોભી રેઝા હે ભાગતા, બુઝો રે સહી;
એ સુન સુન નસદિન, યાદ કરના દહી. ૧૯

રે તુહી

સુનતે પાવે દીનકુ, સહી એ બુઝો રીત રે,
સહી એ બુઝો રીત;
ગાફિલ નાહી સુનતા, કયા ચંતા મન દીત રે,
કયા ચંતા મન દીત. ૨૦

—★—

—:૨૨૪૬—૪૬:—

કભી મરદને પેશાબ ઠામ, પાણી રે બાયા;
સો ટીપુ ટીપુ લેકર, માંહે રે ચકાયા. ૧

તો અસ રે બાયેસુ, રેઝા ભાગતા હે નાહાં;
એ સહી કર બુઝના, હે દલકે માહાં. ૨

કે મકરૂહ રેઝેસુ[૧] કોછુએ[૩] ચખના;
કે દેખને સવાદકુ, લે મુંમા રે બાના. ૩

ભી મું માહે બા ચાબના, કોછ મકરૂહ ફીતા;
સો ઓજર[૪] બના, હોકમ રે દીતા. ૪

૧ રોઝુ રાખીને ૩ કંઇપણ ૪ બહાનું

કોઇ લડકુકુ ખિલાના, મુંમા ચબાના માહાં;
કાજ બાલકકે ચાબના, હુઆ મકરૂહ નાહાં. ૫
કોઇ કાજલકી રીત, કરે સોરમા નેંના;
એ નાહી રે લખાયા, મકરૂહ મેંના. ૬
ભી મુછુંકુ રોઝદાર, હે તેલ રે લગાતે;
એ ભી મકરૂહ નાહાં, જ્યું હેં દાતણ કરાતે. ૭
ભી ઓરતકુ બોસા, દેના મને ના કીતા;
જો મની ના છુટે, હોકમ રે દીતા. ૮

રે તુહી

હરામ હલાલ તો જાનસી, જો સુનસી દીનકે બૅન રે,
જો સુનસી દીનકે બૅન;
ગાફિલ મત સો મુરખા, સુનનેકુ ખોલ નૅન રે,
સુનનેકુ ખોલ નૅન. ૯

—★—

—: ૨૨૪૭ — ૪૭ :—

સુનો કિસીકુ દુખ, હોવે રે દુખાતા;
દુખ લેતે રોઝા, વૅ કરતા ડરાતા. ૧
કે રોઝા હો એ ધરતે, દુખ રે બધાતા[1];
તો ઍાસે હે રોઝા, ખોલના[3] લખાતા. ૨
કે દુખ કાજે રોઝા, વૅ ના રે ધરાવે;
અને ઍાસકે બદલે, ફેર કઝા રે કરાવે. ૩
હેં બ્હેતર[4] મુસાફિર, કુ રોઝે રે દાખે;
કે ખુબ હેં પંથીકુ[6] ઘરને આખે. ૪
જો રોઝા ઘર ચલતે, આઝાર[7] ના પાવે;
તો બ્હેતર ખુબ હેં પંથી રોઝે ધરાવે. ૫

---

૧ વધવું ૩ રોઝુ નહી રાખ્વું રોઝુ નહી ધરવું ૪ મુસ્તહબ્બ સારૂં ૬ મુસાફિર
૭ તકલીફ

કભી રોઝા ધર ચલતે, હે દુખ રે પાતા;
તો ખોલને કઝા, કરે રે લખાતા. ૬

જું દુખી હો કેરી, રીત રે કહી;
તો પંથી ફી ભી વૅસી, રીત બુઝો રે સહી. ૭

કે દોનુંકી હુવડી, એક રે રીતા;
કે ખોલને કઝા, કરે હોકમ રે દીતા. ૮

એ સુન રે ઇમાની, મનધર બઁના;
એ સુન સુન એતના, એક કર કૅના. ૯

રે તુહી

દીન કોસાદા[1] દરીયા, પૅરે[3] બના ના પાયે રે,
પૅરે બના ના પાયે;
કિનારે બેઠા ગાફિલા, ફોગટ જનમ ગમાયે રે,
ફોગટ જનમ ગમાયે. ૧૦

—★—

—:૨૨૪૮—૪૮:—

કભી દુખીને[4] રોઝે, દુખ લીતે રે ખોલાયે[6];
કે ભાને રે રોઝે, ના દુખે રે ધરાયે. ૧

અને મુવા વૅ દુખી, આઁસ દુખકે[7] માહાં;
તો કઝા રે કરને, રોઝે ઑાસ સર નાહાં. ૨

કભી મુસાફિર રોઝે, પંથ[8] કાજે ના ધરીયે;
કે ચલને કે કાજે, ના રોઝે રે કરીયે. ૩

અને પંથ માહે મુઆ, રોઝે ધરે રે બના;
ભી ઑાસ સર કઝા, નાહી બુઝો રે મંના. ૪

૧ મોટા, પહોળો ૩ પાણીમા તરવું ૪ બીમાર ૬ ધરયું નહી નહી રાખ્યું
૭ બીમારીમા ૮ મુસાફરી

હુઈ દુખીને મુસાફિરકી, એક રે રીતા;
ના દોનુ સીસ કઝાકા, હુકમ રે દીતા. ૫

જો હોવે પંથ માંહે મુઆ, કે દુખુકે માહાં;
તો દોનુ સીસ કઝાકા, હુકમ રે નાહાં. ૬

કભી મરતે રે દોનુને, હોએ વારસુકુ આખા;
કે ફકીરૂંકુ ખાના[1], દીજીયો દાખા. ૭

તો વાલી[3] રે ઓનુકા, ખાના રે દિલાવે;
સો ફકીરૂંકુ ફિતરેકી, રીત મન લાવે. ૮

સો એક એક રોઝેકા, ઍસા દેવે રે ખાના;
એ મનધર સુનના, ઓસકા બચાના. ૯

સો આધા રે સાયા, દેવે ગેહું હો કેરા;
હોવે જવ તો સાયા, દેવે રે સવેરા. ૧૦

સો એક એક રોઝેકુ, એતા દેના રે સહી;
જો કહયા[4] હોય આનુને, તો ખબર રે લહી. ૧૧

કભી દુખી સુખ હોએ બાજ, હે રે મરાતા;
અને કઝાકે રોઝે, નાહી ધરતા દેખાતા. ૧૨

યું મુસાફિરી પુરા કર, પંથી રહયા એક ગામા;
અને પછે રે મુઆ, જબ રહયા કિસી ઠામા. ૧૩

અને કઝાકે રોઝે, નાહી રે કીતે;
જે ખાયેથે[6] વૅ રોઝે, મન ના દીતે. ૧૪

અનુ દોનુ ને મરતે, વારસુકું આખા;
ભાગ તીજા માલકા, દેઓ બસીયત રે દાખા. ૧૫

તો તીજા ભાગ વારસ, વૅ ખેરાત કરાવે;
જું વસીઅત ઓનુકી, ત્યું મન રે લાવે. ૧૬

---

૧ સદકો, ખેરાત ૩ વારસદાર ૪ વસીયત કરી હોય ૬ નહી રાખેલા.

કભી વસીઅત કીયે બન, મુએ દોનુકી જાતી;
તો વારસ લેખા કર, દેવે દીઅત[1] સુણાતી. ૧૭

જું રોઝે દસ ફરઝકે, હુએ તો ફોતા[3];
સુખ[4] દન પાંચ હુએડા, પછે પૉચી રે ઑાતા. ૧૮

તો તીજા વઁ ભાગથી, દન પાચ્યકા દેના;
સો આધા હુવડા, એ સુન કર લેના. ૧૯

કે ફરઝ કે રોઝે, જેતે ખોલતે દેખીતા;
પછે થોડેકે બોતુંકા, એ હુકમ રે કીતા. ૨૦

કે તીજા ભાગ વારસ, દેવે માલ હો કેરા;
સો વસીઅત સેતી, બુઝીયો સવેરા. ૨૧

જો વસીઅત નાહાં, વાલી લેખા તો કરાવે;
જું બયાન રે આખા, વઁ રીત મન લાવે. ૨૨

એ મુસાફિર કેરી, જું દુખીકી રીતા;
એ સુન સુન રે ઇમાની, ચંત એતના દીતા. ૨૩

રે તુહી

ઍસે બૅના સુનને, ગાફિલ મત સો જાગ રે,
ગાફિર મત સો જાગ;
સુનતે જન્નત પાયેસી, જો તોજે પુરે ભાગ રે,
જો તોજે પુરે ભાગ. ૨૪

—✶—

—:૨૨૪૯—૪૯:—

અને દોનુ જબ કાદિર[6], હોવે રે દેખાતે;
તબ કઝા કરે રોઝે, હેં રે લખાતે. ૧

કે દુખી સુખ પાવે, પંથી રૅવે રે ઠામા;
એ કાદિર હોનેકા, બુઝો રે નામા. ૨

---

૧ રોઝાનો બદલો ૩ છુટી ગયાં ૪ આરામ ૬ શકિતમાન કરી શકે તેવા

ચું કાદિર હોતે, રોઝે કઝા હે કરને;
એ દોનુંકુ ગહે[1], રોઝે મનરે ધરને. ૩

પણ લાગટ ધરનેકી, શરત રે નાહાં;
એ કઝારે કરે, જું ચાવે મન માહાં. ૪

કભી હુજે રે બરસકા; આયા રમઝાન માસા;
કઝા કર ના સકે, રોઝે ગહેથે ખાસા. ૫

તો ફરઝકે રોઝે પૅલા અદા રે કીજે;
જે રમઝાન માસ, આયા વૅ ચંતરે દીજે. ૬

અને પછી વૅ ફરજકે, કઝા હે કરને;
જે ગહે રે રોઝે, ચંત વૅ ધરને. ૭

યું અદા કે રોઝે, પૅલે કરને આખે;
અને કઝાકે રોઝે, પછી કરે રે દાખે. ૮

હુએ ઓધાનસુ[3] ઔરત, રોઝે કરતે ડરાતી;
સો બાલક કા ડર, હે મન રે લે આતી. ૯

એ બાલકકુ આઝાર, રોઝા ધરતે પૉચાતા;
ઍસા હો એકભી હાલ, ડર મન હોએ આતા. ૧૦

યા કે ઓધાનસુ ઔરત, ડરે આપકી જાતી;
કે રોઝા ધરતે, હે દુખ રે પાતી. ૧૧

તો રોઝે વૅ ખોલે[4], અને પછી રે ધરાવે;
જબ આઝાર કા ડર, ઑસ મનથી જાવે. ૧૨
સો બાલક ઑસકા, પેટ બાર રે આવે;
ભી ઓર કુછ રીતે, વૅ અમન રે પાવે. ૧૩

ચું દુધ પીલાનારીકા, સુઓ રે રીતા;
જે બાલકકુ દુધ, હે પીલાતી દેખીતા. ૧૪

---

૧ છુટેલા ૩ પેટથી હમલથી ૪ નહી રાખે.

એ દ્દોનુ કુ હુકમ, એક હે કીતા;
કે જું ઓધાનસુ બઇએર કા, હુકમ રે દીતા. ૧૫

જે બુઢા બાત હુવડા, નામ શખસ જે ફાની;
કે બાત હો કેરી, પાંચી ઢુકડી નિશાની. ૧૬

સુનો મરનેકા નામ, હે ફાની રે કેંલાયા;
બૉત બુઢા જે ઍસા, હોવે રે દેખાયા. ૧૭

કે રોઝે ધર, વૅ નાહી સકાતા;
ઍસા બુઢા બૉંત, જે હુવા રે દેખાતા. ૧૮

વૅ ફિદીઆ દેવે, ના રોઝે રે ધરાવે;
સો એક એક દિનકા, એતા દેના ચંત લાવે. ૧૯

એક રોઝેકા આધા, સાથા ગેહુંં હો કેરા;
કભી જવ તો સાથી, દેવા[1] પુરા રે સવેરા. ૨૦

યું ફિદીઆ રોઝેકા, શખસ ફાની કુ દેના;
એ સુન સુન એતના, નસદિન કેંના. ૨૧

રે તુહી

જાગ સુન મુરખ ગાફિલા, મત સો દિન ઍર રાત રે,
મત સો દિન ઑર રાત;

સુને બના દીન ના પાએસી, સહી એ સાચી બાત રે,
સહી એ સાચી બાત. ૨૨

———★———

—: ૨૨૫૦ — ૫૦ :—

અને રોઝા નફલકા, કે જેને હોવે રે ધરાયા;
ઑસે ઓઝર[3] બના, મને ભાનના[4] લખાયા. ૧

૧ દેના આપવું ૩ બહાનુ ૪ તુટવું

પણ રીવાયત એકમા, હે રવા રે રાખા;
કે ઓઝર બના, રોઝા ખોલે રે દાખા. ૨

પણ ઑસકે બદલે દુજા કઝા રે કરાવે;
કે ભાના જે રોઝા, ફેર મન વૅ લાવે. ૩

હે ઓઝરસુ ખોલના, રોઝા નફલ કેરા;
એ રીવાયત સબુમા, લખીયા સવેરા. ૪

કોઇ મહેમાન બોલાવે, એભી ઓઝર કેલાતા;
તબ રોઝા ખોલના, હે રે લખાતા. ૫

જે મેહમાન બોલાવે, વઁભી ખોલે રે સહી;
જું મેંહમાનકે ખોલને, ફી હકીકત કહી. ૬

પણ કઝા જે રોઝે, ભાને મન રે દેના;
એ નફલકે રોઝુંકે, સુનો રે બૅના. ૭

કભી બાલક બાલીગ, હુઆ રે ખાસા;
સો ફરઝકે રોઝેમા, જે રમઝાન માસા. ૮

હુઆ ઑસ દિન બાલીગ બાજ, કુછ ખાવે રે નાહા;
કે બાલીગ હોવડા, જે તે બાકી દિન માહા. ૯

જું બાલીગ હોવે બાજ, દિન પુરે હે દેખીતા;
ના તબથી ખાવે, રોઝેકી રીતા. ૧૦

ભી કાફિર મુમન હો, લે આયા રે ઇમાના;
વૅ ભી ફરઝ કે રોઝે, કેરે રે દંના. ૧૧

જે તો મુમન હુયે બાજ, દિન બાકી હે દેખાતા;
તાં થી રોઝેકી રીત, ના ખાવે રે લખાતા. ૧૨

સો બાલિગ કેરી, જું કહી રે રીતા;
ત્યું અસકા ભી હુકમ, વઁસા રે દીતા. ૧૩

પણ રોઝે કા દિન, ના વૅ લેખે રે આવે;
પણ રોઝેકી અદબ કાજ, ના કોઇુ રે ખાવે. ૧૪

કભી મુસફિર નીયત, સફર કી કીતી;
બાર નીકલ ના નીયત, મન ચલને કી દીતી. ૧૫
હો પંથી કીતી નીયત, રોઝા રે ખોલાવે;
ઍસી નીયત સુ બાર હો, ફેર ડેરે રે આવે. ૧૬
ફેર રેહનેકી નીયત, કરે આપ રે ડેરે;
તબ રોઝે કી ભી નીયત, ફેર કરે રે સવેરે. ૧૭
હુઇ રોઝે કી નીયત કે, જો વકત કે માહાં;
તો સહી હુવા રોઝા, કઝા કરના વૅ નાહાં. ૧૮
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૯

રે તુહી

ઍસી હકીકત દીનકી, સુને બના કયું પાયે રે,
સુને બના કયું પાયે;
કે સુને બના ફટ ગાફિલા, ફાંસુ જનમ ગમાયે રે,
ફાંસુ જનમ ગમાયે. ૨૦

—✱—

—: ૨૨૫૧ — ૫૧ :—

કભી બેહોશ હુવડા, કો' ઝામ[૧] રે ગયા;
જું લુ[૩] રે હે લાગતા, વૅસા રે લહેયા. ૧
તો કઝા હેં કરને, ગણ રોઝું કે દંના;
એસી રીતે જાવે, જેતે બુઝીઓ મંના. ૨
પણ જીસ દિન બેહોશી, હુઆ લેખેમા ના આવે;
અને રાત ભી ઓસ સંગે લગાઇ જાવે. ૩

૧ સમતોલપણુ કોઈ પોતાનુ સમતોલપણુ ખોઈ બેઠો એટલે બેહોશ થઇ ગયો
૩ ઉનાળામા ગરમ હવાથી લું લાગે છે તે

કે વૅ દિન કઝા, કરના નાહાં;
કે બેહોશ હુવડા, જીસ દિન માહાં. ૪

અને રાતભી બુઝો, ઓસ દિન હો કેરી;
સો દિન સુ અગલી[1], રાત બુઝીયો સવેરી. ૫

કભી દિન કી રાતકુ, હુવા બેહોશ આખા;
ના કઝા વૅ કરે, ના દેના રે દાખા. ૬

બાકી સગલે દિન, કઝા કરે રે સહી;
કે જેતની બેહોશી, ઓસ તન રે રહી. ૭

જો અસ રે રીતે, ગયા સારા માસા;
તો કઝા સબ કરને, સુન હોકર દાસા. ૮

અને રોઝેકે દનુંમા, કભી હુવા રે દીવાના;
કભી કઝા વે કરને, જેતે ગહે રે દંના. ૯

કભી સારા માસ, દિવાના રહયા;
કે દિવાનપણેમા, સારા રમઝાન ગહયા. ૧૦

કે દીવાનપણેમા, ગયા રમઝાન પુરા;
કો' દિન ભી માસમા, ના રહયા રે અધુરા. ૧૧

તો કઝા ના કરને, રોઝે સુનીયો સવેરે;
રોઝા માફ માહે આયે, સારે માસ હો કેરે. ૧૨

અને ભુખા કો' રહયા, કભી રોઝેકી રીતા;
પણ રોઝેકી નીયત કર, ના ચંત રે દીતા. ૧૩

સો રોઝેકુ ધરતે, ના નીયત રે કીતી;
અને ખોલતે ભી નીયત, ના ચંત રે દીતી. ૧૪

તો કઝા વૅ રોઝા, હે કરાના;
વૅ દિનકા રોઝા, રવા હુવા ના જાના. ૧૫

---

૧ આગળની

અને મુસાફિર પંથથી, કભી ડેરે[1] રે આયા;
અને દિન તો બાકી, હે રોઝેકા દેખાયા. ૧૬

ના ખાવે ઘર આયે બાજ, રોઝેકી રીતા;
ફેર કઝા આઁસ દિનકુ, કરે હુકમ રે દીતા. ૧૭

એ સુન સુન મન ધર, લા રે ઇમાની;
અને નસદિન ચંતા, હે એતની લે આની. ૧૮

રે તુહી

મત સો નસદિન ગાફિલા, સુનને કુ ખોલ નેંન રે,
સુનને કુ ખોલ નેંન;
તમ તુ પાવે દીનકુ, સુનસી દીન કે બૅન રે,
સુનસી દીન કે બૅન. ૧૯

—★—

—:૨૨૫૨—૫૨:—

કભી પાક હોઇ હેઝથી, ઔરતકી જાતી;
સો રોઝે કે દિનમા, સુનીયો બાતી. ૧

રહયા જીતના દિન, હે બાકી રે દેખાતા;
ના ખાવે તાંથી ઘરે, રોઝા સુનીયો બાતા. ૨

વૅ દિન ભી રોઝા, ફેર કઝા રે કરાના;
પાક હુવે બાજ ખાના, નાહી આઁસ દિન ખાના. ૩

અને સરગી[3] કીતી, કની જાનો રે રાતા;
અને હો ગયા ઉજાલા, હુઇ પરભાતા. ૪

તોભી આઁસ દિન સારા, કુછ હે ના ખાવે;
સો રોઝેકી રીતે, રોઝારે ધરાવે. ૫

અને કઝા ફેર કરના, એભી રોઝા રે સહી;
જું ઉપર કે રોઝેકી, હકીકત કહી. ૬

---

૧ ઘેર ૩ સહરી ખાવી

એ સબરે રોઝુકી, હે એક રે રીતા;
સો જેતે બિગત[1] સુ, હે લિખ લિખ દીતા. ૭

અને કભી જો રોઝા, સાંજ જાનને[3] ખોલાયા;
કે વકત રોઝેકા, હુવા જાન રે આયા. ૮

અને ખોલે બાજ દિન, બાકી સુરજ દેખાયા;
તો તબભી રોઝા, હે ધરના બતાયા. ૯

કે ના કુછ ખાવે, જું રોઝા રે રખાવે;
અને ફેર વૅ રોઝા, કઝા રે કરાવે. ૧૦

કે ભાગા જે રોઝા, ફેર મન રે લાવે;
* * * * * * *. ૧૧

એ જેતને રોઝે, ગણ ગણ દાખે;
સો બેહોશ હોનેકે, રોઝેથી દાખે. ૧૨

એતે સબ હેં કઝા, ફેર ફેર કરને;
જું લખે ઑસ રીતે, મન રે ધરને. ૧૩

પણ કફારત ઓનુકી, દેની રે નાહાં;
એ સહી કર બુઝના, મન કે માહાં. ૧૪

અને રોઝેમા ભુલે, કની કુછ રે ખાયા;
પછી જાન બુજ ખાયા, ભાગા રોઝા મન આયા. ૧૫

તો ભી કઝા વૅ કરના, કફારત ના દેવે;
એ સુન સુન ઇમાની, સહી કર લેવે. ૧૬

કો' નીંદથા સુતા, કને વતી આવ કીતી;
કે દીવાનેકુ વતી, કીતી રે દેખીતી. ૧૭

તો દિવાના ને સોનારા, રોઝે કઝા રે કરસી;
પણ કફારત દેની, એભી મન ના ધરસી. ૧૮

૧ વિગતવાર, ખુલાસાવાર ૩ સમજીને રોઝું તુટી ગયું એમ સમજીને

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને નેહસુ એતના, કહો દિન ઑર રાતી. ૧૯

રે તુહી

જનમ ગમાયા ગાફિલા, સો સો દિન ઑર રાત રે,
સો સો દિન ઑર રાત;
દીનકુ તબ તુ પાહેસી, સુનસી દીનકી બાત રે,
સુનસી દીન કી બાત. ૨૦

—✱—

—:૨૨૫૩—૫૩:—

કની બકરી ઇદ કેરા, રોઝા નઝર[1] રે કીતા;
સો નઝર કી રીતે, મન રે દીતા. ૧

તો બકરી ઇદ દિન, વૅ રોઝા રે ખોલાવે[3];
અને કઝા કર દુજા, ઑસ ઠામરે[4] ધરાવે. ૨

કભી નઝર કી નીયતમા, સુ[6] રે ખાઈ;
કે સોગંદ ખાને, નીયત બંધાઈ. ૩

તો કઝા ભી કરના, ને કફારત દેની;
જું કફારત કેરી, રીત મન ધર લેની. ૪

અસ બરસકે રોઝે, કને ધરૂં મેં ચાયા;
સો નઝર ના સોચ, મન રે લાયા. ૫

અસ બરસકે રોઝે, મેં નઝર રે કીતે;
અસ રીતે રોઝે મન રે દીતે. ૬

તો દોનું રે ઇદકે, દિન રોઝે વૅ ખોલાવે;
ભી તીન દિન તશરીક[7], કે રોઝે ના ધરાવે. ૭

૧ રોઝું રાખવા મન્નત માનેલી ૩ નહી રાખે ૪ બદલામ ૬ કસમ, સોગંદ
૭ બકરી ઈદના બાદ અગીયારમી બારવીં અને તેરમી તારીખ.

કઝા બરસ હુવે બાજ, કરે પાંચ વઁ દંના;
જે રોઝે હેં ખોલે, બુઝીયો મંના. ૮

કભી અનુ રે દનુમા, રોઝે શરૂ રે કીતે;
જે મને દિન કહેથે, તાં મન રે દીતે. ૯

અને શરૂ રે કીયે બાજ, ઓને રોઝે રે ખોલાયે;
તો કઝા ના હેં કરને, વૅ રોઝે રે લખાયે. ૧૦

કે પાંચમા જીસ દિન, શરૂ કરને ખોલાવે;
વૅ કઝા નાહી કરના, હેં રે લખાવે. ૧૧

એ સુનને ઇમાની, મન ધર બૅના;
અને નસદિન એક કર, એતના કૅના. ૧૨

રે તુહી

સો સો જનમ ગમાહીયા, ફટ ફટ ગાફિલ ગંવાર રે,
ફટ ફટ ગાફિલ ગંવાર;
સુને બના કાવૅ[1] મુમના, કૅવે કિસ આધાર રે,
કૅવે કિસ આધાર. ૧૩

—★—

—:૨૨૫૪—૫૪:—

એ એતેફાક કેરે, સુનો રે બયાના;
એભી એતેફાક ઇબાદત, હે મન રે દેના. ૧

એ તાકીદ કી સુન્નત હે, સુન સુન લીજે;
યું સુન્નત એતેફાક, હુવા ચંત રે દીજે. ૨

સો મસજીદમા બેઠના, બુઝો એતેફાક રીતા;
વૅ બેઠનેકી રીત, સુનો હુકમ જું દીતા. ૩

સો રોઝે હો સેતી, બેઠના આખા;
ભી નીયત કરને, બેઠના દાખા. ૪

---

૧ કહેવરાય છે

કે નીયત કરે, એતેકાફ કેરી;
ઍસી નીયતસુ મસજીદમા, બૅઠે રે સવેરી. ૫

બુઝો થોડા વૅ એતેકાફ, હે એતા રે સુણાતા;
સો એક દિન એક રાત, હે રે લખાતા. ૬

અને થોડા એતેકાફ, નફલ કી રીતા;
સો એકરે સાઅતકા[1], હે હુકમ રે દીતા. ૭

અને ઔરત ભી એતેકાફ, જો બેઠના ચાવે;
આપ ઘરમા હે બૅઠે, જાંથી[3] નમાઝ કરાવે. ૮

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૯

રે તુહી

સુનતે દીનકુ પાએસી, સાચી બુઝો એ રીત રે,
સાચી બુઝો એ રીત;
ગાફિલ સુતા ના સુને, કયા ચંત મન દીત રે,
કયા ચંત મન દીત. ૧૦

—★—

—ઃ ૨૨૫૫ — ૫૫ઃ—

સુનો એતેકાફ બૅઠે બાજ, નિકલના નાહાં;
સો બૅઠે જ'મ એતેકાફ, મસજીદ કે માહાં. ૧

પણ શરઈ[4] હાજતસુ, નિકલના આખા;
કે શરઈ કામ કાજ, નિકલના દાખા. ૨

સો નિકલના જુમાકે, કાજ રે સલાતા;
એ શરઈ હાજતકી, બુઝો રે બાતા. ૩

યા કે હાજત હોવે, તબીયત કેરી;
ભી ત'મભી નિકલના, આખીયા સવેરી. ૪

૧ એક ઘડી, એક ઘંટો ૩ જયાં, જે જગયાએ. ૪ શરીઅત મુજબ

કે અસ સાની[૧] હાજત, કાજ બાર જાવે;
કે જાતકી હાજત કાજ, બાર મસજીદ કે આવે. ૫

જું પેશાબ કરના, અને મતર[૩] રે જાના;
એ હાજતું કાજે, બાર મસજીદથી આના. ૬

કભી એકભી સાઅત, બાર મસજીદ કે આવે;
સો ઓઝર[૪] રે બના, બાર મસજીદ કે જાવે. ૭

જે આખે કામ ઓનુ બન, બાર મસજીદ કે આયા;
તો એતેકાફ ભાગા, સહી રે સુણાયા. ૮

તો કઆ ફેર કરના, હુવા એતેકાફ સહી;
એ ખબર સુન કર, સહી રે લહી. ૯

રવા એતેકાફ બૅઠને, ખાણા મસજીદમા ખાના;
ભી રવા હે પાણી, પીણા રે જાના. ૧૦

ભી સૌદાગરી બના, ઐાર ખરીદ કરાવે;
ભી ચાવે સો મસજીદમા, બૅઠા રે બેકાવે. ૧૧

પણ મકરૂહ હે મસજીદમા, બસત[૬] હાજત કરાની;
જે બેચને કેરી, બસત રે જાની. ૧૨

ભી એતેકાફ બૅઠે બાજ, બોલના[૭] નાંહા[૮];
કભી જે કુછ બોલના, સો નેકીકે માંહા. ૧૩

અને એતેકાફ બૅઠે બાજ, વતી[૯] હરામ હે કીતી;
ભી વતી કી રીત, હુઇ હરામ સુનીતી. ૧૪

જું ઐારતકુ ડાલના, હાથ બોસા રે દેના;
ભી ઐારભી અસ રીત, મન સમજને લેના. ૧૫

ભી ફરજ[૧૦] બના, મની રે કઢાની;
ઍસી રીતભી વતીકી, ઍાર હોવે રે જાની. ૧૬

---

૧ બીજી ૩ આડે જવું પાખાને જવું ૪ બહાનુ ૬ ચીજ વસતું ૭-૮ નેક વાત સિવાય બીજી બકવાસ નહી કરવી ૯ સોહબત કરવી બૈરી સાથે ૧૦ બૈરાની શરમની જગયા.

યું હરામ કીતી, જે વતી કી રીતા;
સો એતેકાફ બૅઠે બાજ, હુકમ રે દીતા. ૧૭

સુનો વતી રે કીયે, એતેકાફ હે ભગાતા;
તો કઆ ફેર કરના, હે રે લખાતા. ૧૮

જેતે દિનુંકી નીયત, કરે એતેકાફ કેરી;
રાતાં એતીઆં[1] લાજીમ, તબ હોવે રે સવેરી. ૧૯

જેતે દિનુંકી નીયત, એતેકાફ કી કરાઇ;
એતી રાતાં ઑસ સંગ, બના નીયત લગાઇ. ૨૦

જો એતેકાફ કી નીયત, દો દિનું કી કરાતા;
તો એતેકાફ હુવડા, ઓનુ દોનુ ભી રાતા. ૨૧

યું રાતાં નીયત બન, લાજીમ હે આતી;
* * * * * * *. ૨૨

રે તુહી

સો સો જનમ ગમાઇયા, ગાફિલ મુરખ જાત રે,
ગાફિલ મુરખ જાત;
સુને બના દીન ના પાયેસી, સાચી બુઝી બાત રે;
સાચી બુઝી બાત. ૨૩

—✱—

—ઃ ૨૨૫૬ — ૫૬ ઃ—

હે હજ રે કરની, સુન રે ઈમાની;
એ ફરઝ રે હોવડી, એક વાર જાની. ૧

સો એક બાર ફરઝ, હુઇ ઉમર રે માંહા;
બૅન સુન રે ઇમાની, રહે ગાફિલ રે નાંહા. ૨

---

૧ એટલી

સુનો ઇમાન કે પાઇયે, કેરી રે બાતા;
એ મન ધર સુનના, જું બયાન હે લખાતા. ૩
સુનો રોઝા રે ધરના, કહી કરની સલાતા[1];
અને સુનો ભી આખી, દેની રે ઝકાતા. ૪
ભી હજભી કરની, સહી એ ભી રે લખાતા.
* * * * * * * ૫
એ ઇમાન કા પાઇયા, સુનો રે ઇમાની;
રવા પાઇયું સુ ઇમાન, કેરી રે નિશાની. ૬
યે બૅનકુ સુનને, કર રે નેહા;
સહી ઇબાદત માંહે, લાયા આપકી દેહા. ૭
જું સીકલ[3] પથર[4], હે રે ઘસાવે;
યું ઇમાની ઇબાદતમા, તન રે લાવે. ૮
મન ઇમાની કે ઇંબાદત, કેરી રે ચંતા;
વૅ નસદિન એક પલ, ના રહે નિચંતા. ૯
હે નેહસુ કરના, ઇબાદત કામા;
અને નસદિન એક કર, એતા લીજીયે નામા. ૧૦

રે તુહી

ઍસી હકીકત દીનકી, સુને બના ના પાયે રે,
સુને બના ના પાયે;
ફાંસુ મુરખ ગાફિલા, સો સો જનમ ગમાયે રે,
સો સો જનમ ગમાયે. ૧૧

—★—

—:૨૨૫૭—૫૭:—

પહેલ

હજ કેરી સુન ઇમાની રીતારે;
એક બાર ફરઝ એ હે રે કીતારે. ૧

---

૧ નમાઝ ૩–૪ ઓઝાર અથવા હથિયાર સાફ કરવાનો પથ્થર

સુન સુન સહી કરો એ બૅના રે;
હોકમ નેહે સેતી ચંત દેનારે. ૨

આપ હો બંદે ખાકી કૅલાહોરે;
અૅસી ચંતા નત મન લાહોરે. ૩

બંદે હોને કૅસા જીવના;
હુકમ રબકા મન માંહે દેના. ૪

બંદા તો નામ ગુલામજ કેરારે;
હુકમ મન કબુલે સવેરારે. ૫

ગુલામ હુવા તો ઓઝર કૅસારે;
હુકમ કબુલે હોવે જૅસારે. ૬

હોકમ નત કબુલો ઇલાહીરે;
હુકમ કેરી જું રીત લખાઇરે. ૭

બંદે કેરી ઇમાની રીતારે;
હુકમ રબકા ચાવુ[1] લીતારે. ૮

હોકમ માનેસુ ચાહાવે મીતારે;
પરતગ[3] યે તો હે અૅન[4] દેખીતારે. ૯

હોકમ ફેરે ના સાહેબ ચાવેરે;
એ રીત પરતગ નેનુ આવેરે. ૧૦

નત મન સોચ સોચ એતા લાનારે;
મુજ સુ રાજી કચું હોવે રહેમાનારે. ૧૧

કિસ પૅર[6] રીજે સાહેબ મેરારે;
નસદિન એતના તુ બુઝી સવેરારે. ૧૨

૧ ચાહતથી મોહબતથી ૩ ખુલ્લું જાહેર ૪ આંખે ૬ રીતે તરીકો

—:૨૨૫૮—૫૮:—

ચાલ

જે હજ હે રે કરની, સુન રે ઇમાની;
એ નીયતકી ચંતા, નત મન લાની.
નત નત ચંતા એજ કરની, હજ જાને[૧] કીજયે;
હજ તો મકકે[૩] જાહે કરની, નીયત યે ચંત દીજયે.
સુન સુન મુમન ચાવસુ રાખ મન એ નેહ રે;
હજ તો મકકે જાહે કરની, કાજ છુટણ દેહરે. ૧

એ ગુને રે ઝડેંગે[૪], હજ રે કરાતે;
કે હજ રે કરાતે, ગુને હેં જાતે.
હજ કીયેથી ગુને ઝડેં, કર મુમન ભાવસુ;
ઍક પંથ ને દો કાજ રે, સુન સુન મુમન ચાવસુ.
ફરઝ સાકિત[૬] હુવા સરથી, હજ કીયે જાનરે;
ગુને ઝડેંભી પાક હોવે, એતી ખુબી માનરે. ૨

હજ કીયે, ગુને હેં જાતે;
જું ઝાડું પાંત[૭], હેં ઝડતે દેખાતે.
ગુને રે જાવે હજ કરાતે, પાંત જું હે ઝડતે;
જું પાંત ઝડતે રત[૮] રે આવે, કૅંસે ખરખર પડતે.
યું ગુના જાવે પાક હોવે, સુનો એ મુમન રીતરે;
બંદેકે છુટણ કાજ રબ, હોકમ હજકા દીત રે. ૩

ઝાડ કે પાંત હેં, સુક ઝડ જાતે;
ઉગતે પાંત, હેં ખુબ રે દેખાતે.
આવે તો હસતી ટીસયાં[૯], ઝડ ગયે સુકે પાંત રે;
સરૂપ[૧૦] હુઆ ઝાડ ફેર, જૅસી નવે કી ભાંતરે.
ગુને ઝડે યું તન સેતી, હુઇ પાકજ જાત રે;
નિરમળ[૧૧] હુવા ગુનો સેતી, સુનો સાચી બાત રે. ૪

---

૧ જઇને ૩ મકકા શરીફ ૪ પડી જશે ૬ અદા થયું ૭ પાંદડા ૮ મોસમ
૯ કુંપળો ૧૦ ખુબસુંરત રૂપવાળું ૧૧ સાફ પાક

જું દરિયાકા કફ, હે ઉતર રે જાતા;
અને નિરમળા નીર, હે રે દેખાતા.
નિરમળ હોવે નીર દરીયા, અને કફ હોવે દુર રે;
પવન યું હે સાફ કરતા, નીર જે મામુર[1] રે.
એ રીતે તન નિરમળ હોવે, ગુને જાવે જાન રે;
હજ જો નેહસુ કરની, અજર એસા માન રે. ૫
અજર હે સુનના, હજ હો કેરા;
તો ઇમાની સોચ, કરના સવેરા.
અજર હજકા સુન મુમન, મન ધરને બૅન રે;
હજ તો કરાતે ગુને ઝડે, જેતે તનકે મૅન રે.
અવર સોચ છોડ મુમન, નત મન એ દીજયે;
હોકમ એ પહેલા રબ કેરા, ચાહા વે મન ધર લીજયે. ૬

—★—

—: ૨૨૫૯ — ૫૯ :—

નજમ

ઍસી ઍસી મુબારક ઠામા રે, તમે સુનો રે;
કે મકકા જીસ શહેર કેરા નામા રે, તમે સુનો રે. ૧
ઑસ ઠામ રબ કેર કાબા રે, તમે સુનો રે;
પહેલા થા વૅ સુનીયો સતાબા રે, તમે સુનો રે. ૨

ઉમત નુહો નબી કી કૅલાઈ રે, તમે સુનો રે;
કહેરમા જબ વૅ ડુબાઈ રે, તમે સુનો રે. ૩

પાણી જબ ચડીયા અપારા રે, તમે સુનો રે;
કુતુબ[3] કા જાં તક સિતારા રે, તમે સુનો રે. ૪

તબ કાબા રબે વૅ ઉઠાયા રે, તમે સુનો રે;
પાણીમા ઑસે ના ડુબાયા રે, તમે સુનો રે. ૫

૧ ભરેલો ૩ કુતુબનો તારો

સુના હે કે લીયા આસમાના રે, તમે સુનો રે;
નેનુ નાહી દુઢ વૅ બયાના રે, તમે સુનો રે. ૬

પાઇયા વૅ જમીમા થા રહયા રે, તમે સુનો રે;
કાબા ઉઠાયા લખા કહયા રે, તમે સુનો રે. ૭

યું બુઝો કદીમ[1] એ ઠામા રે, તમે સુનો રે;
અસલ થા કાબે કેરા નામા રે, તમે સુનો રે. ૮

હુઆ ઑર નબીકા ઝમાના રે, તમે સુનો રે;
ઇબરાહીમ ખલીલ રહમાના રે, તમે સુનો રે. ૯

ઇબરાહીમ નબી રબે કીતે રે, તમે સુનો રે;
શામ કે તો મુલક સુનીતે રે, તમે સુનો રે. ૧૦

ઇબરાહીમ રેતે ઑસ ઠામા રે, તમે સુનો રે;
શામ કે મુલક કા જે નામા રે, તમે સુનો રે. ૧૧

ફરઝંદ જબ અનુ આયે રે, તમે સુનો રે;
ઇસમાઇલ નબી જે સુનાએ રે, તમે સુનો રે. ૧૨

કે હુકમ રબે તબ કીતા રે, તમે સુનો રે;
જંગલમા છોડ યું સોનીતા રે, તમે સુનો રે. ૧૩

સફા મરવા ડુંગર કા નામા રે, તમે સુનો રે;
કહયા જા છોડ ઑસ ઠામા રે, તમે સુનો રે. ૧૪

કાબે પાસે દોનુ એ જાનો રે, તમે સુનો રે;
સફા મરવા ડુંગર પિછાનો રે, તમે સુનો રે. ૧૫

હકીકત બોત હે એ બાતી રે, તમે સુનો રે;
ફસલ હે પૅલી ઉવાં લખાતી રે, તમે સુનો રે. ૧૬

૧ જુની

સુનો પૅલી ફસલકા બૅના રે, તમે સુનો રે;
હકીકત લખી ઑસ મેના રે, તમે સુનો રે. ૧૭

ઇબરાહીમ ઇસિમાઇલિ નામા રે, તમે સુનો રે;
નબી દોનુ અલૈહીસ્સલામા રે, તમે સુનો રે. ૧૮

મલ દોનુ કાબા બનાયા રે, તમે સુનો રે;
પાયે પૅલે ઉપર મંડાએ રે, તમે સુનો રે. ૧૯

—★—

—:૨૨૬૦—૬૦:—

ચાલ

એ ઇબિરાહીમ ઇસમાઇલ, નબી રે જાનો;
કાબા રે અનુ ને, બનાયા પીછાનો.
કાબા બનાયા સુન મુમન, દો નબીને મલ સહી;
ઇબિરાહીમ ને માંગી દુઆ, કબુલ વૅ કીતી દહી.
કાબા બના ને સબ પુરા, સબ વૅ તમામ રે;
દુવા મંગાઇ રબ પાસે, કાજ ઑસ હી ઠામ રે. ૧

કાબા રે પુરા, દો નબીયું કીતા;
દોનુ તબ ચાયા, પાસ રે મીતા.
દુઆ મંગાઇ ઠામ કાજે, રબ દે અમન[1] રે;
ઈબિરાહીમ આખે પાસ મેરા, કીયા હો વતન રે.
ઑસ ઠામ હોવે વંશ[3] મેરા, અમન દે તુ મીતરે;
ઇબરાહીમ કેરી એ દુઆ, કબુલ રબને કીતરે. ૨

કે ઇબરાહીમ ચાહા વૅ, રબકે પાસા;
રોજી દે તુ, અસ ઠામ દાસા.
રોજી તુ દે કરમ સેતી, સુન ને રહમાન રે;
ફરઝંદ મેરે બાસ[4] કીઆ[6], પાવૅ વૅ અમન રે.
ઇબરાહીમ ચાહા વૅ રબ પાસે, માગે દુઆ એ રીત રે;
જેતા અનુને ચાહયા, કબુલ કીયા મીત રે. ૩

૧ સલામતી ૩ ઓલાદ ૪—૬ વસવું. રહેઠાણ કરવું

મેરે રે વંશમા, નબી તુ કીજે;
અસ ઠામ કાજે, રસુલ તુ દીજે.
ફરઝંદ મેરા ઑસ ઠામે, રહે પુરે બાસ રે;
ઉનકા જે મીત કરે નબી, તેરા હોકમ રહે ખાસ રે.
હોકમ આખે તેરડા, રસુલ વઁ બયાન રે;
સુન સુન વૅ સારે બયાન, તેરે હોવે વઁ આધાન[1] રે. ૪

એ ઇબારાહીમે દુઆ, જું થી મંગાઈ;
વઁ સબ રબને, કબુલ કરાઇ.
ઇબરાહીમ કેરે જે દુઆ, કબુલ કીતી રબરે;
જેતા અનુને ચાહયા, કબુલ હુવા સબ રે.
ખાતમ નબી બુઝો સહી, ઉઆં રબે પેદા કીયે;
ઇબરાહીમ દુઆ કરને, સબ વંશકુ નબી દીયે. ૫

ખાતિમ રસુલા, મુસતફા લહીયે;
સુલતાન સારે નબીયોંકે કહીયે.
સુલતાન નબીયોં કેરડે, જેતે નબી હુએ સહી;
મુહમદ રસુલ જાનીયે, ઑસ ઠામ કીયે દહી.
ચકવેતુ અનુકા રાજ દીસે, ના હેં બાતાં છાનીઆ;
ચહુચક[3] માહે આણ[4] ફરે, સુલતાન કી નીશાનીયા. ૬

—:૨૨૬૧—૬૧:—

—— ✶ ——

પહેલી

ઍસી મુબારક મકકે કી ઠામા રે;
ઑસ બીચ બુઝો કાબા નામા રે. ૧

ઇબિરાહીમે જુંથી દુઆ મંગાઇ રે;
રબને વૅ હે કબુલ કરાઇ રે. ૨

---

૧ તાબે ૩ ચહુદેશ, સારી દુન્યામાં ૪ હુકમ

ઑાસ ઠામ અમન દીયા મીતા રે;
ઇબરાહીમે જું થા ચીતા[1] રે. ૩

પાદશાહા એક હુવા ઑાસ ઠામા રે;
નજાશી થા ઑાસકા નામા રે. ૪

ઉને કાબેકુ બુરા મન ચાહા રે;
લશકર ભુંડી નીએતે ભેજાયા રે. ૫

અનંત[3] હાથી સુ લશકર આયા રે;
કાબા ઉને ગિરાના ચાહા રે. ૬

નીયત ઍસી બુરી ઉને કીતી રે;
હસદ પુરીથી ચંત માહાં દીતી રે. ૭

મદદ આપ કીતી મીતા રે;
પંખી ટોલા ભેજકર દીતા રે. ૮

હૅ જે અબાબીલ પંખી ઉડાતે રે;
વૅ તબ હુકમે આયે સુનાતે રે. ૯

ચુંગલ[4] ચુંચમા કંકર લાયે રે;
લશકર ઉપર આવ ડલાયે રે. ૧૦

માર વઁ હાથી ફના કરાયે રે;
લશકર સારેકે લોક મરાયે રે. ૧૧

જીવા નાહે અનથી કો' જાતી રે;
સાચી સહી કર બુઝો એ બાતી રે. ૧૨

ઍસી મુબારક ઠામ એ લહીયે રે;
મકકા જાં હે કાબા કહીએ રે. ૧૩

ચશમા હે આબ[6] ઝમઝમ કેરા રે;
વઁભી કાબે પાસે બુઝો સવેરા રે. ૧૪

---

૧ ચાયા દીલ માહતું તે પ્રમાણે ૩ ઘણા ૪ પંજામા ૬ પાણી

વૅલી રબે પૅદા થાં ઉવાં કીઆ રે;
માતા ઇસિમાઈલિ કાજે દીઆ રે. ૧૫

પૅલી ફસલમા હે લખે બૅના રે;
સુન સહી વે હે મન માહે દીના રે. ૧૬

એસી મુબારક ઠામ એ જાનો રે;
મકકે માહે કાબા જે હે પિછાનો રે. ૧૭

કિબલા૩ ઓસકુ બુઓ સવેરી રે;
જેતી ઉસ્મત ખાતિમ કેરી રે. ૧૮

એસી બડાઈ સુન સુન લીજે રે;
ઠામ મુબારક ચંત માહે દીજે રે. ૧૯

હજકા હોકમ રબે હે દીતા રે;
બખશીશ ઠામ કીતી મીતા રે. ૨૦

નત નત મન કરે નત નેહા રે;
હજ કાજે હે પોચાની હે દેહા રે. ૨૧

નેહે સંગ એસી નીયત કરાની રે;
મન ધર સહી સુન ઇમાની રે. ૨૨

નસદિન કરની એ મન ચંતા રે;
એક પલ રહેના નાહે નિચંતા રે. ૨૩

બંદે કી છુટણકી એ ઠામા રે;
કાબા જે મકકે માહે નામા રે. ૨૪

—★—

—:૨૨૬૨—૬૨:—

એરે સુન રે ઇમાની, હજ રે કરાની;
બેગે હજ કેરી, રીત મન રે ધરની. ૧

૧ તે બાજુ જે તરફ નમાઝ પઢવા મોંઢું કરે છે

સુન ફરજ હે હોતી, હજ એક રે બારા;
સો જેતના રે જીવે, ઉમર રે સારા. ૨

જબ હજ કેરી શરતાં, હોવે રે પુરી;
જેતી લખે માહે આવે, ના દીસે રે અધુરી. ૩

હોવે સતાબી હજ, તબ ફરજ રે કલાઈ;
જબ હજકી શરતાં, પુરી રે પાઇ. ૪

કે બેગે હજ, હો ફરજ રે લખાઇ;
ઝબ હજકી શરતાં, પુરી રે પાઇ. ૫

પુરી શરત જીસ સાલ, હુઈ હજ હો કેરી;
હુઇ અસ સાલ હજ, બેગે કરની સવેરી. ૬

જો વૅ સાલ જાવે, દુજે સાલમા કરાવે;
તો ગુનેગાર હોતા, હે રે લખાવે. ૭

એ બેગે કરનેકી, સુનો રે રીતા;
જું બરસુકા બયાન, લખ કર દીતા. ૮

હબે હજ કી શરતાં. સુન રે ઇમાની;
જીસ શરતું સુ. ફરજ હજ હોતી હે જાની. ૯

સુનો કે પૅલી એ શરત ચાહીયે, અસીલ[1] કે માહાં;
તો ગુલામ કુ ફરઝ, હજ હુઈ રે નાહાં. ૧૦

અને દુજી શરત, ચાહીયે ઇસલામા;
સો મુસલમાન લખીયા, શરતકે ઠામા. ૧૧

તો કાફિરકે ઉપર, હજ ફરઝ રે નાહાં;
હુઈ ફરઝ અસકુ, જે મુમનુ કે માહાં. ૧૨

ભી બાલીગ રે હોવે, મુમનુ કી જાતી;
તો હજ ઑસકુ, હે ફરઝ લખાતી. ૧૩

૧ આઝાદ

તો સગીર[1] રે બાલક, કુ હજ ફરઝ ના આખી;
જે બાલિગ રે હોવે, હજ ફરઝ રે દાખી. ૧૪

ભી સૂખરે[3] રે હોવે, મુમન કી જાતી;
તો દુખીકો[4] હજ, નાહે ફરઝ રે લખાતી. ૧૫

ભી કુદરત ચાહીએ, તોશે[6] કેરી;
જો અદકા રે તોશા, હોવે સુનીયો સવેરી. ૧૬

કે ખરચ્ય સુ ઑાત, હોવે રે માલા;
સો અસકે ખરચ્યકા, જે હોવે રે હાલા. ૧૭

ભી આકિલ[7] કુ હજ, ફરઝ લખાઇ;
તો દિવાને કુ ફરઝ, હજ નાહે રે સુણાઇ. ૧૮

ભી મરકબ[8] હે ચાહીએ, જે નામ અસવારી;
કે જીસપર બેઠ કર, જાવે રે સવેરી. ૧૯

સો રહેને કી ઠામ સુ, હોવે અદકા દેખાવે;
યું નાહે કે ઘર બેચ્ય, અસવારી રે લાવે. ૨૦

ભી જે હાજત કે કાજે, ચાહીયે આપકી જાતી;
હોવે અસવારી ઑસથી, અદકી લખાતી. ૨૧

જું ખાના ને કપડે, ઑાર બુઝોભી સામાના;
જે તન કેરે કાજે, જરૂર રે જાના. ૨૨

હોવે અસવારી રે અસથી, અદકી રે આખી;
એ સુનતે ઇમાની, એતી ચંતા મન રાખી. ૨૩

રે તુહી

બૅના એ દીન કે સુને બના, કયું કર પાવે દીન બાત રે,
કયું કર પાવે દીન બાત;
સુન રે ગાફિલ જાગ કર, મત સો દિન ઍર રાતરે,
મત સો દિન ઑાર રાત. ૨૪

---

૧ નાનુ ૩ તંદરૂસતી ૪ બીમાર ૬ મુસાફરની ખરચી ૭ જે દિવાનો નહી હોય તે ૮ અસવારી

—:૨૨૬૩—૬૩:—

ભી શરત કે ખરચ, ચાહીએ રાહામા[1] જાતે;
કે રાહામા મુસાફિર, જે ખરચી હે ખાતે. ૧

કે ખરચી ચાહીએ, પંથ[3] હો કેરી;
સો હજ કુ પોચાને કાજ, બુઝીઓ સવેરી. ૨

હોવે પીછે ફિરનેકી ભી, ખરચી આખી;
સો ઘર તક આવે, એતી રહેવે દાખી. ૩

કે જાનેકા ને આનેકા, હોવે ખરચ રે લખાયા;
સુનો શરતમાહે ખરચ, એતા હોવે સુનાયા. ૪

એયાલકી[4] ખરચી, હોએ રે કહી;
સો અયાલસુ ઓરતકી, બાત રે લહી. ૫

હોવે ઓરતને લડકુંકા, ખરચ રે આખા;
સો હજ કર[6] આવા[7], એતા હોવે રે દાખા. ૬

અને હોવે કુદરત, બાત પહેલી વેં કહી;
વેં બેંન રે સુનેસુ, બાત બુઝો વેં સહી. ૭

અને મકકે કી રાહા માહાં, હોવે રે અમના;
સો સલામતી કાજે, આપકે તંના. ૮

કે મરને કેરા, ડર હોવે ના લગાતા;
હોવે અમન કે સલામત, રહેવે રે જાતા. ૯

હોવે એતની શરતાં, જેતી સુનકર લીજે;
તબ હજ ફરઝ, હોવે ચંત રે દીજે. ૧૦

ભી બૈરૂંકુ એતની હોવે શરત રે સહી;
જેતી મરદ્દુંકુ, લખે માહાં કહી. ૧૧

૧ રસ્તામા ૩ રસ્તો સફર ૪ બાલબચ્ચાં ૬–૭ કરીને પાછો આવે

ઐારતકુ શરત એક, અદકી દાખી;
* * * * * * *. ૧૨

ઐારત કે સાથે, હોવે માહરમ[1] જાતી;
તો ઓરત કુ ફરઝ, હે હજ રે લખાતી. ૧૩

રહેવે મકકેથી ઓરત, દુર સફરકી રીતા;
કે મંઝીલ સુ પોચે, હોવે પંથ એ દેખીતા. ૧૪

કછુ[3] બોતરે દુરકી કીતી શરત રે નાહાં;
હોવે એતા દુર ચલકર, આવે મંઝિલ કે માહાં. ૧૫

અસકુ કો' રાહા માહાં, માહરમ ના પાવે;
તો ફરઝ ઓરત કુ, હજ નાહે રે લખાવે. ૧૬

કે જો માહરમ ઓરત સંગ, ના હોવે કો' તંના;
તો ફરઝ ના ઓરત કુ, બુઝીઓ મંના. ૧૭

સુનો માહરમ સગુકી, જે હોતી હે જાતી;
વૅ માહરમ ચાહીએ, સુનીઓ બાતી. ૧૮

કે ખસમ ઓસકા, જે અસ સંગ હે જાતા;
તો માહરમ ઓરતકા, વૅ હે રેં કૅલાતા. ૧૯

પણ ઓરતકુ ઓરતકી હોવે પંથ માહે સંગાતી;
વે પંથ માહે માહરમ, નાહે ઓસકી કૅલાતી. ૨૦

બાકી માહરમ ઓરત, ઓરતુ કેરી;
પણ પંથ માંહે માહરમ, નાહે હોતી રે અનેરી. ૨૧

નાહે ઓરતકુ ઓરત, માહરમ આખી;
સો સફર માંહા માહરમ, નાહે રે દાખી. ૨૨

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૩

---

૧ ઓરતનો તે સગો જેની સાથે નિકાહ તેના ન થઈ શકે ૩ કંઈ

રે તુહી

સુને બના મુરખ ગાફિલા, પાવે નાહી દીન રે,
પાવે નાહી દિન;
નસદિન સોવે ના સુને, કયા ચંતા મન કીન રે,
કયા ચંતા મન કીન. ૨૪

—★—

—:૨૨૬૪—૬૪:—

સુનો હજ માંહે ફરઝ, હે રે તીના;
હે ઑસથી અહરામ, એક સુનકર લેના. ૧
કે હજ કાજે, અહરામ બંધાતે;
સો અહરામ કે ઠામથી, હે બાંધતે સોણાતે. ૨
દુજા ફરઝ કે ઠાડે, રેહેના હજકે કામા;
સો ઠાડે[1] હેં રૅતે, જાં અરફાત ઠામા. ૩
હેં હજકુ રે જાતે, ઑસ ઠામ કા એ નામા;
વૅ કોસ દો દુર હે, બાર[3] રે ગામા. ૪
અને તીજા એ ફરઝ, કે તવાફ કરાના;
સો કાએ કે આસપાસ, ફિરના જાના. ૫
એ તવાફ કરના, જ્યું ઝિયારતકી[4] રીતા;
એ ફરઝ તીજા, હે રે સુણીતા. ૬
અને પાંચ હે વાજિબ, હજ હો કેરે;
સો સુન સહી કર, લીજીઓ સવેરે. ૭
મુઝદલફા ઠામા ઠાડે, રે રેહના;
હે એક એ વાજિબ, મનધર સુનના. ૮
ભી સફા[6] ને મરવા[7], બિચ દોડના કહીએ;
એ દુજા વાજિબ, સુનકર લહીએ. ૯

---

૧ થોભવું, ઠેરવું ૩ બહાર ૪ કાબા શરીફ ને જોવાનો તવાફ ૬–૭ પહાડીનુ નામ

અને તીજા હે કે વાજિબ, કંકરે ડલાને;
સો મીના[૧] કી ઠામ, ડાલને જાને. ૧૦

ભી સદરકા[૩] કા તવાફ, કરના આખા;
એ ચોથા વાજિબ, હે રે દાખા. ૧૧

અને પાંચમા વાજિબ બાલ સરકે મુંડાના;
એ પાંચુ વાજિબકી, હુએ રે જાના. ૧૨

એ જે ફરઝ ને વાજિબ, કી કહી રે રીતા;
અને અનુ બના ઑર કુછ, જેતા કામ હે દેખીતા. ૧૩

વૅ સુનત હોવેગા, કે મુસતહબ જાનો;
પણ ફરઝ ને વજિબ, નાહી રે પિછાનો. ૧૪

કભી બાલકને અહરામ, હજ કાજે રે બંધાયા;
હુવા અહરામ બાંધે બાજ, બાલિગ રે દેખાયા. ૧૫

તો ભી હજ હે કરની, ઑસકુ કહી;
પણ ઑસકે ફરજથી, ના હુઇ રે સહી. ૧૬

કે બાલિગ હુએ બાજ, હજ ફરઝ લખાઈ;
અને અહરામ કી રીત, એને પૅલીથી બનાઇ. ૧૭

અને ઑસી અહરામસુ, એને હજ રે કરાઇ;
તોં ફરઝકી હજ, ના હુઇ રે સુણાઇ. ૧૮

ના ઉતરા ફરઝ, હજ હો કેરા;
એ સુન સુન એતના, કૅના સવેરા. ૧૯

રે તુહી

સુનને કાજે ગાફિલા, મત સો ખોલ તુ નેંન રે;
મત સો ખોલ તુ નેંન.

દીનકુ તમ તુ પાહેસી, સુનસી ઍસે બૅન રે;
સુનસી ઍસે બૅન. ૨૯

---

૧ જ્યાં શેતાનને પત્થર મારે છે ૩ હાજી મક્કા શરીફથી રૂખસત થતી વખતે જે છેલ્લો તવાફ કરે છે તે

—:૨૨૬૫—૬૫:—

કભી હજ કાજે ગોલામ, એહરામ બંધાતા;
અને પીછે ઓસે સાહેબને, હે કીયા;રે આઝાદ[૧]. ૧

તો એભી હજ કરે, બાલકકી રીતા;
પણ ફરજ રે ઓસથી, નાહી ઉતરા સુણીતા. ૨

કે આઝાદ રે હુએ બાજ, હજ ફરજ લખાવા;
થા અહરામ અસથી, એને પહેલા રે બંધાવા. ૩

અને અસહી અહરામસુ, હજ રે કીતી;
તો ઑસકે ફરજથી ના, હુઈ રે સુણીતી. ૪

સુનો અહરામ બાંધનેકી, જે હે ઠામા;
મનધર વૅ ઠામુકા, સુન રે નામા. ૫

ઝુલહલીફા નામ, હે રે ઠામ કેરા;
હે તાંહાથી બંધાતે, અહરામ સવેરા. ૬

ભી ઝાત અરક, નામ રે કહીએ;
એ ભી અહરામ બાંધને, કી ઠામ રે લહીએ. ૭

એ ઠામ હે જહફા, અહરામ કે કામા;
ભી અહરામ હે બાંધતે, અસ ઠામ જે નામા. ૮

ભી કરનુન[૩] એક ઠામ, હે રે કૅલાવે,
ભી ઓસભી ઠામથી, બાંધા અહરામ જાવે; ૯

એ અહરામ કે કાજે, એ યલમલમુ[૪] ઠામા;
હે તાંથી ભી કરતે, અહરામકા કામા. ૧૦

એ હે પાંચું રે ઠામ, પાંચુ તરફ કલાવા;
જિસ પંથ કાજે આવે, તાંહાં અહરામ બંધાવા. ૧૧

હે દૅસ દૅસ પંથકુ, ઠામ ઠામ હે સુણીતી;
યું એક એક દૅસકુ[૬], ઠામ એક એક દીતી. ૧૨

---

૧ આઝાદ ૩ કરનુલ મનાઝિલ ૪ યલમલમ જયાંથી પણ હજ નો એહરામ બંધાય છે ૬ તરફ, બાજુ

જિસ હદ્દસકા આપસકી, ઠામ રે આવે;
સો આપસકી અહરામ, ઠામ આવ અહરામ બંધાવે. ૧૩

ભી દુજી કો' હદ્દસકા, ઑર ઠામ મલ ગયા;
તો ઑસ ઠામ અહરામ, બાંધે રવા હે લહીયા. ૧૪

જો ઠામા ના પોચેથી, પહેલા અહરામ બંધાવા;
સો જાંથી બાંધે, તાંથી રવા હે કૅલાવા. ૧૫

પણ ઠામકુ છોડ કર, નાહે અહરામ બંધાના;
સો તરફ તરફ મકકે કી, ઠામ છોડે જબ જાના. ૧૬

અને અહરામ બાંધે જો, લોક મીકાતમાહે[૧] રહયા;
વૅ હિલ[૩] સુ અહરામ, બાંધે રે કહીયા. ૧૭

એ જો હે રહેતે, મકકે કે ઠામા;
વૅ હરમસુ અહરામ, બાંધે હજ કે કામા. ૧૮

અને ઉમરા કરને, જબ તવાફ રે ચાહાવે;
તબ હિલ હો સેતી, વૅ અહરામ બંધાવે. ૧૯

કે ઉમરા કે તવાફ, હરમ માંહે કરાતે;
સો કાબે કે આસપાસ, હે રે ફેરાતે. ૨૦

ઑસ કાજે હિલસુ, જા અહરામ બંધાવે;
અને કાબે કે આસપાસ, તવાફ કરાવે. ૨૧

અને હજ હે કરતે, જાં અરફાતા;
તો હરમ સુ અહરામ, બાંધના લખાતા. ૨૨

એ મકકે માંહે રહેતે, બુઝો અનુકી રીતા;
અને નસદિન સુન સુન, યાદ કરો રે મીતા. ૨૩

૧ અહરામ બાંધવાનુ ઠામ ૩ હરમ શરીફ અને મીકાતના વચની જગવા

રે તુહી

દરયા દીન વૅ પાહસી, જે ઢુંઢે જાં પૅઠ રે,
જે ઢુંઢે જાં પૅઠ;
ગાફિલ દીનના પાહીઆ, જે રહેયા કિનારે બેઠ રે,
જે રહેયા કિના બેઠ. ૨૪

—:૨૨૬૬—૬૬:—

અરે સુનરે ઇમાની, અહરામ કી રીતા;
સુનો બાંધના અહરામ, જો હોકમ હે દીતા. ૧

જબ આવે કે ઇમાની, અહરામ બંધાવે;
તબ વજુ બાંધને, પહેલી કરાવે. ૨

અને ગોસલ તો, મુસતહબ કીતા;
કે કરે જે ગોસલ, તો નેક રે સુનીતા. ૩

પીછે પૅને રે અજાર૧, લુંગી રે બંધાની;
પણ સીવેકી રીત, મને પેરની લખાણી. ૪

અને ચાદર ઓઢે, દુજી તન રે ઢપાવે;
પણ સરકુ ખોલા, હે રે રખાવે. ૫

તબ સરકુ ઢાંપના, હે મને રે કીતા;
ભી મને હુઈ હજામત, કેરી રીતા. ૬

પણ બાજુઆં લેના, અને પાકીજા લેના;
કછુ સદકા ઑસકા, હે રે દેના. ૭

જબ અહરામ બંધાવે, તબ બાસના લગાવે;
પીછે લગાના બાસના,, મને હે લખાવે. ૮

કરે અહરામ બાંધકર, દો રકાતા સલાતા;
યું દોગાના કીએ બાજ, એતા કહેના હે લખાતા. ૯

૧ લુંગી

સો અલ્લાહોમ્મા ઇન્ની, ધરથી[1] રે આખે;
ભી ઉરીદો હજ, સંગ રે દાખે. ૧૦
ફયસ્સીરહોલી બોલ, પીછે રે કહેના;
તકબ્બલહો મિન્ની, કહે કર લેના. ૧૧
એ અહરામ બાંધે બાજ, પઢે રે બેના;
હુએ માએને એસકે, ચંતમા દેના. ૧૨
એ પરવરદેગારા, મેં હું ચાહતા;
તેહકીક ચાહના, હજ મન હું લાતા. ૧૩
વઁ મુજકુ મોયસ્સર[3], કરે રે રેહમાના;
હજ કબુલ ભી મુજથી, તુ રે સુબહાના. ૧૪
એ માઅને હો પઢે, આઁસ પઢને કેરે;
જે અહરામ બાંધને, પઢે રે સવેરે. ૧૫
સુનો સવાલ અહરામ, બાંધને કા માસા;
સુનો તાંથી અહરામ, ધર બાંધના ખાસા. ૧૬
ભી ઝીલકદ મહીના, બુઝીઓ મંના;
ભી ઝીલહજ હજ કેરે, દસ રે દંના. ૧૭
જો અસથી પૅહલા અહરામ બંધાના;
વૅ મકરૂહ અહરામ, હે રે લખાના. ૧૮
એ સુન સુન બાતી, સહી મન દીજે;
અને એક કર રબકુ, નત એતના કહીજે. ૧૯
રે તુહી

સો સો જનમ ગમાહીયા, ગાફિલ મુરખ જાત રે,
ગાફિલ મુરખ જાત;
કે દીનકુ તમ તુ પાએસી, જો સુનસી દીનકી બાત રે,
જો સુનસી દીનકી બાત. ૨૦

હજની નીયતઃ-અલ્લા હુમ્મા ઇન્ની ઓરીદુલહજ ફયસ્સીર હોલી વ તકબ્બલહો મિન્ની.

૧ શરૂઆતમા ૩ આસાન

—:૨૨૬૭—૬૭:—

લબેક કેવે બાજ, રે સલાતા;
અને અસથી નીયત, કરે હજકી લખાતા. ૧

જબ અહરામ બાંધને, નમાઝ કરાઈ;
તબ લબેક કહેના, સુનો દીનકે ભાઈ. ૨

સુનો લબેક કહેના, ઓસરે રીતા;
એ મન ધર સુન્ના, જ્યું હોકમ રે દીતા. ૩

ધર લબેક શરૂથી, બોલ રે કહેના;
અસ સંગ સબ બોલ, સાથે જીભે રે લેના. ૪

પીછે અલ્લાહોમા લબેક, જીભે રે દેના;
લાશરીક લકા, લબેક કહેના. ૫

ભી ઇન્નલ રે હમ્દ, ભી રે આખે;
વન્નામત લકા, ઓસ સંગ દાખે. ૬

વલ મુલકા લાશરીકા, લક રે કહીએ;
એતા બયાન સારા, સંગ લબેક કે લહીએ. ૭

ના અસ માંહે બોલ, ઓછા રે કરાના;
હે રવા કે અદકા, કો' બોલ રે બંધાના. ૮

જબ લબેક કી નીયત, સેતી રે પઢાવા;
તબ તહકીક અહરામ, એનેરે બંધાવા. ૯

સુનો અહરામ બાંધે બાજ, કરે તકવા લખાતા;
સો પરેજ રે નીયત, બાતુ રે સુણાતા. ૧૦

સો વતી ના કરની, સુનો પરેજકી રીતા;
ભી ગોના ના કરના, ઑાર હોકમ રે દીતા. ૧૧

ભી મર્ન રે કીતા, જંગ રે કરાના;
ભી મને રે કીતા, શિકાર મરાના. ૧૨

કે આહેડે સુ મારના, જનાવર જાતી;
ના ભી આહેડી[1] કુ દેખાના, એ ભી સુનીઓ બાતી. ૧૩
કે શીકાર કે સામી, ના નઝર કરાની;
ના શીકાર કે સામી, નીશાન રે કરાની. ૧૪
સો શીકારી કુ દેખાના, ના બાત મન ધરની;
* * * * * * . ૧૫
ભી શીકારકુ મારના, ના કસે રે પઢાવે[3];
એ અહરામ બાંધે બાજ, સબ મને હે લખાવે. ૧૬
ભી પહેરન પહેનના, મને રે કરાયા;
ભી ઇજાર સીવી, મને પહેરની બતાયા. ૧૭
ભી પઘડી બાંધની, મને રે કીતી;
ભી ટોપી રે ઓઢણી[4], મને કીતી રે સુણીતી. ૧૮
ભી કબાએ[6] રૂઇદાર[7], પહેનની રે નાંહાં;
ના મોજે રે પહેનને, પગુ કે માંહાં. ૧૯
એ સુન સુન ઇમાની, મનધર રીતા;
એ નસદિન એક કર, યાદ કરો રે મીતા. ૨૦

રે તુહી

ઍસે દીનકે બૅન હે, સુને બના ના પાએરે,
સુને બના ના પાએ;
સુતા ગાફિલ ના સુને, ફાંસુ જનમ ગમાએ રે,
ફાંસુ જનમ ગમાએ. ૨૧

—★—

—:૨૨૬૮—૬૮:—

સુનો મોજે પહેનને, મને રે કીતે;
જબ પેજારા[8] મલતે, હુવે રે દેખીતે. ૧

---

૧ શિકારી ૩ મોકલે ૪ પહેરવી ૬ કોટ, ડગલો ૭ રૂથી ભરેલું ૮ પગરખાં

પણ પેજારઃ નાંહે, જબ પૅનને કુ પાતા;
તબ મોજે પહેને, રવા હે લખાતા. ૨

પીછે ઘુંટીયું[૧] કે તલેથી, મોજા કાટા રે જાવે;
કે પેજારૂંકી રીત, તબ હોવે રે દેખાવે. ૩

ભી કલફ્ મેદીકી, સરમા હે બાની;
એ ભી કલફ હે, મને રે કરાની. ૪

ભી શીશ માંહે બાના, તેલ જેતુન કેરા;
એભી મને હે કીતા, સુણીઓ સવેરા. ૫

ભી રંગારે કપડા, મને પહેનના કીતા;
સો લાલ રે રંગ, હોવે દેખીતા. ૬

ભી મનૅ કીતા રંગ,, જાફરાની;
ભી મનઁ કીતી પીલે, રંગકી નીશાની. ૭

પણ કપડા જો હોવે, રંગ દેને ધોલાયા;
તો વૅ હે પહેનના, નાહે મને રે કરાયા. ૮

જો ધોએરે બાજ રંગ, દીસે રે નાંહા;
હે મને જો કુછ એ, રંગ રહેયા ઑસ માંહાં. ૯

કે ધોએ બાજ રંગ રહેયા, કપડેકી જાતી;
તો મને હે પહેનના, બાત રે સોણાતી. ૧૦

ભી મને કીયા શીશ, કાતીસુ[૩] ઢપાણા;
અને મું હે ઢાપણા, મને હે કરાના. ૧૧

મને સર ને મું કુ, હુઆ ખતમીસુ[૪] ધોના;
ગુલખેરૂ કે ફુલ કુ, કહેતે સુન લેના. ૧૨

ભી કોટલ ને સાબુ કુ, કહેતે રે સુણાએ;
એ ખતમી કેરે, માએને લખાએ. ૧૩

૧ પગની ઘુંટી ૩ કોઈ ચીજથી ૪ એક ફુલ નુ નામ

મને ફીતા સાબુન કુ, હાથ રે લગાના;
ભી મને હે ફીતા, મુંઢે બાલ રે ઉતરાના. ૧૪

ભી મને માંહે આયા, બાલ રે કતરાના;
ભી મને હે ફીતા, નખકા કટાના. ૧૫

પણ ગોસલ રે કરના, ના મનૅ રે ફીતા;
ભી હમામ માંહે નહાના, નાહે મને રે સુણાતા. ૧૬

ભી ઘરકે છાએ માંહે, ઠાડા રે રહેના;
એ ભી મને માંહે, નાહે મન રે દેના. ૧૭

ભી ઠાડા રહેણા, છાયા એ અસવારી કેરા;
એભી મને માંહે, નાહે બુઝીઓ સવેરા. ૧૮

ભી હમીઆણી[1] બાંધણી, કમર કે માંહાં;
સુનો એભી મને, ફીતી રે નાંહાં. ૧૯

રે તુહી

મત સો ગફિલ જાગકર, સુન એ દીન કે બૅન રે,
સુન એ દીન કે બઁન;
દીન કાજે તુજે ફીયા, કે રબને દુન્યા મૅન[3] રે;
કે રબને દુન્યા મૅન. ૨૦

—★—

—:૨૨૬૯—૬૯:—

તબ લબેક કહેના, હુઁ રે લખાતા;
સો જિસરે વકત, કરે રે સલાતા. ૧

કે જીસ રે વકત, નમાઝ કરાવે;
તબ લબેક બૅાત, જીભ પર લાવે. ૨

ભી રાહા માંહે ચલતે જબ ઉંચારે જાના;
ભી તબભી લબેક, બૅાત જીભ પર લાના. ૩

૧ પૈસા રાખવાનો કમર પટો. ૩ અંદર

ભી ટેબેથી ઉતરે, જબ રાહા માંહે ચલાતે;
* * * * * * . ૪

ભી રાહા માંહાં ચલતે, બાર જંગલથી આના;
ભી તબભી લબેક, બૉત, કહેના રે જાના. ૫

ભી રાહા માંહાં ચલતે, અસવાર કો મલાતા;
ભી તબભી લબેક, બૉત કહેના હે લખાતા. ૬

ભી સભારે[1] હોતે, બૉત લબેક રે આખે;
સો પોકાર અવાજસુ, લખા હે દાખે. ૭

સુનો બોત હે અહરામ, કેરે રે બઁના;
પણ થોડે માંહે લિખકર, મેં સબ રે કૅના. ૮

કે સુને હો સેતી, ના સમજા રે જાવે;
હેં ઠાંમુ કે નામ, ના અકલમા આવે. ૯

જબ હજ કે કાજે જાવેગા ઇમાની;
તબ પરતગ દીસે, સબ રે નીશાની. ૧૦

ઉઆં કેતનેક લોક, એ કામ હે ચાતે;
કે હાજીઉં કુ દેખાતે, સબહે સીખાતે. ૧૧

ઉઆં અનંત[3] રે અનંત, લોક તાંહે દેખાતે;
વૅ દેખા દેખી શીખ શીખ, હેં હજ રે કરાતે. ૧૨

કછુ સુનના અહીંકા, યાદ રૅહૅવે રે નાંહાં;
કે બોત હકીકત, અસ બયાન કે માંહાં. ૧૩

ઑસ કાજે બયાન, મેં થોડા લિખ લીતા;
સો હજકી અદબા[4] કછુ બયાન રે કીતા. ૧૪

બોત લિખતે ને પઢતે, હોવે મહેનત રે જણાતી;
ભી યાદ ના રૅવે, જબ બિસરે વૅ બાતી. ૧૫

---

૧ સવારે ૩ ઘણાજ ૪ અદબ, કામ

તો લિખના પઢના, કામ આતા હે નાહાં;
ના બયાન મેં કીતા, તો લિખને કે માહાં. ૧૬

હે હજ કી હકીકત, કે પંદર રે બયાના;
ઑસ માંહેથી, એક પુરા લખાના. ૧૭

દુજા બયાન હે અહરામકા, લખીયા અધુરા;
સો દુજા ભાગ નાંહે, હુવડા રે પુરા. ૧૮

અને તેર બયાન, બાકી અમથે રહે;
નાંહે કછુ ભી બોલ, ઓનુથી કહે. ૧૯

જે લખતા તો ગજલાં, હોતી ઑસકી પચાસા;
સો પટોલુંકા૧ નામ, બુઝીઓ ખાસા. ૨૦

સબ હકીકત દાખી, ના લખના હે લખને કેરી;
અસ લખે કુ દેખ કર, બુઝીઓ સવેરી. ૨૧

રે તુહી

જનમ ગમાયા ગાફિલા, સો સો દિન ઓર રાત રે,
સો સો દિન ઓર રાત;
પણ દીન ના સુને બના પાએસી, સાચી બુઝી બાત રે,
સાચી બુઝી બાત. ૨૨

—*—

—:૨૨૭૦—૭૦:—

એ સુનની મનધર, નેકા કી રીતા;
હે નેકા રે કરના, જું હોકમ રે દીતા. ૧

સુનો નેકા સુ હલાલ, હોવે બેટી રે બેગાની૩;
સો નેકા રે કીએ બન, હે હરામ રે જાની. ૨

એ હરામ રે હલાલ, મનધર લેહેના,
તુ સુન રે નેકા કે, સહી રે બેના. ૩

૧ ગઝલ ૩ પરાઈ

સહી હોકમસુ હલાલ, હરામ જનાવે;
વૅ બૅન રે સુને બન, કયું હોકમ રે પાવે. ૪

જે નેકા રે કીએ બન, હૅ વતી રે કરાતા;
તો ઑસકા નામ, હે જિના રે ધરાતા. ૫

તો કંઝમા[1] કા હોકમ, હૅ ઍસા રે લખાતા;
કે સંગસાર[૩] કરના, હે સોણા રે જાતા. ૬

અને દોનું બીચ નેકા, જબ ગિરે[૪] રે બંધાઈ;
તબ વૅ હુઈ ઓરત, હલાલ સોણાઈ. ૭

એ લખે માંહે હકીકત, આખી રે સહી,
સબ હોકમ કી રીત, લખે સુન લહી. ૮

તો સુને રે બના, એ પાવે રે નાહાં;
એ સુન સુન એતના, કહો દિલ માહાં. ૯

રે તુહી

હરામ હલાલ તો જાનસી, સુનો જો દીનકી બાત,
સુનો જો દીનકી બાત;
તો સુનને મનધર ગાફિલા, મત સો દિન ઓર રાત રે,
મત સો દિન ઓર રાત. ૧૦

—★—

—: ૨૨૭૧ — ૭૧ :—

સરૂદ

કે સુન સુન નેકા કે રે બેના રે;
સુન સુન સહી મન માંહે દેના રે. ૧

હરામ હલાલ કેરી જે રીતા રે;
હોકમ સબકા હે જુઆ[૬] કીતા રે. ૨

---

૧ કિતાબનુ નામ જેમાથી હ. પીર મુશાયખ રહે. આ બયાન લખ્યા છે
૨ પથરોથી મારી નાખવો ૪ ગાંઠ, સગાઇ ૬ જુદો જુદો

ગાફિલ સો સો હે જનમ ગમાતા રે;
બયાન એ દીનકે મન નાહી લાતા રે. ૩

કયું કર દીન બુઝેગા રીતા રે;
કે તેં સોચ કયા મન માંહે દીતા રે. ૪

દેને જોવાબ જે હે તોજ મંના રે;
તેરા સોચ સો સમજા હે હમના રે. ૫

કે બોલ બોલ ગાફિલ દેને જોવાબા રે;
બોલ તુ મુરખ બેગે સતાબા રે. ૬

જોવાબ કેરી નાહી તોજ ઠામા રે;
છોડ દે મુરખ ગફલત કામા રે. ૭

મન ધર સુનને, દીનકી બાતી રે;
મત સો મુરખ દિન ઑર રાતી રે. ૮

સુને બના દીન, નાહી પાવે રે;
હરામ હલાલ, નાહી જણાવે રે. ૯

કે બુઝે બના કામ, ઍસે કરસી રે;
ગુને કબીરે વૅ મનમાં ધરસી રે. ૧૦

તબ તુ નાહી જનાતા ઍસા રે;
* * * * * * . ૧૧

ઑસથી ભલા સુન મેરી બાતી રે;
કે સુન એ મત સો દિન ઓર રાતી રે. ૧૨

—:૨૨૭૨—૭૨:—

સુન નીકા હો કેરે, બૅન રે ઇમાની;
તો હરામ હલાલકી, બુઝ વૅ નીશાની. ૧

સુન નિકાકી ગિરે, દો માંહે રે બંધાની;
કે મરદ ને ઓરતકે, બીચ ગાંઠ રે દલાની. ૨

સો ચાના ઓરતકી, ફરજ[૧] હો કેરા;
આવે નીકા કા બોલ, અસ ઉપર સવેરા. ૩

જે બેચના ને લેના, ઓર કુછ હે ચાતે;
અસ બૅ[૩] ને ખરીદ, હે નામ રે ધરાતે. ૪

ઉઆં નેકા કા બોલ, નાહી રે લેઆતે;
મેં બેચા મેં લીઆ, યું હે રે બતાતે. ૫

વૅ ઑાર રે બેકાનેકી, એસી હુઇ રે રીતા;
કે બઁ ને શિરા[૪], નામ રે કીતા. ૬

અને ઓરતકે ફરજકી, જબ મિલક[૬] રે ચાઇ;
સો ખપ[૭] હો સેતી, ચાહાની મન લાઇ. ૭

સુનો અસકા નીકા, ધરીઆ નામા;
જો ખપ ઓરતકે, ચાયા ફરજ કા ઠામા. ૮

સુનો નીકાકા બોલ, તબ રે આતા;
જબ ઓરત કી ફરજકા, ઠામ મિલક સુ ચાતા. ૯

સો ખપ રે કરને, જબ મતા એ ચાઇ;
સો ઓરત કી ફરજકી, મતા મન રે આઇ. ૧૦

સુનો નીકા હે કરના, સુન્નત રે જાના;
જો હાજત બના, કરતા પછાંના. ૧૧

કે બીઆ હો કેરી, જો હાજત રે નાહાં;
અને કરે જો નીકા, હુઆ સુન્નત કે માહાં. ૧૨

અને હાજત હુવડી, જો બિઆ હો કેરી;
તો વાજિબ નીકા, હુઆ બુઝીઓ સવેરી. ૧૩

નીકા હાજત સેતી, વાજિબ કૅલાયા;
અને હાજત બના, સુન્નત લખાયા. ૧૪

---

૧ ઓરતની શરમની જગા ૩ વેચાણ, વેચવું ૪ ખરીદવું, લેવું ૬ કબજો, માલીક થવું ૬ ફાયદો ઉપાડવો

સો ઇજાબ[૧] ને કબુલસુ, ગિરે રે બંધાની;
કે રઝામંદી દોનુકી, હુઇ રે જાની. ૧૫
કે ઓરત ને મરદ, દોનુ મન માંહે ચાવે;
કે રાજી હોને, દોનુ કબુલ કરાવે. ૧૬
હોવે કબુલના દોનુકા, સાથરે આખા;
એ ઇજાબ ને કબુલકા, ભેદ રે દાખા. ૧૭
જો એક હે રે ચાતા, દુજા ચાવે રે નાહાં;
ભી કબુલે નાહાં, જીભ કે માહાં. ૧૮
તો નીકા કેરી ગાંઠ, નાહી રે બંધાતી;
તો રજામંદી દોનુકી, હે નીકામા સુણાતી. ૧૯
સુનો નીકા કેરી, ગાંઠ બંધાની કહી;
જબ દોનુ જીભસુ, કબુલે સહી. ૨૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૧

રે તુહી

મુરખ ગાફિલ ના સુને, સોવે દિન ઓર રાત રે,
સોવે દિન ઓર રાત;
હરામ હલાલકુ જાનસી, સુને બના દીનકી બાતરે,
સુને બના દીનકી બાત. ૨૨

★

—:૨૨૭૩—૭૩:—

સુનો ગિરે રે નીકા કી, તબ હે બંધાતી;
જબ કબુલ કરે, દોનુ સુનો રે બાતી. ૧
બોલ કબુલને કેરા, દોનુ જે આખે;
સો હો ગએ રીત, સુ રે દાખે. ૨

૧ માનવું, કબુલ કરવું

ના આઘે હોવેગા, કૅવે ઍસી રે રીતા;
સુનો અસકા બયાન, ઍસા હે કીતા. ૩

યું કૅવે કે કબુલ, મેં રે કીતા;
એ હો ગયા બોલ, હુઆ હોકમ રે દીતા. ૪

અસ રીતે કૅના, બાત રે લહી;
સો દોનું કુ કૅના, બુજો રે સહી. ૫

મે કબુલ કરૂંગા, ના કૅવે એ સોખના[૧];
એ આઘે કરના, હુઆ મન રે ધરના. ૬

તો કબુલ કરૂંગા, ના દોનુ કુ કહેના;
મેં કબુલ કીયા, યું કૅના મન દેના. ૭

હે નીકા કે બોલ સુ, નીકા સહી રે સુણાતા;
મેં નીકા કીયા, જો કૅવે રે લખાતા. ૮

નીકા સહી હે હોતા, બોલ તઝવીજ[૩] ભી કેરે;
એભી નિકા રીત, બોલ સુણીએ સવેરે. ૯

ભી આરે કેરા બોલ, દોનુ જૅસા રે જાના;
નીકા અસથી સહી, હે હોતા રે પછાના. ૧૦

અને દોનુ બના ઓર કુછ, બોલ હોવે રે બનાયા;
કે મિલક હોતા, હોવે ઓસથી દેખાયા. ૧૧

જિસ બોલથી મિલક, હોવે હોતી રે સહી;
જિસ બોલસુ મિલક, હોવે સાબત રે લહી. ૧૨

ઓસ બોલસુ નીકા, હોવે સહી રે કહીએ;
હોવે મિલક તોરત, જો સાબત રે લહીએ. ૧૩

જો કનીને[૪] ઓરતકુ, આવે પુછી રે બાતી;
તેં ફલાને કુ ઓરત કર, દીતી તેરી રે જાતી. ૧૪

૧ બોલ ૩ જોડું કરી આપવું, નિકા કરી આપવા ૪ કોઇએ

તબ ઓરતને જવાબ, દીયા મેં રે દીતી;
ભી મરદ કુ આવકર, બાત પુછી રે સુણીતી. ૧૫

કયા ફલાની ઓરતકી, જાત કબુલી ગહી;
તબ કબુલી ગહી, ઓન મરદને કહી. ૧૬

સુનો અસભી બોલસુ, હે નીકા રે બંધાતા;
અસ બોલસુ મિલક, સહી હોતી હે લખાતા. ૧૭

કભી ઓરતને મરદકુ, આધેઃ શાહેદોકે આખા;
મેં બઇયર હુઇ, બોલ રે દાખા. ૧૮

તો નીકાકી ગાંઠ, ના રે બંધાની;
અસે કહેથી મિલક, ના હોતી રે જાની. ૧૯

એ મનધર લેના, જે બયાન રે કીતા;
સો મિલક હોનેકી, ના હોનેકી રીતા. ૨૦

તો જિસ રે બોલસુ, હોતી મિલક દીખાવે;
ઓસ બોલસુ નીકા, હોવે સહી રે કૅલાવે. ૨૧

એ સુન સુન બાતી, મન ધર લીજે;
અને એક કર રબકુ, એતના કહીજે. ૨૨

રે તુહી

સુનતે બાતા દીનકી, મુમન હોવે ખાસ રે,
મુમન હોવે ખાસ;
તો મત સો મુરખ ગાફિલા, સુન મનધર હો દાસ રે,
સુન મનધર હો દાસ. ૨૩

—★—

—:૨૨૭૪—૭૪:—

યા કે દો મરદ દોનુમા, હોવે કસી રે કેરે;
રવા ઓનુ હજુર નીકા, હોવે બુઝીઓ સવેરે. ૧

કબુલીએ કેરે, જે કહે રે બૅના;
સો દો શાહિદ[૧] કે આગલ કૅના. ૨

કે કબુલ કરના દો શાહિદુ આગે;
ગવાહ અસીલ[૩] ચાહીએ, જે સોનને લાગે. ૩

કે શાહેદ અસીલ ચાહીએ, હોવે ના ગોલામા;
કે ગોલામુકી શાહેદી, ના આવે રે કામા. ૪

યા કે એક હોએ મરદ, દો ઓરતુંકી જાતી;
દો ઓરતાં મરદકે, ઠામ રે કૅલાતી. ૫

દો ઓરતુકી ગોવાહી, એક મરદ જેતી;
એ સહી કર લખાયા, દેખ લખે હો સેતી. ૬

પણ આકિલ ચાહીએ, દોનુ શાહેદુ માહાં;
કે દીવાના ઓનુમા, કો' હોવે રે નાહાં. ૭

ભી બાલિગ ગોવાહી, વૅ હોવે રે સોણાતે;
તો સગીર ગોવાહી, કુ કામ ના આતે. ૮

પણ મુમન ચાહીએ, દોનુ ગવાહ વૅ ઇમાની;
હુઇ કાફરૂકી ગવાહી, ના રવા જાની. ૯

કભી ગોવાહ વૅ મુમન, હોવે ફાસિક દેખાતે;
કે ગોના હે કરતે, બૉત રે દેખાતે. ૧૦

તો ભી ફાસિક[૪] કેરી, રવા હુઇ રે ગોવાહી;
પણ મુમનુ કેરી હોવે, સિફત[૬] સોણાહી. ૧૧

ભી કાજીકે હોકમ સુ, હદ હોવે રે મરાઇ;
તોભી ઓનુ દોનુ મુમનુકી, હે રવા રે ગોવાહી. ૧૨

કભી દોનુ હોય આંધલે, ગએ હોવે રે નેંનાં;
તોભી રવા હે રાખે, દોનુ ગોવાહી કે મૅના. ૧૩

૧ શાક્ષી, ગવાહ ૩ આઝાદ ૪ ગુનેહગાર ૬ ખુબી

કે બસીરૂકી[1] શાહેદી, રવા રે કીતી;
કે જાં દોનુંકી આંખાં, ના હોવે રે દેખીતી. ૧૪

ભી જે મરદને ઓરત, હે નીકા રે કરાતે;
હે ગોવાહી કે કાજે, બેટે ઓનુકે દેખાતે. ૧૫

હોવે બેટા એક મરદ એક ઓરત કેરા;
રવા દોનુકી શાહેદી, હે બુઝીઓ સવેરા. ૧૬

જે જજીયા હે દેતે, કાફરૂંકી જાતી;
ઑાસ બઇઅરસુ મુમન, કરે નીકા કી બાતી. ૧૭

કે ઝિમ્મી[3] રે ઑારતસુ, બિયા મુમન ચાવે;
કે ઝિમ્મી કેરી બેટી સંગ, નીકા રે પઢાવે. ૧૮

કભી શાહેદ ઝિમ્મી, હોવે નીકા અસ કેરે;
રવા અનુકી હે શાહેદી, તુમ બુઝીઓ સવેરે. ૧૯

કભી કસી મરદકુ, એતના આખે;
મેરી સગીર[4] બેટી સુ, કરે બિયા રે દાખે. ૨૦

હોવે દુજા એક મરદ, કાજ ગોવાહી દેખાયા;
અને એક ઑાસ લડકી, કા બાપ રે સોણાયા. ૨૧

તો મરદ વે લડકી સુ, નેકા રે કરાવે;
રવા બાપકી ગોવાહી, હુઈ રે સોણાવે. ૨૨

બાપ હોવે જો હાજર, ગોવાહી હે દલાતે;
તો રવા હે નીકા, મન ઈમાની હે લેઆતે. ૨૩

રે તુહી

સુનતે પાવે દીનકુ, બુઝે દીન કી રીત રે,
બુઝે દીન કી રીત;
ગાફિલ સુતા ના સુને, કયા ચંતા મન દીત રે,
કયા ચંતા મન દીત. ૨૪

---

૧ આંધળો ૩ અહલે કિતાબ જે જઝીઓ આપીને મુસલમાનોને તાબે રહેતા હતા ૪ નાબાલિગ

—: ૨૨૭૫ — ૭૫ :—

નીકા બાંધને કેરી, સુનો મન ધર રીતા;
જે સગલા બયાન, લખેમા લીતા. ૧
સુન જેતની હરામ, હે ઑરતું કી જાતી;
એ મન ધર સુનની, ઇમાની બાતી. ૨
સુન જેતની ઑરતાં, આઇ હરામ કે માંહાં;
કે જનુસુ નીકા, કરના નાંહાં. ૩
કે હરામ રે હુવડા, બિયા રે કરાના;
ઉંન ઑરતું કેરા, સુનો રે બયાના. ૪
એક નીકા ના કરના, આપકી માતા;
કે માતા સંગ નીકા, હુવા હરામ લખાતા. ૫
સો માતાકી માતા, દુર તક હિસાબા;
સો જાં તક ગણાવે, એતા બુઝીએ હિસાબા. ૬
અનુ સબુ સંગ નીકા, ના કીયા રે જાવે;
અનુ સબુ સંગ નીકા, હે હરામ કેહાવે. ૭
ભી બેટી સંગ નીકા, હરામ રે કીતા;
સો ભી માતા કેરી, બુઝો રે રીતા. ૮
જું બેટીકી બેટી, ભી ઑસકી ધીયા[૧];
યું ગણના દુર તક, ના છેહ રે કીયા. ૯
અનુ સબુ સંગ નીકા, હૈં રે હરામા;
કે ઓલાદસુ હરામ, હુવા નેકા કા કામા. ૧૦
જું મને બેટીકી, લખી રે રીતા;
તયું બાપને બેટેકા, હોકમ રે દીતા. ૧૧
કે વૅ બાપકી માસુ, ના નીકા રે કરાના;
સો ગણુતે ગણુતે, ઉપર રે જાના. ૧૨

૧ બેટી, લડકી

જું ગણુતે આપ, છેહ રે નાંહાં;
હુઆ હરામ નીકા, એ સબુ કે માંહાં. ૧૩
અનુ કીસી સંગ નીકા, ના કીયા રે જાવે;
સો જેતી કોરસી[1], લખેમા આવે. ૧૪
તયું બેટેકી ભી બેટી સુ, નીકા હરામ લખાતા;
સો દુર તક હિસાબ, જાં ગણા હે જાતા. ૧૫
એ સારે કા એગઠા, સુનો રે બયાના;
કે ફરઝંદ માંહે, ના નીકા રે કરાના. ૧૬
સો દુર તક ગણુના, જાં નસલ રે સારી;
હુઆ હરામ સબુમા, નીકા બુઝીઓ સવેરી. ૧૭
ભી આપકી ને બાપકી, બુઝો રે માતા;
યું કુરસીયું કેરા, જેતા હિસાબ ગણાતા. ૧૮
ઓનુ સબુ સંગ નીકા, હુવા કરના હરામા;
સો ગણુતે જાના, સબ કુરસીઉં ઠામા. ૧૯
સબ મનધર હરામકી, બુઝની રીતા;
એ સુન સુન નસદિન, યાદ કરો રે મીતા. ૨૦

રે તુહી

હરામ હલાલ જનાયસી, સુનતે દીનકી બાત રે,
સુનતે દીનકી બાત;
સુન તુ ગાફિલ સુને બના, કયું પાક કરસી જાત રે,
કયું પાક કરસી જાત. ૨૧

—✶—

—:૨૨૭૬—૭૬:—

ભી હરામ રે હુઇ, નીકા માંહે ભેના;
ના ભેન સુ નીકા, કરો સુન કર લેના. ૧

૧ પેઢી, નસલ

ભી ભેન કી બેટી, હરામ રે કીતી;
જે ભાનજી નામ, હે રે સુણીતી. ૨
હે ભાનજી સુ નીકા, કરના નાહાં;
બેટી ભેનકી ભી આઇ હરામ માહાં. ૩
ભી ભાઇકી બેટી સંગ, ના નિકા રે પઢાના;
સો જીસકા ભતીજી, નામ રે ધરાના. ૪
ભી ભતીજી ભી નિકામા, હુઇ રે હરામા;
કે ભાઇકી બેટીસુ, ના નિકા રે પડાના. ૫
ભી ફુફી સંગ નિકા, હરામ રે કીતા;
ના ફુફી સુ નીકા, કરો હોકમ રે દીતા. ૬
જે બાવા કી ભેના, વે ફુફી રે કલાવા;
નિકા ઓનુ સંગ કરના, હરામ રે લખાવા. ૭
ભી ખાલા સંગ નિકા, કરના નાહાં;
સુનો ખાલાભી આઇ, હરામ કે માહાં. ૮
જે માકી રે ભેના, માસી રે નામા;
સુનો એ ભી હુવડી, હરામ કે ઠામા. ૯
જું માકી ને બાપકી, ભેન હરામ રે કહી;
તચું ગણતે ઉપર તક જાહો રે સહી. ૧૦
કે દાદા ને દાદી, કેરી ભેના;
એભી હરામમા આઇયાં, સમજને લેના. ૧૧
ચું ફુરસીયું ફુરસી, ગણતે જાના;
જું ફુરસીયું કેરા, પૅલા કૅયા રે બયાના. ૧૨
અનુ સબુ કીયાં ભેના, હરામ લખાઇ;
કે નિકાકે કાજે, સબ હરામમાં આઇ. ૧૩
પણ બેટીયાં ફુફી, ને ખાલા રે કેરી;
એ હરામ નાહી, હુઇ હલાલ સવેરી. ૧૪

બેટી ખાલ્લા ને ફુફીકી, સંગ નિકા હે કરાના;
એ હરામ નાહી, હુવા હલાલ રે જાના. ૧૫

સો ખાલ્લા ને ફુફીયાં, જેતીયાં ગણાવે;
સો ગણતા ઉંચા, જું કુરસીયું જાવે. ૧૬

જું ગણુને કેરી, પૅલી આખી રે રીતા;
અનુ સબુકી બેટીયાં, હુઈયાં હલાલ સોણીતા. ૧૭

કે ફુફીને ખાલાકી બેટી, હરામ રે નાહાં;
જો ચાવે તો ઓનુકુ, લાવે નિકા કે માહાં. ૧૮

સો જેતની ખાલાને, ફુફી કા હિસાબા;
હુઈ સબુ કેરી બેટીયાં, હલાલ રે સતાબા. ૧૯

સો નીકા રે કીયે બાજ, હલાલ રે જાનો;
એ સુન સુન એતના, મન માહે આનો. ૨૦

રે તુહી

ના સુને બના જાને ગાફિલા, કૅસા હરામ હલાલ રે,
કૅસા હરામ હલાલ;

હરામ હલાલ બુઝે બના, કયા હોવે તેરા હાલ રે,
કયા હોવે તેરા હાલ. ૨૧

—★—

—:૨૨૭૭—૭૭:—

ભી હરામ હે બઈયિર, કેરી રે માતા;
સો સાસકે નામસુ, બુઝો રે બાતા. ૧

કે સાસુસુ, હરામ, હે નિકા રે કરાના;
એ મન ધર સુનના, હરામ કા બયાના. ૨

કભી શેવત સેતી, હાથ સાસુ કુ લગાવે;
કે હાથ રે લગાવે, મન બંદેસુ[૧] ચાવે. ૩

૧ ખોટા વિચારથી

તો હરામ હુવડી, બેટી સાસ કેરી;
સો આપસકી બઇયર, બુઝો એ સવેરી. ૪

હુઇ બઇઅર કી બેટી, હરામ લખાવા;
જે ઑર મરદસુ, બેટી રે કહાવા. ૫

જે ઉંગલી[1] બલગા[3], હે બેટી રે લે આતી;
હે ખસમ[4] મુએ બાજ, દુજા મરદ રે કરાતી. ૬

દુજે મરદકુ બેટી, વૅ હુઈ રે હરામા;
ઑસ ઓરતસુ વતીકા, હુઆ જબ નામા. ૭

ભી બાપકી બઈયિર, હુઇ હરામ રે જાનો;
જે ઓરમાન માતા, નામ રે પછાનો. ૮

યું દાદેકી ભી ઓરત, હે હરામ લખાતી;
સો કુરસી ઉપરકી, જેતી ગણી હે જાતી. ૯

સો કુરસીયું કુરસી, ગણતે જાવા;
હુઈ હરામ ઓરતાં, સબુકી લખાવા. ૧૦

કે જેતની રે દાદુ, કેરી ધણીયાની;
સબ નીકા માંહે હરામ, હુવડી જાની. ૧૧

ભી બેટેકી બઇયર, હુઇ હરામ કે ઠામા;
કે હરામ રે હુવડી, જે બહુ રે નામા. ૧૨

કે બેટેકી બઇયરસુ, ના નિકા રે કીજે;
કે એભી હરામમા, હુઇ ચંત દીજે. ૧૩

સો બેટેકે બેટે, બેટે પોતરૂં કેરે;
યું દુર તક ગણતે, જાહો રે સવેરે. ૧૪

કે હરામ બઇરિં, હુઈ ઓલાદ સબુકી;
જેતે ફરઝંદ કૅલાવે, ઑરતાં તનુકી. ૧૫

૧-૩ આંગળી લાવેલી, સાથે લાવેલી ૪ મરદ

સુનો જેતની હરામકી, કહી રે બાતા;
એ સુલબી[1] સગુંકા, હે બયાન લખાતા. ૧૬

હબે દુધકી ભી સગાઇ, બુઝો રે ઍસી;
જૅસી સુલબી સગુકી, કહી રે વૅસી. ૧૭

જેતે સુલબી સગે, હે હરામ કૅલાતે;
એતે દુધકે ભી સગે, હે હરામ લખાતે. ૧૮

અરે સુનરે મોનાફક, ટોલી મુમનુ કેરી;
તમે એ કયું ચંતા, નાહી કરતે સવેરી. ૧૯

તમ સુલબી સગુસુ, નાહી નિકા કરાતે;
અને દુધકી સગાઇ, તમ નાહી રે ચાતે. ૨૦

એ કિસકે કહેસુ, તમ કરાહો રીતા;
કહો ઓસકા નામ, જેને હોકમ રે દીતા. ૨૧

અપ નાહી કુછ તમુકુ, બોલનેકી ઠામા;
તો ભલા હે કે તોબા કર, લેઓ એતના નામા. ૨૨

રે તુહી

ફટરે ગાફિલ આંધલે, જનમ ગમાયા સોયરે[3],
જનમ ગમાયા સોય;
સુને બના ઍસે બૅનકુ, મુમન કયું કર હોયરે,
મુમન કયું કર હોય. ૨૩

—★—

—: ૨૨૭૮ — ૭૮ :—

સુનો દુધ પીયા જીસકા, વૅ હુવડી માતા;
અને ખસમ તો ઓસકા, ઠામ બાપકે કૅલાતા. ૧

અને ઓસકા બાવા, હુઆ દાદારે કહીએ;
યું કુરસીયું કુરસી, ગણ ગણ લહીએ. ૨

---

૧ નસલનુ, પેઢીનુ ૩ સુઇ રહીને

દુધ દેનારે કી માતા, હુઈ નાની રે કૅલાઇ;
યું કુરસીયે કુરસી, જાહો ગણતે સોણાઇ. ૩

કે ઑસકી બેટી, હુઇ રે ભેના;
હુઆ બેટા ઓસકા, ભાઈ સુન લેના. ૪

અને ભેન તો ઓસકી, માસીકે ઠામા;
અને નણદ તો ઓસકી, બુઝો ફુફી રે નામા. ૫

બુઝો જેતે સગે, હોય સુલુબ કેરે;
એતે દુધકે ભી સગે, બુઝીઓ સવેરે. ૬

જેતે હરામ સગુંકી, લખાઇ રીતા;
ભી આઘે જે લખાવેગા, જું હોકમ હે દીતા. ૭

એતે દુધકે ભી સગે, હરામ રે જાનો;
જેને દુધરે પીલાયા, ઑસે માતા રે પછાનો. ૮

અને ધણીતો ઓસકા, બાપ ઠામ આખા;
જું બયાન તો લખકર, સબ રે દાખા. ૯

હુઇ સગાઈ સરખી, દોનુ બાપુ કેરી;
અને માતા ભી દોનું, બુઝો સરખી સવેરી. ૧૦

હબે કૅ રે મોનાફિક, મુમન ગંવારા;
તે કૅસા દલમા, હે સોચ રે સવારા. ૧૧

તું સોલબી સગાઇ, કેતી લેખે માંહે લેઆતા;
અને દુધ કી સગાઈ, કછુ નાંહી રે ચાતા. ૧૨

તું દુધરે પિલાકર, નિકા હે બંધાતા;
એસે હરામ ફૅલ, હે રે કરાતા. ૧૩

એ કાફરૂં કેરી, સબ રીત હે ચાતા;
ભી કાફરૂંકુ અંધે, તુ કર હે બતાતા. ૧૪

તું અંધુકે પંથના, કિધર જાતા;
ઠીંગ[1] ગુકી શીશ, હાથુ આપકે ચઢાતા. ૧૫

યું આપકુ ફજેત કર, હે સબુકુ દેખાતા;
અને મેણા સોણુતે, ભી દુખ હે લગાતા. ૧૬

તો તુજ જેસા દિવાના, નાહી રે દેખાતા;
ભી મુમનમા આપકા, નામ હે લખાતા. ૧૭

ભી મુમનુકુ કાને, કર હે રે બતાતા;
અને દીનસુ અવલા, હે રે જાતા. ૧૮

નાહી દુધકી સગાઈ, મન માંહે લેઆતા;
ભી કેતા હે ઓરૂંકુ, એ હે કૅસા પલાતા[3]. ૧૯

તો ભેનને ભાણુજસુ, નેકા નાહી કયું કરાતા;
નાહી બોલનેકી ઢામા, તુ સુન રે બાતા. ૨૦

સબ હરામને હલાલા, રબ હોકમ સોણીતા;
જેને સોલબી સગુકી, કીતી હરામ રે જાતા. ૨૧

બુઝ દુધકે સગુંકી, ઑસ હુકમ સુ બાતા;
* * * * * *. ૨૨

સુનો દુધકે ભી સગે, ઓને હરામ રે કીતે;
જેને સોલબી સગે, કર હરામ રે દીતે. ૨૩

સબ હુકમ રે સરખા, બુઝે રે ગંવારા;
કે તોબા કર એક કર, કહે તુ સત્તારા. ૨૪

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનને કુ ખોલ નેંન રે,
સુનને કુ ખોલ નેંન;
મુમન તબ તુ હોયસી, સુનસી એસે બૅન રે,
સુનસી એસે બૅન. ૨૫

૧ ઠીકરૂં ૩ પાળવુ

—:૨૨૭૯—૭૯:—

ભી હરામ હે નિકા, દો ભેનુસુ કરાના;
સો સાલીને બઇયર, નામ જિસકા ધરાના. ૧

કે ભેના દો જીવતી, નિકા માંહે લે આની;
દોનુ હરામ હુવડી, સહી રે જાની. ૨
દોનુ હરામ હુવડી, સાથ રે કૅલાવે;
જબ બઇયિરકી ભૅન, નિકા માંહે આવે. ૩
યું નાહી કે હલાલ એક, ને દુજી રે હરામા;
બુઝો દોનુ હુવડી, હરામ કે ઠામા. ૪
જો ચાર કરે ભેના, ચાર હરામ કૅલાવે;
એક ભેનકે જીવતે, દુજી નિકામા ના આવે. ૫
જો એક ભેન મરતે, નિકા દુજીસુ હે કરતા;
તો હરામ નાહી, સહી હે પઢતા. ૬
પણ એગઠી ભેનાં, દોનુ કરની નાહાં;
સહી હરામ હુવડી, નિકા કે માહાં. ૭
ભી શૅવતસુ સાસુકુ, હે હાથ રે લગાના;
કે હાથ રે લગાતા, મન ભુંડેસુ હૅ ચાના. ૮
તો બઇયરકા નિકા, હે રે ટુટાતા;
કે ઑરત હરામા, હુઇ રે લખાતા. ૯
ભી સાલીકી ફરજકુ[1], નેંન ખોલ હે દેખાતા;
સો શૅહવતસુ ફરજકુ, હે નજરૂમાં લેઆતા. ૧૦
કે બનસે[3] મનસુ, હે નજર દોડાતા;
તો ભી ઓરતકા, હે નિકા રે ભગાતા. ૧૧
યું સાંસકે ભી ફરજકી દેખનેકી રીતા;
તો ભી ઓરતકા નિકા, હે ભાગતા સોણીતા. ૧૨

૧. શરમની જગા ૩ બગડેલા, ભુંડા

જો નિકાસુ ભેના, દો એગઠી કરાવે;
તો ભી હરામ હુવડી, જું લખેસુ સોણાવે. ૧૩
ત્યું વતીસુ[1] દો બાંદીયાં, એગઠી કરાની;
જો દોનુ રે ભેના, હુઈ હરામ રે જાની. ૧૪
કે બાંદીયાં દો ભેનાં, હોય વતી જો કીતી;
સો વતીસુ હરામ, હુઇ દોનુ રે સોણીતી. ૧૫
જું નિકાસુ અસીલ, ભેના હોવે દો હરામા;
ત્યું વતીસુ દો બાંદીયાં, ભેના હરામ કે ઠામા. ૧૬
જો બાંદી એકકુ, વતી રે કીતી;
અને ઑસકી દુજી ભેન, નિકામા લીતી. ૧૭
તો દોનુમાં કસીકુ, વતી ના કરાવે;
જો પૅલી ભેન બાંદીકુ, લેને બેકાવે. ૧૮
કે બાંદી જે પૅલી, જિસે વતી થી કરાઈ;
ઑસે બેચે દુજી ભેન, નિકામા આઇ. ૧૯
તો નિકાવાલી ભેનસુ, કરે વતી રે સહી;
ના તો દોનુંકુ, વતી મને રે કહી. ૨૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક ક઼ર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૧

રે તુહી

હકીકત દીનકી સુને બના, કયું જાને એ સબકી રીત રે,
કયું જાને એ સબકી રીત;
હરામ હલાલ તેં ગાફિલા, સુને બના કયું ચંત દીત રે,
સુને બના કયું ચંત દીત. ૨૨

—✶—

—: ૨૨૮૦ — ૮૦ :—

દો[3] નિકા સેતી ભુલે, દો ભેના રે લે આયા;
કે ભુલે દો ભેનુસુ, નિકા જુજુઆ[4] કરાયા. ૧

---

૧ સોહબત કરવી ૩ એ વખત જુદા જુદા ૪ જુદાજુદા

દો નિકા માંહે ભેનાં, દો જુજુઇ લીતી;
યું ભેના દો ભુલે, દો નિકા માંહે લીતી. ૨

બેગે મરદને ઓનુકે, જુદાઇ કરાની;
અને આધી મહેર દેની, દોનુકુ જાની. ૩

દો ભેનાં એગઠી ના બઇયરાં કરાની;
ઑસ કાજે જુદાઇ, બેગે કરની જાની. ૪

એભી ભુલરે પડી, દિલકે માહાં;
* * * * * * . ૫

તો એકકી આધી મહર, બાંટ દોનુંકુ દલાવે;
સો સરખી રે દોનુકુ, દેની રે સોનાવે. ૬

અને જાના[1] વૅ જો નિકા, પૅલા અસે[3] રે કીતા;
વૅ આધી મહર ઑસકુ, હે દેણી રે સોણીતા. ૭

અને દુજીકો દેના, કછુ હે નાહાં;
એ બુઝના બયાન, સહી દિલ માહાં. ૮

અને કભી એક[4] નિકામા, દોનું ભેનાં રે કીતી;
સો ભુલે ઍસી, બાત હુઈ રે સોનીતી. ૯

તો ભી મરદને ઓનુકે, બેગે હુઈ રે જુદાઇ;
કે ભેના દો હરામ હે, એગઠી લખાઇ. ૧૦

પણ મહેરકી રીત કુછ, દેની રે નાહાં;
દો ભેના જે કીતી, એક નિકા કે માહાં. ૧૧

કે કરની જુદાઇ, બેગે નિકા રે પઢાતે;
પણ મહેર કુછ દેની, નાહી રે બતાતે. ૧૨

કભી એક રે ભેન, નિકામા લીતી;
અને ઑસે તલાક દે, જુઈ રે કીતી. ૧૩

૧ માલમ પડયું ૩ આ ઓરતથી ૪ એકજ વખતે

અને દુજી ભેનસુ નિકા રે ચાવે;
* * * * * * . ૧૪

પૅલી ભેનકી ઇદતમા, નિકા કરે રે નાહાં;
હુઆ હરામ દુજીકા, નિકા ઇદતકે માહાં. ૧૫

સો તીન રે હેજુકી, હુવે મુદત રે જેતી;
બુઝો અદકી મુદત, હુઈ રે તેતી. ૧૬

તબ તક દુજી ભેનસુ, ના નિકા રે કરાના;
પૅલી ભેન કી ઇદ્દિતમા, ના મન રે ધરાના. ૧૭

બુઝો ઇદ્દિતમા કરના, નિકા હુઆ રે હરામા;
એ બૅનકુ સુન સુન, ફીજીઓ કામા. ૧૮

દો ઓરતાં જો એક, નિકામા કરાવે;
પણ વઁ ના ભેનાં, કો' અવરાં[૧] દેખાવે. ૧૯

જો દોનુમાંથી એક, હોવે હરામ રે લખાઇ;
તબભી દુજી હલાલ, કરને બતાઇ. ૨૦

નિકા ઓધાન[૩] વાલીસુ, હુવા કરના હરામા;
જો ઓધાનકે ખાવિંદકા, જણાવે ઠામા. ૨૧

અને ઓધાન હુવડા, કે છિનાલે ફેરા;
તો નિકા નાહી હરામ, બુઝીઓ સવેરા. ૨૨

રે તુહી

હકિકત એસી દીનકી, સુને બના ના પાય રે,
સુને બના ના પાય;

ફટફટ મુરખ ગાફિલા, સો સો જનમ ગમાય રે,
સો સો જનમ ગમાય. ૨૩

૧ બીજી ૩ હમલથી, પેટથી

—:૨૨૮૧—૮૧:—

દો ઓરતાં ભી નિકામા, ના ઍસીરે લેઆની;
કે એસીઆં દો ઓરતાં, ના એગઠી કરાની. ૧

જે ઓરતુ દોનુમાં, હોવે રે સગાઇ;
વઁ સગાઇકી રીત, હોવે એસી રે બતાઈ. ૨

દોનુ ઓરતુમાં એકકા, નામ મરદ રે દીજે,
અને દુજીકુ બઇયર કર, ચંત માહે લીજે. ૩

યું કરને નિકાકી, મન દીજે રે રીતા;
તઅ દોનુ માંહે નીકા, હોવે હરામ દેખીતા. ૪

કે એકકુ મરદને, એક ઓરત કરાઇ;
ના હુવડા નીકા, એસી નીકાસુ સગાઈ. ૫

ઍસી ઓરતાં દો સગીઆં, જે હોવે આપ માહાં;
એક મરદ દોનુ, લે આવે નીકામા નાહાં. ૬

બુઝો હુઇઆં એ હરામ, દોનુ ભેનુકી રીતા;
કે એગઠી કરનેકા હુકમ ના દીતા. ૭

પણ એકકી બઇયર, નિકા દુજેસુ કરાવે;
અને બેટી ઓસ મરદકી, ભી ઓસી સંગ જાવે. ૮

કે ઓરત જે મરદકી, અને બેટી ઍાસ કેરી;
દોનુ એકકે નિકામા, ચાવે જાના રે સવેરી. ૯

પણ ઑંસરે બઇયરસુ, હોવે બેટી વે નાહાં;
દુજી બઇયરસુ બેટી, હોવે બુઝો મન માહાં. ૧૦

પૅલી આખી ત્યું દોનુમાં, કીજીએ રીતા;
એક ઓરતને મરદ, દુજા કરના સોણીતા. ૧૧

ઑંસ બેટીકુ મરદ કર, ચંત રે દીજે;
ઑંસ મરદકી ઓરતકુ, જો ઓરત રે કીજે. ૧૨

તો તો હરામકી દોનુમાં, હે નિકાસે સગાઇ;
તો તો નિકાકી ગાંઠ, ના રે બંધાઇ. ૧૩

અને ઓસજ જો બેટીકુ, મન ઓરત રે દીજે;
અને ઑસરે ઑરતકુ, મરદ રે કીજે. ૧૪

તો દોનુ માંહે સગાઇ, નાંહી કછુએ જનાવે;
તો દોનુકા નિકા, કીયા રે જાવે. ૧૫

એક મરદ તો દોનુકુ, નિકા માંહે લાવે;
અસ રીતે હલાલ, હુવા નિકા રે સુણાવે. ૧૬

ભી કસી રે ઓરતસુ, એકને જિના રે કીતા;
કે શેવતસુ હાથ, ડાલા રે સુણીતા. ૧૭

કે ભુંડે મનસુ, હે હાથ રે ડલાતા;
કે ઓરતકી ફરજકુ, હે નજરમા લેઆતા. ૧૮

આંખુસુ ભી ભુંડે મનસુ, હે દેખના ચાતા;
સો ફરજકે માંહે, હે નજર દોડાતા. ૧૯

એ તો બાતસુ હોતી હે, વઁ ઓરતકી રીતા;
હુએ ઓરતકે સગુસે, સગે ઓસકે સોણીતા. ૨૦

જેતે ઓરતકે સગે, હુએ રે હરામા;
એતે ઓસકે ભી સગે, આયે હરામ કે ઠામા. ૨૧

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૨

રે તુહી

સુનતે પાવે દીનકુ, હકીકત સારી બાત રે,
હકીકત સારી બાત;
સુને બના સોતા ગાફિલા, અબતર[1] કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૨૩

૧ ખરાબ

—:૨૨૮૨—૮૨:—

દીતી મરદને તલાક, વૅ ઇદ્દત બેઠાઇ;
જું ઑસકે નિકામા, ભેન હરામ રે કરાઈ. ૧
કે ઇદ્દતમા કરની, ના ઓસકી ભેના;
કે નિકામા ના લાની, એ સુન કર લેના. ૨
એક ભેનકુ તલ્લાક, દે ઓસ ઇદ્દિતકે માહાં;
દુજી ભેનસુ નિકા, કરના નાહાં. ૩
ત્યું બાંદીભી ઇદ્દત, બેઠનારી કેરી;
ના બાંદી સંગ ઇદ્દિતમા, કરે નિકા રે સવેરી. ૪
ભી બાંદી લા નિકામા, તલાક રે દીતી;
અને બાંદી વૅ ઇદ્દત, બેઠતી સુણીતી. ૫
તબ ઑસકી બીબીકુ૧, ના નિકા માહે લે આવે;
જાં ઇદ્દત રે ઑસકી, હોતી પુરી રે દેખાવે. ૬
ભી મજુસી૩ હે ટોલા, કાફરૂં કેરા;
ઑસ ઓરતુસુ નિકા, મને કીયા રે સવેરા. ૭
કે મજુસીકી ઓરતસુ, ના નિકા રે કરાના;
કે ઓસસુ નિકા, હુવા હરામ રે જાના. ૮
ભી વસની૪ એ કાફરૂં, કા ટોલા હે કૅલાતા;
નિકા ઓનુકીભી ઓરતસુ, હરામ લખાતા. ૯
કે બટી જે હોવે, વસની એ કેરી;
વૅ સુમનકુ નિકામા, હુઈ હરામ સવેરી. ૧૦
પણ ટોલે જે કૅલાતે, હેં અહલ રે કિતાબી;
જે યહુદી ને નસારા, બુઝીઓ સતાબી. ૧૧
સુનો અનુકી ઓરતું, સુ નિકા રે કરાના;
વૅ હલ્લાલ રે હુવડા, સહી રે જાના. ૧૨

૧ શેઠાણી ૩ આગના પુજવાવાળા લોકો ૪ બુતપરસ્ત

અહલ કીતાબીકી બેટીસુ, નીકા રે કીજે;
એ હલાલ હુવડા, સહી ચંત દીજે. ૧૩
ભી હે સબીએ[1] ટોલા, એક હે રે કેલાતા;
ભી ઓરતાં ઓનુકીસુ, નિકા કીયા હે જાતા. ૧૪
કે હે સબીએ કેરી, બેટી જે લહીએ;
નિકા કરના હલાલ, હુઆ ઓનુસુ રે કહીએ. ૧૫
ભી અહરામ ઓરતને, હજ કાજે રે બંધાયા;
અને મરદભી અહરામ, હોવે બાંધા રે સોણાયા. ૧૬
વૅ મરદ વે ઑરતસુ, નિકા રે કરાવે;
જો મરદભી અહરામ, બાંધા રે દેખાવે. ૧૭
ભી બાંદી સંગ નિકા, હુઆ હલાલ રે આખા;
અહલ કિતાબીકી બાંદી, જો હોવે તોભી દાખા. ૧૮
હએ આપસકી[3] બાંદી સંગ, કરે નિકા રે નાંહાં;
બાંદી કિસીકી હલાલ, હુઈ નિકાકે માંહાં. ૧૯
કભી સાહબ[4] બાંદીસુ, હૅ નિકા રે ચાતા;
સો એસી રે રીતે, હે કરતા દેખાતા. ૨૦
કે બાંદીકુ આઝાદ, હે પૅલી રે કરાતા;
પછે આઝાદ કરને, ઓસે નિકા માંહે લેઆતા. ૨૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૨

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનને કુ એ જાગ રે,
સુનને કુ એ જાગ;
સુનતે હોવે મુમના, જો તોજે પુરે ભાગ રે,
જો તોજે પુરે ભાગ. ૨૩

૧ નસારાઓનો એક ફિરકો જે શિરક નથી કરતો ૩ પોતાની ૪ માલીક

—:૨૨૮૩—૮૩:—

જું સાહેબકા નિકા, મને બાંદીસુ કીતા;
ત્યું ગોલામકા નિકા, મને બીબીસુ સોણીતા. ૧
કે ગોલામ જો બીબી સંગ, નિકા રે ચાવે;
સો આપસકી બીબી સંગ, મન રે લે આવે. ૨
એ ભી નિકા કરના, મનેમા આયા;
ઑર મનેકી રીતે, એભી લખાયા. ૩
જો બાંદી નિકામા, હૅ પૅલી રે આઇ;
તો બીબી[1] ઓસપર, લે આની સુણાઇ. ૪
કે બાંદીકે ઉપર, બીબી નિકામા લેઆની;
એ રવા હુઇ, સહી રે જાની. ૫
પણ પૅલા જો નિકા, હોવે અસીલ સુ કીતા;
તો ઑસ પર બાંદીકા, નિકા મને રે સોણીતા. ૬
કે બીબી પર બાંદી સંગ, ના નિકા રે કીજે;
જો બીબીકી ઇદતમા, તોભી ચંત ના દીજે. ૭
કે બીબીકુ તલાક દે, પછે બાંદીકુ ચાવે;
તોભી ઑસકી ઇદતમા, ના નિકા રે કરાવે. ૮
પણ બીબીકુ તલાક, જો બાંદી કાજે દીતી;
તો બાંદી નિકામા, ના રવા રે સોણીતી. ૯
ચાર બીબીયાં કે બાંદીયાં, ચાર નિકા કે માહાં;
એતી રવા રે હુવડી, કુછ અદકી નાહાં. ૧૦
જું ચાર ચાર કેરી, કહી રે રીતા;
હુઆ અદકા કરના, મને ઑસથી સોણીતા. ૧૧
અને દો દો કા ગુલામકુ, હુકમ રે દીતા;
જું બીબીયું ને બાંદીયુંકી, કહી રે રીતા. ૧૨

૧ આઝદ ઓરત, અસીલ

દો બીબીયાં કે બાંદીયા, દો ગોલામ કરાવે;
એભી અનુથી અદકી, ના નિકા માંહે લે આવે. ૧૩

કની મરદને ઓરત સંગ, ઝિના રે કીયા;
અને ઑાસકુ પેટ, રહયા રે દેખાયા. ૧૪

તોભી ઑાસ સંગ મરદ વૅ, નિકા રે બંધાવે;
એ નિકા કરના, હુવા રવા રે સુણાવે. ૧૫

ભી મરદને વતી, બાંદી સંગ કીતી;
સો ઝિના સુ કીતી, કે બેકાતી લીતી. ૧૬

તો ભી ઑાસ સંગ નિકા, હુવા રવા રે સુણીતા;
કે નિકા કરે ઑાસ સુ, હુકમ રે દીતા. ૧૭

ભી બોલનેમા ઓરતકા, નામ એસા રે ધરાયા;
જિસ સગાહીસુ નિકા, હોવે હરામ રે કૅલાયા. ૧૮

ઍસા નામ ધર ઓરતકુ, નત રે બોલાવે;
નિકા ઑાસ સંગ કરના, રવા હે સોણાવે. ૧૯

એ સુન સુન રે ઇમાની, મન ધર બૅના;
એ સુન સુન રે એતના, નસદિન કૅના. ૨૦

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, જાગને સુન એ બાત રે,
જાગને સુન એ બાત;
દીન કાજે બનાહીયા, રબને તેરી જાત રે,
રબને તેરી જાત. ૨૧

—✶—

—:૨૨૮૪—૮૪:—

સુનો મુતેકા નિકા, મને રે કીતા;
ના મુતેસુ કરના, નિકા હુકમ રે દીતા. ૧

અસ મુતેકે નિકાકા, સુનો રે બયાના;
સો ચલબીકે[1] હાશીએ, મા એસા રે લખાના. ૨
સો મરદ રે ઓરતકુ, અસ રીતે આખે;
સો કિતને દનુકી, નામ મુદત કા દાખે. ૩
સો કૅવે મુદત, દિન એતના કેરી;
ભી માલકા ભી ઓસ સંગ, નામ કૅવે રે સવેરી. ૪
કે એતને માલસુ, એતના દંના;
એ તોજથી નફા, ચાતા હું મંના. ૫
અને ઓરત વૅ કબુલે, ઓસકા કૅના;
એ મુતેકે નિકાકે, સુનો રે બૅના. ૬
ભી વકતીયા નિકા, મને રે કરાયા;
સુનો ઓસકા બયાન એસા રે લખાયા. ૭
કે મરદ ઓરતસુ, મુદત કરાવે;
ઓસ મુદત કુ માલ ભી, કુછ દેના રે દેખાવે. ૮
યું ઓરતકુ કૅકર, નિકા રે બંધાવે;
દો શાહેદુંકે આઘે, વૅ નિકા રે કરાવે. ૯
એ વકતીયા નિકા, નામ રે લખાવે;
* * * * * * . ૧૦
એભી મને રે કીતા, નિકા અસ રે રીતા;
એ ચલબી કે હાશીએમા, લખા હે દેખીતા. ૧૧
કની ઓરત ને મરદ પર, દાવા કીયા રે દેખીતા;
કે ઓને મોજે સંગ, હે નિકા રે કીતા. ૧૨
યું ઓરતને મરદસુ, આવ દાવા રે કરાયા;
કે એને નિકા, હે મુજસુ પઢાયા. ૧૩
અને કાજીભી ગવાહ સુન, હુકમ રે કરાવે;
કે ઓરત વૅ મરદકુ, કર બઇયર દલાવે. ૧૪

૧ એક કિતાબનુ નામ

એસી ઓરત જે મરદકુ, બલગતી જાની;
તો મરદકુ હલાલ, હુઇ વતી રે કરાની. ૧૫
ઓસ ઓરત સુ મરદ, વતી રે કરે;
એ હલાલ હુવડી, સહી મન ધરે. ૧૬
એ સુન રે ઇમાની, એ દીનકે બઁના;
એ સુન સુન સહી કર, ચંત રે દેના. ૧૭
એ હરામ હલાલ, બુઝના સહી;
જું હકીકત લખકર, સબ રે કહી. ૧૮
ઘોર[1] મન ધર સુનને, હરામકે બઁના;
સો નસદન સહી કર, ચંત રે દેના. ૧૯
જો હરામ પછાને, તો ના ગોના રે કરાવે;
એ સુન સુન ઇમાની, મન એતના લે આવે. ૨૦

રે તુહી

ગાફિલ તોજકુ પુછીએ, બેગે દે જોવાબ રે,
બેગે દે જોવાબ;
સુને બના દીન કયું પાહસી, બોલ બોલ બેગે શતાબ રે,
બોલ બોલ બેગે શતાબ. ૨૧

—★—

—:૨૨૮૫—૮૫:—

એ ઓરતુકે વાલીકા[3], સુનો રે બયાના;
કે વાલી બના નિકા, રવા હોવે ભી ના જાના. ૧
રવા કેતીયુંકા નિકા, હોવે વાલી રે બના;
અને કેતીયુંકા રવા, નાહી બુઝીઓ મંના. ૨
સુનો ઓરત હોવે, જો અસીલ રે જાતી;
અને તકલીફ[4] શરઇ[6], હોવે ઓસકુ લખાતી. ૩

૧ પહેલેથી ૩ નજદીકનો સગો ૪–૬ શરીઅતના હુકમોનું ફરજ થવું

કે બાલિગ ને અકલમા, હોવે રે દેખાતી;
ઓસે શરઈ તકલીફ, લખી હે જાતી. ૪

કે ઇબાદત કરની, ઑસ શીશ રે લખાતી;
* * * * * *. ૫

ઍસી અસીલ ઓરત, નિકા રે કરાવે;
સો વાલી હો બના, નિકા રે બંધાવે. ૬

તો રવા હે હોતા, નિકા ઑસ કેરા;
કે વાલી રે બના, કરે નિકા રે સવેરા. ૭

ઇમામ યુસુફ સુ રિવાયત, એક એસી રે સોણાઇ;
ઑસ રિવાયત કેરી, રીત એસી રે લખાઇ. ૮

સો વાલી બના નિકા, ના રવા રે આખા;
સો એસી જે ઓરતકા, બયાન જે દાખા. ૯

કો' બાલિગ લડકી, હોવે બકર[1] દેખાતી;
જિસકુ કુંવારી હે કેંતે, સુનો રે બાતી. ૧૦

કે બાલિગ હોવે, ભી કુંવારી કહીએ;
વાલી ઝોરાવરી નિકા, ના કરે રે લહીએ. ૧૧

કે ઝોરસુ ઓસકા, નિકા વાલી ના કરાવે;
નિકા કાજે ઓસકી, રઝા વાલી રે ચાવે. ૧૨

કભી વાલીને જાનકર, નિકા કાજે રે પુછાયા;
ઓને જોવાબ ના દીયા, પણ હંસા[3] રે આયા. ૧૩

જો હંસી તોભી, રજા દીતી રે જાની;
જો ચુપ રહી તોભી, રજા દીતી રે પછાની. ૧૪

અને આંસુ આંસુ રોતી, કભી પુછતે દેખાતી;
તો ભી રજા રે દીતી, હે રે લખાતી. ૧૫

---

૧ કુંવારી ૩ હંસવું

પણ પોકારને અવાજસુ, જો રોવે રે નાહાં;
તો રોના રે હુવડા, રજા કે માહાં. ૧૬

અને ચારૂં રે બાતું દીતી, રજા રે દેખાવે;
તો વાલી ઓસકા, નિકા રે કરાવે. ૧૭

એક એ કે રજાકા બોલ, જીભ પર લે આવે;
અને દુજા કે પુછતે, ચુપ જીભ રખાવે. ૧૮

અને તીજા એક પુછતે, મુખસે હંસાવે;
અને ચોથા એક પુછતે, નીર નેનુ રે ચલાવે. ૧૯

એ ચારૂં રે બાતાં, હુઇઆં રજા કે માહા;
જાને રજા રે દીતી, કહી[1] ના[3] હો રે નાહાં. ૨૦

એ મન ધર બાતી, સુન રે ઇમાની;
અને નસદન ચંતા, મન એતની લે આની. ૨૧

રે તુહી

સુન રે મુરખ ગાફિલા, ઍસે દીન કે બૅન રે,
ઍસે દીન કે બૅન;
મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનનેકુ ખોલ નૅંન રે,
સુનનેકુ ખોલ નૅંન. ૨૨

—★—

—: ૨૨૮૬ — ૮૬ :—

યાકે વાલીને બકરકા, નિકા રે કીયા;
સો આપસકે ચાએસુ, નિકા કર દીયા. ૧

ઑાસ બકરકુ ખબર વે, પછે નિકાકી પોચાઇ;
વૅ સુનતે ખબર, ચુપ રૅતી રે દેખાઈ. ૨

કે હંસી કે રોઇ, જું લખી રે રીતા;
તો વૅ રાજી હુવડી, હે રે દેખીતા. ૩

૧–૩ રજા આપી છે, ઇનકાર કર્યો નથી

તો નિકા હુઆ સહી, વૅ રાજી રે જણાઈ;
જો ચુપ રે રૅતી, બકર વૅ રે દેખાઇ. ૪

બેઠી બકર એક ઠામા, કે ઠાડી રે દેખાતી;
તાં નિકા હો કેરી, ઑંસે ખબર પોચાતી. ૫

ઑસ ઠામ ના બોલી, ના કહા રે નાહાં;
કભી પછે ના કહી, જા ઓર ઠામ માહાં. ૬

તો ના વૅ ઓસકી, કેની કામ ના આવે;
નિકા હુવડા સહી, પૅલી ઠામમા લખાવે. ૭

જો બકરકુ વાલી હે, નિકા કાજે રે પુછાતા;
એ બયાન તો ઓસકા, સબ હે રે લખાતા. ૮

કભી બકર કુ વાલી બન, કો' ઓર રે પુછાવે;
સો બકરકા નિકા, પુછ કીયા રે ચાવે. ૯

સો બકરકે જોવાબ, દીએ રે બના;
રજા હોતી નાહી, એ બુઝીઓ મંના. ૧૦

સો બકર જોવાબ, ના જીભે રે જો આખે;
રાજી હું નિકા બોલ, જાં જીભે ના દાખે. ૧૧

તબ તક વૅ રાજી, હુઇ નાહી રે કૅલાતી;
સહી બોલે બન નિકાકી, ગાંઠ નાંહી રે બંધાતી. ૧૨

સો જેસી સયેબા[૧], કેરી રે રીતા;
જે બકર નાહી, નામ ઓસે દીતા. ૧૩

જે કુંવારી નાહી, વે સયેબા કેલાતી;
કે કુંવારી કી રીત, ભાગે[૩] જિસકી હો જાતી. ૧૪

ઓસે પુછે જો વાલી, કે ઓર કોઇ;
તો બોલે બના, ના નિકા રે હોઇ. ૧૫

---

૧ જે ઓરત કુંવારી નહી હોય ૩ જાતી રહી

જો જીભે બોલ કર, ના જેવાબ દલાતી;
તો નિકાકી ગાંઠ, નાહી ઓસકી બંધાતી. ૧૬

કભી બકરથી ઓરત, વે કુદને લાગી;
અને કુદતે બકારત[1], ઓસકી ભાગી. ૧૭

કે કુદનેમા ભાગી, કુંવારીકી રીતા;
યાકે ભાગીલા વે રીતકા, હેજસુ દેખીતા. ૧૮

યાકે કુંવારપણા ગયા, ઘાવ રે લગાતે;
યાકે કુંવારપણા ગયા, હેજ રે આતે. ૧૯

યાકે કુંવારપણા, બોત બકરસુ ભગાના;
યાકે ઝિના રે ફીએથી, વે ભાગતા જાના. ૨૦

તોભી ઓરત વે બકર કે, હુકમ રે માહાં;
વે કુંવારી કૅલાવે, સયેબા રે નાહાં. ૨૧

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૨

રે તુહી

ગાફિલ કયું જાગે નાહી, બૅન એ સુનને કાજ રે,
બૅન એ સુનને કાજ;
સુનતે હોવે મુમના, જંનત પાવે રાજ રે,
જંનત પાવે રાજ. ૨૩

—✶—

—:૨૨૮૭—૮૭:—

વે બકર જે ઓરત, હે રે કેલાતી;
સુનો મરદને દાવા, કીયા ઓસ હો સેતી. ૧

મેરી નિકાકી ખબર, તોજેથી પોચાઈ;
તબ ચુપ તો રહીથી, સહી રે સોણાઈ. ૨

[1] કુંવારીપણું

અને ઓરત વૅ કૅવૅ મે, જવાબ થા દીતા;
કે મોજે સંગ નિકા, તેરા રદ થા કીતા. ૩

મેં સુનતે ના કા, દીયા થા જવાબા;
મેં ના રે કહીથી, સુનતે શતાબા. ૪

તો સાચા હે હોતા, ઓરત કા કેના;
કે નિકા ના રવા, રહયા ચંત રે દેના. ૫

રવા સગીરકા૧ નિકા, વાલી રે કરાવે;
સો લડકી ને લડકા, જિસે રે ચાવે. ૬

બુઝો કરના નિકા, સગીર કેરા;
હુઆ વાલીકા ઇખતીયાર, બુઝીઓ સવેરા. ૭

કે સગીરકા નિકા, હુઆ વાલીકે હાથા;
વૅ નિકા કર દેવે, ચાવે જિસકે સાથા. ૮

સો વાલી રે ચાઇએ, એ સબ આખા;
સુનો એ સબકા ભેદ, ઍસા રે દાખા. ૯

જું ભાઇને બાવા, દાદા રે કહીએ;
જું ચચા ભી સંગ, ઑર બાવેકે લીએ. ૧૦

જે નજદીક હોવે, જિસે વિરસા પોચાતા;
વૅ સગીર કેરા, નિકા રે કરાતા. ૧૧

વૅ સગીર હોવે જબ, બાલીગ૩ સોણીતા;
હે ઇખતીયાર ઑસકા, ચાવે નિકાકુ ભનાતા૪. ૧૨

કે બાલિગ હુએ બાજ, ઑસે ઇખતીયાર દીતા;
જો ચાવે તો નિકા, ભાને હુકમ રે કીતા. ૧૩

પણ બાવાને દાદાને, નિકા હોવે રે બંધાયા;
તો ભાનના મને, હે કીયા રે સોણાયા. ૧૪

૧ નાબાલિગ ૩ ઉમર લાયક, મોટા ૪ તોડી નાખવા

જો બાવાને દાદા બના, કો' નિકા જો બંધાતા;
તો બાલિગ હુએ બાજ, રવા હે ભનાતા. ૧૫
પણ કાજી કે હુકમસુ, ભાને શરત કહી;
કે કાજી કે હુકમ બના, ના ભાગે રે સહી. ૧૬
કે બાલિગ હોતે, જો ભાનના ચાવે;
તો કાજીકે પાસે, જા નિકા રે ભનાવે. ૧૭
કે કાજી કે હુકમસુ, ભાને રે સવેરે;
બના કાજી કે હુકમ, ના ભાને વૅ અનેરે. ૧૮
પણ લડકી જો બાલિગ, હોતે ચુપ રે રહી;
તો નિકા જો કીયા થા, રવા હુવડા સહી. ૧૯
તો ખુશી ગહી ઑસકી, ભાનને કેરી;
ના ભાગે જો ફેર કર, વૅ બોલે રે અનેરી. ૨૦
પણ લડકા જો બાલિગ, હોતે ચુપ રે રૅવૅ;
તો ભી નિકા નાહી રવા, હોતા રે લખાવે. ૨૧
સો જબ તક રાજી, હોવે રે નાહાં;
રાજી હોવે સાનસુ[1], કે નેનુકે માહાં. ૨૨
કે સાન જો કરે, તો ભી રવા હે દેખાતા;
અને ઓરતસુ લેવે, તો ભી રાજી હે લખાતા. ૨૩
એ મન ધર સુનને, નેહસુ ઇમાની;
અને નસદન ચંતા, મન એતની આની. ૨૪

રે તુહી

સુને બના નાહી પાહેસી, દીન કેરી સબ રીત રે,
દીન કેરી સબ રીત;
નસદન સોવે રે ગાફિલા, કયા ચંતા મન દીત રે,
કયા ચંતા મન દીત. ૨૫

૧ ઇશારાથી

—:૨૨૮૮—૮૮:—

વૅ બાલિગ હુએ બાજ, હે રાજી રે દેખાતા;
કે જીભે બોલ કર, હે કબુલ કરાતા. ૧

યાકે દલાલત[૧] રાજી, હોવે રે સહી;
વે દલાલત કેરી, એસી હકીકત કહી. ૨

કે બોસા દેવે કે, હાથ રે ડલાવે;
તોભી રાજી હુઆ, વૅ રે દેખાવે. ૩

યાકે વારસે સેતી, રાજી હુઆ રે દેખાવે;
વે વારસે કી હકીકત, એસી રે સોણાવે. ૪

કે ઓરતકી તરફસુ, કુછ ઇરસ[૩] પૉચાવા;
વે લડકેને લેકર, કબુલ કરાવા. ૫

તોભી રાજી હુવડા, વે લડકા જાના;
એતી બાતું જો રાજી, હુઆ લખા જે બયાના. ૬

તો ખુશીરેપણે[૪] કી, ના રહી રે બાતી;
ના કબુલેકી બાત, પછે કામ નાહી આતી. ૭

પછે જુદાઇ જો ઓરત, સેતી રે ચાવે;
વે ચાના ઑસકા, પછે કામ રે ના આવે. ૮

સુનો ગુલામ તો વાલી, નાહી હો રે સકાતા;
કે ગુલામ કે હાથ, નાહી નીકાકી બાતા. ૯

કે ઓરતકા સગા, કો' નાહી રે દેખાવે;
અને ગુલામ રહીલા, નજરૂ આવે. ૧૦

તોભી ગુલામ ઓસકા, ના વાલી રે કૅલાવે;
કે ગુલામ ઓસકા, નિકા કર ના સકાવે. ૧૧

બુઝો સગીર લડકે, કી ગુલામ કી રીતા;
કે સગીર ભી વાલી, નાહી હોતા રે દેખીતા. ૧૨

---

૧ નિશાની ૩ વારસો ૪ રાજી થવાની

કે સગીર હો વાલી, નિકા કર ના સકાતા;
કે સગીર કે હાથ, નાહી નિકાકી બાતા. ૧૩
ભી સગીરકી રીત, બુઝો રે દીવાના;
વે ભી વાલી હો સકતા, નાહી રે જાના. ૧૪
કે નિકા ના કરાવે, હો વાલી રે દીવાના;
કે દીવાનેકા નાહી, રવા રે પછાના. ૧૫
અનુ જૅસી ભી બુઝો, કાફરૂંકી રીતા;
વે મુમનકુ વાલી, નાહી હોતા રે સુનીતા. ૧૬
કે મુસલમાન બેટી, હોવે ઓસ કેરી;
તો કાફિરકુ વિલાયત[1], ના પૅાચે ઓસ કેરી. ૧૭
કે કાફિર કે હાથ, નાહી નિકા ઑસ કેરા;
કે વાલી નાહી કાફિર, એ બુઝીઓ સવેરા. ૧૮
સુન મન ધર ઇમાની, દીનકે બૅના;
એ સુન સુન એતના, નસદન કૅના. ૧૯

રે તુહી

સુનતા નાહી ગાફિલા, સોવે દીન ઓર રાત રે,
સોવે દીન ઓર રાત;
હકીકત દીન ના જાનસી, જાં[3] ના સુનસી બાત રે,
જાં ના સુનસી બાત. ૨૦

—✱—

—:૨૨૮૯—૮૯:—

જો ઓસબ[4] કે સગુથી, કો' નાહી 'રે દેખાતા;
તો વાલી હે હોતી, ઓસકી માતા. ૧
અને માતાભી સગીરકી, જો દીસે રે નાહાં;
તો ભેન રે હુવડી વાલી કે માહાં. ૨

૧ વાલી પણું, વારસ પણું ૩ જ્યાં સુધી ૪ નર ઓલાદ અને સગાં જે બાપની તરફથી હોય.

સો મા[1] ને બાપસુ[3], જો ભેન રે કેંલાવે;
વૅ વાલી હુવડી, હે રે લખાવે. ૩

ભી જો માબાપસુ, ભેન નાહી રે દેખાતી;
તો બાપકી[4] બેટી, હુઇ વાલી રે કેલાતી. ૪

કે વાલી હુઇ બાપસુ, જો હોવે રે ભેના;
વૅ નિકા રે કરાવે, એ સહી ચંત દેના. ૫

અને બાપસુ ભી ભેન, વૅ નાહી રે દેખાવા;
તો મા[6] કે ફરજંદ, વાલી રે કહાવા. ૬

કે મા કે ફરજંદ, નાહી બાપસુ જાના;
વૅ વાલી હુવડા, સહી રે પૅછાના. ૭

કભી માકે ફરજંદ, નાંહી દુની[7] રે મૅના;
તો માકે સગે, હુએ વાલી કે મેના. ૮

તબ માકે સગે, હુએ વાલી રે કેલાએ;
જબ માકે ફરજંદ, નજર ના આએ. ૯

અને માકે ભી સગે, જો નાહી રે દેખાતે;
તો હાકિમ વાલી, હોવે રે લખાતે. ૧૦

કે જિતને સગે, લિખકર દાખે;
વૅ દીસે ના કોઇ, જેતે રે આખે. ૧૧

તો હાકિમ વાલી, હોવે રે સહી;
વૅ નિકા કર દેવે, એ બાત રે લહી. ૧૨

કભી નજદીક સગા, જો વાલી હે કેલાતા;
વૅ તીન રે દિનુકે, પંથ[8] ચલહે જાતા. ૧૩

જૅસે પંથ માંહે ટુંકી[9], હે કરની સલાતા;
એતી દુર જો વાલી, હે જાતા રે જણાતા. ૧૪

૧–૩ એક મા બાપથી ૪ જેનો બાપ એક હોય ૬ જેની મા એક હોય
૭ દુન્યામાં ૮ મુસાફરી ૯ કસરની નમાઝ

તો દુર કા સગા, આવ નિકા હે પડાતા;
નિકા ફીએ બાજ વાલી, વે ફેર હે આતા. ૧૫

નિકા હુવડા વે સહી, નાહી આએથી ભગાતા;
* * * * * * . ૧૬

યું વાલી હોય બેટા, વે હુવડા દિવાના;
તો ભી ઑર કો' નિકા, કરે સહી રે જાના. ૧૭

કે બેટા જો વાલી, હુઆ દીવાના દેખાતા;
તો ઑર કો' પઢાવે, નિકા ઓસકી માતા. ૧૮

કે દુરકા સગા, નિકા કરતા જાના;
સો દીવાનેકી રજા બન, સહી રે પેછાના. ૧૯

પણ કભી જો હોવે, બાપ રે દીવાના;
તો ઑર કો' બેટીકા, નિકા કરે ના જાના. ૨૦

નાહી વિલાયત જાતી, બાપ હોવે જો દીવાના;
એ સુન સુન એતના, મન માંહે લાના. ૨૧

રે તુહી

ગાફિલ મત સો જાગ કર, સુન એ દીન કી બાત રે,
સુન એ દીનકી બાત;
સુનતે પાવે દીનકુ, નિરમલ હોવે જાત રે,
નિરમલ હોવે જાત. ૨૨

—:—૨૨૯૦—૯૦:—

કની ઓરત ને આપસકા, નિકા આપે જો કીતા;
વે કબીલે બના, કીયા જો દેખીતા. ૧

તો વાલી ઓસકા, નિકા ઓસકા ભનાવે;
કે મરદ ને જોરૂકે, જુદાઇ કરાવે. ૨

ભી રઝાઇ ભી નિકા, ભાને વાલી હે કલાતા;
કે દુધ ભી પીએસુ, હોવે વાલી રે લખાતા. ૩

જો થોડાભી પીયા, સબ પીએ રે જેસા;
જેને બોત દિન પીયા, વે ભી હુઆ રે વેસા. ૪

તો દુધકા ભી સગા, હુઆ વાલી રે કલાતા;
બુઝો વઁભી ઑાસ નિકાકુ, હે રે ભનાતા. ૫

સુનો નસ'બસુ સગાઇકા, હુકમ રે દીતા;
વે નસ'બ કેરા, એસા બયાન સોણીતા. ૬

સુનો કુરેશી આપમા, સગે રે કેલાએ;
જુું સઇયદ સઇયિદકે, સગે રે લખાએ. ૭

જુું સઇદું કે જેતી, બુઝો રે જાતી;
એ નસ'બસુ સગાઇ, હુઇ અરબુ કે કલાતી. ૮

ભી અર'બ આપમા, સગે રે જાને;
સ'બ એભી નસ'બસુ, હુએ સગે રે પઁછાને. ૯

સો નઝર બિન, કિનાન, બુઝો રે નામા;
એ કુરેશકી નસબકા, હુવડા ઠામા. ૧૦

અને નઝરકે ઉપરસુ, જે નસ'બ રે લહીએ;
વે કુરેશ નાહી, આરબ રે કહીએ. ૧૧

તો નઝર કે ફરજંદ, કુરેશ કૅલાએ;
અને નઝરસુ ઉપર, વે ના કુરેશ સુનાએ. ૧૨

જે આરબ રે બુઝો, કુરેશુ બના;
વે કુરેશુકા કબીલા, નાહી આરબુ કે મંના. ૧૩

યું કબીલે કેરી, બુઝો સ'બકી રીતા;
એ મન ધર સુનના, જુું હુકમ રે કીતા. ૧૪

જે અસીલ ઝાદે[1] કી, બુઝો રે જાતા;
સુનો મુમન ઓસકા, હે કબીલા કલાતા. ૧૫

કે મુસલમાન કબીલા, હુઆ અસીલ કેરા;
એ સુન સુન સહી કર, બુઝીઓ સવેરા. ૧૬

બાપ દાદે જિસકે, હે ઇમાન રે લાએ;
તીન પેઢીચું મુસલમાન, યું હુએ રે સોણાએ. ૧૭

વે મુસલમાનું કેરે, કબીલે લખાએ;
જે અનંત[3] કુરસી[4], સુ ઇમાન હે લે આએ. ૧૮

કે બાપ ને દાદા, લે આએ જિસકે ઇમાના;
વે મુસલમાનુ કેરા, કબીલા જાના. ૧૯

કે અનંત કુરસી, સુ મુમન સુનાતા;
એભી વેસા મુમન, હુઆ રે દેખાતા. ૨૦

એ સુનની સહી કર, મન ધર બાતી;
અને એક કર કૅના, દિન ઓર રાતી. ૨૧

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનને કુ તુ જાગ રે,
સુનને કુ તુ જાગ;
સુનતે પાવે દીનકુ, જો તોજ પુરે ભાગ રે,
જો તોજ પુરે ભાગ. ૨૨

—★—

—:૨૨૯૧—૯૧:—

અસ લખેથી કબીલા, અસ રીતે હે જણાતા;
વે હિસાબ કેરી, સુનો મન ધર બાતા. ૧

કે જે કોઈ એકલા, લે આયા રે ઇમાના;
એ આપસ જિસકા, કબીલા જાના. ૨

૧ ઓલાદ, ફરજંદ ૩ ધણી ૪ પેઢી

કે જિસકા બાપ, ઇમાન હે લાયા;
એ કબીલા ઑસકા, નાહી રે કલાયા. ૩

એ જિસકા બાપ, હુઆ મુમન કલાતા;
વૅ ભી આપસ જિસકા, હે કબીલા લખાતા. ૪

કે મુસલમાન હુવડા, દાદા જિસ કેરા;
એ ઍસકા કબીલા, ના હુઆ રે સવેરા. ૫

કે જિસકી દો કુરસી, હુઈ મુમન રે જાનો;
તીન કુરસી કેરા, ના વૅ કુટમ પછાનો. ૬

અને દાદા જિસકા, હુઆ રે ઇમાની;
કુછ ઑસ માંહે કુટમકી, નાહી અધુરી નિશાની. ૭

વૅ કબીલા મુમન, સબુકા લહીએ;
જે અનંત કુરસી, સુ મુમન રે કહીએ. ૮

સહી અનુમા ને ઓનુમા, કુછ ફરક રે નાહાં;
સો દાદા જિસકા, આયા ઇમાન કે માહાં. ૯

ભી દિયાનતદાર[1], જે હે મુમન દેખાતા;
એ સાલેહ[3] મરદકી, બુઝો રે બાતા. ૧૦

જે નેકબખત મરદ હે, સાલેહ રે કૅલાતે;
કે ફાસિક[4] કેરી, રીત મન નાહી લાતે. ૧૧

વૅ સાલેહ મરદુ, કે કુટમ લખાતે;
વૅ આપ માહે સરખે, હે કબીલા સોણાતે. ૧૨

વૅ કબીલા નાહી, ફાસિકુ કેરે;
કરે ગુને જે કબીરે, જાન બુઝરે સવેરે. ૧૩

કે જે ગુનુકે કરનાર, ફાસિક કૅલાએ;
જે નેક છોડકર, રીત ભુંડી મન લાએ. ૧૪

૧–૩ નેક ૪ બદકાર, ગુનેહગાર

વૅ સાલેહુ કે કબીલે, મા નાહી રે લખાએ;
વૅ આપસ જૅસુ માહે, કુટમી કૅલાએ. ૧૫

ભી માલદાર કુટમી, હુઆ સકરમી[૧] કેરા;
જે સરખે સરખે, હોવે બુઝીએ સવેરા. ૧૬

જે ઘરકા ભુકા, ઑસ કબીલેમા નાહા;
કે જે હે દોલતમંદ, ભુકે રે નાહાં. ૧૭

તો ભુકે ભુકુકી, હુઇ કુટમકી રીતા;
કે જે હોય જેસા, વેસા કુટમ સુનીતા. ૧૮

એ મન ધર સુનને, ઇમાની બૅના;
અને નસદન એક કર, એતના કૅના. ૧૯

રે તુહી

સુતા ગાફિલ ના સુને, એસે દીન કે બૅન રે,
એસે દીન કે બૅન;
સુને બના દીન ના પાયસી, સહી કર બુઝી કૅન રે,
સહી કર બુઝી કૅન. ૨૦

—★—

—:૨૨૯૨—૯૨:—

ભી કારીગર કારીગર, કા કબીલા જાના;
એ કારીગરી કેરા, સુનો રે બયાના. ૧

કે કસબ[૩] કે કરનાર, જે કારીગર જાતી;
વૅ આપ માંહે કબીલા, હુએ સુનો રે બાતી. ૨

અને કારીગર નાહાં, જે અનાડી દેખાવે;
વૅ કારીગરૂં કેરા, ના કબીલા કલાવે. ૩

૧ નસીબદાર ૩ હુન્નર, ધંધો

હુએ કારીગર કારીગર, કબીલા કૅલાતે;
અને અનાડી આપમા, કુટમ દેખાતે. ૪

ભી જૅસા રે જિસકા, કસબકા કામા;
વૅ કબીલા હુવડા, આપ કસબ કે ઠામા. ૫

જું બુનનાર[૧] હજામ, કનાસી એ જાતી;
ભી ચમારૂંકા ટોલા, જું બુઝો રે બાતી. ૬

બુઝો હે જે અંતર, કેરે [૨]કાઢનારે;
અને મૅતરકા[૩] કબીલા, ના હુએ એ સારે. ૭

ભી બજાજું[૪] કેરા, કુંટમ રે નાહા;
ભી કબીલા નાહાં, અશરાફુ કે માહાં. ૮

કભી ઓરતને આપસકા, નિકા રે કીતા;
સો કબીલે આપસકે, મા કીયા રે દેખીતા. ૯

ભી મહેર[૬] મિસલસુ[૭] ઓછી, પણ મહેર રે બંધાઇ;
તો વાલીકુ હે રવા, કરે દોનુમા જુદાઇ. ૧૦

કે રવા કીયા વાલી, વૅ નિકા રે ભનાવે;
યા કે ઓછી થી મહેર, વે પુરી રે કરાવે. ૧૧

એ બાલિગ ને આકિલકી, બુઝો રે રીતા;
પણ સગીરકા નિકા, હાથ વાલી કે સુણીતા. ૧૨

કને વાલીને લડકે, કા નિકા રે કરાયા;
સો કબીલે બના, ઓસકુ બચાયા. ૧૩

યાકે ફાસિક ઓરત સુ, નિકા રે કીતા;
સો બાપને દાદેને, હોવે કીયા રે સુનીતા. ૧૪

---

૧ વણુવા નો ધંધો કરનાર ૩ ઝાડુવાળો ૪ કાપડાના વેપારી ૬–૭ ચાલુ મહેર જેનો રીવાજ હોય

તો રવા હુવડા, નિકા એ સહી;
એ લડકે સગીરકી, બાત રે કહી. ૧૫

કભી બાપ દાદે બના, ઓર વાલી ને કીયા;
જિસ નીકાકા બયાન, સુન કર લીયા. ૧૬

નિકા વે રવા, હુઆ રે નાહાં;
ભી એસા હે લખીયા, શરેવકાએ[1] માહાં. ૧૭

કર વાલી રે મુઆ, એસી નિકાકી રીતા;
અને એસકા વાલી, દુજા હુઆ રે દેખીતા. ૧૮

તો દુજા ભી વાલી, વૅ નિકા રે ભનાવે;
બુઝો એભી સહી, હે રવા રે સુણાવે. ૧૯

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૦

રે તુહી

નીંદ ભરી [illegible]ગાફિલા, નસદન આપકે નેંન રે,
નસદન આપકે નેંન;
દીનકુ તબ તુ પાયસી, સુનસી દીનકે કૅન રે,
સુનસી દીનકે કૅન. ૨૧

★

—: ૨૨૯૩ — ૯૩ :—

સુનો ચચાકા બેટા, ભેન ચચેરી સંગા;
રવા નિકા હે કરે, નાહી હોતા રે ભંગા. ૧

સુનો ચચાકા બેટા હે વાલી રે કેલાતા;
સો સગીર[3] ચચેરી, ભેન કે સોણાતા. ૨

૧ અરબી કિતાબનું નામ ૩ ના બાલિગ, નાની ઉમરની

જો દુકડે વાલી, દુજે દીસે રે નાહાં;
તો હુઆ એ દુકડે, વાલીયું કે માહાં. ૩

ઑસ ચચાકી બેટીકા, નિકા આપસ કરાવે;
સો રજા રે બના, જો કરના ચાવે. ૪

કે ચચેરા ભાઈ, લે આવે ચચેરી ભેના;
સો રજા રે બના, આપ નિકા કે મેના. ૫

જો આખી વૅસી, સબ હોવે રે રીતા;
તો રવા હે નિકા, કરે હુકમ રે દીતા. ૬

ભી ઓરત કિસીકુ, વકીલ કરાવે;
સો આપસકે નિકા કાજ, કરતે દેખાવે. ૭

કભી વકીલ જો નિકા, ઑસ ઓરતસુ ચાવે;
તો રવા વૅ નિકા, રજા બના રે સોનાવે. ૮

કે જો વકીલે નિકા, ઑસ ઓરત સુ કીતા;
તો રવા હુવડા, રજા બના રે સોણીતા. ૯

અને નિંકા બાંદી, નેૅ ગુલામ કેરા;
જો રજા બના સાહેબકી, વૅ કરે રે અનેરા. ૧૦

તો મોકુફ રહીલા, વૅ નિકા રે સહી;
ના ભાગના રવા, હુઆ બાત એ લહી. ૧૧

પછે સાહેબ રાજી, હોવે રવા રે જાના;
અને નાહી તો રવા, નાહી રે પછાના. ૧૨

કે સાહેબે નિકા, જો રવા ના રાખા;
તો રવા ના હુવડા, વૅ નિકા રે દાખા. ૧૩

ચું ફજુલી નિકાકી, એ બુઝો રે રીતા;
વૅ ફજુલીકા બયાન, હે ઍસા રે કીતા. ૧૪

સુનો ફઝુલી[1] ઑસકા, ધરીલા નામા;
જે કિસીકી રજા બન, કરે નિકાકા કામા. ૧૫

વઁ વાલી બના, હોવે અવગલ[3] જાતી;
વઁ કિસીકે નિકાકી, કરે કિસી સંગ બાતી. ૧૬

કે કિસીકા નિકા, જા કિસીસુ કરાવે;
સો ઓસકી રજા બન, ગાંઠ નિકાકી બંધાવે. ૧૭

કરે ઓરતકા નિકા, કે મરદ રે કેરા;
સો મરદને ઓરતસુ, મન ચાને અનેરા. ૧૮

યું ફઝુલી ને નિકા, જિસકા કીતા;
એ નિકા અમથા, રહયા રે સોણીતા. ૧૯

વઁ જો રાજી રે હોવે, બાત નિકાકી સુનાતે;
જિસકા ફઝુલીને નિકા, કીયા હે લખાતે. ૨૦

તો નિકા વઁ કીતા, સો હોવે રે સહી;
અને ના જાં કઁવે, ગાંઠ રવા ના રહી. ૨૧

કે ફઝુલીકા નિકા, ના કઁતે રે ભગાના;
નિકા જિસકા થા કીતા, ઑસે મન જો ના આના. ૨૨

ચું દો મલ ફઝુલી, નિકા દોકા જો બંધાવે;
કે દોનુકે તરફથી, દોનુ નિકા રે પઢાવે. ૨૩

કે એક હોવે ઓરતકા, એક મરદ કેરા;
ચું દોનુ મલ નિકા, કરે રે અનેરા. ૨૪

વઁ ભી અમથા રહીલા, નિકા રે સહી;
જું હકીકત સગલી, લખકર કહી. ૨૫

જો દોનુ વે સુનતે, નિકા કબુલ કરાવે;
તો સહી હે હોતા, નિકા રે બતાવે. ૨૬

---

૧ પરાયો ૩ અજનબી, પરાયો

નિકા કબુલ જો દોનુને, ના કીયા દલ માહાં;
તો નિકા વે ભાગા, રવા રહયા રે નાહાં. ૨૭

હો વકીલ કિસીકા, કો' નિકા રે પઢાતા;
વે રવા હે હોતા, બાકી રૅવે ના લખાતા. ૨૮

કો' આપસ કે કાજે, ઓરત રે ચાવે;
હુકમ ઓસકે સુ, કોઇ જાવે નિકા રે પઢાવે. ૨૯

વૅ નિકા સહી, હુઆ રે લખાયા;
જો કિસીકે હુકમસુ, નિકા કૅને જા બંધાયા. ૩૦

હોવે એક રે ઓરતકા, ઓને હુકમ રે દીતા;
અને ઓને દો ઓરતસુ, નિકા રે કીતા. ૩૧

વે નિકા રવા, હુઆ રે નાહાં;
કભી બાંદી જો કીતી, હુઇ રવા કે માહાં. ૩૨

કે અસીલકા હુકમથા, ઓને બાંદી જા કીતી;
તો રવા વે નિકા, હુઆ બાત હે સુનીતી. ૩૩

રે તુહી

હકીકત ઍસી દીનકી, સુને બના ના પાય રે,
સુને બના ના પાય;
સુને બના મુરખ ગાફિલા, સો સો જનમ ગમાય રે,
સો સો જનમ ગમાય. ૩૪

—✱—

—:૨૨૯૪—૯૪:—

એ સુન રે બયાન, મહેર રે કેરા;
અને મન ધર ઇમાની, સુનના સવેરા. ૧

કભી મહેરકા નામ, નાહી જીભે લે આતા;
યું મહેર કે નામ બન, હે નિકા રે પઢાતા. ૨

વે નિકા સહી, હે હોતા રે લખાતા;
કુછ મહેરકે નામ બન, નાહી અમથા રખાતા. ૩

કે મહેરકે નામ બન, નિકા જો કીતા;
તો નીકા રવા, હુઆ રે સુનીતા. ૪

પણ ઑસ રે ઓરતકુ, મહેર દીતી જબ જાવે;
તબ મહેર મિસલ[1], દેની રે આવે. ૫

એ સારી હકીકત, આઘે રે લખાવે;
તો ભલા હે કે મહેરકા, નામ રે ધરાવે. ૬

મહેર થોડીમા થોડી, દસ દિરમુ કેરી;
વૅ રૂપીએ અઢાઇ, હુએ બુઝીઓ સવેરી. ૭

જો ઑસથી થોડી, મહેર પરઠેમા[3] કૅની;
તોભી અઢાઈ રૂપીયું, જેતી રે દેની. ૮

કભી દસ રે દિરમકા, નામ રે ધરાયા;
યાકે ઓસથી થોડા મહેર માહે બતાયા. ૯

પછે ઓસ રે ઓરતકુ, વતી રે કીતી;
દસ દિરમ પુરી, મહેર હુઇ રે સુનીતી. ૧૦

યાકે દોનુમા કિસીકુ, મોત આઇ રે સુનીતી;
તો ભી દિરમ દસકી, મહેર દેની રે લખાતી. ૧૧

યાકે વતીસુ પૅલી, તલાક દિલાઇ;
તોભી દિરમ દસકી, આધી મહેર દેની રે લખાઇ. ૧૨

કભી વતીસુ પૅલી, તલાક દિલાઇ;
અને મહેરથી કછુ, હે ના પરઠાઇ. ૧૩

તો આધી મહેર, દેની રે લખાઈ;
એ મનધર સુનના, દીનકે ભાઇ. ૧૪

૧ જેટલી મહેર આપવાનો રિવાજ હોય ૩ ઠેરાવી હોય

કભી નિકા રે કરતે, મહેર મને હોય કીતી;
કે મહેર ના દેની, એસી શરત સુનીતી. ૧૫
અને વતીસુ પૅલી, હે તલાક દલાતા;
તોભી આધી મહેરકા, હે દેના રે લખાતા. ૧૬
અને કભી મહેરકા, ના નામ રે ધરાના;
કે મહેર બના, નિકા રે બંધાના. ૧૭
યા કે પરઠન કીતી, મહેર દેની રે નાહાં;
બોલે મહેર ના દેની, એસા શરતકે માહાં. ૧૮
અસ રીતે નિકા કર, વતી રે કરાવા;
યાકે દોનુમાથી કોઇ, મરતા દેખાવા. ૧૯
તો મહેર મિસલ, દેની રે આખી;
મહેર મિસલ દેની, તબ ઓરતકુ દાખી. ૨૦
સુનો વતીસુ જે પૅલી, તલાક દિલાવે;
તો મુતઅત[1] દેના, વાજિબ સોણાવે. ૨૧
કે વતીસુ પૅલે, હે તલાક દલાતા;
કે ઓરતકુ તલાક દે, હે જુઇ રે કરાતા. ૨૨
સો વતીસુ પેલે, દેતા તલાક દેખીતા;
તો મુતઅત વાજિબ, દેના હુકમ રે કીતા. ૨૩
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૪

રે તુહી

સુને બના દીન ના પાયસી, સુન એ ગાફિલ બાત રે,
સુન એ ગાફિલ બાત;
દીન કાજે તોજે સરજીયા, ના અમથી કીતી જાત રે,
ના અમથી કીતી જાત. ૨૫

૧ ત્રણ કપડાં એટલે પેરણ, ચાદર, અને ઓઢણું, આપવું.

—:૨૨૯૫—૯૫:—

જો વતીસુ પૅલી, તલાક રે દીતી;
તો મુતઅત દેના, બાત રે સુનીતા. ૧
જેતી મહેર હો કેરી, કહી રે રીતા;
એતી જો રીતસુ, જો નિકા રે કીતા. ૨
અને વતીસુ પૅલે, તલાક દીલાઈ;
તો મુતઅત વાજિબ, હુઆ ખબર સુણાઇ. ૩
દેના કુરતા ને ચાદર, ઓઢની ઓ[illegible]ની;
એ મુતઅત કેરી, બુઝો રે નિશાની. ૪
હોવે આધી મહેરકા, મુલ મુતઅત કેરા;
કે દિરમ પાંચસુ, ના હોવે રે અનેરા. ૫
હોવે આધી મહેરસુ, મુલ અદકા ભી નાહા;
અને ઓછાભી ના હોવે, પાંચ દિરમુ માહાં. ૬
પણ ખુબ હે કે આપસકી, દેવે ગુજાયશ[1] જેતા;
[illegible] મુ[illegible] કર લખી[illegible], દેવે પાચ્ય[3] રે જેતા. ૭
કભી નિકાકી ગિરે બાંધ, પેલી પછે રે આખા;
સો મહેરકા દેના, નિકા બાજ રે દાખા. ૮
તો ઓસકુ આધા, કરના નાહાં;
ઓસે દેના પુરા, જો કહયા મહેર માહાં. ૯
યાકે થોડીરે મહેરસુ, પેલા નિકા રે પઢાયા;
પછે ઓસ પર દેના, ભી અદકા બધાયા[4]. ૧૦
ભી કરના આધા, મને ઓસમા કીતા;
કે પરઠે જેતા, દેના રે સુનીતા. ૧૧
કે અદકા બધાયા, વૅભી સબ દેના;
કુછ ઑસ માંહે ઓછા, દેના મને રે કરાના. ૧૨

૧ હેસીયત, તાકત ૩ હેસીયત ૪ વધારયું

અને ખિલવત કરની[૧], ઔરત કે સંગા[૩];
વતી જૅસી વૅ લખાવે, જૅસે વતીકે ઢંગા. ૧૩

પણ એતીઆં બાતા, જો હોવે રે દેખાતી;
તો ખિલવત માનની, હુઇ મને રે સુનાતી. ૧૪

કે જો મરદ કે ઔરતકુ, કુછ હોવે રે દુખાતા;
તો ભી ખિલવત માનની, હે મને રે લખાતા. ૧૫

યાકે ઔરતકુ હોવે, હેજ રે આયા;
તોભી ખિલવત માનની, મને રે કરાયા. ૧૬

કની દોનુમા અહરામ, હજ કાજે રે બંધાયા;
તોભી ખિલવત માનની, મને રે કરાયા. ૧૭

યાકે રોજે રે હોવે, ફરજ કેરે;
તોભી ખિલવત ના, હુઇ બુઝીએ સવેરે. ૧૮

બુઝો ખિલવત કરની, હુઇ વતી રે જેસી;
જેસી વતી કરની, બુઝો ખિલવત તેસી. ૧૯

જ્યમ ખિલવત કીતી, જાને વતી રે કરાઇ;
જાને ખિલવત કીએસુ, વતી કીતી રે લખાઈ. ૨૦

એ સુનને ઇમાની, મન ધર બૅના;
અને એક કર એતના, નસદન કૅના. ૨૧

રે તુહી

દીન હે દરીઆ જાનીએ સુને બના ના પાય રે,
સુને બના ના પાય;

સુને બના સુતા ગાફિલા, સો સો જનમ ગમાય રે,
સો સો જનમ ગમાય. ૨૨

૧ એકાંત ૩ સાથે

—:૨૨૯૬—૯૬:—

સુનો ખિલવત અસકા, ધરાયા નામા;
કે એગઠે હોવે દોનુ, એક રે ઠામા. ૧
કે મરદને ઓરત, રૅવે ઍસે રે મકાના;
કે આકિલ ઓનુ સાથ, કો' હોવે ના જાના. ૨
ના અનુકી રજા બન, કો' પાસે રે જાવે;
કો' દોનુકી હકીકત, ના કોએ પાવે. ૩
જો એગઠે હુવે, દોનુ દેખે કો' નાહાં;
કે કોઈ ના જાવે, અનુ ખિલવત માહાં. ૪
ના બુઝે કો' એગઠે હોવે ઍસી રે ઠામા;
એ ખિલવત કેરા, બુઝો રે નામા. ૫
યાકે અંધારે કે સબબસુ, કો' દેખને ના પાવે;
દોનુ એગઠે બેઠે, ના નજરૂ આવે. ૬
કે અંધારેમા મિલે, એ દોનુ રે જાતી;
વૅ અંધારેસુ ખિલવત, નાહી નજરૂ આતી. ૭
તોભી ખિલવત હુવડી, સહી એ રે કહીએ;
એ વતી રે જૅસી, હુઇ ખિલવત લહીએ. ૮
જો ઇનદરી મરદકી, હોવે રે કટાઇ;
તો ભી ખિલવત હુવડી. વતી જૅસી રે લખાઇ. ૯
યાકે મરદુમા મરદ, હોવે નાહી રે દેખાતા;
તો ભી વતી જેસી ખિલવત, હુઈ લખેસુ સોણાતા. ૧૦
યાકે મરદકુ રે હોવે, ખસી રે કીતા;
કે ખુસીએ અસકે, હોય કાટે રે સોણીતા. ૧૧
તો ભી ખિલવત ઑસકી, હુઈ વતી રે જેસી;
સો જેસી વતી, બુઝો ખિલવત તેસી. ૧૨
હુઇ ઓરતકુ ઇદત, વાજિબ લખાઈ;
જો ખિલવત ઑસ સંગ, મરદને કરાઇ. ૧૩

કે જો ખિલવત કીએ બાજ, તલાક રે દીતી;
તો ઓરત ઇદત, હે બેઠતી સોણીતી. ૧૪

જું વતી રે કીએ બાજ, તલાક દલાવે;
તબ ઓરતકૂ ઇદત, હે રે લખાવે. ૧૫

તેસી ખિલવત કેરી, બુઝો રે રીતા;
એ દોનુકા હુકમ, એક રે કીતા. ૧૬

સુનો મહેર રે કેરી, કહી કેતની રીતા;
એતી રીતુ સંગ નિકા, હોવે રે કીતા. ૧૭

એ તલાક દીતી, સબ નિકા કે બાના;
હુઆ મુતઅત વાજિબ, સુનીઓ અવાજા. ૧૮

કે મુતઅત દેના, વાજિબ લખાના;
સબ નિકાકી રીત મન, દેના રે જાના. ૧૯

કે નિકા કર જેતની, રીતે તલાક રે દીતી;
દેના મુતઅત સબુકુ, હે બાત રે સોનીતી. ૨૦

પણ એક હે રીત, મહેર હો કેરી;
તાં મુતઅત દેના, નાહી બુઝીઓ સવેરી. ૨૧

રે તુહી

દીન દરીઆમાં પેરસી[1], લાવે માનેક[3] પેઠરે,
લાવે માનેક પેઠ;
નિરાસુ[4] હુઆ ગાફિલા, રહયા કિનારે બેઠ રે,
રહયા કિનારે બેઠ. ૨૨

—:૨૨૯૭—૯૭:—

જિસ મહેર કે નિકામા, નાહી મુતઅત દેના;
એસ નિકા હો કેરે, સુનો રે બેના. ૧

૧ પાણીમા તરવું ૩ મોતી, ઝવેરાત ૪ ના ઉમીદ

સો મહેર બના નિકા, હોવે ધોર[1] રે કીતા;
અને મહેરકા દેના, પછે કીયા રે સોણીતા. ૨

અસ રીતે નિકાકી, ગાંઠ રે કીતી;
અને વતીસુ પૅલી, પછે તલાક દીતી. ૩

ઑસ ઓરતકુ મુતઅત, દેના રે નાહાં;
બાકી મુતઅત દેના, સબ તલાકુ કે માહાં. ૪

કભી સાટે હો સેતી, નિકા રે પઢાવે;
અને મહેરકા દેના, ના જીભે રે લાવે. ૫

દેવે સાટે માહે બેટી, કે આપસકી ભૅના;
યું આમના સામની, નિકા કરે સુન લેના. ૬

યું સાટે માહે બેટી, કે ભેન રે દલાવે;
અને મહેર બના, નિકા રે પઢાવે. ૭

હોવે મહેરતો મિસલ, વાજિબ કૅલાઇ;
યું સાટે કે નિકામા, રીત જું બતાઇ. ૮

ભી મહેરકે સાટે, કભી ખિજમત હોતા;
કે ખિજમત પરઠને, હે નિકા રે પઢાતા. ૯

અને નાહી વૅ ગુલામ, હે અસીલ કૅલાતા;
વૅ મહેરકે સાટે, હે ખિજમત ચાતા. ૧૦

તોભી મહેર મિસલ, હુઇ વાજિબ રે આખી:
કે મહેર મિસલ, દેની રે દાખી. ૧૧

ભી મહેરકે સાટે, કભી કૅવે યું જાના;
કે મહેરકે સાટે, પઢાઉં કુરાના. ૧૨

તોભી મહેર મિસલ, હુઇ વાજિબ કૅલાતી;
કે મહેર મિસલ, હે દેની રે આતી. ૧૩

---

૧ પહેલા, શરૂઆતમા

કભી ખિજમત પરઠે, અને હોવે રે ગુલામા;
કૅવે ગુલામી મેં કરૂંગા, મહેર સાટે રે કામા. ૧૪
ઍસે ખિજમત મહેરકે, હે સાટે રે કરાની;
સો પરઠી ખિજમત, મહેર સાટે જે જાની. ૧૫
કરે ગુલામ ખિજમત, મહેરકે લીતે;
મહેર મિસલ ના દેની, હે કૅતે રે સુનીતે. ૧૬
કભી ઓરતકી મહેરથી, હજાર દીનારા;
વૅ સબ લીએ ધણીથી, જું કીયાથા કરારા. ૧૭
કે મરદકે પાસથી, વૅ સબ રે લીતે;
જુ હજાર દીનાર, થે મહેર માંહે દીતે. ૧૮
ચું લેને ધણીકુ, સબ બખશ વૅ દીતે;
કે ઓરતને ધણીકુ, વૅ પુન[1] રે કીતે. ૧૯
પછે મરદને વતીસુ, પૅલે તલાક જો દીતી;
તો આધી મહેર ફેર કર, માંગે મરદ સુનીતી. ૨૦
જબ ખુશી ઓરતને, વૅ તો બખશેમાં ગહી;
અને દુજી આધી મહેર માગે મરદ રે સહી. ૨૧
લેવે મરદ ઓરત પાસ, થી આધી મહેર જેતા;
વૅ દીનાર દેના ઓરતકુ હે લખા રે તેતા. ૨૨
એ ઓરતકુ ગાંઠથી[3], હુઆ દેના રે દેખાતા;
એ સુન સુન એતના, કહો દિન ઓર રાતા. ૨૩

૨ તુહી

દીન દરીઆમા પૅડકર, ચુને એ માનેક બૅન રે,
ચુને એ માનેક બેન;
એસી નસીહત ગાફિલા, ના કયું ખોલે નેંન રે,
ના કયું ખોલે નેંને. ૨૪

---

૧ બખશીશ ૩ પોતાની પાસેથી

—:૨૨૯૮—૯૮:—

કભી હજાર મહેરકે, પુરે દીનાર ના દીએ;
જે હજાર મહેરમાં, થે દીનાર રે કીએ. ૧
પણ આધે દીનાર, લીએ મહેર હો કેરે;
અને હજાર દીનાર, બખશે સવેરે. ૨
કે આધે ઓરત ને, કીએ થે હાથા;
અને આધે બખશે, દુજે એસકે સાથા. ૩
કે આધે દીનાર, પેલે ઓરતને લીતે;
અને હજાર પુરે, બખશિશ કીતે. ૪
કે ધણીકે પાસે, આધે થે રહે;
અને આધે ઓરતને, આપ હાથ થે કરહે. ૫
વે સબ મલ હજાર, બખશિશ કીતે;
સો મરદકુ પુનમા, યું સબ દીતે. ૬
એસ ઓરતકુ વતીસુ, પેલી દીતી રે તલાકા;
કે મરદને તલાક દે, છોડીયા અલાકા[1]. ૭
તો કુછ ના ઓરત પાસ, ફેર મરદ રે ચાવે;
કે આધી મહેર ઓરત પાસ, ના મરદ મંગાવે. ૮
કભી ઓરતને આધી મહેર, કે દીનાર રે લીતે;
અને બાકી જે થે આધે, વે બખશિશ કીતે. ૯
અને વતીસુ પેલી તલાક દલાઈ;
એન મરદને તલાક, ઑસે દીતી રે સોણાઈ. ૧૦
તોભી મરદ આધી મહેર, ફેર માંગે રે નાહાં;
કે જે ઓરતને લીએ, આપ હાથ કે માહાં. ૧૧
વે ઓરત ને દીનાર, આધે હાથ માહે લીતે;
અને બાકી આધે થે, પુન માંહે દીતે. ૧૨

[1] સંબંધ

આધી મહેરકા તો મરદ, ના કરે રે દાવા;
કુછ ઓરતકે પાસ, ના મરદ મંગાવા. ૧૩

કભી મહેર માંહે હોવે, રખત[1] રે દેખાતા;
કે રોકડે નાણેકી, ના હોવે રે જાતા. ૧૪

હે રખત કૅલાતા, રોક નાણે બના;
એ રખતકા ભેદ, બુઝો રે મંના. ૧૫

ઍાસે ઓરત ને સબ લે, આપ બખશીશ કીયા;
કે લેકર મરદ કુ, પુન હે દીયા. ૧૬

પછે વતીસુ પૅલે, તલાક રે દીતી;
ઓન મરદને તલાક દે, ઍાસે જુદ રે કીતી. ૧૭

તોભી મરદ ના ઓરત સુ, ફેર કછુ હે ચાવે;
ફેર આધી મહેર ઓરત પાસ, ના રે મંગાવે. ૧૮

ફેર આધી મહેર ઓરત પાસ, વૅ માંગે રે નાહાં;
એ બિગત[3] હે સમજની, સબ મનકે માહાં. ૧૯

ઈમાની એ મન ધર, સુન દીનકે બૅના;
અને એક કર નસદન, એતના કૅના. ૨૦

રે તુહી

સુને બના દીન ના પાયસી, સુન તુ ગાફિલ બાત રે,
સુન તુ ગાફિલ બાત;
ભાવે સુન રે ગાફિલા, મત સો દીન ઓર રાત રે,
મત સો દીન ઓર રાત. ૨૧

—★—

:—૨૨૯૯—૯૯:—

કભી હજાર કી મહેર કર, નિકા રે કરાયા;
સો ઍસી શરતસુ, કીયા રે સુનાયા. ૧

૧ સામાન ૩ વીગત

કે ઓરત કુ લેકર, કંઇ મરદ ના જાવે;
એસી શરતસુ હજારકી, મહેર રે લખાવે. ૨

યું મહેરકી શરત કર, હોવે સાચા જો આખા;
તો હજારકી મહેર દેવે, થા જું દાખા. ૩

અને કભી જો ઓરતકુ, લે કંઇ જાવે;
જે શરત કીતી થી, વે શરત ભનાવે. ૪

તો મહેર મિસલ, દેની રે આતી;
જો શરત ભાની, જો કહીથી બાતી. ૫

કભી હજારકી મહેર, ઍસી શરતસુ કીતી;
ના દુજી ઓરત, કરે શરત સુનીતી. ૬

કે દુજી ઓરત ઓસ પર ના કરાવે;
ઍસી શરતસુ હજારકી, મહેર રે લખાવે. ૭

પછે ઘડે પર રહયા, જું થી શરત કી રીતા;
તો હજારકી મહેર દેની હુકમ રે કીતા. ૮

જે હજારકી મહેરથી, નિકા પઢતે બંધાઇ,
વે પુરી દેની, જો કરે રે વફાઈ. ૯

કભી શરતકુ ભાન કર, દુજી બઇયર જો લે આતા;
તો મહેર મિસલ, હે દેની રે લખાતા. ૧૦

કભી ઍસી શરતસુ, મહેર પરઠાની;
ના લે જાવે ઓરતકુ, કહીં રે જાની. ૧૧

તો હજારકી મહેર, ઍાસે રે દલાવે;
અને દેવે જો હજાર, જો બાર લે જાવે. ૧૨

કે હજારકી મહેર, ઘરૂ રહને પરઠાઈ;
કે જો બાર ના લે જાવે, તો હજાર રે લખાઇ. ૧૩

અને હજાર દો આખે, બાર ઓરત લે જાતે;
કહીં લે જાવે ઓરતકુ, દો હજાર લખાતે. ૧૪

એસી શરત કી મહેરસુ, નેકા રે પઢાયા;
ના ઓરતકુ ઓર ઠામ, લે જાતા રે દેખાયા. ૧૫
તો હજારકી મોહર, દેની રે સહી;
અને જો લે જાવે. મોહર મિસલ તો કહી. ૧૬
કે જો વૅ ઓરતકુ લે જાવે ઓર ઠામા;
તો દેની મોહર મિસલ, ધરાયા નામા. ૧૭
એ મનધર સુનની, ઈમાની બાતી;
કે નેકા સુ ઓરત, હલાલ કલાતી. ૧૮
કે હલાલ ઓરત, હોવે નિકા હો સેતી;
તો રીત સંભ સમજની, હોવે તસ જે જેતી. ૧૯
કે જિસથી હલાલ, હોવે બેટી રે બેગાની;
એ સુન સુન ચંતા, નત મન લે આની. ૨૦

રે તુહી

ફટ ફટ મુરખ ગાફિલા, સુને ના દીનકી બાત રે,
સુને ના દીનકી બાત;
ઓમર ગઇ સોએ કર, જાગે ના દિન રાત રે,
જાગે ના દિન રાત. ૨૧

—★—

—:૨૩૦૦—૧૦૦:—

કભી દો થે ગુલામ, વૅ મોહર માહે દેખાએ;
સો જુદે જુદે, લે કર બતાએ. ૧
કહયા એ હે મોહરમાં, કે દુજા રે આખા;
યું દોનુ પર બોલ, સરખા દાખા. ૨
કે ગુલામ એક, કહયા મોહર કે માહાં;
પણ દેખાએ દોનુ, એક એક કી ઠાહાં. ૩

સો એ હે કે એ હે. કહયા મોહરમા સુનીતા;
એક ગોલામ મોકરર ના રે કીતા. ૪

તો મોહર રે મિસલકા, હોકમ રે દીતા;
મોહર મિસલ તો દેની, હુઇ લખેસુ સુનીતા. ૫

કભી ઘોડેકા મોહર કાજ, લીઆ નેકામા નામા;
યા કે ચારવું[1] કા નામ, લીઆ મોહર કે ઠામા. ૬

તો બિચલે[3] વાગેકા[4], હુઆ વાજિબ રે દેના;
ના અદકા ના ઓછા, એ સમજ ને લેના. ૭

તો મુલ[6] દેવે ઓસકા, વાગે બિચલે કેરા;
કે બિચલે વાગેકા, દેવે મુલા વે સવેરા. ૮

પછે ઑસ કા મુલ, જે આવે રે એકાતે;
વૅ મુલ રે દેવે, હે રે લેખાતે. ૯

કભી કપડે કે ઉપર, મોહર રે બંધાઈ;
કે કપડુંસુ મોહર, કીતી રે સુનાઈ. ૧૦

કે નિકા કર મોહર માં, દેના કપડુંકા આખા;
યાકે મોહરમા હે, શરાબ દેના રે દાખા. ૧૧

યાકે મોહર માહે કીતી, દેની સુવરું કી જાતી:
યાકે સિરકા બતાયા, કર જુઠી રે બાતી. ૧૨

કે બાસન સિરકેકા, નામ લે બતાયા;
અને ઑસ માહે શરાબ, થા રે ભરાયા. ૧૩

યાકે અસીલકુ દેખાયા, જુઠે ગોલામ કી ઠામા;
કે ઓસકા ગોલામ, લીઆ મોહર માહે નામા. ૧૪

તો મોહર મિસલ, વાજીબ હે આતી;
એ જીતની રીતકી કહી રે બાતી. ૧૫

---

૧ જનાવર, ઘોડા અથવા ધ્યેડા વીગેરે ૩–૪ વચલા ગાળાનું. ૬ કીંમત

સો કપડે કે નામથી, જેતી કહી રે રીતા;
મોહર મિસલ વાજીબ, હુઇ હોકમ રે દીતા. ૧૬
મોહર વાજિબ એતની, સબ બાતુમા લખાવે;
એ સુન સુન ઈમાની, મન એતના લાવે. ૧૭

રે તુહી

નસ દિન સોવે ગાફિલા, ખોલે ના તલ નેંન રે,
ખોલે ના તલ નેંન;
દીન કુ તબ તુ પાહેસી, સુનસી ઍસે બૅન રે,
સુનસી ઍસે બૅન, ૧૮

—✶—

—:૨૩૦૧—૧૦૧:—

દો ગુલામ દેખાએ, કભી મોહર કે કામા;
અને ઓનુમા દીસે, એક અસીલ કા નામા. ૧
દો ગુલામ કહે મોહરમા, નેકા રે પડાયા;
ઓનુ દો માંહે એક તો, અસીલ દેખાયા. ૨
તો મોહર સહી હુવડી, એક ગોલામ હો કેરી;
કે એકજ ગુલામ સુ, મોહર હુઈ રે સવેરી. ૩
કભી નેકા હુઆ ફાસિદ[1], નેકા રે ભગાના;
અને વતીકા ભી કરના, નાહી રે જાના. ૪
તો મોહર માહે કુછ હે, દેના રે નાહા;
જો એગઠે હુએ હુએ, દોનુ ખિલવત માહા. ૫
કે નેકા હુવા ફાસિદ, થી ખિલવત કીતી;
પણ વતી કીતી, નાહી રે દેખીતી. ૬
તો મોહર માહે કાછુ હે, નાહિ દેના;
એ સુન સુન સહી કર, મન ધર લેના. ૭

૧ બાતિલ, ખોટા, જે રવા ન હોય તેવા.

મોહર મિસલ હે દેની. જો વતી રે કરાઇ;
દેની ફાસિદ નેકામા, મોહર મિસલ રે આઈ. ૮

મોહર મિસલ હે દેની, સો વતી હો સેતી;
કે મોહર રે દેની, મોહર મિસલ હો જેતી. ૯

કભી મોહર રે મિસલથી, નામ થોડા થા ધરાયા;
ના તો અદકા બધાના, દેના એતના બતાયા. ૧૦

કે જેતની મોહર, થી પરઠેમા આઇ;
નેકા ફાસિદમા એતની, દેની વતીસુ બતાઈ. ૧૧

કે પરઠેસુ અદકી, ના મોહર રે કરની;
જેતી પરઠી ઓતની, દેની મન ધરની. ૧૨

અને નસબભી સાબિત, હોતી હે સહી;
સો નેકા રે ફાસિદમા, સહી હોતી હે કહી. ૧૩

નામ નસબ સો ફરજંદ, સુન કર લહીએ;
નેકા ફાસિદમા સહી, હોવે ઑસકે કહીએ. ૧૪

બેટા વતી રે કીએ બાજ, છ મહીનુ હે આતા;
તો ઓસહીજા[1] કેરા, ફરજંદ હે કલાતા. ૧૫

સો વતી બાજ ફરજંદ, આયા છઠે રે માસા;
તો ઑસીકા ફરજંદ, કલાયા ખાસા. ૧૬

પણ મહીને છથી, જો પૅલા હે આતા;
તો ફરજંદ ઓસકા, નાહી રે કલાતા. ૧૭

કે નસબ સાબત, તો હુઇ રે નાહા;
જો ફરજંદ હુવડા, છ મહીનુ કે માહાં. ૧૮

બુઝો ઍસીભી રીત, સહી નેકા રે કેરી;
જે ફાસિદ માહા, સુન કહીઓ સવેરી. ૧૯

---

૧ એનોજ

રે તુહી

સુના તેને દીન પાહીયા, પુરે ઓનકે ભાગ રે,
પુરે ઓનકે ભાગ;
તો ભુલા સો કર ગાફિલા, જો રહયા કિનારે લાગ રે,
જો રહયા કિનારે લાગ. ૨૦

—★—

—:૨૩૦૨—૧૦૨:—

સુને નિકા રે ફાસિદફી[1], હે કહી રે રીતા;
કહી ભાતુ ફાસિદ, હે હોતા રે દેખીતા. ૧
જો સોકન ને સોકન કુ, દુધ રે પિલાયા;
તો દોનુકા નિકા, હોઆ ફાસીદ સોણાયા. ૨
હુઈ હરામ મરદકુ, દોનુ ઓરતુકી જાતી;
યું બાત હે ફાસિદ, કેરી રે બાતી. ૩
વૅ સબ ઠામ બયાનમા, જુઆ લખેસુ હે આતા;
વૅ સુને હો સેતી, પરગટ હે જનાતા. ૪
એ મોહર મિસલકે, સુનો રે બેના;
એ સુન સુન સહી કર, ચંત રે દેના. ૫
કે જે બાપકે તરફથી, હે ઓરત કલાતી;
જું ભેન ને ફુફી, હે રે સુનાતી. ૬
યું બાપ કી તરફકી, બુઝો ઓરતું કી જાતી;
જે ઓનુકી મોહર હે રે લખાતી. ૭
વૅ મોહર મિસલ, હે રે કલાતી;
પણ અસ માહે કેતી, હે બિગત સુનાતી. ૮
ઓન બિગતુમા સરખી, દો વૅ દોનુકી જાતી;
ઑસ જેસી મોહર તો, ઑસે દેની હે આતી. ૯

૧ બાતીલ થવું તુટી જવું

જું એક રે ઓરતકુ. મોહર મિસલ હે દેની;
ઓસ જેસી ઓરતકી, મોહર સમજને લેની. ૧૦

જેતે બરસું કી ઓરત, એથી રે બયાઇ;
એતે બરસુંકે ઓરતકી, મોહર ઢુંઢની આઇ. ૧૧

કે બરસુંમા દોનુ, હે સરખે દેખાવે;
ભી સુરતમાં સરખે, દોનુ નજરૂ આવે. ૧૨

ભી માલમા ભી દોનુકી, હોવે સરખી રીતા;
ભી ગામ ભી એક, હોવે હોકમ રે કીતા. ૧૩

ભી ઝમાના દોનુકા, હોવે એક રે જાના;
એક ઝમાનેમા દોનુકા, હુઆ રે પછાના. ૧૪

ભી અકલ રે દોનુકી, હોવે સરખી મતા;
કે અકલમા બરાબર, ચાહીએ બુઝો રે ચંતા. ૧૫

અને સરખા દોનુકા, હોવે રે દીના;
ભી સરખા કુંવારપણા, હોવે સુન લીના. ૧૬

કે સરખી દોનુકી, હોવે કુંવારી કી રીતા;
એતી બાતાં સરખી હોવે, હોકમ રે દીતા. ૧૭

એસી ઓરતકી મોહર, જૅસી ઑસે રે દેની;
જે સરખી ઓસસી, હોવે બુઝો લેની. ૧૮

કે જો બાપ કે [illegible]મથી. એસી ઓરત ના પાવે;
કે ઓસ જેસી સરખી. એતી બાતું ના દેખાવે. ૧૯

તો ઓર રે ઢુંઢની, ઓરત બેગાની;
એતી બાતુંસુ સરખી, હોવે ઑસસુ જાની. ૨૦

તો આસકે જેતી, મોહર ઑસે રે દીજે;
એ મોહર રે મિસલકી, રીત સુન મન લીજે. ૨૧

રે તુહી

દરીયા પૅરે[1] માનેકા[3], પાવે દીનમા પેઠ રે,
પાવે દીનમા પેઠ;
ભુલા મુરખ ગાફિલા, જો રહયા કિનારે બેઠ રે,
જો રહયા કિનારે બેઠ. ૨૨

—★—

—:૨૩૦૩—૧૦૩:—

વલી ઝામિન હોવે મોહર, કેરા રે સહી;
સો ઓરત કા વલી, બાત એ લહી. ૧
કે વલી જે બુઝો, ઓરત કેરા;
વઁ મોહર કા ઝામિન, હોવે રે સવેરા. ૨
જો ઓરત સગીર, તો ભી હોવે રે ઝામિના;
એ ઝામિન હોના, હે રવા રે જાના. ૩
પછે અખતીયાર ઑરતકા, હે રે લખાવે;
કે ચાવે તો મરદકે, પાસ મોહર રે મંગાવે. ૪
કે આપસકે ખસમ[4] પાસ, મોહર રે મંગાતી;
જો ખસમ કે પાસે, હે માંગના ચાતી. ૫
યાકે ઝામિન કે પાસે, મોહર માંગે જો ચાવે;
જે વલી રે ઓરતકા, હુઆ ઝામિન દેખાવે. ૬
યું ઓરતકા અખતીયાર, હે રે લખાયા;
કે દોનુમા કિસી પાસ, માંગે દિલ કે ચાયા. ૭
પછે કભી જો વલી મોહર, ઓરત કુ દીતી;
વલી મરદ કે પાસ, માંગે બાત રે સુનીતી. ૮
કે મરદ કે પાસ, વલી મોહર વે મંગાતા;
જો મોહર કે કહેસુ, હુઆ ઝામિન દેખાતા. ૯

૧ તરવું ૩ મોતી, ઝવેરાત ૪ મરદ

મને ઓરત રે કરે, મોહરકે લીતે;
સો વતી હો સેતી, લખતે સુણીતે. ૧૦
ભી ઓરત મને કરે, રાહામાં[1] લે જાતે;
સો ભી મહેરકે લીતે, હે રે લખાતે. ૧૧
કે જો ઓરતકુ મરદ, ચાવે સફર લે જાના;
તો મોહર કાજે ઓરત, ના જાવે રે જાના. ૧૨
ભી વતી રે કરતે, મને કરે રે સુનના;
સો મોહર કે લીતે, મન રે ધરના. ૧૩
મોહર માંગેથી જો પૅલી, હોવે વતી રે કીતી;
તોભી માંગતી વેલા, મને કરે રે સુનીતી. ૧૪
કે ઓરત જો મરદકે, પાસે મોહર હે ચાતી;
મોહર લેને કે કાજે, મને હે કરાતી. ૧૫
સો મને હે કરતી, વતી કરાના;
ભી મને હે કરતી, સાથે મરદકે જાના. ૧૬
કભી મોહર કે હિસાબમા, ઝગડા લખાયા;
કે મરદને ઓરતકા, બોલ ઉલટા દેખાયા. ૧૭
કે ઓરત કૅવે, મોહર બોત હે આખી;
અને મરદ કૅવે, મેં થોડી હે દાખી. ૧૮
તો મોહર મિસલ, હે દેની રે આતી;
સો હિસાબમા ભુલ ચુક, પડી રે દેખાતી. ૧૯
કે જો મોહર રે બંધાતે, જો હિસાબ ભુલાના;
તો મોહર મિસલ, કા હે દેના રે લખાના. ૨૦
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૨૧

૧ સફરમા

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનનેકુ ખોલ નેંન રે,
સુનનેકુ ખોલ નેંન;
દીન કુ તબ તુ જાનસી, સુનસી દીન કે બૅન રે.
સુનસી દીન કે બૅન. ૨૨

—★—

—:૨૩૦૪—૧૦૪:—

કહયા મોહર કે હિસાબમાં, જો ભુલ રે પડાઇ:
તો મોહર મિસલ, હે દેની રે લખાઈ. ૧

કભી વતીસુ પૅલી, તલાક રે દીતી:
જિસ મોહરમા ભુલ પડીથી દેખીતી. ૨

તો મુતઅતા[1] દેના, ઓરતકુ સહી;
જો ભુલ રે મોહરમા, પડી રે લહી. ૩

કભી ભુલ ચુક મોહર કે, પડી રે બંધાતે;
કે મો ર કે નામમા, દોનુ ઝગડા લગાતે. ૪

એક કૅવે નિકા પડતે, મોહર નાહી રે કહી;
અને એક કૅવે એતની, મોહર કહી હે સહી. ૫

ચું અસલ મોહરમાં, જો ભુલ રે પડાઇ:
તોભી મોહર મિસલ, હે દેની રે લખાઇ. ૬

કભી ઓરતને મરદકી, મુઇ રે જાતી;
અને મોહર કે હિસાબમાં, હે ભુલ રે દેખાતી. ૭

તબ વારિસ ઓરતને, મરદ કેરે;
વૅ આપ માંહે ઝગડા, લાગે કરને અનેરે. ૮

તબ મરદકે વારિસ, જે કૅવે રે બાતી;
સહી ઓતની મોહર, રવા હોવે રે લખાતી. ૯

૧ કપડાનો જોડો અને ઓઢણી

બોલી ઓરતું કે વારિસકી, કોઇ કામ નાહી આતી;
બાત મરદકે વારિસકી, હે સહી રે લખાતી. ૧૦

કભી મરદને ઓરતકે, કાજ કોઇ લે ભેજાયા;
વઁ ખાનેકી બસત[1] બન, કોઇ ઓર રે દેખાયા. ૧૧

પછે ઓરતને ઓસકા, યું દાવા રે કરાયા;
એ તો હદીઆ[3] મરદને, મોજે ભેજ રે દલાયા. ૧૨

એ તો મોહરકે હિસાબમાં, નાહી રે ગણાયા;
યું જે મરદને ખુશીસુ. ભેજા દિલ કે ચાયા. ૧૩

અને મોહર માંહે દીતા, યું મરદ રે આખે;
મેં ભેજાથા સો મોહરમાં, ભેજા કઁ કર દાખે. ૧૪

તો મરદકા રવા, રઁવે રે બોલા:
ના ઓરતકા કેના, આવે મરદ કે તોલા. ૧૫

કે રવા હે હોતા, મરદકા કેના;
પઁલે મોહરમા જે ભેજના, હે ચંત દેના. ૧૬

હોવે બસત ખાનેકી, કભી ભેજી સો દેખાતી;
તો ઓરતકી બોલી, હે રવા રે લખાતી. ૧૭

કે મરદ કા કેના, કામ આવે રે નાહા;
કે વાલા[4] ના જાવે, વઁ મોહર કે માહાં. ૧૮

એ મન ધર બઁન, સુન રે ઇમાની;
એ સુન સુન ચંતા, મન એતની લે આની. ૧૯

રે તુહી

ગાફિલ નેંના ખોલ કર, સુન એ દીનકી બાત રે,
સુન એ દીન કી બાત;
જો તુજે દીનકા ચાવ હે, મત સો દિન ઓર રાત રે,
મત સો દિન ઓર રાત. ૨૦

---

૧ વસ્તુ, ચીજ ૩ ભેટ, બખ્શીશ ૪ કાપી લેવું, બાદ કરવું

—:૨૩૦૫—૧૦૫:—

કભી ઝિમ્મીને નિકા, મોહર બના કીતા;
યાકે મુઆ[1] કુછ મોહરમાં પરઠા સુનીતા. ૧

વૅ રવા હે હુવડા, નિકા ઓનુ રે કેરા;
સો ઓનુકે ટોલેમા, રવા હુઆ રે સવેરા. ૨

કે ઓનુકે નજદીક, એ રવા હે બાતી;
જે મોહરકી હકીકત, લખી રે જાતી. ૩

અસ રીતે નિકા કર ઑસે વતી જો કીતી;
યાકે તલાક વતીસુ, પૅલી રે દીતી. ૪

યાકે મુઆ રે મરદ, ઑસ ઓરત કેરા;
તો મોહર માહે કુછ હે, ના દેના રે અનેરા. ૫

કેવૅ તો ઓરત, કુછ મોહર ના પાવે;
અસ નિકાકી હકીકત, ઍસી રે સોણાવે. ૬

જુ ઝિમ્મી કે નિકાકી, કહી રે રીતા;
વેસા હરબી કેરા, હે હોકમ રે દીતા. ૭

કે હરબી મુસલમાન, જો હુવા રે કલાયા;
અસ ઝિમ્મી કી રીત, વૅ જો નિકા હે પડાયા. ૮

કે મુઆ કુછ મોહરમા, હે રે પંઠાયા;
યા કે મોહર રે બના, હે નિકા રે પઢાયા. ૯

તો ઓરતકુ ભી મોહર, ના દેની રે કહી;
જૅસી ઝિમ્મીકી હકીકત, આખી વૅસી એ સહી. ૧૦

કભી ઝિમ્મીને ઝિમ્મીસુ, નિકા રે કીતા;
અને સુવર પરઠા, મોહર માહે સુનીતા. ૧૧

વૅ નજરૂ દેખા કર, મોહર માંહે લેખાયા;
કે સુવરકુ હાજર, થા રે કરાયા. ૧૨

---

૧ મરેલુ જનાવર

યાકે શરાબ મોહરમા, કીયા — રે દેના;
વૅભી પરઠા શરાબ, દેખા રે નેંના. ૧૩
પછે મુસલમાન હુવડે, દોનુ રે દેખાતે;
કે દોનુ ઇમાન, હે રે લેઆતે. ૧૪
યા કે દોનુમાથી એક કો', લે આયા રે ઇમાના;
અને દુજા મુસલમાન, ના હુવા રે જાના. ૧૫
તો સુવર ને શરાબ, વૅ મોહરમા દેલાવા;
જે મોહર પરઠતે, થા નેંનુ રે દેખાવા. ૧૬
અને કભી થે દોનુ, નેંનુ દેખા એ નાહા;
અને લખાયા દોનુમાં, કો' મોહર કે માહા. ૧૭
પછે ઇમાન લે આએ, દોનુ કે એક જાતી;
જું ઉપર સગલી, કહી રે બાતી. ૧૮
તો શરાબ કે ઠામ, દેના માલ[1] હે લખાતા;
મોહર મિસલ કા સુવર કે, ઠામ દેના હે સુનાતા. ૧૯
સબ મોહર કી હકીકત, કે સુનો રે બૅના;
અને એક કર કૅના, નિશ[3] ઓર દંના. ૨૦

રે તુહી

ગાફિલ મત સો મુરખા, સુનનેકુ તુ જાગ રે,
સુનનેકુ તુ જાગ;
સુનતે દીનકુ પાહેસી, જો તોજે પુરે ભાગ રે,
જો તોજે પુરે ભાગ. ૨૧

—★—

—:—૨૩૦૬ — ૧૦૬:—

સુનો રકીક[4] કે નિકા, કેરી રે રીતા;
નામ બેકાતા લીએકા, રકીક રે કીતા. ૧

---

૧ કીંમત ૩ રાત ૪ ગુલામ

સુનો ગોલામ કા નિકા, નાહી રવા રે લખાતા;
સો સાહેબકી રજા બન, નાહી રવા રે સુનાતા. ૨

જો સાહેબ રજા, દેવે રવા હે કલાતા;
જો રજા સુ ગોલામ, હે નિકા રે પઢાતા. ૩

ઍસી નિકાકી રીત, બુઝો બાંદી હો કેરી;
જો નિકાકી રજા, દેવે સાહેબ સવેરી. ૪

તો બાંદીકા નિકા, હુવા રવા કે માંહા;
પણ રજા બન રવા, હુઆ રે નાંહા. ૫

ઍસી મુકાતિબ કેરી, બુઝો નિકાકી નીશાની;
બાત બાંદીને ગોલામકે, જેસી નિકાકી જાની. ૬

કે સાહેબકી રજા બન, વૅ રવા નાહી હોતા;
* * * * * * . ૭

જો સાહેબ રજા, નિકાકી દલાવે;
તો મોકાતિબ કેરા, નિકા રવા રે કલાવે. ૮

સુનો મુકાતિબ ઑસકા, નામ રે કીતા;
જેને આપસ કે સાહેબકુ, કુછ ઝર૧ દીતા. ૯

યું ઝર લે સાહેબને, ઑસે લખ રે દીલાયા;
વૅ લખરે દેકર, આઝાદ કરાયા. ૧૦

બુઝો મોકાતિબ અસકા, નામ રે ધરાયા;
એભી ગોલામકે ટોલે, સેતી રે કલાયા. ૧૧

ભી જો મોદબર નિકા, આપ કરાવે;
કે સાહેબ કી રજા, ના રે ચાવે. ૧૨

તો અસકા ભી નિકા, નાહી રવા રે કૅલાતા;
જો સાહેબકી રજા સુ, કરે રવા હે સુનાતા. ૧૩

---

૧ માલ

સુનો મુદબર ગુલામકા, હે નામ રે ધરાના;
જિસ ગુલામકુ સાહેબને, એતા કહયા રે જાના. ૧૪

કે મેરે મુએ બાજ, તુજે આઝાદ હે કીતા;
સહી મુદબર ઑસકા, નામ ધરીલા સુનીતા. ૧૫

ઉમેવલદકા[1] નિકા, હુઆ એસા રે જાના;
જૅસા ચારૂ કે નિકાકા, કહયા રે બયાના. ૧૬

ઉમેવલદ જો નિકા, રજા બન કરતી;
રજા સાહેબ કેરી, નાહી મન રે ધરતી. ૧૭

તો નિકા રવા, ના હુઆ રે જાનો;
જો રજાસુ કરે, હુઆ રવા રે પૅછાનો. ૧૮

જો બાંદી સાહેબકા, હે પેટ રે રખાતી;
અને ફરઝંદ સાહેબકા, હે રે જાતી[3]. ૧૯

વૅ ઉમેવલદ, બાંદી હે કૅલાતી;
એ સુન સુન કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૦

રે તુહી

સુનતે દીનકુ પાયસી, સાચી બુઝો બાત રે,
સાચી બુઝો બાત;
સો કર જનમ ગમાહીયા, ગાફિલ કેરી જાત રે,
ગાફિલ કેરી જાત. ૨૧

—★—

—:૨૩૦૭—૧૦૭:—

જો સાહેબકી રજાસુ, નિકા ગુલામને કીતા;
તો મહેર કે કાજે, વૅ બેકારે સુનીતા. ૧

૧ તે લોંડી જેના પેટથી તેના સાહેબના નુતફાથી ઓલાદ થઇ હોય ૩ જણતી

કે મહેરકે કાજ, બેચા ગુલામ વૅ જાવે;
યું ઓરતકી મહેર, હે દેની રે લખાવે. ૨

કભી મુકાતિબ મુદબ્બર, હે રે બિયાએ;
કે સાહેબકી રજાસુ, એનુ નિકા રે કરાએ. ૩

તો ખિજમત કરે, એ મહેરકે માહાં;
એ મહેરકે કાજે, બેકાવે નાહાં. ૪

કે ખિજમત કર કર, મહેર વાલ હે દિલાતે;
નાહી મુદબ્બર મુકાતિબ, મહેર કાજે રે બેકાતે. ૫

એ જિતને સબુકા, હે લખીયા નામા;
અનુ સાહેબકી રજા બન, કીયા નિકાકા કામા. ૬

તો નિકા વૅ મોકુફ, રહયા રે સહી;
સો સાહેબકી રજા પર, બાત અમથી રહી. ૭

જો સાહેબ રાજી, હે હોતા રે દેખીતા;
તો નિકા વૅ રવા, હુઆ રે સુનીતા. ૮

કભી તલાકકા હુકમ હે સાહેબ કરાતા;
તો તલાક રજઇ[1], હે ગુલામ રે દિલાતા. ૯

કે રજાસુ તલાક, દેવે ગુલામ રે આખી;
સો તલાક રજઇ, દેની રે દાખી. ૧૦

બુઝો તલાકુકે કિતે, હે રે નામા;
એ રજઇ ભી તલાક, ઓન તલાકુકે ઠામા. ૧૧

સુનો સાહેબકી રજાસુ, એ તલાક હે દેની;
જે રજઈ રે તલાક, સુન કર લેની. ૧૨

તબ યું ના કૅના, ઑસે તલાક મેં દીતી;
ભી યું ના કૅના, ઑસે ફરક[3] મેં કીતી. ૧૩

---

૧ આ તલાકમા મરદ ઓરતને ફરીથી લાવી શકે છે ૩ અલગ કરવી જુદી કરવી

તો રજાઈ તલાક, હેની ગુલામકુ કહી;
જો સાહેબે રજા, દીતી રે સહી. ૧૪
જું સાહેબકી રજાસુ, નિકા રવા હે કેલાતા;
ત્યું રજાસુ ફાસિદ, નિકા હોવે રે લખાતા. ૧૫
નિકા ફાસિદકા, હુકમ, જો સાહેબ દિલાવે;
તો બરદેકા[1] નિકા, ભાગતા સુનાવે. ૧૬
જું સાહેબકી રજાસુ, હે નિકા રે બંધાતા;
ત્યું રજાસુ ફાસિદ, હોવે ભાગતા સુનાતા. ૧૭
કભી ગુલામ કરજદાર, હે રે સુનાતા;
અને વૅ કિસી ઓરતસુ, હે નિકા રે પઢાતા. ૧૮
તો નિકા ઓસકા, હોતા હે સહી;
હુઇ ઓરત કરજ, દારૂમા કહી. ૧૯
કે કરજકે કાજે, જબ ગુલામ બેકાવે;
અને પઇસુથી મહેરકા, ભાગ ઓરતભી ચાવે. ૨૦
કે ઓરતકી મહેરકા, હુઆ કરજમા ભાગા;
એ સુન સુન ઇમાની, કેને યું લાગા. ૨૧

રે તુહી

અંઘોરે[3] નિંદરા સાંધ કર, ગાફિલ જનમ ગમાય રે,
ગાફિલ જનમ ગમાય;
સુને બના બૅન દીનકે, હકીકત દીન ના પાયરે,
હકીકત દીન ના પાય. ૨૨

—★—

—:—૨૩૦૮ —૧૦૮:—

કભી કિસીકી બાંદીસુ, કો' નિકા રે કરાવે;
તો બૅતુતત[4] વાજીબ, નાહી હોતા રે સુનાવે. ૧

૧ ગુલામ ૩ ધણીજ ઉંઘ ૪ રાત્રે મરદ સાથે સુઇ રહેવાની જગા

કે ખિલ્લવત બાંદી સંગ, ના વાજિબ લખાની;
તો સાહેબકી ખિજમત, કરે બાંદી રે જાની. ૨

અને વતી કરે મરદ, જબ બાંદીકુ પોચાતા[1];
કે વતી હો કેરા, જબ વકત હે પાતા. ૩

હે સાહેબકુ રવા, નિકા ઝોર[3] રે પઢાવે;
સો બાંદીને ગુલામકા, નિકા ઝોર રે કરાવે. ૪

જો વતીસુ પૅલે, બાંદી સાહેબે મરાઇ;
તો મહેર તો સાકિત, હુઇ રે સુનાઈ. ૫

કે મહેરતો ઉતરી, ઑાસ મરદ કે સીસા;
જો સાહેબ બાંદી, મારી કર રે રીસા. ૬

સો વતીસુ પૅલે, જો મારી રે સહી;
તો મહેર તો સાકિત, હુઈ રે સહી. ૭

પણ અસીલ જો ઓરત, મારે આપકી જાતી;
સો વતીસુ પૅલે, હે મારતી દેખાતી. ૮

તો મહેરતો ઉતરતી, નાહી રે સુનાતી;
મહેર ઑાસકે મરદકુ, હે દેની રે લખાતી. ૯

સુનો સાહેબકી રજાસુ, જો બાંદી એ બયાની;
હુઈ મનીકી રજા, હાથ સાહેબકે જાની. ૧૦

તો બાંદીકે પેટમા, મની મરદ ડલાવે;
જો સાહેબ ડાલને, કી રજા રે દિલાવે. ૧૧

કૅવૅ સાહેબ મની, મત ડાલ પેટ માહાં;
તો મરદકુ બાંદી પેટ, મની ડાલની નાહાં. ૧૨

કે વતી રે કરે, મની બાર રે ડલાવે;
ના બાંદીકે પેટમા, મની રે બાવે. ૧૩

---

૧ સગવડ પ્રમાણે ૩ ઝબરદસ્તીથી

કભી બાંદી કે મુકાતિબ, હોવે બાંદીકી જાતી;
ઑસે સાહેબ લેકર, કીતી રે આઝાતી[1]. ૧૪

અને અસીલકે સંગ, પૅલા નિકાથા કીતા;
તો ઈખતીયાર બાંદીકા, હુઆ રે સુનીતા. ૧૫

ઑસ નિકાકુ રવા, રાખે જો ચાવે;
અને ચાવેતો નિકા, ભાન[3] જુઆ રે કરાવે. ૧૬

કભી સાહેબકી રજા બન, થા નિકા રે પઢાયા;
થા બાંદીને નિકા, કીયા મનકે ચાયા. ૧૭

અને સાહેબને બાંદી, વૅ આઝાદ કરાઈ;
તો નિકા નાહી ભાગતા, એ બાત રે સુનાઈ. ૧૮

કે બાંદીકા ઈખતીયાર, તબ રહા રે નાહાં;
વૅ નિકા ના ભાગે, જો ચાવે મન માહાં. ૧૯

પછે આઝાદસુ પૅલી, થી વતી રે કરાની;
તો મહેર લેવે સાહેબ, ઑસ બાંદીકી જાની. ૨૦

અને આઝાદ કીએ બાજ, જો વતી થી કીતી;
તો બાંદી મહેર, લેવે રે સુનીતી. ૨૧

જેને રજા સાહેબકી, બના નિકા રે કીતા;
ઑસ બાંદીકા હુકમ, એસા રે દીતા. ૨૨

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૩

રે તુહી

સુને 'પના દીન ના પાયસી, સાચી નસીહત બાત રે;
સાચી નસીહત બાત;

ગાફિલ ચાવ દીનકુ, મત સો દિન ઓર રાત રે,
મત સો દિન ઓર રાત. ૨૪

૧ આઝાદ ૩ ભાંગવું, તોડવું

—:૨૩૦૯—૧૦૯:—

કની બેટેકી બાંદીકુ, વતી રે કરાઈ:
વૅ બાંદીકુ ફરજંદ, કુછ ઑસથી જાઈ. ૧
પછે. એને દાવા કીયા, ઑસ ફરજંદ કેરા;
કહા બાંદીને જાયા[1], એ ફરજંદ મેરા. ૨
તો નસબ વૅ સાબિત, હુઆ ઓસથી લખાઇ;
અને બાંદી વૅ ઓમ, વલદ કરાઇ. ૩
કે બાંદી રે કેલાઇ, હુઇ બેટેકી માતા;
અને દાવેસુ ફરજંદ, હુઆ ઓસકા કેલાતા. ૪
અને બાંદીકા મુલ[3], ઓસ સીસ હે લખાતા;
કે બાંદીકા મુલ, ઓસે દેના રે આતા. ૫
પણ બેટેકા[4] મુલ, ના બેટેકુ દેના;
તો બેટેકુ બાંદીકા, મુલ દેના સુન લેના. ૬
ના ભાડા[6] ઓસ વતીકા, બી દેના રે સહી;
જું વેશાહુકુ[7] દેતે, હે બાત એ લહી. ૭
કભી બાંદી આપસકી, બાપ દાદેકુ બિયાઇ;
અને ફરજંદ જણકર, બાંદી હુઇ વૅ માઈ. ૮
તો ઓમ વલદ, ના વૅ કલાઇ;
વે ઓરત જૅસી, હુઇ રે લખાઈ. ૯
તો મહેર ઑસકી, હે દેની રે આઇ;
ના કીમત દેની, ઓસકી બતાઈ. ૧૦
ઑસ બાંદોકા ફરજંદ, અસીલ[8] કેલાયા,
દુજે અસીલ જું ફરજંદ, વૅસા એભી રે લખાયા. ૧૧
કભી ગુલામકી બઇયર, હે અસીલ રે જાતી,
ઓને ગુલામકે સાહેબકુ, કહી રે બાતી. ૧૨

---

૧ જાણવું ૩ કીંમત ૪ પેદા થએલું બચ્ચું ૬ દંડ ૭ કમાનાર બયરી.
૮ આઝાદ

તુ 'હજાર દિરહમ લે, મુજ થી માલા;
તુ મુજ કાજ આઝાદ કર, અસે અસહી હાલા. ૧૩
જો ગુલામકે સાહેબને, વૅ દિરહમ લેકર;
કીયા ગુલામકુ આઝાદ, વૅ બાત મન ધર. ૧૪
તો નિકા ફાસિદ[1], હુઆ રે સહી;
પૅાચી ગુલામકી વિલાયત[3], ઑસ ઓરતકુ કહી. ૧૫
કે ગુલામકી વાલી, વૅ ઓરત કૅલાઈ;
કે ગુલામકી મીરાસ ઑસે રે પૅાચાઈ. ૧૬
કભી દિરહમુકા નામ, ના ઓરતને લીતા;
કે ના ગુલામકે સાહેબકુ, બોલ આઝાદકા કીતા. ૧૭
કહા આઝાદ કરતુ, એ ગુલામ રે તેરા;
તબ ગુલામકે સાહેબને, કીયા આઝાદ સવેરા. ૧૮
તો નિકા ફાસિદ, ના હુઆ ના ભગાના;
તબ ગુલામકા વાલી, હુઆ સાહેબ રે જાના. ૧૯
તો વાલી સાહેબ, હુઆ ગુલામ કા સહી;
એ સુન સુન નસદન, યાદ કરો રે દહી. ૨૦

રે તુહી

ગાફિલ મુરખ જાગ કર, સુન એ દીનકે બૅન રે,
સુન એ દીનકે બૅન.;
દીનકુ તબ તુ પાયસી, સુનસી ઍસે કૅન રે.
સુનસી ઍસે કૅન. ૨૧

—★—

—:—૨૩૧૦ — ૧૧૦:—

સુનો કાફરૂ કે નિકા, કેરા રે બયાના;
એ મનધર સુનના, હોકર દાના. ૧

૧ ટુટી ગયા ૩ વાલી થયું માલીક થવું

સુનો કાફિર શાહેદુ. બના નિકા રે પઢાવે;
ભી કાફિરકી ઇદ્દતમા, નિકા કરના ચાવે. ૨

કે કાફરૂંકી ઇદ્દતમા, નિકા રે કરાવે;
એ કાફરૂંકે દીનમા, હે રવા રે લખાવે. ૩

કભી મુસલમાન હુવડે, દોનુ લેઆએ રે ઇમાના;
તો ઉસીજ નિકા પર, રૅવૅ રે જાના. ૪

કે ઓનુકા નિકા, રવા રે રાખા;
દોનુ મુસલમાન હોવે, રૅવૅ ઓસ પર દાખા. ૫

કભી ઓરત તો ઓસકી, હે હરામ[૧] દેખાતી;
કે હરામ ઓરતુ, સુ નજરૂ હે આતી. ૬

કે જિતની ઓરતાં, હે હરામ લખાઈ;
વૅસી ઓરત કાફિરકે, હે નિકા માંહે આઇ. ૭

પછે મુસલમાન હો કર, દો લેઆએ રે ઇમાના;
તો જુદાઇ કરની, દોનુ બીચ જાના. ૮

કે હરામ ઓરતકુ, દુર રે કરાની;
સો મુસલમાન હુએ બાજ, બાત રે જાની. ૯

જો મુરતદ[૩] મરદ, હુઆ દીનથી ફરીયા;
તો નિકા ઓસકા, ના રવા રે કરીયા. ૧૦

ભી મુરતદ ઓરતકી, બુઝો એસી રે રીતા;
કે નિકા ભી ઑસકા, નાહી રવા રે કીતા. ૧૧

કભી ઓરત કે મરદ, દીનથી ફરીયા;
તો નિકા ઓસકા, નાહી રવા રે કરીયા. ૧૨

કભી દીનસુ[૪] ફિર કર, નિકા કીયા રે ચાવે;
તો નિકાકી ગાંઠ, ના ઓસકી બંધાવે. ૧૩

---

૧ જે સગપણની ઓરતો ઇસ્લામમા કરવી હરામ છે ૩ દીનથી ફરી જનાર
૪ દીને ઇસ્લામથી

કે રવા નાહી હોતા, નિકા મુરતદ કેરા;
જે દીનસુ ફરીયા, બુઝીઓ સવેરા. ૧૪

જે જોરૂને ખસમમા[1], હે ખુબ[3] રે દેખાતા;
સો દીનસુ ખુબ, હે નજરૂ આતા. ૧૫

કે જે ખુબ હે દેખાતા, દીનકી રીતા;
સુનો ફરજંદ ઓસકે, તાબે રે કીતા. ૧૬

કે દીનકી રીતમા, જે હે ખુબ રે દેખાવે;
સુનો ફરજંદ ઓસકે, હુએ તાબે રે દેખાવે. ૧૭

જું મજુસી[4] ટોલા, એક હે રે કહીએ;
અહલકિતાબી[6] ટોલેસુ, વૅ બુરા રે લહીએ. ૧૮

જું એ દો ટોલુંકી, કહી રે મિસાલા;
ત્યું સબ રે ટોલુંકા, બુઝો રે હાલા. ૧૯

જે દીનકી રીતસુ, ખુબ હોનુકે માહા;
હોવે ફરજંદ ઓસકે, તાબે[7] ભુંડે કે નાહા. ૨૦

એ સુન રે ઈમાની, મન ધર બાતી;
અને એક કર એતના, કૅ દન ઑર રાતી. ૨૧

રે તુહી

ગાફિલ સો સો મુરખા, જનમ ગમાયા આપ રે;
જનમ ગમાયા આપ,
સુને બના દીન ના પાહીયા, મલીએ પુરન[8] પાપ રે,
મલીએ પુરન પાપ. ૨૨

---

૧ મરદ ૩ દીનની બાબતમા સારો, બેહતર ૪ આગ પુજનાર ૬ યહુદી, અથવા ઈસાઈ ૭ દીનની બાબતમા જે સારો હશે તેવો ફરજંદ ગણાશે, જેમકે મરદ મુસલમાન હોય અને ઓરત એહલે કિતાબ હોય તો તેમનો ફરજંદ મુસલમાન ગણાશે. ૮ ભરપુર

—:૨૩૧૧—૧૧૧:—

દો કાફરમા એક કો', લે આયા રે ઇમાના;
કે જોરૂરે ખસમમા, હુઆ મુમન કો' જાના. ૧

કે મુસલમાન હુવડા, એક દોનુકે માહાં;
અને દુજા ઇમાન, લે આયા રે નાહાં. ૨

લે આ દુજેકુ ઈમાન, કાજી રે આખે;
કે મુસલમાન હો તુ, કાજી રે દાખે. ૩

જો કહેથી દુજા ભી, હે ઇમાન રે લે આતા;
તો પૅલા નિકા, હે સાબિત રખાતા. ૪

અને કહે બાજ મુસલમાન, જો હુઆ રે નાહાં;
તો ફરક[1] રે પડીયા, દોનુકે માહાં. ૫

તો જોરૂ ને ખસમ બીચ, હુઇ રે જુદાઇ;
જો દુજે મન કાજી, કી બાત ના આઇ. ૬

કભી ઓરતથી ઇમાન, લે આઇ કાફિર કેરી;
અને મરદકુ કાજી ને, પુછા રે સવેરી. ૭

અને કાજીકી બાત, ઓને દલ ના લહી;
કે કહેસુ મુસલમાન, હુઆ ના સહી. ૮

તો ઓરત કુ તુરત, પડી રે તલાકા;
કે ઓરતસુ ઑસકા, છુટીયા અલાકા[3]. ૯

અને ઓરતકુ પુરી, મહેર હે રે દેની;
જો વતી કીતી ના તો, આધી સુન લેની. ૧૦

કભી મરદ મુસલમાન, હો ઇમાન રે લે આતા;
અને ઓરતકુ કાજી, હે રે પુછાતા. ૧૧

અને ઓરત ના કબુલે, કભી કાજી કા કહેયા;
કે ઇમાન ના લે આઈ, ના દીન રે લહેયા. ૧૨

---

૧ જુદાઇ ૩ લગાવ

તો બુઝીઓ તલાક, નાહી રે પડાતી;
અને ઓરતકુ મહેર, નાહી દેની રે લખાતી. ૧૩

કે કાફિરકી ઓરત, જો લે આવે ના ઈમાના;
તો તલાક ના પડી, સહી રે જાના. ૧૪

જે દારૂલહરબકે[1], હે લોક રે કૅલાવે;
ઓનુ દોનુમાથી એક કો', કભી ઈમાન રે લેઆવે. ૧૫

સો મુમન હોવે, ઑસહી ઠામા;
જે દારૂલહરબકા, બુઝો રે નામા. ૧૬

તો તીન રે હેજુ[3] તક, ના હોવે રે જુદાઇ;
તીન હેજુ તક દોનુકે, રૅવે નિકાકી સગાઇ. ૧૭

સો તીન રે હેઝ, યાકે તીન રે માસા;
ના જુદાઇ દોનુકે, હોવે સુનો હો દાસા. ૧૮

એ મનધર સુનની, સબ નિકાકી રીતા;
અને નસદન એક કર, યાદ કરો રે મીતા. ૧૯

રે તુહી

નસદન મત સો ગાફિલા, ખોલ સુનનેકુ નેંન રે,
ખોલ સુનનેકુ નેંન;
દીનકુ તબ તુ પાયસી, સુનસી દીનકે બૅન રે,
સુનસી દીનકે બૅન. ૨૦

—✶—

—:૨૩૧૨—૧૧૨:—

અહલ કિતાબી જો મરદ, જો લે આયા રે ઇમાના;
તો નિકા દોનુકા, રહયા બાકી રે જાના. ૧

કે મરદને ઓરતમા, નાહી પડતી જુદાઇ;
અહલ કિતાબી કે મરદને, બાત દીનકી જો પાઇ. ૨

---

૧ કાફિરોનો મુલક ૩ હયઝ ની નાપાકી

હુઆ મુસલમાન મરદ, અહલકિતાબી દેખાતા;
તો નિકા ઓનુકા, બાકી રહયા રે લખાતા. ૩

સુનો મરદ ને ઓરત, દારૂલહરબી કૅલાતે;
કે હરબ કે રહનારે, હે રે દેખાતે. ૪

જો ઓનુ બીચ ફરક[૧], હુઆ રે દેખાયા;
કે એક કો' ઓનુથી, ગામ મુમનકે આયા. ૫

કે એ જા[૩] દુઆહી[૪], ફરે સુલતાના[૬];
એ સંબબ જુદાઇ, કા હુઆ રે જાના. ૬

કે એક કો' ઉઠકર, આવે મુમનુકે ગામા;
એ આના દોનુ બીચ, હુઆ જુદાઈ કા કામા. ૭

સો હરબી હોવે, કાફિર કી જાતી;
એક આતે મુમનકે, ગામ જુદાઈ લખાતી. ૮

પણ બાંધ પકડ કર, લશકર લે આવે;
તો જુદાઇ પડતી, નાહી રે સુનાવે. ૯

કભી હરબીકી ઓરત, ભાગ હે આતી;
સો આજારકે[૭] લીતે ચું દુખ હે પાતી. ૧૦

વઁ ઇદત રે બના, હે નિકા રે કરાતી;
કે મુદત ઇદતકી, નાહી ઑસકુ લખાતી. ૧૧

કે ઑસકે ઇદતકા, નાહી રે કામા;
વઁ નિકા રે કરે, આવે મુમનુકે ગામા. ૧૨

સુનો મરદને ઓરત, કભી હે રે ઇમાની;
કભી એક કો' દીનથી, ફિરા અભાગ[૮] નિશાની. ૧૩

કે દીનથી ફિરકર, ગયા કાફિર કે માહાં;
એગે ફરક હુવડા, રહયા સંબંધ[૯] રે નાહાં. ૧૪

---

૧ જુદાઇ ૩ જયાં ૪ દુવાઇ, હુકમ ૬ મુસલમાન બાદશાહ ૭ તકલીફ
૮ અદબખતી ૯ લગાવ

સો મુરતદ્દ હોતે, બેગે ફરક રે પડીયા;
સો જબ રે દીનથી, ઓનુ મુંહ રે ફેરીયા. ૧૫

અને કાજી ભી હુકમ કર, જુએ દોનુકુ કરાવે;
કે ઓનુકા, નિકા, રવા ના રખાવે. ૧૬

કે મુરતદ્દ હોતે, બેગે નિકા હે ભગાતા;
તો કાજીભી ઓનુકુ, લે જુએ હે કરાતા. ૧૭

જબ દોનુથી એક કો', મુંહ દીનથી ફિરાતા;
કે દીનકુ છોડ કર હે, કુફરમા જાતા. ૧૮

એ મુશકિલ બાતી, કે નિકા હે ભગાતા;
એ સુન સુન એક કર, કહો દન ઓર રાતા. ૧૯

રે તુહી

ઍસા દરીયા દીન હે, સુને બના ના પાય રે,
સુને બના ના પાય;
નસદન સોવે ગાફિલા, ફોકટ જનમ ગમાય રે,
ફોકટ જનમ ગમાય. ૨૦

—★—

—:—૨૩૧૩ — ૧૧૩:—

સુનો મુરતદ્દ હોતે, નિકા બેગે રે ભગાના;
તબ મહેર રે દેનેકા, ઍસા સુનો રે બયાના. ૧

જો ઓરતકુ વતી, કીતી પુરી મહેર દેની;
અને નાહીતો આધી, દેની સુન રે લેની. ૨

સો મુરતદ્દ જો મરદ, હુઆ રે સહી;
તો ઓરતકુ મહેર, દેની રે કહી. ૩

અને ઓરત જો મુરતદ્દ, હુઈ રે દેખાતી;
તો મહેરતો દેની, કુછ નાહી આતી. ૪

જો મુરતદ ઓરતને, મરદ હે હુએ;
કે સાથ ફરે દીનસુ, ના ફરીએ જુએ. ૫
ભી સાથ ફિર કર, લે આએ રે ઈમાના;
તો ફરક દોનુકા, ના હુઆ રે જાના. ૬
કે દોનુકા નિકા, નાહી રે ભગાના;
ફિર દીનમા જો દોનુકા, હુઆ સાથ રે આના. ૭
કભી આગે પીછે ઈમાન, ફિર હે જો લેઆતે;
કે ઈસલામ સાથે, નાહી કબુલ કરાતે. ૮
તો નિકા રે ભાગા, બુઝીઓ સહી;
જુ હકીકત લિખકર, ઉપર રે કહી. ૯
કે મુરતદ હુએથી, બેગે ઈમાન હે જાતા;
ત્યું બેગે નિકા, હે રે ભગાતા. ૧૦
તો તોબા કીએસુ, બેગે આતા હે ઈમાના;
તો ભી બેગે નિકા, ભાગા રે જાના. ૧૧
એ મન ધર સુનની, દીનકી બાતી;
અને એક કર કહો દિન ઓર રાતિ. ૧૨
રે તુહી.
ગાફિલ તેરી રબને, કીતી દીન કાજ જાત રે,
કીતી દીન કાજ જાત;
તો નસદન મત સો મુરખા, સુનને દીનકી બાત રે,
સુનને દીનકી બાત. ૧૩

—*—

—:૨૩૧૪—૧૧૪:—

નજમ

મુનાફિક મુમનુકી ટોલી રે, તમે સુનો રે;
છોડો છોડો કુફરકી બોલી રે તમે સુનો રે. ૧

દીનથી વૅ બોલી હે ફરાતી રે, તમે સુનો રે;
મુરતદ હોવે તબ જાતી રે, તમે સુનો રે. ૨

અસમા કયા ખુબી હે જણાતી રે, તમે સુનો રે;
કહો કુછ નફ્ફી જે બાતી રે, તમે સુનો રે. ૩

જીયાન[૧] હે અનંત[૩] દેખાતા રે, તમે સુનો રે;
ઓરતકા નિકા હે ભનાતા રે, તમે સુનો રે. ૪

કરે ભાગે નિકા વતી કામા રે, તમે સુનો રે;
ફરજંદ હોવે તો હરામા રે, તમે સુનો રે. ૫

ઉતપાત[૪] કરેકી નિશાની રે, તમે સુનો રે;
ઍસી બાત ખુબ કયું હે જાતી રે, તમે સુનો રે. ૬

ઍસા ઍસા કરતે હો કામા રે, તમે સુનો રે;
ધુજે આસમાન જમીન ઠામા રે, તમે સુનો રે. ૭

મુરતદ હુએ બાજ ચાવે રે, તમે સુનો રે;
કિસી સંગ બિયા જા કરાવે રે, તમે સુનો રે. ૮

નિકા હોતા રવા ના સુનાવે રે, તમે સુનો રે;
નિકાકી ગાંઠ ના બંધાવે રે, તમે સુનો રે. ૯

કાફિરૂંકા નિકા રવા કીતા રે, તમે સુનો રે;
મુરતદુંકા ના સુનીતા રે, તમે સુનો રે. ૧૦

નાહી નિકા મુરતદ કેરા રે, તમે સુનો રે;
રવા નાહી હોતા અનેરા રે, તમે સુનો રે. ૧૧

ઍસી બાત મુરતદ કેરી રે, તમે સુનો રે;
તમુ ખુબ બુઝી કયું સવેરી રે, તમે સુનો રે. ૧૨

ડાપણ[૬] હો કર એ કમાતે રે, તમે સુનો રે;
કાફિરથી ભુંડે હો દેખાતે રે, તમે સુનો રે. ૧૩

[૧] નુકસાન [૩] ઘણું [૪] તોફાન [૬] ડાહ્યા

ભલા ગૅલ્લા[1] તમુથી દેખાવે રે. તમે સુનો રે;
નિકા રવા જિસકા રખાવે રે, તમે સુનો રે. ૧૪

—★—

—:—૨૩૧૫ — ૧૧૫:—

બયાન

એ કિસમત[3] કેરા, સુનો રે બયાના;
સો ઓરતુકે ભાગકા, બયાન રે જાના. ૧
સો ખાના ને પીના, ભાગ રે બટાના;
અને કપડાભી ભાગસુ, દેના રે જાના. ૨
અને બતુતા[4] ભી ભાગસુ કરના સહી;
સુનો રે નફકા[6], બાજ ખિલવત લહી. ૩
હુઇ બકર ઓરત, સયબ જૅસી;
અને નવી ઓરત, જૅસી જુની રે તૅસી. ૪
સુનો એક હે કુંવારી, દુજી કુંવારી નાહીં;
એ સરખી દોનુ, હુઇ ભાગ કે માહીં. ૫
અને એક હે પૅલી, એક નવી જો કીતી;
એ દોનુ ભાગમા, હુઇ સરખી દેખીતી. ૬
અહેલ કિતાબી ફી બેટી, દુજી મુમન કેરી;
એ દોનુ ભાગમા, હુઇ સરખી સવેરી. ૭
અને અસીલકુ દો ભાગ, હુએ બાંદી રે કેરે;
પણ મુસાફરી લે જાવે, જિસે ચાવે રે સવેરે. ૮
પણ રાહાકા ફાલકા, જો પાસા રે ડલાના;
સો જિસકા નામ, હે કુરઆ જાના. ૯
એ નેક[7] કર હાલ લખી, રાહા કાજ રે દેખાની;
પછે જિસકે નામસુ, આવે ઑસે લેજાની. ૧૦

૧ ગાંડો, ભોળો ૩ ભાગલો ૪ રાત્રે સુધ રહેવાનો વારો ૬ ખાવું, પીવું, કપડું વીગેરે. ૭ મુસતહબ

નોબત આપસકી ઑરને, કિસી ઓરતકુ દીતી;
કે દુજી રે ઓરતકુ, હોય બખશિશ કીતી. ૧૧

વૅ નોબત આપસકી, જો ફેરને ચાવે;
તો પીછી ઑસથી, લેવે રવા હે સુનાવે. ૧૨

પણ સરખા ના હોવે, દિલકા નેહા;
બુઓ ભાગ તો પડના, નેહ માહે કેહા[1]. ૧૩

જું કહી ત્યું કિસમત, સબ સરખી કીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૧૪

રે તુહી

સુનસી વૅ દીન પાયસી, સાચી દીનકી બાત રે,
સાચી દીનકી બાત;
સુને બના મુરખ ગાફિલા, અબતર[3] કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૧૫

—★—

—:૨૩૧૬—૧૧૬:—

દુધ ભલેસુ ભાઇ, હે રજઇ[4] રે કૅલાતા;
કે દુધકા ભાઇ, હે હોતા રે લખાતા. ૧

ઑસ દુધ રે ભલેકી, સુનો રે રીતા;
એ મન ધર સુનના, જું હુકમ રે દીતા. ૨

સો ઓરતકી ચુચીયું, સુ દુધ રે આવે:
વૅ બેગાનેકે ફરજંદ, કુ દુદ રે પીલાવે. ૩

વૅ અસકે ફરજંદકા, હુઆ રે ભાઈ;
એ સગે રે જૅસી, હુઇ દુધકી સગાઇ. ૪

૧ કેવી રીતે ૩ બદત્તર, બુરી ૪ દુધભાઇ

જો પેટમા એકભી, ટીપ દુધકી આઇ;
તો સબ દુધ પીએકી, રીત રે લખાઇ. ૫

કે એકભી ટીપ, દુધ પેટમા આયા;
તોભી ફરજંદ જૅસા, હુઆ રે લખાયા. ૬

વૅ દુધકી મુદતમા, જો હે રે પીતા;
તો ફરજંદ જૅસા, હુઆ રે દેખીતા. ૭

વૅ મુદત લખાની, તીસ રે માસા;
એ અઢાઇ બરસ, હુએ લખેસુ ખાસા. ૮

જબ અસ પર ઉમર, બધી બાલે[1] રે કેરી;
સો તીસ રે માસુ પર, હુઈ અદકી અનેરી. ૯

તબ દુધ રે પીએસુ, નાહી સગાઇ લખાતી;
તીસ માસુ પર ઉમર, હુઇ અદકી દેખાતી. ૧૦

જો ઓછી હે ઉમર, તીસ માસુ રે માહાં;
કે જો તીસ પર ઉમર, હુઇ અદકી નાહાં. ૧૧

તીસ માસુ લડકા, જો હે રે દેખીતા;
એતી ઉમરકા લડકા, જો દુધ હે પીતા. ૧૨

વૅ ફરજંદ જૅસા, હુઆ હુકમ રે દીતા;
કે દુધ તો ભલીયા, સહી રે દેખીતા. ૧૩

એ મસલા મુફતા[3], બેહી[4] રે જાનો;
કે અસપર ફતવા, હોવે રે માનો. ૧૪

ભી બૅાત હે ઇખતલાફ, બાજે ઉલમાહુ કેરા;
વૅ તો અસ ઠામ નાહી, લખા રે અનેરા. ૧૫

સુનો એક રે ચુચીકે, જેતે દુધકે પીના રે;
એતે ભાઇ ભેન આપમા, હુએ રે સારે. ૧૬

૧ બચ્ચું ૩–૪ તેના પર ફતવો આપવામા આવ્યો છે.

જેતે નસબકે સગે. હુએ હરામ લખાતા;
હુએ દુધકે ભી સગે, એતે હરામ દેખાતા. ૧૭
જે નસબી સગે, સો બુઓ જે જાતી;
વૅ હકીકત હરામકી, પૅલી સબહે લખાતી. ૧૮
હુએ દુધસુ ભી સગે, ઓતે હરામ લહીએ;
એ સુન સુન એતના, નસદન કહીએ. ૧૯

રે તુહી

સુનના બૅન દીનકે, મુરખ ગાફિલ જાત રે,
મુરખ ગાફિલ જાત;
સુને બના કચું તુ જાનસી, હરામ હલાલકી બાત રે,
હરામ હલાલકી બાત. ૨૦

—★—

—:૨૩૧૭—૧૧૭:—

જેતે નસબી સગે, હરામ લખાએ;
કે નિકા માહે હરામ, જેતે રે સુનાએ. ૧
એતે દુધકે ભી સગે, હરામ રે કીતે;
એ હુકમ દીનુકે, સરએ દીતે. ૨
પણ ઓરતકી ચુચીકુ, દો ધાવે રે બેગાને;
હુએ ભાઇ વૅ ભૅન, દુધ કાજ રે જાને. ૩
અસ ભૅનકી જે નસબી, હે બુઓ રે માતા;
ઑસ સંગ અસ ભાઇકા, નિકા રવા હે સુનાતા. ૪
જે રજઇ ભાઇ, હે દુધકા કૅલાતા;
એ રજઈ ભૅનકી, કરે નિકા માંહે માતા. ૫
ભી જું જિસકી ઓરતકુ, હે લડકા ધવાતા*;
ઑસ ઓરતકા મરદ, બાપ ઑસકા કૅલાતા. ૬

* ધાવતા

ઍાસ બાલકકી નસબી, ઓર હે રે ભેના;
ઍાસે મરદ વૅ ચાવે, લે આવે નિકાકે મેના. ૭

તો નિકા રવા, હુઆ સુનો રે બેના;
કે રજાઇ બેટીકી, લે આવે નિકામાં ભેના. ૮

એ રજાઈ સગુકી, રીત રે બતાઇ;
એતી નસબી સગુસુ, બુઝો હોતી હે જુદાઈ. ૯

એક નસબી ને રજાઇ, દો સગે હે કૅલાતે;
વૅ સગાઇમાં સરખે, હે રે દેખાતે. ૧૦

પણ સગાઇ હે હોતી, જુદી કિતની ઠામા;
સુનો ઓનુકે જુએકર, લખે રે નામા. ૧૧

જું રજાઈ ભેનકી, મા રે બતાઇ;
ભી રજાઈ બેટેકી, ભેન રે લખાઈ. ૧૨

ત્યું ઓરભી બુઝની, ઍસી રે રીતા;
જું દોકા બયાન, લખ કર લીતા. ૧૩

એ ફિકર[1] કીએ, સુધી[3] બાત રે જનાવે;
કે દુધકી સગાઈ, દુધ પીએસુ કૅલાવે. ૧૪

અને જેને તો દુધ પીઆ, એકકા નાહાં;
સહી વૅ ના હુવડા, સગેકે માહાં. ૧૫

કે જિસરે દોનુકા, દુધ એગઠા ભલાતા;
વૅ એક એક કેરા, હે સગા રે કેલાતા. ૧૬

પણ કિતનેક સગે, અનુ દોનુ રે કેરે;
વૅ આપ માંહે સગે, નાંહી હોતે રે સવેરે. ૧૭

એ ચિંતા રે કીએસુ, જનાવે બાતી;
એ સગા હે કે નાહી, એ સગેકી જાતી. ૧૮

૧ વિચાર કરવો ૩ સહી. સીધી,

એ ચિંતા રે કીએસુ, હે બેગે રે જનાતા;
તો બયાન સારા, નાહી લખે માંહે આતા. ૧૯

કે હરજ[1] હે હોતી, બોત લિખતે પઢાતે;
એ સુન સુન ઇમાની, મન એતના હે લેઆતે. ૨૦

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનનેકુ ખોલ નેંન રે,
સુનનેકુ ખોલ નેંન;
દીનકુ તબ તુ પાયસી, સુનસી ઐસે બૅન રે,
સુનસી ઐસે બૅન. ૨૧

—:૨૩૧૮—૧૧૮:—

સુનો દુધ પીયા જિસકા, વે હુઈ રે માતા;
અને ખસમ તો ઓસકા, હુઆ બાપ રે લખાતા. ૧

જો દુધ ઓસ ખસમકા, હે રે દેખાતા;
કે દુધ જો ચુચીયુ, હે ઓરતકે આતા. ૨

કે બાલા જો દુધ, પી પેટ માહે બાતા;
ઓસ ખસમ કેરા, વે દુધ હે કેલાતા. ૩

કે દુધ રે હોવે, જિસ ખસમ કેરા;
વે દુધ રે પીએસુ, હુઆ બાપ રે સવેરા. ૪

સુનો બેટા ઓસ મરદકા, હુઆ રે ભાઇ;
જો ઓરમાન માતા, હે રે દેખાઇ. ૫

અને બેટી તો ઓસકી, ભી હુઇ રે ભેના;
વે ભી હુજી જો ઓરતસુ, તોભી ચંત રે દેના. ૬

[1] અડચણ

અને ભાઈ તો ઑસકા, ચચા રે જાનો;
અને ભેન તો ઓસકી, હુઇ ફુફી રે પૅછાનો. ૭

બુઝો નસબી ને રજઇ, બાપ કેરી એક રીતા;
તો દોનુ કે સગુકા, એક હુકમ રે કીતા. ૮

પણ ભેન જે હોવે, ભાઇ રે કેરી;
બુઝો દોનુ રે બાપુકી, એક રીત એ સવેરી. ૯

જે બાપકા બેટા, વૅ બુઝો રે ભાઈ;
હે માતા ઑસકી, ઓરમાન રે દેખાઇ. ૧૦

હે ભેન રે બુઝો, ઑસ ભાઇ રે કેરી;
વૅ દુજે રે મરદસુ, હે બુઝીઓ સવેરી. ૧૧

કે અસકે બાપકી, વૅ બેટી રે નાહીં;
ઓર મરદસુ જાઇ[1], બુઝો મન માહીં. ૧૨

કે અસકે બાપ બાજ, ઓર મરદ રે કીતા;
ઑસ બેટીકા જનમ હુઆ ઓસથી દેખીતા. ૧૩

બુઝે એસી જે ભાઇકી, હોવે રે ભેના;
રવા ઓસકુ લે આની, હુઇ નિકાકે મેંના. ૧૪

બુઝો સાથ જે ચુચીચું, કુ હે રે ધવાતે;
વે આપસકે માંહે, ભાઇ ભેન હે કેલાતે. ૧૫

ત્યું આગે રે પીછે, જે દુધ રે પીતે;
સો એક રે ઓરતકુ, હે પીતે રે દેખીતે. ૧૬

સો ઓરતકી ઉમરમા, જબ દુધ રે પીયા;
કે જબ તો ઓરતકે, તન હોવે રે જીયા. ૧૭

પછે છેટા હોવે બરસ, દસ બીસ કે પચાસા;
યું છેટેસુ દોનુને, દુધ પીયા રે ખાસા. ૧૮

૧ જનમેલી

તો ભી સગે વૅ હુવડે, દોનુ ભાઇ રે ભેના;
એ સુન સુન એતના, ચંત નસદન દેના. ૧૯

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, જાગ સુન દીનકી બાત રે,
જાગ સુન દીનકી બાત;
દીન કાજ રબને સહી, કીતી તેરી જાત રે,
કીતી તેરી જાત. ૨૦

—★—

—:૨૩૧૯—૧૧૯:—

બુઝો અકને દુધ, પીલાયા જાનો;
અને દુજેને દુધ, પીયા રે પછાનો. ૧
જે ફરજંદ અનુ, દોનુ રે કેરે;
એ નિકાકી રીતમા, હુએ હરામ સવેરે. ૨
હુઆ હરામ નિકા, અનુ ફરજંદુ મેના;
ના બિયા[1] કર સકે, કો' કિસીકા તંના. ૩
એ દોનુકે ફરજંદ, મિલ નિકા ના કરાવે;
કે કો' રે કિસીકુ, ના નિકા માહે લેઆવે. ૪
અને કભી ખાનેમાં, મિલા કિસીકુ ખિલાયા;
ઑસ દુધસુ નિકા, ના હરામ લિખાયા. ૫
કે દુધકો ખાનેમા, મિલા કિસીકુ ખિલાવે;
વૅ દુધતો ખાને, જૅસા રે દેખાવે. ૬
કે દુધ વૅ નિકાકુ, ના હરામ કરાવે;
ઑસ દુધ રે ખાએસુ, નિકા કીયા હે જાવે. ૭
કે નિકા હે રવા, કરના જાના;
જો ખાનેમા મિલાકર, દુધ ખિલાયા પૅછાના. ૮

૧ નિકા

કભી પાનીમા મિલાકર, દુધ રે પીયા;
યાકે દારૂમાં[1] મિલાકર, દુધ બાલકકુ દીયા. ૯

યાકે બકરીકે દુધમાં, મિલાને પીલાયા;
યાકે દુજી ઓરતકે, લે દુધ માહે બાયા. ૧૦

એ જિતની ઠામુકી, કહી રે બાતા;
અનુમા મિલાયા, દુધ બૉત હે દેખાતા. ૧૧

કે દુધ જે મિલાયા, વઁ બોત રે દેખાવે;
કે દુજા વઁ દુધથી થોડા નજરૂ આવે. ૧૨

કે જિસ માંહે દુધ, હે રે મિલાવા;
વૅ દુધથી થોડા, નજરૂ આવા. ૧૩

કે દુધ જે મિલાવા, વૅ બોત હે દેખાતા;
અસ રીતે દુધ, જો પેટ માંહે જાતા. ૧૪

તો એ દુધ નિકાકુ, હે મને રે કરાતા;
* * * * * * . ૧૫

જો વઁ પેટ માંહે દુધ, ગયા એસી રે રીતા;
તો નિકા કરના, હુઆ હરામ સુનીતા. ૧૬

કભી દુધ કો' પીએ; કુંવારી કેરા;
વે ભી નિકાકુ હરામ, હે કરતા સવેરા. ૧૭

કની મુઇ રે ઓરતકા, દુધ બાલેને પીતા;
વે ભી નિકાકુ હરામ, કરે બુઝો રે રીતા. ૧૮

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૯

રે તુહી

૧ દવામાં

સુનને જેસે બૅન હે, મત સો ગાફિલ જાગ રે,
મત સો ગાફિલ જાગ;
સુનતે દીનકુ પાયસી, જો તુજે પુરે ભાગ[1] રે,
જો તુજે પુરે ભાગ. ૨૦

—✱—

—:૨૩૨૦—૧૨૦:—

કભી ઓરતકે દુધસુ, કિસે હુકના[3] કીતા;
સુનો હુકને કેરી, એસી હોતી હે રીતા. ૧
કે દુબરકી[4] તરફથી, હે ભુંગલી બાતે;
યું પીછેસુ દારૂ, કાજ દુખકે ડલાતે. ૨
સુનો અસકા નામ, હે હુકના ધરાતે;
યું હકીમ દારૂ, હે કિસે રે કરાતે. ૩
યું દુધ લે ઓરતકા, કિસી બાલકકુ બાયા;
એ દુધ રે દુધકે, ના લેખે માહે આયા. ૪
કે એ દુધ નિકાકુ, નાહે મને રે કરાવે;
ના હરામ નિકા, અસ દુધસુ કૅલાવે. ૫
ભી મરદકી ચુચીયું, કભી દુધ હે આતા;
ઑસ દુધકુ ધાવે દો બાલુકી જાતા. ૬
બુઝો એભી દુધ, કુછ કામ ના આયા;
કે એને ભી નિકાકુ, ના મને રે કરાયા. ૭
દુધ મરદકા પીએસુ. નિકા નાહી રે હરામા;
કે રવા હુઆ નિકા, કેરા રે કામા. ૮
કભી બકરીકી ચુચીકુ, દો ધાવે રે બાલા;
એભી મરદકે દુધ કે, જૅસા રે હાલા. ૯

---

૧ નસીબ ૩ દવાની પીચકારી જે પાખાનાની જગાથી આપે છે.
૪ પાખાનાની જગ્યા

અસ ધાવેસુ ભી નિકા, રવા હુઆ રે સહી;
ના હરામ હુવડા, ખબર રે લહી. ૧૦

કભી સોકન[1] ને સોકનકુ, દુધ આપકા દીયા;
કે લડકીને દુધ, ઓસ બડીકા પીયા. ૧૧

ઑસ મરદકુ દોનુ, વૅ હુઈ રે હરામા;
જેને પીયા ને પિલાને, કા કીયા રે કામા. ૧૨

કે દોનુ હે ઓરતાં, હુઇઆં હરામ રે આખી;
કે સોકનાં દોનુ, હુઇઆં હરામ રે દાખી. ૧૩

દુધ પીલાયા ઑસકુ, કભી વતી ના કરાઇ;
તો મહેર ના કછુએ, દેની રે લખાઇ. ૧૪

અને કભી જો ઑસકુ, પૅલી વતી હે કીતી;
તો મહેર રે પુરી, હે દેની રે સુનીતી. ૧૫

અને નંનીકુ આધી મહેર, દેની રે કહી;
એ હકીકત સહી કર, લખેસુ લહી. ૧૬

કભી સોકનને સોકનકુ, જે દુધ રે પીલાયા;
સો દગેકે ખાતર, પિલાયા જનાયા. ૧૭

કે સોકનકા નિકા, જો ભાનના ચાયા;
અસ દગેસુ દુધ, ઑસે પીલાયા દેખાયા. ૧૮

તબ મરદ જે આધી મહેર, ઑસ નંનીકુ દેવે;
વૅ પઇસે બડી પાસ, માંગ રે લેવે. ૧૯

અને કભી જો દગેકી, ઓને ચિંતા ના કીતી;
ના મરદતો પઇસે, માંગે બાત રે સુનીતી. ૨૦

એ સુન રે ઇમાની, મન ધર બૅના;
સબ દુધકી હકીકત, સુન ચંત રે દેના. ૨૧

[1] એક મરદની બે બયરીઓ આપસમા સોકન કહેવરાય છે

દુધ પીએસુ સગા, હે હોતા રે ખાસા;
જો મુદતમાં પીએ, જે તીસ રે માસા. ૨૨
પણ બડે ભી હુએ બાજ, દુધ પીલાના નાહીં;
જો પીના નાહી હોતા, વૅ હરામ કે માહીં. ૨૩
તોભી ખુબ હે કે બડેકુ, દુધ ના રે પીલાવા;
સો ચલતેતાંઇ[1], હે ખુબ રે દેખાવા. ૨૪
કે બાજે આલિમુ, બૅાત બરસ હે આખે;
કૅને[3] પંદર ને ચાલીસ, કૅને રે દાખે. ૨૫
પણ ઇનકે કહે પર, ફતવા નાહીં;
હુઅ ફતવા સો માસ, તીસકે માહીં. ૨૬
પણ અનુકા ભી કૅના, ખુબ રે જાનો;
એ તકવાફી[4] રીત, મન રે આનો. ૨૭
કે જાન બુઝ બડેકુ, ભી દુધ ના પીલાના;
એ સુન સુન એતના, મન માંહે લે આના. ૨૮

રે તુહી

ના જાને ગાફિલ સુને બના, એસે દીનકે બૅન રે,
એસે દીનકે બૅન;
સુનસી તો દીન પાયસી, સાચે બુઝી કૅન રે,
સાચે બુઝી કૅન. ૨૯

—✶—

—:૨૩૨૧—૧૨૧:—

નજમ

સુન સુન ઇમાની એ બૅના રે, તમે સુનો રે;
લખે લખે ઇબાદત મેના રે, તમે સુનો રે. ૧

૧ ચલે ત્યાં સુધી ૩ કોઈ કોઈ ૪ પરહેઝગારી

ઇબાદત કેરી જે હે રીતા રે, તમે સુનો રે;
દેખ વૅ ચુન ચુન કર લીતા રે, તમે સુનો રે. ૨

જેતા જેતા જરૂરીકા કામા રે, તમે સુનો રે;
ઢુંડ વૅ લિખા અસ ઠામા રે, તમે સુનો રે. ૩

મસલે સબ ના લિખાએ રે, તમે સુનો રે;
જરૂર થે લિખેમા વૅ આએ રે, તમે સુનો રે. ૪

સબ કભી લિખને જો ચાતા રે, તમે સુનો રે;
લિખ લિખ ઉમર ગમાંતા રે, તમે સુનો રે. ૫

તો ભી ના છેહ[1] સબ આતા રે, તમે સુનો રે;
પઢે વૅ પઢા ભી ના જાતા રે, તમે સુનો રે. ૬

પઢે બોત બયાન ના પાતા રે, તમે સુનો રે;
પઢનારા ફિકર કરાતા રે, તમે સુનો રે. ૭

તોભી ભેદ પુરા નાં પાતા રે, તમે સુનો રે;
* * * * * * . ૮

ઍસ કાજે થોડા લખાના રે, તમે સુનો રે;
જરૂર જે ચાહતા હે બયાના રે, તમે સુનો રે. ૯

તલાકકે લખે બૅન નાહાં રે, તમે સુનો રે;
સોચ કયા ઍસા દિલ માહાં રે, તમે સુનો રે. ૧૦

તલાક કા નામ સબ જાને રે, તમે સુનો રે;
ભાગે નિકા સબ કો' પૅછાને રે, તમે સુનો રે. ૧૧

તલાકસુ નિકા હે ભાગતા રે, તમે સુનો રે;
બાત એ હે સબ કો' પાતા રે, તમે સુનો રે. ૧૨

તલાકકી હે કહી રીતા રે, તમે સુનો રે;
બયાન વૅ ખોલના કીતા રે, તમે સુનો રે. ૧૩

---

૧ છેડો, અંત

ચિંતા એતી દિલમા વૅ આઇ રે, તમે સુનો રે;
તો ના બાત વૅ લખાઇ રે, તમે સુનો રે. ૧૪

છેડે છુટે કાજી હે કરાવે રે, તમે સુનો રે;
જાં[1] કોઇ તલાક દિલાવે રે, તમે સુનો રે. ૧૫

છેડે છુટે કાજી બના નાહાં રે, તમે સુનો રે;
તલાક જો દેવે ઘર માહાં રે, તમે સુનો રે. ૧૬

કાજી પછે જુદાઇ કરાવે રે, તમે સુનો રે;
કાજી પછે હુકમ પઢાવે રે, તમે સુનો રે. ૧૭

જૅસા કાજી હુકમ આખે રે, તમે સુનો રે;
જું કાજી ચાવે ત્યું દાખે રે, તમે સુનો રે. ૧૮

રવાં રે વૅ હુકમકી બાતી રે, તમે સુનો રે;
ચિંતા કીતી કામ નાહી આતી રે, તમે સુનો રે. ૧૯

ઑસ કાજ ઇઆં ના લખાના રે, તમે સુનો રે;
તલાક કેરા જે બયાના રે, તમે સુનો રે. ૨૦

કો' કભી સુને વે બેના રે, તમે સુનો રે;
દગા કરે દલ કેરે મેના રે. તમે સુનો રે. ૨૧

કાજી સામી જંગ તો કરાવે રે, તમે સુનો રે;
દગા કર તલાક દિલાવે રે, તમે સુનો રે. ૨૨

ગુનેગાર હોતા તો દેખાવે રે, તમે સુનો રે;
અદબ શરેકી[3] ના ચાવે રે, તમે સુનો રે. ૨૩

નફા નાહી બુઝે માહે આવે રે, તમે સુનો રે;
* * * * * * . ૨૪

બુઝે માહે હોતા હે અજાના રે, તમે સુનો રે;
જું ખોલ લખયા બયાના રે, તમે સુનો રે. ૨૫

૧ જયાં ૩ શરીઅતની

તો ના બૅન વૅ લખાએ રે, તમે સુનો રે;
તલાક કે બૅન વૅ કૅલાએ રે, તમે સુનો રે. ૨૬

—★—

—:૨૩૨૨—૧૨૨:—

બયાન

સુનો ઝભે કરને, કેરા રે બયાના;
કે જિસથી જનાવર, હોવે હલાલ રે જાના. ૧
સો જનાવર કેરા, ગલા રે કટાના;
એ ઝભે કેરી, સુનો રે નિશાના. ૨
જો મુસલમાન ઝભે, હે રે કરાતા;
કે અહલ કિતાબી, ઝભે કરના ચાતા. ૩
યાકે બાલક[1] જનાવર, ઝભે રે કરાવે;
યાકે ગુંગા ઝભે, કરને ચાવે. ૪
યાકે ખતના જિસકી, નાંહી રે કરાઇ;
ઓને ઝભે કરને, ફી ચિંતા મન લાઈ. ૫
એ જિતનુ કા નામ, ગણ કર લીતા;
હુઆ હલાલ જો ઓનુને, ઝભે રે કીતા. ૬
અહલ કિતાબી જઝિયા, હે રે દેતા;
કે દારૂલ હરબમાં, હે હરબી હો રેતા. ૭
તોભી અસકા ઝભે, હુઆ હલાલ રે સહી;
એ હકીકત લખેસુ, સહી કર લહી. ૮
અને બાલક જો ઝભેકી, સબ બુઝે રે બાતી;
યાકે ઝભેકી હકીકત, બુઝે દીવાનેકી જાતી. ૯
ભી ઇમાન હે સાબિત, જે હુઆ હે દીવાના;
તો બાલકાને અસકા, ઝભે હલાલ રે જાના. ૧૦

[1] છોકરો

કભી ઝબેકી હકીકત, દોનુ જાને એ નાહાં;
કયું ઝબે હે કરતે, ના બુઝે દિલ માહાં. ૧૧
તો હલાલ ના હુઆ, ઝબે અનુકા કરાના;
જે બાલે ને દીવાને, કા નામ રે લખાના. ૧૨
અને જે હે પથરૂં, કેરે પુજનારે;
ભી મુરતદ દીનસુ, જે ફિરે રે સારે. ૧૩
નાહી હલાલ અનુકા, ઝબે કરના આખા;
કે અનુકા ઝબે, નાહી હલાલ રે દાખા. ૧૪
ભી હજકે કાજે, જેને બાંધા રે અહરામા;
અને અહરામમા ઝબેકા, કભી કરે વે કામા. ૧૫
ભી હલાલ વે હોતા, નાહી લખાયા;
જો અહરામ બાંધકર, ઝબે રે કરાયા. ૧૬
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૭

રે તુહી

હરામ હલાલ કયું જાનસી, સુને બના ગાફિલ બાત રે,
સુને બના ગાફિલ બાત;
જો તુજે દીનકા ચાવ હે, સુન તુ દીનકી બાત રે,
સુન તુ દીનકી બાત. ૧૮

—✱—

—:૨૩૨૩—૧૨૩:—

ઝબે કરનાર ઝબે, કરને ચાવે;
અને બિસમિલ્લા જાન બુઝ, છોડ રે દિલાવે. ૧
કે અલ્લાકા નામ, લેવે રે નાહાં;
સો જાન બુઝ છોડ, દેવે જીભ કે માહાં. ૨

તોભી ઝભે કરના, નાહી હલાલ લખાતા;
કે જાન બુઝ અલ્લાકા, નામ નાહી રે લેઆતા. ૩

* * * * * * ;
અને ઝભે કરના, ચંત હે દેતા. ૪

તો કરના વે ઝભે, ના હુઆ રે હલાલા;
જો અલ્લાકા નામ, છોડા ઝભેકે હાલા. ૫

કભી અલ્લાકા નામ, બિસાર[૧] રે દીતા;
ભુલે અલ્લાકા નામ, ના જીભ પર લીતા. ૬

યું ઝભે જો કીતા, હુઆ હલાલ રે સહી;
ભુલે નામ જો છોડા, એ ખબર રે લહી. ૭

કભી અલ્લાકે નામ સાથ, ઑર લેવે રે નામા;
અને ઝભે હો કેરા, કરે રે કામા. ૮

તો મકરૂ એ ઝભે, હુઆ રે આખા;
જો અતફ[૩] બના[૪], રબ નામ સંગ દાખા. ૯

કભી અલ્લાકે નામ સંગ, ઓર અતફસુ[૬] કૅવે;
ઓર[૭] નામ રબ નામ સંગ, અતફસુ લેવે. ૧૦

અને ઝભે જો કરાવે, યું કૅ કર રીતા;
તો હરામ રે હુવડા, હુકમ રે દીતા. ૧૧

કભી ઝભે કે નજદીક, ઍસા રે આખે;
અલ્લાહુમ્મા[૮] કબુલ કર, ફલાનેસુ દાખે. ૧૨

એ ફલાનેસુ ઝભી[૯], કરે કબુલ ઇલાહી;
ઝભે કરને કે નજદીક, યું જીભ રે હિલાહી. ૧૩

---

૧ ભુલી જવું ૩-૪ અલ્લા તઆલાના નામ સાથે બીજુ નામ મેળવયા વગર ૬ મેળાવીને ૭ બીજુ ૮ યા અલ્લા ૯ જે જનાવર શરીઅત પ્રમાણે ઝભે કરવામાં આવે.

તો રવા હુવડા, ઝભે જે કીતા;
એ લખા હે કિતાબુ, સુ જું દેખ લીતા. ૧૪
કભી બિસ્મિલ્લાસુ પૅલા, ચું હે રે આખા;
ભુમા૧ જનાવાર સુલાતે, પૅલા ઑસથી દાખા. ૧૫
કે રવા હુવડા, તો ભી જાનો;
જો બોલ વૅ આખા, જું કહા ત્યું પછાનો. ૧૬
એ સુન રે ઇમાની, દીનકી બાતી;
એ મન ધર હકીકત, સુન સબ જે લખાતી. ૧૭
સહી હરામ હલાલ, સબ સુનતે જનાતા;
એ સુન સુન એતના, કૅ દન ઑર રાતા. ૧૮

રે તુહી
મત સો મુરખ ગાફિલા, જાગને સુન એ બૅન રે,
જાગને સુન એ બૅન;
સુને બના દીન ના પાયસી, સાચે બુઝી કૅન૩ રે,
સાચે બુઝી કૅન. ૧૯

—★—

—:—૨૩૨૪—૧૨૪:—

ઝભે કરના સો સીસકે, અને હલક કે બીચા;
સુનો હલક સો સીસકે, જે બુઝો રે નીચા. ૧
રગાં હલકકીયાં, વૅ ઝભે કી જાગા;
વૅ રગાં કાટ કર, કરની માગા. ૨
વૅ ચાર હેં રગાં, હલક કે ઠામા;
વૅ ચારૂંકા જજુઆ૪, બુઝો રે નામા. ૩
સુનો એક તો રગ, હે મરી૬ રે કેલાતી;
જાં ખાને ને પીનેકી, રોજી હે જાતી. ૪

૧ જમીન પર ૩ બોલ ૪ જુદાં ૬ જે રગથી ખાવા તથા પાણી પેટમાં જાય છે

કે ખાના ને પાણી, હે જિસ માહે જાતા;
જે એક ભી દાના, હે ખાનેકુ ચાતા. ૫

અને દુજી તો રગ, બુઝો નરખરા રે નામા;
જે સાંસ રે આનેકી, બુઝો રે ઠામા. ૬

કે સાંસને અવાજ, હે જિસથી આવે;
કે સોઢરડીયા[1] જિસકા નામ રે સુનાવે. ૭

અને શારગાં નામસુ, દો રગાં રે જાનો;
વૅ લોહી ચલનેકે, ઠામ રે પૅછાનો. ૮

કે શારગાં લોહીકી, ઠામ રે કહીએ;
કે લોહી હે અનુમા, ચલતા લહીએ. ૯

એ ચારૂં રે રગાં, જે નામસુ આખી;
એ ઝભે કરતે, ચારૂં કાટની દાખી. ૧૦

એ ચારૂંથી તીન, જો રગાં રે કટાઈ;
તોભી ઝભેકી રીત, પુરી હુઇ રે દેખાઇ. ૧૧

વૅ ચારૂમા હર કો', તીન રગાં જો કટાની;
તોભી ઝભેકી પુરી, હુઈ બાત રે જાની. ૧૨

ઇમામ યુસુફ હે કૅતે, હિસસુ[3] બાતી;
તીનુ નામસુ કટાવે, વૅ રગુંકી જાતી. ૧૩

કે હલક ને મરી, દો રગાં એ કહી;
ભી એક દો શારગુ, સુ કહી રે સહી. ૧૪

ઝભે કરતે કટાવે, એ રગાં જો તીના;
ઇમામ યુસુફ હે કૅતે, ઝભે પુરા તો કીના. ૧૫

અને એ જો રગાં, તીન કટાવે નાહાં;
તો અનુકે કહેસુ, ના રવા કે માહાં. ૧૬

૧ સાંસ લેવાની રગ ૩ યકીનથી, તેહકીકથી

અને મુફતાબેહી[૧], વૅ તો ઉપર જે દાખા;
કે હર કો' તીન, કટાવે આખા. ૧૭
કાજ જરૂરકુ રગાં તીન, કા હુકમ રે કીતા;
ચારૂં રગાં રે કટાની, એ ખુબ હે સુનીતા. ૧૮
જે તેજ રે હોવે, ઝભે ઑસથી કરાના;
સો જિસથી રગુંકા, હોવે કટાના જાના. ૧૯
જો તેજ હોય પથર. ઝભે ઑસથી કરાવે;
તોભી ઝભે રવા, હુઆ રે સુનાવે. ૨૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૨૧

રે તુહી

ઍસા બૅના દીનકે, સુને ના ગાફિલ જાત રે,
સુને ના ગાફિલ જાત;
ફટ નબખતા[૩] પાપીયા, સોવે દન ઓર રાત રે,
સોવે દન ઓર રાત. ૨૨

—✱—

—:૨૩૨૫—૧૨૫:—

ભી નખ હોય ઠામથી, જો જુદા રે કીતા;
ઝભે ઑસથી ભી કરના, રવા હુઆ રે સુનીતા. ૧
ભી દાંત આપ ઠામથી, જો હોવે રે જુઆ;
તોભી ઝભે કરના, રવા ઑસથી હુઆ. ૨
પણ નખ ને દાંત, લાગે હોવે આપ ઠામા;
તો અનુસુ ઝભેકા, રવા હોવે ના કામા. ૩
ભી સીંગસુ ઝભે, કભી રે કરાવે;
તોભી રવા ઝભે, હુઆ રે સુનાવે. ૪

૧ જેના પર ફતવો આપયો છે ૩ કમબખત, બદનસીબ

ભી હાડકેસુ ઝભે, કભી હે રે કરાતા;
તોભી ઝભે વૅ રવા, હુઆ રે લખાતા. ૫

ભી હરકાતી[૧] બદ્દલી[૩], જો ઝભે રે કરાવે;
કે રગાં જે કાટે, લોહી જિસથી ચલાવે. ૬

કે ઍસા કુછ હોવે, જે રગાં રે કટાતા;
કે રગુંકુ કાટકર, હે લોહી રે ચલાતા. ૭

તો ઝભે કરના, હુઆ ઑસથી લખાતા;
એ ઝભે હો કેરી સુનો રે બાતા. ૮

પણ છુરી તેજસુ, ઝભે રે કરાના;
એ નેક હુઆ[૪] ઝભે, ખુબ રે જાના. ૯

કે છુરી તેજસુ, ઝભે રે કીજે;
એ ખુબ હે સબુમા, ચંત રે દીજે. ૧૦

સુનો હાડકેકી રગુંકુ, છુરી રે પૉચાની;
હુઇ ઝભે કરતે, બાત મકરૂ જાની. ૧૧

કે જે હાડકેકે ઉપર, હે રગાં રે દેખાતી;
સુનો ઉજલી ઓનુકી, હે રે જાતી. ૧૨

સુનો મુરદાર મગજ હે, ઑસકા નામા;
હે હાડ પર રહેનેકા, ઑસકા ઠામા. ૧૩

સુનો ઑસકુ છુરી, પૉચાની નાહાં;
જો પૉચે તો હોવે, મકરૂ માહાં. ૧૪

ભી જો ગરદન, તરફથી ઝભે રે કરાના;
એ ભી મકરૂહ હુવડા, સહી રે જાના. ૧૫

કે ગલા છોડ ગરદન, જો છુરીસુ કટાવે;
એ પીછેકા, ઝભે, હુઆ મકરૂ સુનાવે. ૧૬

---

૧ કોઈ પણ ચીજથી ૩ લખેલી ચીજો સિવાય ૪ મુસતહબ

ભી ઝભે રે કરતે, જો સર રે કટાના;
તોભી મકરૂ હુવડા, સહી રે જાના. ૧૭
કભી શિકાર હે તોભી, એ બુઝો રે રીતા;
કે મકરૂ કેરા, જું હુકમ રે દીતા. ૧૮
એ સુન સુન બેના, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૧૯

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, જાગ સુન દીનકી બાત રે,
જાગ સુન દીનકી બાત;
સો સો જનમ ગમાહીયા, સુને બના દિન ઓર રાત રે,
સુને બના દિન ઓર રાત. ૨૦

—★—

—:—૨૩૨૬—૧૨૬:—

હે નેક કે છુરીકુ, તેજ પૅલી રે કરાવે;
જનાવર કુ જમીમા, જાં લેને સુલાવે. ૧
આસ પૅલી છુરીકુ, તેજ કરની સહી;
પછે સુલાવે જનાવર, બાત જમીમાં લહી. ૨
કભી સુલાએ બાજ તેજ છુરી હે કરાતા;
તો એ તેજ કરના, હે મકરૂ સુનાતા. ૩
કભી જનાવર નાઠા, હાથ રે આયા;
અને ઝભે કરના, એને આઁસકા ચાયા. ૪
અને જનાવર પકડતે, હાથ નાહી આતા;
એ બોત હે ચાતા, વૅ બૅાત હે ભગાતા. ૫
યાકે જનાવર ગરીલા૧, કુએકે માહાં;
યું ઝભ કે કાજે, હાથ આયા રે નાહાં. ૬

૧ પડી ગયું

તો ઓસકુ ઘાવ, હે રે કરાના;
ઘાવ જીસ ઠામ ચાવે, તાં કરના જાના. ૭

વઁ ઘાવ રે કરના, લે અલ્લાકા નામા;
વઁ ઘાવ રે કરે, હરકિસી[1] રે ઠામા. ૮

વઁ ઘાવસુ જનાવર, હુઆ હલાલ રે સહી;
એ ઝભે કે જઁસી, રીત ઘાવકી લહી. ૯

એ ઝભે રે હુવડા, જાં ઘાવ રે કીતા;
એ સહી કર હુકમ, મેં સુન કર લીતા. ૧૦

ઝભે કીએ બાજ ખાલ, તબ ઉતરાની આખી;
હોવે ઠંડા રે જનાવર, એ બાત રે આખી. ૧૧

ઠંડે હુએ પઁલી ખાલ, ઉતારની નાહાં;
જો ઉતારે તો હુવડા મકરૂહકે માહાં. ૧૨

હે રવા ઉંટકુ, નહર[3] રે કરાના;
કે નહર કેરા, સુનો રે બયાના. ૧૩

કે સીનેકે પાસે, રગાં રે કટાની;
જે ગલેકી રગાં કહી વઁ જાની. ૧૪

એ નહર હો કેરા, હે બયાન લખાતા;
તો ઉંટકા ગલા, તીન ઠામ હે કટાતા. ૧૫

પણ ગાય ને બકરી, કુ નહર ના કીજે;
નહર અનુકા મકરૂ, હુઆ ચંત રે દીજે. ૧૬

કભી નહર કીતી ઉંટની, ગાય ઝભે રે કરાઇ;
અનુ પેટથી બચેકી, ઝીત બાર રે આઇ. ૧૭

કે અનુકે પેટથી, બચ્ચા બાર રે આયા;
હોવે આઅજે[4] પુરૂસુ, હોવે મુઆ રે દેખાયા.. ૧૮

---

૧ કોઇ પણ ૩ ઉંટને ઝભે કરવાની રીત એટલે ગરદનના નીચે અને છાતી ના ઉપર નેઝુ મારવું ૪ બદનના ભાગ

હોવે તન પર બાલ, તોભી ઓસે રે ના ખાના;
એ શાફીકા[૧] ખિલાફ[૩] હૈ રે જાના. ૧૯
અને કભી જો બચ્ચા, દીસે જીવતા નેંના;
તો ઓસેભી ઝભે, લેને કરાના. ૨૦
અને ઝભે કીએથી હલાલ, હુઆ રે જાના;
જો ઝભે ના કીતા, તો ના ઓસકુ ખાના. ૨૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૨

રે તુહી

બુઝાવે જો સુને બના, કભી એ દીનકી બાત રે,
કભી એ દીનકી બાત;
તો જગમા સબકો' જાનતે, જેતી આદમ જાત રે,
જેતી આદમ જાત. ૨૩

—★—

—:૨૩૨૭—૧૨૭:—

સુનો જિતને જનાવર, ખાને રે નાહાં;
કે મને જો કીતે, ખાનેકે માહાં. ૧
ઍાસ બયાન હો કેરી, સુનો રે બાતી;
કે જિતની ના ખાની, જનાવરકી જાતી. ૨
વૅ પરિંદે જનાવર, ના ખાને રે લખાતે;
જો જનાવર પરિંદે, હે ચુંગલ[૪] ધરાતે. ૩
જો ચુંગલું પકડને, હે જનાવર ખાતે;
જો પરિંદુંકુ ચુગલું, સુ હે રે મરાતે[૬]. ૪

૧–૩ શાફી મઝહબમા માને ઝભે કરવાથી બચ્ચુ પણ ઝભે થઇ જાય છે અને તેનું ખાવું હલાલ છે, હનફી મઝહબમા મરેલુ બચ્ચુ મુરદાર છે અને જીવતા બચ્ચાને ઝભે કરીને ખાવું હલાલ છે. ૪ પંજો ૬ શિકાર કરીને ખાય છે.

વૅ જનાવર ખાને, મને કીએ રે જાતે;
એતે ઉડતું માંહે, ખાને મને હે કૅલાતે. ૫

અને કાગડાભી મુરદાર, જે પલીતી હે ખાતા;
સુનો ઑસેતો ખાના, હે મને રે લખાતા. ૬

એક કાગડેકી[1] કિશતી[3], હે નામસુ જાતી;
વૅ મુરદાર પલીતી, નાહી ખાતી રે દેખાતી. ૭

કે મુરદાર પલીતી, નાહી કભી વૅ ખાવે;
પણ ઑસકા ભી નામ, કાગડા કલાવે. ૮

હુઆ ઑસકુ ખાના, રવા રે લખાવે;
કે કાગસુ જુદી જાત, નામ કાગડા કૅલાવે. ૯

ભી બાગોલ ને સપરગ, ખાની રે નાહાં;
હુઇ અૅસી દીસે, એભી હરામ્કે માહાં. ૧૦

ભી ભમરી ને ઓરભી, જે એસી રે રીતા;
હુઇ હરામ કે માહાં, એભી હુકમ રે કીતા. ૧૧

ભી કાચબા ખાના, હરામ રે કીતા;
ભી જે જમીમા રૅવે, કીયા હરામ સુનીતા. ૧૨

કે જમીમા છેદ કર, રૅવે જેતી રે જાતી;
સબ એતની હરામમા, હે આઈ રે લખાતી. ૧૩

સબ ઘોને ને બિછુ, સાંપ અસ માંહે આએ;
અને ધુસ[4] ને ચુહા, આએ અસ માંહે દેખાએ. ૧૪

ભી ગરોલી ખાની બુઓ રે નાહાં;
જિસે ખિસકલ કૅતે હેં, બુઓ દલ માહાં. ૧૫

ભી છબકલી ખાનેમા, હરામમા આઇ;
ગિરગટ કેરી જાત, હુઇ હરામ લખાઇ. ૧૬

---

૧ ૩ ફકત ખેતરનાજ દાણા ખાઇને રહે છે અને પલીતી ખાતો નથી. ૪ મોટો ઉંદર

ભી હરામ હુવડી, શાવડીકી રીતા;
કે જિસકા ઘર હે, ભુમા[1] હે દેખીતા. ૧૭
ભી હરામ હુવડી, જાત કીડુ રે કેરી;
વૅ કીડુકી રીતસુ, બુઝે રે સવેરી. ૧૮
જિસે ચરકલી[3] જૅસી, પાંખાં રે નાહાં;
વૅ સબ રે હુવડા, હરામકે માહાં. ૧૯
પણ હલાલ હુવડી, જેતી ટીડકી જાતી;
જાત ટીડકી ખાનેમા, હુઇ હલાલ લખાતી. ૨૦
એ મન ઘર બૅના, સુન રે ઇમાની;
અને નસદન ચિંતા, મન એતની લેઆની. ૨૧

રે તુહી

સુનતે દીનકુ જાનસી, સાચી બુઝી બાત રે;
સાચી બુઝી બાત,
નસદન સો સો ગાફિલા, અબતર[4] કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૨૨

—★—

—:૨૩૨૮—૧૨૮:—

ભી નખુંસુ જે ચોપગે, હેં ફાડનારે;
વૅભી હરામ કીતે, બુઝો રે સારે. ૧
જે નખુસું ચોપગકુ, હેં રે મરાતે;
ચું મારને ભરક,[6] હેં કર ખાતે. ૨
જું બિલ્લી ને ચીતે, કેરી રે રીતા;
ઍસા સબુકા હુકમ, એક રે કીતા. ૩
અસ હરામકે માંહે, સબ રે આએ;
જેતે નખુંસુ ફાડકર, ખાતે રે દેખાએ. ૪

૧ જમીનમા ૩ એક જાનવરનુ નામ ૪ ખરાબ ૬ ભરખ, ખાવાનું

ભી જે દાતુંસુ ચોપગું, કુ મારતે લહીએ;
વે ભી હરામ માહાં આએ, બુઝકર લહીએ. ૫

જું કુતા ને શિયાળ, નાર રે જાનો;
એ રીતે ઓરભી, દેખ ને પછાનો. ૬

ભી સુવર હરામ, નજિસ[1] જાતી;
એ તો છુપી રે નાહી, કીસીસુ બાતી. ૭

અને હાથીભી ખાનેમા, કીયાં રે હરામા;
અને ચુએકા હરામમા, લખા પૅલા રે નામા. ૮

(પણ ખરગોશ[3] હલાલ, કીયા હે ખાના;
સો ઝભે કર ખાના, તો ખરગોશ જે જાના) ૯

અને ગધે તો હરામ, કીયે ગામુ[4] હો કેરે;
કે આદમી જનુકુ, હેં રાખતે સવેરે. ૧૦

કે આદમી હેં રાખતે, જે ગધુંકી જાતી;
વૅ હરામ લખાએ, બુઝીઓ બાતી. ૧૧

પણ જંગલી જે ગધે, ગોરખર[6] રે નામા;
વે હલાલ હુવેડે, ખાને કે માંહા. ૧૨

ભી ખચર ખાનેકુ, કીયા હરામ રે સહી;
કે ખચ્ચર ના ખાના, બાત લખેસુ લહી. ૧૩

ભી ઘોડા તો ખાનેમા, હરામ હે કીતા;
એ ઈમામ[7] કે કોલસુ[8], સુન કર લીતા. ૪૧

અબી યુસુફ ને મુહમદે, યું કર આખા;
કે ઘોડેકુ ખાના, હલાલ રે રાખા. ૧૫

તો ઘોડેકુ ખાતે, હેં બુઝો રે સહી;
સહી અનુકે કહેસુ, બાત હલાલકી લહી. ૧૬

---

૧ નાપાક ૩ સસલુ ૪ ગામમા અથવા વસ્તીમા રહેવાવાળું ૬ જંગલી ગધેડું ૭–૮ આપણા હ. ઈમામ આઝમ રે૦ અ૦ ના કહેવા પ્રમાણે

અને તકવાકે[1] લીતે, કેતે ખાતે હેં નાહાં;
પણ રવા હે હુવડા, ખાને કે માહાં. ૧૭

સુનો જિતની ખાનેમા, હુઇ હરામ રે જાતી;
જું બિગતસુ[3] લિખકર, આખી રે બાતી. ૧૮

કે અનુથી જનાવર, ઝભે કીયારે જાવે;
હોવે ચમડીને[4] ગોશત, પાક ઝભેથી સોણાવે. ૧૯

ઑસે પાસ રાખ કર, રવા હોતી હે સલાતા[6];
ચું ચમડી ને ગોશત, હુઆ પાક[7] રે સુનાતા. ૨૦

કભી આદમી કે સુવરકુ, ઝભે હે કરાતા;
વઁ પાક નાહી હોતા, ઝભેથી લખાતા. ૨૧

પણ ખાને કાજ પાક, હુઆ રે નાહાં;
એ સુન સુન એતના, કહો દલ માહાં. ૨૨

રે તુહી

સુને બના દીન ના પાયસી, ગાફિલ સુન એ બાત રે,
ગાફિલ સુન એ બાત;
સો સો જનમ ગમાહીયા, અબતર કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૨૩

—★—

—:—૨૩૨૯—૧૨૯:—

જે પાણીમા જનાવર, હેં રે રૅનારે;
વૅ મછી બના હરામ, કીએ રે સારે. ૧

કે પાનીમા જનાવરૂં, કી જેતી રે જાતી;
એક ઓનુથી મછી, હુઇ હલાલ લખાતી. ૨

---

૧ પરહેઝગારી ૩ વિગતવાર, ખુલાસાવાર ૪ ચામડી ૬ નમાઝ ૭ જે જનાવર ખાવા હલાલ નથી તેમનો ગોસ્ત ઝભે કરવાથી પ.ક થયો પણ ખાવો હરામ છે પણ આદમી અથવા સુવરને ઝભે કરવાથી તેમનુ ચામડું, અને ગોશત પાક નહી થાયા

અને મછી બના બાકી, સબ કીએ રે હરામા;
સો જિતને હેં રેંતે, પાણીકે ઠામા. ૩
તો મેંડકભી[1] હરામમા, આયા રે જાનો;
કે જનાવર પાણીકે, સુ એભી રે પૅછાંનો. ૪
ભી જરીસા મછી, કો હેં કૅતે રે નામા;
સુનો એભી મછી, હુઈ હરામ કે ઠામા. ૫
ભી રાહીમાર મછી, એક હે રે જાતી;
જે કોદક મછી, હે રે કૅલાતી. ૬
એ ભી હરામ હુવડી, મછી રે કહી;
જે ગલફે અલગે, હોવે મછી વૅ સહી. ૭
જે ગલેકે ગલફે, જૅસે કાટે હેં દેખાતે;
કે ગલે કીયા છેદ, હે નજરૂ અતે. ૮
ભી પર હોવે મછીકુ, તરને કેરે;
એ મછીકી દોનુ, બુઝો નિશાની સવેરે. ૯
વૅ મછીકી જાત, હુઇ ઑસે રે ખાની;
જિસે ગલફે કાટેકી, જૅસી હોવે રે નિશાની. ૧૦
સુનો મછીને ટીડ, ઝભે કીએ બન ખાને;
ઝભે બના એ હલાલ, હુએ રે જાને. ૧૧
કુછ સબબ બના, મછી મરે પાની માહાં;
વૅ હરામ હુવડી, ખાની રે નાહાં. ૧૨
અને મછીકભી સબબસુ, જો હે પાની માંહે મરતી;
તો હલાલ વૅ હુવડી, જે મછી રે તરતી. ૧૩
કીતી બકરી ઝભે કુછ, હલી રે નાહાં;
યાકે લોહી ના નિકલા, કુછ ઑસકે માહાં. ૧૪

૧ દેડકું.

પણ ઝભેકી વેલા, થી જીવતી જણાતી;
તો હલાલ હુવડી, વેં ખાની રે જાતી. ૧૫
ના હોવે જીવતી, કરે રે ગોમાના[૧];
અને હલી ભી નાહાં, લોહી ના દેખાના. ૧૬
તો નાહી રે ખાની, હુઇ હરામ રે સહી;
એ સુન સુન નસદન, યાદ કરો રે દહી. ૧૭

રે તુહી

દીનકુ સુનતે પાયસી, સુને જો મન ધર બાત રે,
સુને જો મન ધર બાત;
ઉંમર ગમાહી ગાફિલા, સો સો દિન ઓર રાત રે,
સો સો દિન ઓર રાત. ૧૮

—✶—

—: ૨૩૩૦—૧૩૦ :—

એ કુરબાની કેરે, સુનો રે બેંના;
જે ઇદકુ હેં દેતે, એ મન માહે દેના. ૧
જે ઇદિ[૩] રે જુહાકુ[૪], હે કુરબાની દેતે;
સો બકરી ઇદ જિસકા, નામ હેં લેતે. ૨
દેની કુરબાની વાજિબ, હુઇ મુમનકે નામા;
જે મુકીમ[૬] રે હોવે, રેંતા રે ગામા. ૩
કે જો મુસાફિર હોકર, હોવે રે પંથાઇ[૭];
ઑસે કુરબાની વાજિબ નાહી રે લખાઇ. ૪
ભી તવંગર[૮] હોવે, આપ મુમનકી જાતી;
તો કુરબાની વાજિબ, હુઇ રે લખાતી. ૫
તો ફકીરકુ વાજિબ, હુઇ કુરબાની નાહાં;
એ બેંન સહી કર, બુઓ દિલ માહાં. ૬

૧ શક ૩–૪ બકરી ઇદ ૬ મુસાફરીમા ન હોય તે ૭ મુસાફીર ૮ માલદાર

જિસે વાજિબ ફિતરા, ઇદ રે કેરા;
ઑસે કુરબાની વાજિબ, હુઈ બુઝીઓ સવેરા. ૭
કે ઇદકા ફિતરા, જિસે દેના હે આતા;
ઑસે કુરબાની દેની, હે રે લખાતા. ૮
પણ સગીર રે બાલકકી, નાહી કુરબાની દેની;
એતી દેને માંહે બિગત૧, હુઇ સુન લેની. ૯
કે સગીરકા ફિતરા, હે દેના રે લખાના;
ના કુરબાની સગીરકી, દેની બુઝો એ બયાના. ૧૦
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી

ગાફિલ તુ દીન પાયસી, સુનસી ઍસે બૅન રે,
સુનસી ઍસે બૅન;
નસદન મત સો ગાફિલા, સુનનેકુ ખોલ નેંન રે,
સુનનેકુ ખોલ નેંન. ૧૨

—★—

—:૨૩૩૧—૧૩૧:—

જો બકરી દેવે, કુરબાની કેરી;
યાકે દેવે રે બકરા, બુઝીઓ સવેરી. ૧
સો એક તન કાજે, એક જનાવર દેના;
જો બકરી કે બકરા, હોય સમજ મન લેના. ૨
(અને સાત રે તનુ કાજ, એક ગાય રે દિલાની;
અને ઉંટકી ભી રીત, એસી ભી જાની.) ૩
જો સાત મલ કુરબાની, દેની રે ચાવે;
વૅ ગાય કે ઉંટકુ, લે ઝભે રે કરાવે. ૪

૧ વિગત, ખુલાસો

તો ઉંટને ગાય, રવા હુઈ રે સહી;
સો સાતકે કાજે, કુરબાની લહી. ૫
ઈદ્દ જુહાકી ફજર, વેળા કુરબાની કેરી;
* * * * * * . ૬
સો બારમીકી[૧] સાંજ તક, વેળા રે આખી;
કે તબ તક કુરબાની, દેની રે દાખી. ૭
અને જે હેં શહેરમા[૩], રૅતે રે જાનો;
વૅ નમાઝ કીએ બાઝ, દેવે કુરબાની માનો. ૮
કે જબ હો રૅવે, ઈદકી સલાતા[૪];
તસ બાજ કુરબાની, દેવે રે લખાતા. ૯
એ જે શહેર માંહે રૅતે, બાત ઓનુ હો કેરી;
અને ગાંવરીએ[૬] કુરબાની, દેવે સભાંથી[૭] સવેરી. ૧૦
કે જે ગાંવરૂં માહે, રહનેહારે[૮];
વૅ સભાંથી કુરબાની, દેવે રે સારે. ૧૧
કે રવા હે કુરબાની, ઓનુકુ દેની;
સો ફજરકે વખતથી, સુન કર લેની. ૧૨
કભી કુરબાની કાજ, બકરી લીતી;
યાકે કુરબાની દેનેકી, નઝર[૯] રે કીતી. ૧૩
પછે કુરબાનીકે દિન[૧૦], ઝબે ના રે કરાની;
કુછ જરૂર કામકી, બાત યું રે જાની. ૧૪
કે કુરબાનીકે દિન, ઝબે કર સકા નાહાં;
તો જીવતી દેવે, દુજે દિન માહાં. ૧૫
જો કુરબાની કેરી, નઝરથી કીતી;
યાકે ફકીરકુ નઝર, થી મન રે દીતો. ૧૬

૧ બારમી તારીખ ૩ શહેરમા ૪ નમાઝ ૬ ગામમા રહેનાર ૭ સવારથી ૮ રહેનારે ૯ ખુદાએ તઆલા માટે કુરબાની કરવા પોતાના પર વાજિબ કરી લીધું ૧૦ કુરબાનીના ત્રણ દિવસ, દસમી, અગીયારમી અને બારમી.

તો કુરબાનીકે દુજે દિન. ઑસે જીવતા હે દેના;
સો ફકીરકુ દેના. સમજને લેના. ૧૭
કે જો કુરબાની કે દિન, ઝબે કર સકા નાહીં;
તો ઝબે ના કરના, દુજે દિન માહીં. ૧૮
એ સુન રે ઇમાની, દીનકે બૅના;
એ સુન સુન સહી કર, ચંત રે દેના. ૧૯
સબ હકીકત સુનતે, દીન પાવે રે સહી;
એ સુન સુન નસદન, યાદ કરો રે દહી. ૨૦

રે તુહી

મૅન દીનકે સુનતે, બુઝે દીનકી બાત રે,
બુઝે દીનકી બાત;
દીનકુ જો સહી જાનસી, જંનતી હોવે જાત રે,
જંનતી હોવે જાત. ૨૧

—★—

—: ૨૩૩૨ — ૧૩૨ :—

અને આંધળા જનાવર, હોવે કુરબાની દેરા;
નાહી આંધલા રવા, બુઝીઓ સવેરા. ૧
ભી સુજતા હોવે, જો થોડા રે નેંના;
વૅભી કુરબાની માંહે, નાહી રે દેના. ૨
ના દુબલા જનાવર, દીજે કુરબાની માહીં;
કુરબાનીમા દુબલા, રવા હોવે રે નાહીં. ૩
ભી લંગડા ને લુલા, ના હોવે રે આખા;
એભી કુરબાની માંહે, રવા નાહી રે દાખા. ૪
ભી કુરબાનીકા જનાવર, ના હોવે રે દીવાના;
કે કુરબાનીમા દીવાના, ના રવા રે લખાના. ૫

ભી સીંગ ને ખુસીએ, જિસે હોવે રે નાહાં;
વેં તો રવા હે હુવડા, કુરબાની માહાં. ૬

ચાઇએ સીંગડા સાજા, જે સીંગુકી જાતી;
ના ટુટા ને ખાંડા[૧], હોવે બુઝો રે બાતી. ૭

ભી કુરબાની દેના, ના જે હોવે રે કાના;
કે કાનાભી નાહી, રવા રે લખાના. ૮

ભી જિસકે મુહમાં, નાહી રે દાતાં;
વૅં ભી કુરબાની માંહે, નાહી રવા રે લખાતા. ૯

(ભી જનુકે કાન, બૅાત હુએ રે કટાએ;
વૅં જનાવર કુરબાની, મા રવા ના લખાએ.) ૧૦

ભી પુંછ જિસકી, હોવે રે કટાની;
ભી ઑાસથી કુરબાની, રવા હોવે ના જાની. ૧૧

જે કુરબાની દેવે, બકરીકી જાતી;
તો એક રે બરસકી વૅ હોવે રે લખાતી. ૧૨

કે બકરીકી જાત, હોવે બરસ કેરી;
સો બકરી કે બકરા, બુઝીઓ સવેરી. ૧૩

તો કુરબાની માંહે, ઝભે રે કરાવે;
જો એક બરસથી, હોવે ઉપર દેખાવે. ૧૪

અને બાજે હેં કૅતે, હુએ છ જાં[૩] માસા;
તાં કુરબાની જૅસા વૅ હુઆ રે ખાસા. ૧૫

કભી ગાયકી જાત, કુરબાની રે દિલાવે;
તો દો બરસથી, ના ઓછીકુ ચાવે. ૧૬

કે કભી દો બરસકે, જો હોવે રે માહાં;
તો કુરબાની માંહે, રવા હોવે રે નાહાં. ૧૭

---

૧ જો સીંગડા આવેલા હોય તો તે ટુટેલા ન હોવા જોઇએ. ૩ જયારે
નોટઃ-૭ માસનુ ઘેટું જો મોટા જેવુ જણાય તો જાયઝ છે.

દો બરસુંકે ઉપર, હોવે રે સહી;
બૅસી કુરબાની માંહે, ગાય દેની રે કહી. ૧૮

કભી દેવે જો જાત, ઉંટ રે કેરી;
તો પાંચ રે બરસકી, હોવે બુઝીઓ સવેરી. ૧૯

હોવે પાંચ રે બરસસુ, જો ઉપર દેના;
હોવે પાંચથી કમ, રવા નાહી સુન લેના. ૨૦

કે પાંચ રે બરસથી, જો ઓછા હે દેખાતા;
તો કુરબાની માંહે, નાહી રવા રે લખાતા. ૨૧

એ સુન સુન બૅના, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, ચંત એતના દીજે. ૨૨

રે તુહી

જો હોતા જગમા મુમના, સુને બના દીનકી બાત રે,
સુને બના દીનકી બાત;
તો જગમા ના કો' પાવતી, બદદીન[1] કેરી જાત રે,
બદદીન કેરી જાત. ૨૩

—✶—

—:૨૩૩૩—૧૩૩:—

જો કુરબાની દેવે, બકરીકી જાતી;
એક તન કે કાજ એક એક, દેવે સુનીયો બાતી. ૧

અને ગાય જો ઉંટ, કુરબાની કેરા;
વૅ સાત સાત તનુસુ, રવા હોવે રે સવેરા. ૨

કે સાત તન મિલ કર, દેની કુરબાની ચાવે;
વૅ ઉંટ કે ગાયકુ, લે ઝભે રે કરાવે. ૩

તો એક વૅ સાતસુ, રવા હોવે રે સહી;
એ હકીકત સહી કર, લખેસુ લહી. ૪

૧ બેદીન, કાફિર

પણ સાતથી જો ઓછા, કો' હોવે રે તંના;
કે અદકા[1] સાત પર, હોવે બુઝીઓ મંના. ૫

તો કુરબાની રવા, વૅ હોવે રે નાહાં;
જો અદકા કે ઓછા, હોવે સાતું કે માહાં. ૬

જો ભાગ કર દેવે, તો ચાહીએ રે સાતા;
ના અદકા કો' ઓછા હોવે રે લખાતા. ૭

કભી એક દેવે જનાવર, એક રવા તો સહી;
જું બકરી કેરી બાત રે લહી. ૮

કાજ સાતું મિલ કુરબાની, કુ ગાય રે લીતી;
ઓન સાતુંમા મુમન બન, કો' ઓર હે જાતી. ૯

તો વૅ કુરબાની રવા, નાહી હોતી રે લખાતી;
એ સુન સુન સહી કર, બુઝો રે બાતી. ૧૦

કભી સાતું હે મુમન, ખરીદનહારે[3];
મુમનુ કુરબાની લીતી, એ સાતું હે સારે. ૧૧

પણ એકકી નીયત, નાહી કુરબાની કેરી;
ઓનુ ગોશ્તકે કાજે, ભાગ કીયા રે સવેરી. ૧૨

કે છહુ[4]ને નીયત, કુરબાની હે કીતી;
અને એકને ગોશ્તકી, મન નીયત રે દીતી. ૧૩

તોભી રવા એ જનાવર, નાહી કુરબાની માહાં;
જો નીયત ગોશ્તકી, કની દીતી મન માહાં. ૧૪

કભી એકને ગાય, કુરબાની કુ લીતી;
પછે છને કુરબાની, કી બાટી[6] રે કીતી. ૧૫

તો સાતુંકી રવા, હુઈ કુરબાની;
એ લખેસુ બાત, સહી રે જાની. ૧૬

---

૧ વધારે ૩ ખરીદનારે ૪ છ જણે ૬ ભાગ

ગાય સાતુને કુરબાની, કાજ ખરીદ કરાઈ;
અને વૅસેમા એકકુ, મોત રે પોચાઇ. ૧૭
પછે એસકે વારસ, આવ રજા રે આખે;
ઝબે કરો તુમથી[1], ને ઑસથી દાખે. ૧૮
તો વૅ છહુ કુરબાની, ફી કરે રીતા;
તો રવા હે હુવડી, હુકમ રે દીતા. ૧૯
કભી સાત મિલ કુરબાની, હે રે દેતે;
પછે વૅ જો ભાગ પાડ, હેં બાંટ જો લેતે. ૨૦
તો ભી રવા હુવડી. બુઝો રે સહી;
એ સુન સુન નસદન, યાદ કરના દહી. ૨૧

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુનનેકુ ખોલ નેંન રે,
સુનનેકુ ખોલ નેંન;
જો ભાગ્ય[3] હોવે તેરડ. સુનસી દીનકે બૅન રે,
સુનસી દીનકે બૅન. ૨૨

—✱—

—:૨૩૩૪—૧૩૪:—

કભી આપ ખાવે ગોશ્ત, કુરબાની કેરા;
તોભી રવા હે હોતા, બુઝીઓ સવેરા. ૧
કભી ચાવે તો ફકીરૂં, કુ ગોશ્ત વે ખિલાવે;
તોભી રવા હે હોતા, લખેસુ સુનાવે. ૨
કે દોલતમંદકુ, ગોશ્ત હે ખિલાતા;
જે કુરબાની કેરા, હે ગોશ્ત રે કેલાતા. ૩
તોભી રવા હે હુવડા, હે લખેસુ સુનાતા;
કભી સુકાવે ગોશ્તકુ, હે એકઠા કરાતા. ૪

૧ તમારી તરફથી ૩ નસીબ

સો આપકે ખાને કાજ, વૅ હે રે ચાતા;
* * * * * * . ૫

તોભી રવા હુવડા, બુઓ રે સહી;
એ હકીકત લખેસુ, સહી કર લહી. ૬

પણ ખુબ હે કે તીજા ભાગ, જે કુરબાની કેરા;
સો ફકીરફુ તસદુક[૧], કરે રે સવેરા. ૭

કે તીજે ભાગથી, કમ કરેના ખેરાતા;
યું તીજા ભાગ દેના, ખુબ નેક હે સુનાતા. ૮

અને ચમડા ફકીર, કુ હે દેના;
જે ચમડા કુરબાની, કેરા હે જાના. ૯

ઑાસ ચમડેથી ઘરમા, જો કરે રે સામાના;
તોભી રવા હે હુવડા, સહી રે લખાના. ૧૦

જો ડોલ રે સીલાવે, કે પૅનનેકા જામા[૩];
ભી ઑાર ભી અસે કુછ, કરે ચમડેસુ કામા. ૧૧

યું ઘર કાજ ચમડા, જો ખરચમા બાવે;
તો રવા હે હુવડા, લખેસુ સુનાવે. ૧૨

ભી સાટે ગોશ્ત ચમડે, કે ખાનેકુ મંગાતા;
સો રોટીભી ઓર કુછ, અસ રીતે હે ચાતા. ૧૩

તોભી રવા હે હુવડા, સહી રે લખાતા;
પણ નાણા સાટે બેચના, હે મને રે સુનાતા. ૧૪

અને ભુલે નાણેકે, કભી સાટે રે બેકાયા;
તો નાણા વૅ ખેરાત, હે કરના લખાયા. ૧૫

અને હાથુ હે ઝભે, કરના દાખા;
સો કુરબાની કેરા, જનાવર દાખા. ૧૬

૧ ખેરાત કરવો ૩ લુગડાં

અને ઝબેહકી નાહી. કભી બુઝતા રીતા;
હુજે મુમનકુ કેવે, એ હુકમ રે દીતા. ૧૭
પણ મુમન બના. ના કિસે ફરમાવે;
જ્યું યહુદી ને નસારા, હે કુમ રે કેલાવે. ૧૮
ઝબે મુમનકી કુરબાની, કરે અહલે કિતાબી;
તો કુરબાની મકરૂં, હોવે રે શતાબી. ૧૯
દો કુરબાનીકે જનાવર, દો મુમન લે આએ;
પછે બદલાએ જનાવર, ના જુજુએ જનાએ. ૨૦
તો દોનુ ઝબે કરે, એક હુજે રે કેરા;
તો ભી રવા હુવડા, એ બુઝીઓ સવેરા. ૨૧
કુછ તાવાન[1] ઑસકા, નાહી દેના રે આતા;
એક હુજેકા જો જનાવર, હે ઝબે રે કરાતા. ૨૨
એ મન ધર બૅના, સુન રે ઇમાની;
અને નસદન ચિંતા, મન એતની લે આની. ૨૩

રે તુહી

ગાફિલ સોવે નસદન, સુને ના દિનકે બૅન રે,
સુને ના દિનકે બૅન;
તબ બાત દીનકી જાનસી, સુનસી ખોલકર નેંન રે
સુનસી ખોલકર નેંન. ૨૪

—✱—

—:૨૩૩૫—૧૩૫:—

એ બયાન સુનના, મકરૂહ કેરા;
હે હરામ જૅસા, બુઝો મકરૂહ સવેરા. ૧
સુનો નજદીક હરામકે, હે મકરૂહ લખાતા;
✱ ✱ ✱ ✱ ✱ ✱ . ૨

૧ દંડ, વધારાની કીંમત

સુનો ઇમામ મુહંમદ. યું કર આખા;
જે મકરૂહ સો હરામ, કર રે દાખા. ૩

કે મકરૂહ હરામકે, જૅસા રે સહી;
એ હકીકત ઇમામ, મુહંમદે કહી. ૪

પાણી સોને ને રૂપેકે, બાસનુસુ પીના;
સો મરદને ઓરતકુ એક હુકમ રે કીના. ૫

અને મકરૂહ કરને, હે રે આખા;
રૂપે સોનેકે બાસનમા, ખાના પાણી રે દાખા. ૬

ભી તેલભી ઓનુમા, કર સર માહે બાના;
યાકે તેલકુ લગાના, સબ મકરૂહ જાના. ૭

યાકે ખુશબો ઉનમા[૧], બા[૩] લગાની જાતી;
સહી એભી મકરૂહ, હે બુઝો રે બાતી. ૮

એ સોને ને રૂપેકે, લખી બાસનુકી રીતા;
જું મકરૂહ કેરા, હુકમ સુનીતા. ૯

પણ જસતી[૪] બાસનમા[૬], કુછ મકરૂહ નાંહાં;
જો ખાના ને પીના, બાયા ઑસકે માહાં. ૧૦

ભી તેલભી બાના, ઑર કામભી કરના;
એ મકરૂહ નાહી, સહી રે જાના. ૧૧

યું કાચકા ભી બાસન, કે બિલોર[૭] રે કેરા;
યાકે અકીક[૮] કા બાસન, હોવે બુઝીઓ સવેરા. ૧૨

કે ઓનુમા કછુએ, બસત[૯] રે ડલાની;
સો મકરૂહ નાહી, કામ કાજ રે જાની. ૧૩

અસે મકરૂહ ઇમામ, હે શાફી રે બતાતે;
એ જિતને નામ, લખે રે સુનાતે. ૧૪

---

૧ ચાંદી. સોનાના વાસણોમાં ૩ નાખીને, રાખીને ૪–૬ જસત ના વાસણ
૭ એક સફેદ પત્થરનું નામ ૮ એક લાલ પત્થરનું નામ ૯ ચીજ

કભી રૂપેકે તાર, હોવે કાતીકુ[૧] લગાએ:
યું કુફતકારી[૩] કરને, હોવે બાસન બનાએ. ૧૫

જુ રૂપેકા મુઠા, તાર લગા હે બનાતે;
યું બાસનકુ રૂપેકે, તાર હે રે લગાતે. ૧૬

સુનો ઑાસથી પાણી, પીના મકરૂહ નાહાં:
પણ ઠામ રે રૂપેકી, ના લાવે મુંહ માહાં. ૧૭

કે એસી રે રીતે, પાણી રે પિલાવે;
કે હોઠ ના પીતે, ઑાસ રૂપેકુ લગાવે. ૧૮

તો રવા હે પીના, મકરૂહ નાહાં;
એ સુન સુન નસદન, કહો દિલકે માહાં. ૧૯

રે તુહી

ગાફિલ જો સુનતા નાહી, કયું કર પાયસી દીન રે,
કયું કર પાયસી દીન;

નસદન સોવે મુરખા, કયા ચિંતા મન કીન રે,
કયા ચિંતા મન કીન. ૨૦

—:૨૩૩૬—૧૩૬:—

કભી કાફિરકે હાથમા, હોવે ગોશ્ત રે દેખાતા:
ઓસે મુમન ઓસથી, હે લીયા રે ચાતા. ૧

ઓસ કાફિરકુ પુછતે, વૅ યું હે બતાતા:
અહલ[૩]કિતાબી કે મુમનથી, મે લીયા રે બિકાતા. ૨

યું દોનુમાથી કિસીકા, નામ કાફિર હે લેતા;
મેં ઓનુંથી ગોશ્ત, હે લીયા રે કૅતા. ૩

---

૧ કોઈ ચીજને ૩ શોભા માટે ચાંદીનુ કામ કરેલું ૪ યહુદી અને નસારા

તો કાફિરકે પાસથી, વૅ ગોશ્ત રે લેના;
વૅ કૅના ઓસકા, સાચા મનમા દેના. ૪

કે હલાલ વૅ ગોશ્ત, હુઆ રે ખાના;
યું કાફિરકા કૅના, સાચા મન રે લેઆના. ૫

અને કભી વૅ કાફિર, નામ ઓરકા આખે;
કે મુમન ને કિતાબી[૧], બન ઓરકુ દાખે. ૬

જ્યું નામ રે લેવે, મજુસી[૩] કેરા;
યાકે ઓર કિસી કાફિરકા, નામ લેવે રે સવેરા. ૭

કૅવે એ મેં ગોશ્ત, હે ઓનુથી લીતા;
તો ગોશ્ત વૅ લેના, મને રે કીતા. ૮

કે મામલેમા[૪] કાફિરકા, કૅના રવા હે રખાના;
જો એ કભી કેવે. રવા રાખના જાના. ૯

પછે હે વૅ કાફિર. કે ફાસિકકી[૬] જાતી;
જે રાહા બન ફાસિક, વૅ બુઆ રે બાતી. ૧૦

કે હોવે રે ગુલામા, એકલા તંના;
તોભી કેના રવા, હુઆ બુઝીઓ મંના. ૧૧

અનુ તીનુથી કપડા. કો' હે રે બિકાવે[૭];
કે હરકુછ[૮] બસત, હે બિકાતા દેખાવે. ૧૨

સો આવે કિસીકા, હે વકીલ કેલાવે;
કે આપકુ જીબસુ, આપ વકીલ બતાવે. ૧૩

એ કપડા ફલાને, મોજે બેચને ભેજાયા;
તો બેકાતા વે કપડા, લેના રવા રે લખાયા. ૧૪

કભી બાલા કે ગુલામ, કુછ બસત હે લે આતા;
તો કિસીકુ હદીયા[૯], હે દેને રે આતા. ૧૫

૧ યહુદી અને નસારા ૩ આગને પુજનાર ૪ દુન્યાના કારોબારમા, લેણ દેણમા
૬ બદકાર, દીનથી વિરૂધ કામ કરનાર ૭ વેચે ૮ કોઈપણ ૯ તોહફો, ભેટ

એ ફલાને ને ભેજા, તુજે હે બેકાતા;
તો બસત વે લેની, રવા હે રે લખાતા. ૧૬

પણ અદલમા[૧] શરત[૩], હે રે લખાઇ;
કે મુમન એકકી, રવા રાખી રે ગવાહી. ૧૭

પછે હોવે વૅ અસીલ, કે હોવે વે ગુલામા;
રવા એકલે કે કહેસુ, હુઆ કરના કામા. ૧૮

જાું કૅવે કે પાની, નાહી અસરે ઠામા;
તો તયમુમ કેરા, કરે સુનતે કામા. ૧૯

કભી ફાસીક કૅવે, ઍસી રે રીતા;
કે પાણી તો ઇઆં, નાહી રે દેખીતા. ૨૦

તો ઍાસકે કહેસુ, મન[૪] ચિંતા રે કરની;
ના સાચી રે બાત, મન રે ધરની. ૨૧

જો ફિકરમા[૬] આવે, ઇઆં પાણી રે નાહાં;
તો તયમુમ કરે, ઍાસ રે ઠાંહા[૭]. ૨૨

જો તયમુમ ચાવે[૮], નાફિકર[૯] રે કરે;
કે ફાસિકકા કેના, સચ મન ધરે. ૨૩

તો તયમુમ રવા, હોવે રે નાહી;
એ સુન સુન નસદન, યાદ કરો રે સહી. ૨૪

રે તુહી

સુનતે ઍન દીનકે, પાવે દીનકી બાત હે,
પાવે દીનકી બાત;

નસદન સો સો ગાફિલા, અબતર[૧૦] કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૨૫

૧–૩ ઈન્સાફ કરનાર હોવાની શરત, નેક હોવાની શરત ૪ દિલમા વિચાર કરવો ૬ વિચારમા ૭ ઠામ ૮ કરે ૯ વગર વિચાર કરે ૧૦ ખરાબ બદતર

—:૨૩૩૭—૧૩૭:—

ત્યું જરી[૧] કુછ હોવે, બુઝો રે બિછાના;
કે કસબી[૩] નકશ[૪], હોવે અસમાહી જાના. ૧

યાકે તખત રે હોવે, બૅઠને કેરા;
હોવે રૂપેકે તારૂ, કોફત[૬] કીયા રે સવેરા. ૨

તોભી ઓસ પર બૅઠના, મકરૂહ નાહીં;
પણ સંભાલે વૅ જાગો, જર જિસ રે ઠાહીં. ૩

કે જરકી ઠામ, ના તન રે લગાવે;
ઍસી રીત જો બેઠે, ના મકરૂહ સુનાવે. ૪

ના મરદકુ પૅનના, કપડા હરીરી[૭];
એ હરામ હુવડા, બુઝીઓ સવેરી. ૫

કે રેશમી કપડાં, ના તન રે લગાના;
એ મરદકુ પૅનના, હરામ રે જાના. ૬

જો ચાર રે ઉંગલીચું, જેતા છેટા[૮] રે દેખાતા;
વૅ મકરૂહ નાહી, હે રે લખાતા. ૭

કે વૅ સીવને લગાયા, હોય રેશમી એતા;
જું ચાર ઉંગલ, કહા રે જેતા. ૮

જો એતના ગરેબાન[૯], કુ સીવ રે લગાયા;
યાકે આસતીનુકી મૅારીચું[૧૦], કુ હોવે રે સીલાયા. ૯

રવા એતના રેશમી. હુઆ કપડા લખાના;
ચાર ઉંગલથી અદકા, જો હોવે ના જાના. ૧૦

કભી રેશમી કપડા. જંગ કાજ હે પૅનાતા;
કે રેશમી પૅન કર, જંગ કાજ હે જાતા. ૧૧

---

૧ જરીનુ કામ કરેલું. ચાંદીના તારથી ભરત ભરેલું ૩–૪ ભરત ભરેલું
૬ નકશનું કામ કરેલું ૭ રેશમી ૮ પટ્ટી, મોળીયું ગળામા અથવા આસતીનમા
૯ ગળા પટ્ટી ૧૦ મોળીયાં

તો રવા રે હુવડા, વૅ પૅનના લખાતા;
જંગ જરૂર કા કામ, હે રે જનાતા. ૧૨
બુઝો રેશમી તકીયા, મકરૂહ નાહા;
ભી બેઠના રેશમી, કપડેકે માહાં. ૧૩
જિસ કપડેકા તાના[1], હોવે રેશમ કેરા;
ઑસે સુત કે બાનેસુ[3], હોવે બુના રે અનેરા. ૧૪
તો રવા વૅ હુવડા, કપડા પૅનાના;
ઍસા કપડા રેશમી, નાહી હરામ જાના. ૧૫
કભી તાના હોય સુતકા, અને રેશમ રે બુનાવે;
તો કપડા વૅ પેનના, હુઆ હરામ લખાવે. ૧૬
એ મરદું કે નામસુ, હરામ લખાના;
નાહી ઓરતુંકા નામ, અસ માહે આના. ૧૭
કે ઓરતુંકુ રેશમી, હલાલ રે કીતા;
અને મરદુંકુ હરામકા, હુકમ રે દીતા. ૧૮
એ સુન રે ઈમાની, મન ધર બાતી;
અને એક કર કૅના, દિન ઑર રાતી. ૧૯

રે તુહી

દીન હે દરીયા મુરખા, સુને બના ના પાય રે,
સુને બના ના પાય;
નસદન સો સો ગાફિલા, ફોકટ જનમ ગમાય રે,
ફોકટ જનમ ગમાય. ૨૦

———✱———

—:૨૩૩૮—૧૩૮:—

જો વઝુ કર હાથ મોં, પુછનેકુ ચાવે;
ઑસ કાજ કપડા, કુછ જુઆ રે કરાવે. ૧

૧ જે તાર કપડું વણવામાં નહી આવે છે એટલે કે ઉભો તાર ૩ વણવાનો તાર જેનાથી કપડું વણાય છે, આડો તાર (પનાનો તાર)

કે કપડેકા ટુકડા, લે જુદા રે રખાવે;
લે હાથ મેં ઓસથી, તન રે પુછાવે. ૨

વૅ મકરૂહ નાહી, રાખના સુનીતા;
તો રૂમાલ સબુ પાસ, હે હોતા રે દેખીતા. ૩

ભી હરામ હે કીતા, શરાબકા પીના;
ભી પિલાના કિસીકુ, હરામ રે કીના. ૪

ભી લડકુકુ રેશમી, ના કપડા પૅનાના;
એ લડકુકુ પૅનાના, સહી મકરૂહ જાના. ૫

ભી ઘરેણા જે રૂપે, ને સોને રે કેરા;
વૅભી મરદુ કુ પૅનના, કીયા હરામ સવેરા. ૬

કે મરદુકુ હરામ, હુઆ પેનના ઘરેના;
એસા રૂપે ને સોનેકા, મન ધર લેના. ૭

ભી લડકુકુ ઘરેણા, એ ના રે પેનાવે;
ભી લડકુકુ પેનાના, હે મકરૂહ લખાવે. ૮

પણ અંગુઠી જો હોવે, રૂપેકી જાતી;
વૅ મરદકુ પેનની, નાહી હરામ સુનાતી. ૯

ભી કમરબંધ હોવે, રૂપે રે કેરા;
વે ભી મરદુંકુ હરામ, નાહી કીયા રે અનેરા. ૧૦

કમરબંધ ને અંગુઠી, હોવે રૂપેકી જાતી;
એ મરદુકું રવા, હુઇ બુઝીઓ બાતી. ૧૧

તરવારકુ રૂપેકા, હે કરતા સામાના[1];
સો ઘરેણેકી રીત, જેતા કરે રે જાના. ૧૨

વેભી મરદુંકુ હરામ, નાહી રે લખાતા;
તરવાર કા ઘરેણા હુઆ રવા રે સુનાતા. ૧૩

૧ ચાંદીનુ કામ તરવાર પર શોભા માટે કરવું તે

પણ અંગુઠી ના પેનની, એ ખુબ હે લખાયા;
પણ કાજીને હાકિમકુ, હે પેનના બતાયા. ૧૪

ભી અંગુઠી પેનની, કીતી સોનેકી હરામા;
ભી હરામ અંગુઠી, જે લોહેકા[૧] નામા. ૧૫

ભી પથરકી અંગુઠી, હે હરામ રે કીતી;
ભી પીતલકી હરામ, હુઇ અંગુઠી સુનીતી. ૧૬

કભી રૂપેકી અંગુઠી, મા નગીના બાવે;
અને સોનેકી મેખુસુ. લે ઓસે રે જડાવે. ૧૭

ચું સોનેસુ જડના, ના હરામ સુનાવે;
ચું સોનેકી જડની, સેખ રવા રે લખાવે. ૧૮

અને દાંત જો ટુટા, તો રૂપેસુ જડાના;
કે રૂપેકી મેખુસુ, મોંમા ઠામ રે બેઠાના. ૧૯

તો રવા રે હુવડા, હકીકત લહી;
અને સોનેસુ બેઠાના, બુઝો હરામ રે સહી. ૨૦

અને ઓરતકુ હલાલ, એ સબ રે કીતા;
જેતા ઘરેણા મરદુંકુ, હરામ સુનીતા. ૨૧

કભી મરદ ઉંગલી, કુ ધાગા રે બંધાવે;
કુછ યાદ કે કાજ, ચું નિશાની ચાવે. ૨૨

નાહી મકરૂહ જો યાદ, હે આનેકુ બંધાતા;
કભી અમથા[૩] જો બાંધે, હુઆ મકરૂહ લખાતા. ૨૩

અને રૂમાલ રાખના, વે તો રવા હે આખા;
એ તો બયાન લિખકર, સબ ઉપર રે દાખા. ૨૪

કભી કનીને બોલાયા, કિસે કર રે મેમાની[૪];
અને નાચને ગાનેકી, હુઇ મજાલિસ[૬] જાની. ૨૫

---

૧ લોખંડની ૩ ઉપર લખેલા કારણ સિવાય ૪ ખાવાની દાવત જેમકે વલીમાની
૬ મેળાવડો સભા

દેખા નાચતે ને ગાતે, ઑસ મજાલિસ માહાં;
તો કભી ખાના રે ખાવે, ઑસ મજાલિસ ઠાહાં. ૨૬
કે ખાના વૅ ખાવે, ઑસ મજાલિસ માહાં;
ઑસે ખાના ઑસ ઠામ, મકરૂહ નાહાં. ૨૭
પણ કેતુકા[1] સરદાર[3], કભી હે વે દેખાતા;
સરવે કુમ હે ઉઠાના, ઑસ ઠામથી લખાતા. ૨૮
એ ઇમાની મનધર, સુન રે બાતી;
એ સુન સુન એતના, કૅ દન ઓર રાતી. ૨૯

રે તુહી

રબને દીન કાજે કીયા, ગાફિલ તેરી જાત રે,
ગાફિલ તેરી જાત;
તો નસદન મત સો ગાફિલા, જાગ સુન દીન કી બાત રે,
જાગ સુન દીન કી બાત. ૩૦

—*—

—:૨૩૩૯—૧૩૯:—

(નાહી હાથ રે લગાના, જે ઓરત બેગાની[4];
ભી ઓરત કે સામી, ના નજર કરાની.) ૧
કે બેગાની ઓરતકુ, ના દેખની નેંના;
અને હાથ ભી લગાના, નાહિ રવા કે મૅના. ૨
પણ ઓરત મોંકુ, કભી જો દેખાવે;
યાકે હથેલીઆં હાથાંકી, જો નજરમા લે આવે. ૩

૧–૩ જો તે કેટલાક લોકોનો એટલે કોમનો સરદાર હોય અને બીજા લોકો દીન ની વાતોમા તેની પેરવી કરતા હોય તો તે શખસે તમામ લોકોને ત્યાંથી ઉઠાડી દેવા જોઈએ અથવા તે ગાવાનુ વગાડવાનું બંધ કરાવી દે અને તે પછી ખાવા ખાય અને જો બંધ ન કરાવી શકે તો તે દાવતમા ખાવા ન ખાય અને ચાલ્યો આવે

૪ પરાઈ

હે એતના દેખના, રવા રે આખા;
જો શેહવત[1] સો અમનમાં[3], હોવે રે દાખા. ૪
કભી ઓરતકુ દેખતે, હે શેહવત[4] રે આતી;
કે બનઠ[6] મનકી[7], ચિંતા આતી હે દેખાતી. ૫
તો ઓરતકા મુંહ ભી, દેખના નાહાં;
અને નજર ના કરની, હથેલીયું માહાં. ૬
કે શેહવત સેતી, ના હોવે જો અમાના[8];
તો ઓરતકા દેખના, મોં રવા ના જાના. ૭
પણ ગવાહી જે ઓરતકુ, કાજ ગવાહી દલાતે;
જો ગવાહી દેના, કાજ ઓરતકે ચાતે. ૮
વૅ દેખે રે ઓરતકુ, જેતા દેખના આખા;
સો મોં ને હથેલીયાં, જેતા રે દાખા. ૯
હે શેહવતસુ અમનમા, યા કે નાહી રે પાતે;
હે રવા રે દેખના, જાં ગવાહી દલાતે. ૧૦
કે જબ તક શાહિદ[9], દેવે રે ગવાહી;
રવા તબ તક દેખના, હુઆ બાત રે સહી. ૧૧
કે શાહિદુંકુ દેખના, હે રવા રે આખા;
જો શેહવત હે આતી, તો ભી રે દાખા. ૧૨
સો જબ તક શાહિદ, દેવે રે ગવાહી;
રવા તબ તક દેખના, હુઆ બુઝો રે સહી. ૧૩
ભી કાજ ભી દેખે, હુકમ[10] રે કરાતે;
જેતા દેખના ઓરતકુ, હે રવા રે લખાતે. ૧૪
જો કાજીકુ ભી શેહવત, હે દેખતે આતી;
તોભી હુકમ કરતે, દેખે સુનો રે બાતી. ૧૫

૧–૩ દિલમા ખોટા ખ્યાલ થવાથી બચવાની હીંમત હોય ૪ નફસ જોર કરે ૬–૭ મનનુ વંઠવું, મનમા બુરો ખ્યાલ પેદા થવો ૮ બચવું ૯ શાક્ષિ ૧૦ હાકિમ હુકમ કરતા વખત

કે જબ તક હુકમ, કાજી રે કરાવે;
રવા તબ તક ઓરતકુ, હે કાજી રે દેખાવે. ૧૬
એક રિવાયત માંહે, હે એસા રે લખાયા;
કે ઓરત કે કદમભી, હે દેખના સુનાયા. ૧૭
જું મુંહ ને હથેલીયું, કી કહી રે રીતા;
વૅસા કદમુ કેરા, હુકમ હે દીતા. ૧૮
કે સતર[1] ઓરતમાં[3], નાહિ કદમ રે જાનો;
જું મોં ને હથેલીઆં, હે રે પેછાનો. ૧૯
સો જિસ ઠામ બયાન, હે શરત[4] સલાત[6];
એ ઓસ ઠામ બયાન, હે સહી રે લખાતા. ૨૦
એ સુન સુન લેને, સબ રે બેના;
અને નસદન એક કર, એતના કૅના. ૨૧

રે તુહી

સુને બના દીન ના પાઇએ, ગાફિલ સુન એ રીત રે,
ગાફિલ સુન એ રીત;
રસુલ ભેજાએ રબને, કિતાબાં ઓનુકુ દીત રે,
કિતાબાં ઓનુકુ દીત. ૨૨

—★—

—:૨૩૪૦—૧૪૦:—

(પણુ તબીબકુ રવા હે, દેખે ઓરત બેગાની[7];
સો દુખકી ઠામ, દેખની જાની. ૧
કે બેગાની ઓરતકુ, દેખે દુખકી ઠામાં;
સો રવા રે હુવડા, જે તબીબ રે નામાં.) ૨

૧–૩ આઝાદ ઓરતના માટે મોઢુ, હાથની બે હથેલીઓ અને બે પગ સીવાય બધુ બદન ઢાંકવુ અને છુપાવવુ વાજીબ છે ૪–૬ નમાઝની શરતો ૭ પરાઈ

ભી મરદકુ દેખના, મરદુંકુ નેંના;
એ નાહી મકરૂહ, હુઆ રવા કે મેના. ૩
પણ સતર[1] ઓરતકુ[3], દેખે રે નાહાં;
જે ડુંટી ને ઘુટન, કેરે રે માહાં. ૪
રવા મરદકુ દેખના, સબ મરદકા તંના;
પણ સતર ઓરતકે, ના દેખે રે મંના. ૫
રવા બેગાને મરદકુ; નેંનુ ઓરત દેખાવે;
પણ સતર ઓરતમાં, ના નજર ફેરાવે. ૬
જો શેહવતસુ ઓરત, અમન[4] હે પાતી;
તો મરદકુ દેખના, રવા સુનો રે બાતી. ૭
અને શેહવત જો મરદકુ, દેખ ઓરતકુ આવે;
તો મરદકુ દેખના, હુઆ મને રે લખાવે. ૮
ભી ઓરત દેખે, ઓરતકી જાતી;
જેતી મરદકી દેખની, જાત ઓતી[6] રે લખાતી. ૯
કે સતર ઓરતકુ, નાહી દેખના આખા;
જે ડુંટીસુ ઘુટન તક, હે રે દાખા. ૧૦
અને મરદ જો બહયિર, આપકી હે ફરજ[7] દેખાતા;
યા કે ફરજ બાંદી[8] આપ, કી દેખા હે ચાતા. ૧૧
એ મરદકુ દેખના, હે રવા રે સુનાતા;
એ સહી કર સુનની, મન ધર બાતા. ૧૨
સુનો હરામ[9] હે નિકા, જિસ ઓરત કેરા;
ઑસ ઓરત કુ મરદ, હાથ લગાવે સવેરા. ૧૩
કે ઑસકે સીને પર, હાથ મરદ ફીરાવે;
ભી પગ પર ફીરાવે, હાથ જો રે ચાવે. ૧૪

૧–૩ મરદના માટે બદનની જે જગા છુપાવી રાખવી જરૂરી છે ૪ બચવાની હીંમત ૬ એટલી ૭ ઓરતની શરમની જગા ૮ લોંડી ૯ જે ઓરતોથી નિકાહ કરવો હરામ છે જેવી રીતે મા, બહેન વીગેરે.

ભી હાથુ પર ઑસકુ, જો હાથ હે ફીરાતા;
એ ભી રવા હુવડા, હે રે સુનાતા. ૧૫
ભી પિંડલી ઉપર, હાથ હે રે ફિરાના;
સહી એભી રવા, હુઆ રે જાના. ૧૬
હાથ ફિરાના મુંહુ પર, રવા રે સહી;
જો શેહવત મરદકુ, ના આવે રે કહી. ૧૭
જેતી હાથ રે ફિરાનેકી, કહી રે બાતી;
હાથ ફિરાવે જો શેહવત, નાહિ મરદકુ આતી. ૧૮
કભી હાથ હે ફિરાતે, શેહવત રે આવે;
તો હાથ વે ફિરાના, મને રે લખાવે. ૧૯
ભી પીઠ ને પેટ પર, નજર ફિરાની;
જે નિકા માહે હરામ, હે ઓરત રે જાની. ૨૦
એ રવા તો નાહિ, બુઝો રે સહી;
એ સુન સુન નસદમ, યાદ કરો રે દહી. ૨૧

રે તુહી

જનમ ગમાયા ગાફિલા, સો સો દન ઓર રાત રે,
સો સો દન ઓર રાત;
દીનકુ તપસતુ જાનસી, જો સુનસી દીનકી બાત રે,
જો સુનસી દીનકી બાત. ૨૨

—✱—

—: ૨૩૪૧ — ૧૪૧ :—

જૅસી ઓરત હરામકી બુઝો રે દીતા;
વૅસી બાંદી રે બેગાનીકા, હે હુકમ રે દીતા. ૧
કે નિકા જિસ ઓરતસુ, હોતા હે નાહા;
રીત જેસી કહી ઓનુકી, અસ લખે કે માહાં. ૨

એસી રીતસુ બુઝો, જે બાંદી રે બેગાની;
એ દોનુ કી રીત, એક લખાઇ જાની. ૩

કભી બાંદીકુ કોઇ, ખરીદ હે કરાતા;
તબ સિરકુ ને મુંકો, હાથ સીને કો લગાતા. ૪

યાકે પિંડલીઆં બાજુકુ, હાથ લગાના હે ચાતા;
* * * * * * . ૫

એ રવા હે લગાના, હાથ ખરીદ કરાતે;
જો શેહવત હે આતી, તોભી રવા હે લખાતે. ૬

કિસી મરદકુ હોવે, ખસી રે કીતા;
તો ગોધા[1] હે કરતે, ખોજે[3] કી રીતા. ૭

યાકે ઇનદરી મરદકી, હોવે રે કટાની;
એભી ખોજેકી રીત, હે હોતી રે જાની. ૮

યાકે સંદલી[4] ખોજા, કિસે હોવે રે કરાયા;
કે ખુસીચુ[6] સેતી, હોય ઝકર[7] કટાયા. ૯

જિસે ખોજે સરા, હે નામ રે ધરાયા;
યાકે મરદ કો એનીન[8], હોવે રે દેખાયા. ૧૦

કે જે મરદુ માહેથી, મરદ રે જાવે;
જે ફાતરે કી રીત, હુઆ એનીન વઁ કઁલાવે. ૧૧

રીત બેગાને મરદકી, અને સબુકી કહી;
કિસી ઓરતકુ બેગાના, દેખે બાત એ લહી. ૧૨

જું બેગાની ઓરતકુ, દેખે બેગાના નેંના;
વઁ હકીકત આઇ, સબ લખેકે મઁના. ૧૩

વઁસી ઓનુકી હકીકત, દેખને કેરી;
જેસી બાંદી ને મરદકી, બાત બુઝીઓ સવેરી. ૧૪

---

૧ નાનપણમા ખસી કરેલો ૩ ખસી કરેલો, હીજડો ૪ પુરેપુરો ૬ આંડવા
૭ મરદની ઉનદરી ૮ ના મરદ થએલો, મરદાઇમાથી ગએલો

ભી ગુલામ બીબીકા[1], મહરમ નાહા;
એભી હુઆ રે બેગાના, મરદુ કે માહાં. ૧૫

કે આપસકી બીબીકુ, ના દેખે રે ગુલામા;
એભી બેગાને મરદું, કે હુઆ રે ઠામા. ૧૬

જેતા બેગાને મરદુંકા, હે દેખના આખા;
એતા અસે ભી બીબીકો, દેખના દાખા. ૧૭

ના બીબીકે કદમ, દેખે ગુલામકી જાતી;
દેખે હથેલીયાં મુંહકુ, સુનો રે બાતી. ૧૮

કભી આપસકી બાંદીકુ, કો' વતી[3] રે કરાવે;
જો ચાવે તો ફરજ, બાર પાણી[4] રે ડલાવે. ૧૯

ના બાંદીકી રજા, અસ કામ માંહે આવે;
બાર ડલાવે પાણી, જો મન રે લે આવે. ૨૦

પણ અસીલ[6] કી રજા બન, મની બાર ના ડલાની;
સહી ઓસકે આઁધરમાં, મની ડાલની જાની. ૨૧

કભી અસીલ જો દેવે, રજા બાર તો ડલાવે;
બાર રજા બન ડાલના, હે મને રે સુનાવે. ૨૨

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૩

રે તુહી

પંથ[7] હે દરીઆ રબકા, સુને બના ના પાય રે;
સુને બના ના પાય,

નસદન સો સો ગાફિલા, ફોકટ જનમ ગમાય રે,
ફોકટ જનમ ગમાય. ૨૪

---

૧ શેઠાણી, ધણીયાણી ૩ સોહબત ૪ મની, ધાત ૬ પોતાની બીબી ૭ પેટમા
૮ દીનનો રસ્તો

—:૨૩૪૨—૧૪૨:—

જો બાંદી કનીને, ખરીદ રે કીતી;
ઇસતિબરા[૧] પૅલી, ના કરની વતી. ૧
ઇસિતિબરા પૅલી, ના વતી રે કરાવે;
ઇસતિબરા પૅલી, ના હાથ રે લગાવે. ૨
ઇસતિબરા પૅલી, ના ફરજ[૩] દેખાની;
કે ફરજકો નજર, ના રે પૉચાની. ૩
ઇસતિબરા એ પૅલી, કરે એતી જો બાતી;
એ જેતની લખી, સબ હરામ સોણાતી. ૪
એ સુનો રે બયાના, ઇસતિબરા એ કેરા;
એક હેઝકી મુદતકુ, કેવે બુઝીઓ સવેરા. ૫
જિસ બાંદીકુ હેઝ હે, આતા રે દેખાવે;
હેઝ આએ તક બાંદી પાસ, ના ખાંવિદ[૪] રે જાવે. ૬
અને જિસે તો હેઝ, નાહી રે આતા;
એક માસ તો અવદકા[૬], હે રે લખાતા. ૭
કે એક માસ સુધી, રેહેના બાંદીસુ દુરી;
જાવે બાંદી પાસ મરદ, જો હોવે એ પુરી. ૮
જો કુંવારી હોવે, તો ભી બુઝો એ રીતા;
જો મહીનેકી અવદકા, વાયદા કીતા. ૯
એ ઓધાન[૭] કે કાજ, હે વાયદા લખાયા;
એક માસથી ઓધાન, હે જણાતા સોણાયા. ૧૦
ઑસ કાજ માસકી, હે મુદત રે કહી;
કે ઓધાન કી રીત, સબ જનાવે સહી. ૧૧
અને હેઝ જિસે આવે, વૅ તો હે રે આસાના;
કે હેઝ જો આયા, નાહી ઓધાન રે જાના. ૧૨

૧ હેઝથી પાકી ચાહવી ૩ ઓરતની શરમની જગા ૪ માલીક ૬ મુદત
૭ પેટનુ હમલ

ચું તેહકીક કરતે, જો ઓધાન જનાવે;
તો ઑસ રે બાંદી પાસ, ના મરદ વે જાવે. ૧૩

સો જબ તક બાલક, પેટ બાર રે આવે;
કે બાંદી ઑસ ઓધાનથી, ચું ફારિગ[1] દેખાવે. ૧૪

તબ મરદકુ બાંદી પાસ, જાના રે આખા;
જબ અવરકા[3] ઓધાન, ના હોવે રે દાખા. ૧૫

દો બરઝ[4] ભેલાને[6], હે મને રે કરાએ;
એ ઠામ ઠામ તાકીદસુ, હે રે લખાએ. ૧૬

દો બરઝ ભેલાને, ના તાકીદ લખાઇ;
એ બૉત ઠામ હકીકત, હે કિતાબોમા આઇ. ૧૭

એ સુન રે ઇમાની, મન ધર બાતી;
એ ગેરત[7] મન ધર, બૉત દિન ઓર રાતી. ૧૮

અસ બાતકી ગેરત, હે રબકી ભાતી;
કર નસ દન તાકીદ, જેતી ઓરત કી જાતી. ૧૯

એ એક રે બોલમા, સબ સમજ ને લેના;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દેના. ૨૦

રે તુહી

મન ધર સુને જો ગાફિલા, પાવે સાચા દીન રે,
પાવે સાચા દીન;
કિસ કાજ તે પાપીઆ[8], અંધેર[9] નિંદરા[10] કીન રે,
અંધેર નિંદરા કીન. ૨૧

---

૧ છુટે ૩ બીજાનું ૪–૬ ખેતી ભેળાવવી, બીજ ભેળાવવા એટલે એકનું હમલ હોય તો બીજા મરદે તે બાંદી સાથે જ્યાં સુધી હમલનુ બચ્ચુ પેદા ન થાય ત્યાં સુધી સોહબત ન કરવી. ૭ શરમ, હયા ૮ પાપી ૯–૧૦ ભર ઉંઘમાં

—:—૨૩૪૩ — ૧૪૩:—

કભી મરદ ને બાંદીઆ, દો ખરીદ રે કીતી;
વે આપ માંહે ભેના, દોનુ હે રે દેખીતી. ૧
અને શેહવતસુ દોનુકુ, બોસા મરદ ને દીયા;
તો પછે દેના બોસા, મને દોનુ કુ કીયા. ૨
પછે મને ભી હુવડા, હાથ દોનુકુ લગાના;
પછે મને ભી હુવડા, વતી દોનુકુ કરાના. ૩
સો તબ તાંઈ દોનુમાં, કિસે[1] લેને બેકાવે[3];
તો દુજી બાંદી, હોવે હલાલ સોણાવે. ૪
યાકે કિસીસુ બિયા, કરે એક રે કેરા;
તો હલાલ હોવે, દુજી સુનીઓ સવેરા. ૫
યાકે દોનુમાં એકકુ, જુંતુ[4] હરામ કરાની;
તો દુજી ભેન હલાલ, હોવે રે જાની. ૬
ના મરદકુ મોંકુ[6], બોસા મરદ દિલાવે;
એ બોસાભી દેના, હે મકરૂહ લિખાવે. ૭
ભી મરદકે હાથકુ, બોસા મરદકા દેના;
એભી હે રે મકરૂહ, સુન કર લેના. ૮
ભી જોએ[7] ઠામ[8] મરદકે, બોસા મરદ દલાતા;
એભી દેના બોસા, હે મકરૂહ સોણાતા. ૯
પણ મોસાફા કરતે, જે બોસા હે દેના;
વે મકરૂહ નાહી, રવા સુન કર લેના. ૧૦
કે દસતબોસી[9], કરતે હે બોસા રે દલાતે;
એ મકરૂહ નાહી, હે રવા રે લખાતે. ૧૧
ભી મરદ મરદકુ ગલે રે લગાના;
એભી મકરૂહ હુવડા, હે રે જાના. ૧૨

૧ કોઇને ૩ વેચે ૪ કોઇ પણ રીતે ૬ મોઢાને ૭–૮ કોઈપણ જગાએ
૯ હાથ ચુમવા (આલીમ અને ઇન્સાફ વાલા બાદશાહ ના હાથ ચુમવા જાએઝ છે

ઇમામ ચુસુફને એતના, હે રે આખા;
કભી પેહરન પૅના, હોવે રે આખા. ૧૩
યાકે જામા[1] પઁના, ઓને હોવે રે સહી;
કે તન ખુબ ઢાંપા, હોવે બાત રે કહી. ૧૪
તો મકરૂહ નાહી, ગલે રે લગાના;
ઇમામ યુસુફ કે કહેસુ, હુઆ રવા રે જાના. ૧૫
કભી તનભી ઢાંપેસુ, હે ગલે રે લગાતા;
ગલે લગાના શેહવતસુ, વૅ હે ચાતા. ૧૬
તો સબુકે[3] નજદીક, મકરૂહ એ સોણાતા;
એ ગલે રે લગાના, ના રવા કો' રખાતા. ૧૭
કભી શેહવત બના, હે ગલે રે લગાવે;
કે નેહેસુ લગાના વૅ લે રે ચાવે. ૧૮
તો સબુકે નજદીક, એ રવા રે બાતી;
એ સુન સુન એતના કહો દન ઓર રાતી. ૧૯

રે તુહી

ગાફિલ દીન કયું જાનસી, સુને બના ઍસે બૅન રે,
સુને બના ઍઁસે બૅન;
સુનતે દીનકુ પાહસી, સાચે બુઝી કઁન રે,
સાચે બુઝી કઁન. ૨૦

—★—

—:૨૩૪૪—૧૪૪:—

એ બયાન લખાના, જે તે હરામ [4]શરાબા;
એ સુન સુન હકીકત, મન ધરો રે સતાબા. ૧
સુનો એક તો શરાબ હે, ખમર[6] કૅઁલાતા;
એ શરાબ હરામ, હે રે સોણાતા. ૨
એ શરાબ સારેમા, ભુંડી ખમરકી જાતા;
એ અંગુર જે દરાક્ષ હે, હોતા ઍાસથી કેલાતા. ૩

---

૧ ઇઝાર ૩ સર્વેના ૪ શરીઅતમા શરાબ તે ચીજનું નામ છે જેથી નશો આવે ૬ એક શરાબનુ નામ

વઁ બુઝો હે સીરા[૧], ઑાસ દરાક્ષ રે કેરા;
* * * * * *. ૪

ઑઁાસ રસકુ હે કાચ્ચા, લે કાતીમા[૩] રખાતે;
સો બૅાત રે દિનુ તક, હે બાસનુમા બાતે. ૫

પછે બૅાત રે દિનુથી, ઑાસે જોશ હે આતા;
વૅ ખમર શરાબ, હે રે કલાતા. ૬

એ બોત કે થોડા, પીયા[૪] હરામ લખાતા;
* * * * * *. ૭

ભી તલ્લા[૬] હે દુજે, શરાબકા નામા;
એભી હુઆ રે હરામ, પિને કે કામા. ૮

અભી સીરા ઑાસીજ, દરાક્ષ રે કેરા;
જે અંગુર કા નામ, કહયા રે સવેરા. ૯

ઑાસ સીરે કુ આગ પર, હે ધર રે ઓટાતે[૭];
એક હિસા હે રાખતે, દો ભાગકા જલાતે. ૧૦

એ તલ્લા શરાબકી, બુઝો એસી રે રીતા;
એભી પીને માહે, હે હરામ રે કીતા. ૧૧

એ દોનુ રે શરાબ, હે નજિસ[૮] કૅલાએ;
સો નજિસ ગલીજ, હે રે લખાએ. ૧૨

સો જૅસા નજિસ, હે બુઝો રે પેશાબા;
બુઝો એભી દોનુ, વઁસે નજિસ સતાબા. ૧૩

ભી ખજુરૂં કે નકીએસુ[૯], શરાબ હે કહીએ;
એ તીજા શરાબ, હે સુનકર લહીએ. ૧૪

એ લીલી ખજુરૂંસુ, હે નકીયા કઢાવે;
લે ઑઁાસથી શરાબ, હે રે બનાવે. ૧૫

---

૧ રસ ૩ કોઈપણ વાસણમા ૪ પીવાથી ૬ બીર ૭ ખુબ ગરમ કરવો
૮ નાપાક, ગલીઝ ૯ ખજુર પાણીમાં પલાડવાથી જે પાણી મીઠું થાય છે તે.

ભી નફીએ મવીઝ[૧], જે કીશમીશ કેરા;
ભી ઍાસથી ભી શરાબ હે કરતે સવેરા. ૧૬

સુનો ચોથા શરાબ, એભી રે જાનો;
એ સુન સુન નસદન, મન એતના આનો. ૧૭

રે તુહી

સુને બના દીન ના પાહેસી, ગાફિલ સુન એ બાત રે,
ગાફિલ સુન એ બાત;
દીન કાજે રબને કીયા, ગાફિલ તેરી જાત રે,
ગાફિલ તેરી જાત. ૧૮

—★—

—:૨૩૪૫—૧૪૫:—

સુનો નબીઝ[૩] કી ઍસી, બાત હે જાની;
કે ખજુરંમા લેકર, હે બાતે[૪] રે પાની. ૧

ચું દિન રે કંતે, હે ખજુરાં ભિગોતે;
પછે રસ હે કાડતે, લે ખજુરાં નીચોતે. ૨

સુન ચું હે કરતે, કાજ નબીઝ કે કામા;
ઇસિ રસકા નબીઝ, પછે ધરીલા નામા. ૩

સુન નફીઆ કેરે, ભી એસે રે બેંના;
કે દ્રાક્ષ હેં ભિગોતે, પાણી કે મેના. ૪

સુનો ઓસકા રસ, લે ને નીકાલા;
જું નબીઝ કેરા, આખીલા હાલા. ૫

લીલી ખજુરંસુ નફીઆ, ભી નીકાલા સોણાતા;
ચું નફીએ કેરી, હે બુઝો રે બાતા. ૬

૧ સુકવેલી દરાક્ષ કીશમીશ ૩ ખજુરોથી જે શરાબ બનાવે છે. ૪ નાખવુ

એ દોનુ પીતે, હે મસતી લે આતે;
એ દોનુ શરાબ, હેં હરામ કેંલાતે. ૭

સુનો ખમરકુ હરામ, બૅાત કર આખા;
ઓનુ દોનુકા, ઉતરતા, ભેદ ઓસથી દાખા. ૮

જો ઓનુકુ આગ પર, ધર ને ઓટાવે[૧];
અને ગાઢ[૩] હુવડે, એ દોનુ રે દેખાવે. ૯

તો ભી ખમર જેસે, એ દોનુ રે નાહાં;
બૅાત ખમર હરામ, સબ શરાબુ કે માહાં. ૧૦

એ ચાર રે શરાબ, કહે હરામ રે સહી;
પણ ખમર હે હરામ, બૅાત બાત રે લહી. ૧૧

કે જો ખમર કુ કેવે, હરામ રે નાહાં;
તો કેહતે જાવે, કુફર કે માહાં. ૧૨

કે કોફર લાજિમ[૪], હે તોરત રે આતા;
જે ખમર કુ હરામ, કર નાહી રે બતાતા. ૧૩

અને દુજે તીનું, ના કેવે જો હરામા;
તો નાહી રે જાતા, કોફર કે ઠામા. ૧૪

જો હલાલ રે કેવે, જો દુજે હેં તીના;
તો કોફર નાહી, હોતા, સુન કર લીના. ૧૫

એતા ખમરને દુજેમા, પડીઆ ફેરા;
યું ખમર હરામ, બૅાત બુઝીઓ સવેરા. ૧૬

અને ખમર કેરા, જો સીરકા બનાયા;
તો હલાલ વૅ સીરકા, હે રે સોણાયા. ૧૭

વૅ ખમર મા લુણ[૬], હે રે મિલાતે;
ભી ઑાર રે કછુ હે, લે ઓસ માંહે બાતે. ૧૮

૧ ખુબ ગરમ કરે ૩ જાડું, પાતળું ન હોય ૪ ફરજીયાત ૬ નિમક, મીંઠુ

યું સીરકા હે હોતા, હકીકત લહી;
એ સિરકા હલાલ, બુઝો રે સહી. ૧૯

જો ખમર કા સિરકા, હલાલ રે કીતા;
તો સબકા સિરકા, હુઆ હલાલ રે દેખીતા. ૨૦

એ ઇમાની ને સુન સુન, સહી ચંત રે દીતા;
અને નસ દન એતના, યાદ કીયા રે મીતા. ૨૧

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, સુન એ દીન કે બેન રે,
સુન એ દીન કે બેન;
અંધોરી હો સો રહા, ખોલને એકબી એક નેંન રે,
ખોલને એકબી એક નેંન. ૨૨

—✶—

—:૨૩૪૬—૧૪૬:—

એ ઓસલ્લસ શરાબ, હે રે કેલાતા;
એ શરાબ હલાલ, હે રે લખાતા. ૧

વૅ પાણી હે અંગુર, દ્રાખ રે કેરા;
ઑસથી એ શરાબ, હે કરતે સવેરા. ૨

ઇસે આગ પર થોડા, હે રે ધરાતે;
નાહી ભાગ દો અસથી, આગ જલાતે. ૩

પછે ઉતારતે આગથી, હે પાણી રે બાતે;
યું બના કર અસકુ. હેં રાખતે સોણાતે. ૪

સુનો શેખેનને[૧] અસકુ, હે હલાલ રે રાખા;
જો પઢને કી કુવત કાજ, પીએ રે દાખા. ૫

૧ હ. ઇમામ આઝમ અને હ૦ ઇમામ અબુ યુસુફ (ર૦ અ૦)

હે હરામ જો પીવે, કો, મસતી કે લીતે;
જું ફાસીક[1] પીતે, હેં રે દેખીતે. ૬

પીએ મસતી કે કાજે, કે ફાસિક કી રીતા;
તો એ ભી શરાબ, કીઆ હરામ સોણીતા. ૭

સુનો મસતી કે લીતે, અને ફાસીકકી રીતા;
સુનો કોઇ હે પીના, મને રે કીતા. ૮

જો પાણી પીવે, મસ્ત હોના રે ચાવે;
યાકે ફાસીક કી રીત, મન રે લે આવે. ૯

તો પાણીભી અસ રીત, પીના રે નાહા;
અસ નીયત સુ પાણી, હોવે હરામ કે માહા. ૧૦

ભી નબીઝ[3] ને મવીઝકુ[4], હે રે પકાતે;
સો થોડી બાર આગ પર, હે રે ધરાતે. ૧૧

આઁસે બોતતો આગમાં, નાહી રે જલાતે;
યું એસા ભી શરાબ, એક હે રે બનાતે. ૧૨

અસ શરાબકુ પીના, હે હલાલ રે આખા;
સો મુસલ્લસ શરાબકી, રીતે રે દાખા. ૧૩

સુનો મવીઝ તો ઓસકા, નામ હે રે ધરાયા;
દ્રાખ પાણીમા ભીગો કર, નિચોર રસ રે કઢાયા. ૧૪

ભી ખલીતાને શરાબ, હે રે જાનો;
એભી હલાલ હુવડા. સહી રે માનો. ૧૫

એ મવીઝને દ્રાખકા, હે પાણી રે મિલાતે;
યું દોનુકુ મિલાકર, હે થોડા રે પકાતે. ૧૬

એભી હલાલ હુવડા, જું મુસલ્લસ રીતા;
ઑસ રીતે હલાલકા, એ હોકમ રે કીતા. ૧૭

---

૧ બદકાર, ગુનેગાર ૩ સુખી ખજુર ને પલાડીને તેમાથી નિચોવેલું પાણી
૪ સુખી દરાક્ષ ને પલાડીને તેમાંથી નીચોવેલુ પાણી.

ભી અંજીર ને ગેહુંકા, ભી જવ કા પાની;
અસ રીતે ઓરભી, બુઝો રે નિશાની. ૧૮

ભી એભી હલાલ, હે કીયા રે પીના;
સો મુસલ્લસ કેરી, રીત સુન લેના. ૧૯

જો મસતી કે કાજે, નાહી રે પિલાતે;
તો ચારૂંએ શરાબ, હુએ હલાલ સુણાતે. ૨૦

અને ઇમામ મોહમદે, હરામ આખે;
સો એભી ચારૂં શરાબ, હરામમા રાખે. ૨૧

બુઝો ઉનકે કહે પર, હે ફતવા[1] સહી;
કે ઇમામ મોહમદે, બાત જું કહી. ૨૨

કે એભી ચારૂં, કીએ રે હરામા;
જિસે ચારૂં કે હલ્લાલ કર, લખે રે નામા. ૨૩

એ શરાબકી રીત, સબ સુન સુન લીજે;
અને નસ દન એતના, એક કર કહીજે. ૨૪

રે તુહી

સુનતે મુમન હોએસી, સાચી બુઝી બાત રે,
સાચી બુઝી બાત;

સુને બના સુતા ગાફિલા, અબતર[3] કીતી જાત રે,
અબતર કીતી જાત. ૨૫

—★—

—:૨૩૪૭—૧૪૭:—

તુ સુન બાત ઇમાની, શરાબ કેરી;
સબ હરામ શરાબ, કીએ રે સવેરી. ૧

૧ ચાલુ ઝમાનામા હ૦ ઇમામ મોહંમદ (રહે. અ.) ના કહેવા પ્રમાણે ફતવો છે કે ચારે જાતની શરાબો હરામ છે. (ફતાવા આલમગીરી) ૩ ખરાબ

જેતે શરાબ કર, નામ રે લખાએ;
એ મીઠે શરબત, સબ પીનેકુ બનાએ. ૨
પણ મસતી કે લીતે, સબ હરામ કલાએ;
*   *   *   *   *   * ૩
આઁસ હોકમસુ હરામ, ફીએ રે સારે;
જો મીઠે શરબત, થે રે સવારે[1]. ૪
જે અપને મોલકમા, હે કરતે શરાબા;
વેં સબુથી પેંલા, હુઆ હરામ સતાબા. ૫
જે મહુરે ને ગોડકા[3], હે શરાબ ચકાતે[4];
અસ રીતે ઓરકા, ભી હે રે બનાતે. ૬
કરે મસ્તી કે કાજે, ઓર કામકુ નાહીં;
નાહિ સવાદ સોણીતા, ઓર અસકે માંહા. ૭
તો સબુથી બોત, અસે બુઝો રે હરામા;
નાહિ મસતી બના, ઓર કાતીકે[6] કામા[7]. ૮
તો ઓર એ હરામ, બુઝો રે સહી;
અસ પીએથી રાજી, ના હોવે રે દહી. ૯
સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૦
રે તુહી
એસે બેન દીન કે, સુને બના ના પાએ રે,
સુને બના ના પાએ;
સુને બના ગાફિલ સો રહે, ફોકટ જનમ ગમાએ રે,
ફોકટ જનમ ગમાએ. ૧૧

૧ બનાએ ૩ ગોળ ૪ બનાતે ૬–૭ કોઇ બીજા કામ માટે, કોઇ બીજા ફાયદા માટે

—:૨૩૪૮—૧૪૮:—

સુનો શિકાર કરના, મુબાહ[૧] હે કીતા;
રવા હલાલ શિકાર કા, હોકમ રે દીતા. ૧

સુનો જનાવરૂં સેતી, શિકાર કરાના;
જે જનાવર શિકારી, રવા હુઆ રે જાના. ૨

વૅ જનાવરૂં કેરી, દો હે રે જાતી;
વૅ શિકાર હેં કરતે, સુન બુઝીઓ બાતી. ૩

સુનો એક તો ઝીનાબ[૩], જાત હે કૅલાતી;
વૅ ચો પગુ કેરી, જાત હે રે સોણાતી. ૪

જું કુતે હો કેરી, બુઝો રે રીતા;
પણ બાગ[૪] તો અનુથી, જુઆ રે કીતા. ૫

સો કુવત ને હિમંત હે, બોત બાગ કે માહા;
ઓસ કાજે વે સધાયા, જાવે રે નાહા. ૬

અને સુવરભી ઓનુથી, જુઆ હે આખા;
બોત નજાસત[૬] કાજે, જુઆ રે રાખા. ૭

ભી ગધા ભી ઓનુથી, બાર રે નિકાલા;
કે મરદોમી[૭] કેરા, નાહિ ઓસકા હાલા. ૮

કે ગધે કે માહા, હિંમત રે નાહા;
કે જનાવર પકડે, દોડે મુંહુ કે માહા. ૯

અનુ બના ઝીનાબ, જેતે હોવે રે કલાએ;
વે શિકાર કે કાજ, હોવે રે સધાએ. ૧૦

હોવે ઓનુકા મારા, હલાલ રે લહીએ;
સો શરતસુ બુઝના, સુન એતના કહીએ. ૧૧

રે તુહી

૧ જાઇઝ ૩ જે ચો પગાં જનાવર દાંતોથી શિકાર કરે છે. ૪ વાઘ ૬ નાપાકી
૭ હિંમત

એસે બેના દીનકે, સુને ના ગાફિલ કાન રે,
સુને ના ગાફિલ કાન;
તો દીનકુ કયું કર પાહેસી, ફટ મુરખ નાદાન રે,
ફટ મુરખ નાદાન. ૨૧

—★—

—:૨૩૪૯—૧૪૯:—

ઝીમખલબ[૧] જનાવર, જે હેં રે શિકારી:
વઁ પરિંદે જનાવર, બુઝીઓ સવેરી. ૧
જે પરિંદે પરિંદુંકુ, હે રે મરાતે;
ઝીમખલબ જનાવર, વઁ હે રે કૅલાતે. ૨
સુનો ઓનુકાભી શિકાર, હે હલાલ રે કીતા;
રવા અનુકા શિકાર, હુઆ હોકમ રે દીતા. ૩
જું બાજ ને બાસા, સકરા જાતી;
ઑસ રીતે ઓરભી, કહી બુઝો રે બાતી. ૪
જો અનુકુ ભી શિકાર કાજ, હોવે રે સધાએ[૩];
તો શિકાર અનુકે, હલાલ સોણાએ. ૫
પણ ચીલતો અનુથી, જુદ્દ રે કીતી;
કે હીંમત રે નાહી, ઑસ માહે રે દેખીતી. ૬
હે બોત નામરદી. અસ ચીલ કે માહા;
ઓસ કાજે સધાઈ, એ જાવે રે નાહા. ૭
છ માસ ચીલ નર, હોતી હે જાનો;
અને માસ છ માદા, હોવે રે પછાનો. ૮
ભી સુના હે કે માદા નર, હોવે એક એક સાલા[૪];
એસા ચીલ જનાવરકા, બુઝો રે હાલા. ૯
એ અજબ ચીલકી. હે સોણાતી બાતી;
નાહિ પરિંદુમા જનાવર, કી એસી કો' જાતી. ૧૦

૧ પંજાવાલા શિકારી, પરિંદા ૩ શીખવવું. ૪ વરસ.

એ સધાએ કેરી, એસી હકીકત સુનની;
એ સુન સુન બાત, ચંત રે ધરની. ૧૧
જીનાબ કા સધાના, એસા હોવે રે આખા;
કે શિકાર ના ખાવે, તીન બાર રે દાખા. ૧૨
કે શિકાર કરને, વે ના રે ખાવે;
સો લાગત તીન બાર, ના ખાતા રે દેખાવે. ૧૩
જીનાબકી જાતી જબ સીખીએ રીતા;
તબ સાધીઆ પુરા, હોકમ રે દીતા; ૧૪
ઝીમખલબ કેરી, એસી સધાએકી રીતા;
કે બોલા એ સેતી, હે આવતા દેખીતા. ૧૫
કે જબ એસે છોડકર, હેં હાક રે મારતે;
તબ હાકથી પીછે, હેં આવતે દેખાતે. ૧૬
જબ એસે એ જનાવર, હોવે રે સધાએ;
હોવે શિકાર કે કાજ, અસ રીતે રે સીખાએ. ૧૭
જો અલ્લાહ કા નામ લે, છોડ અનુ કુ દીતે;
સો શિકાર કે ઉપર, ભેજીએ દીતે. ૧૮
અને એનુ કે મારેસુ. વે મુઆ રે શિકારા;
તો હલાલ હુવડા, જેતા શિકાર રે સારા. ૧૯
પણ એસ માહે શરતાં, હે કેતી રે લખાતી;
એ સુન સુન સહી કર, કહો દિન ઓર રાતી. ૨૦

રે તુહી

નેંના ખેલ રે ગાફિલા, મત સો ઉમર ગમાએ રે,
મત સો ઉમર ગમાએ;
હકીકત એસી દીનકી, સુને બના ના પાય રે,
સુને બના ના પાય. ૨૧

—:૨૩૫૦—૧૫૦:—

જેતે શિકારી જનાવરૂં, લખીઆ નામા;
હોવે હલાલ જે કરે, એ શિકાર કા કામા. ૧
કે અનુકા મારા, હે હોતા રે હલાલા;
જો એતીઆં શરતાં, હોએ પુરી ઓસ હાલા. ૨
કે જે શિકારકુ જનાવર, હે શિકારી છોડાતા;
વૅ મુમન ચાહીએ, સાહેબઝકાતા[1]. ૩
કે આકેલ બાલિગ, ચાહીએ જાતી;
કે લડકા ના ચાહીએ, એ બુઝીઓ બાતી. ૪
ભી જનાવર છોડતે, નામ અલ્લાહકા લેના;
સહી જાન બુઝ અલ્લાહકા, નામ છોડ ના દેના. ૫
કે અલ્લાહકા નામ લે, જનાવર કુ છોડાવે;
સહી ઓસકા મારા, હુઆ હલાલ સોણાવે. ૬
પછે ઝીનાબ ઘાવકર[3], જો હે રે મરાતા;
કે એસા હે પકડતા, માર લોહી હે ચલાતા. ૭
તો મારા ઓસકા, હે હલાલ સોણાતા;
પણ મારે જો શિકારકુ, વૅ નાહી હે ખાતા. ૮
કભી ધકેસુ જનાવર, ઓનુ રે મરાયા;
કે ઘાવ ના કીતા, ના લોહી રે ચલાયા. ૯
તો હલાલ શિકાર, વૅ હુઆ ના કલાયા;
વૅ ખાના રવા, નાહિ રે લખાયા. ૧૦
ભી શિકારી જનાવર, જબ મુમન છોડાવે;
તબ બદદીન[4] કા જનાવર, ના સાથે રે દેખાવે. ૧૧
કે ના શરીક[6] જનાવર, હોવે કાફિર કેરા;
કે દોનુ મિલ શિકાર, ના કરે રે અનેરા. ૧૨

૧ જેના હાથે ઝબેહ કરવાથી જનાવર હલાલ થાય એટલે ઝબેહ કરવાની રીત અને બિસ્મિલ્લા પઢવી જાણતો હોય. ૩ ઝખમી કરીને ૪ કાફીર ૬ ભાગ લેવો

કભી મુમન કે જનાવર, સાથે દુજા કો' દેખાવે;
તોભી શિકાર વૅ મારા, ના હલાલ લેખાવે. ૧૩

ભી જનાવર અલ્લાહકા, નામ લેને છોડાયા;
વૅ છોડતે શિકાર પર, બેગે[1] જાતા રે દેખાયા. ૧૪

તો મારા ઓસકા, હલાલ સોણાયા;
ભેજે બાજ ઠાડા, ના રેતા રે દેખાયા. ૧૫

અને છોડે બાજ કભી એ, વે બર[3] હે લગાતા;
અને પછે જા શિકાર, હે રે મરાતા. ૧૬

તો રવા નાહી, વે શિકાર સોણાતા;
નાહિ હલાલ જો ઝીનાઅ, માર શિકાર હે ખાતા. ૧૭

ઝીમખલઅ શિકારકુ, જો માર હે ખાવે;
તો ઓસકા ખાયા, હે હલાલ લેખાવે. ૧૮

કભી જનાવરે શિકાર, હે રે મરાયા;
પણ જીવતા હે મુમનકે, હાથ રે આયા. ૧૯

તઅ ઝભે હે કરના, ઑસે ના જો કરાયા;
ઝભે કીએ બના મુઆ, તો હરામ લખાયા. ૨૦

ભી જાન બુઝ અલ્લાકા, નામ કભી ના લીતા;
અને શીકાર કે ઉપર, ઑસે છોડ રે દીતા. ૨૧

તો ઓસકા મારા, ભી હુઆ રે હરામા;
એ સુન સુન નસ દન, લો રબકા નામા. ૨૨

રે તુહી

ગાફિલ જો સુણતા નાહી, ઉમર ગમાહી ફોક[4] રે,
ઉમર ગમાહી ફોક;
જું નાણા ગાંઠડી[6] છુટ પડા, થા જે પાસે રોક[7] રે,
થા જે પાસે રોક. ૨૩

૧ ઝડપથી ૩ ઢીલ કરવી ૪ ફોકટમાં ૬ બાંધેલા, ગંઠેલા ૭ રોકડા

—:૨૩૫૧—૧૫૧:—

કભી મુમનને કુતા, આપકા છોડાયા;
કે શિકાર કે પીછે, લેને લગાયા. ૧
પછે કુતા વે કાફિરને, હુલકાર[૧] જો દેખાવે;
અને ઓન ઓસ કે હંકારે, કુતા બેગે જો જાવે. ૨
જા શિકાર કુ પકડ કર, વે કુતા જો મરાવે;
તો હલાલ શિકાર, હે વે હોતા રે દેખાવે. ૩
કભી કાફિરને કુતા, છોડા આપ રે કેરા;
પછે હુલકારા મુમનને, ઓસકુ સવેરા. ૪
ઑસ હુલકાર સેતી, કુતા બેગે રે ચલીયા;
જા જનાવર મારા, કે શિકાર રે કરીઆ. ૫
તો શિકાર વૅ હરામ, હુઆ બાત રે લહી;
કે કફિરને કુતા જો, છોડા રે સહી. ૬
ઑસ લખે હો સેતી, એસી બુઝી રે રીતા;
જો મુમન કે છોડેસે, મારા હલાલ વૅ કીતા. ૭
અને કાફિર કે છોડેસે, મારા હોવે વઁ હરામા;
તો હુલકારા કછુ હે, ના આયા રે કામા. ૮
કભી મુમન ને કાફિર હેં, દોનુ એક ઠામ મેના;
અને કુતે હેં અનુ સંગ, દીસે રે નેંના. ૯
અનુ દોનુ માંહે કુતે કુ, નાહી કેની[૩] રે ભેજાયા;
કે શિકાર કે સંગ, નાહી કેની રે છોડાયા. ૧૦
અને શિકાર કુ દેખકર, કુતા આપ હે જાતા;
પછે મુમન ઓસકુ, હુલકારતા દેખાતા. ૧૧
વૅ કુતા જા શિકારકુ, જો હે રે મરાતા;
તો શિકાર વે હલાલ, હે હુઆ રે સોણાતા. ૧૨

૧ લલકારવું ૩ બંનેમાથી કોઇએ

એક શિકારકુ દેખકર, કભી કુતા રે છોડાયા;
સો અલ્લાકા નામ લે, કુતે કુ ભેજાયા. ૧૩
અને કુતે ને શિકાર, જા દુજા રે કીતા;
જિસ સામી રે ભેજા થા, ઓસે છોડ રે દીતા. ૧૪
તોભી હલાલ હુવડા, બુઝો રે બાતી;
જો ગમે તે શિકારકી, મારી રે જાતી. ૧૫
અને કભી એને અલ્લાકા, નામ એક બાર લીતા;
અને શિકારકે ઉપર, કુતા છોડ રે દીતા. ૧૬
અને કુતેને જનાવર, જા મારે દો તીના;
તોભી હલાલ હુવડે, વૅ સુન કર લીના. ૧૭
જેતી કુતેકે મારનેકી, લખી રે રીતા;
કે કુતેકા મારા, જેતા હલાલ રે કીતા. ૧૮
જો ઝભે રે કરનેકી, વેળા ના પાવે;
યાકે ઝભે કીએ જેસા, કછુ પાસે ના દેખાવે. ૧૯
તો કુતેકા મારા, હે હલાલ સોણાવે;
અને જીવતા જો પાવે, ઝભે કરના લેખાવે. ૨૦
ઝભે કીએ જેતી વેળા, સુ જીવતા પાયા;
ઝભે કીએ બના મુઆ, તો હરામ બતાયા. ૨૧
એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન ઓર રાતી. ૨૨

રે તુહી

ગાફિલ દીનકા ભાવ હો, સુન સુન બેન ભર ડગ રે,
સુન સુન બેન ભર ડગ;
જો સુને બના હોતે મુમના, તો હોતા સારા જગ રે,
તો હોતા સારા જગ. ૨૩

—:૨૩૫૨—૧૫૨:—

કભી શિકારકી તરફ, ડાલો રે તીરા;
સો અલ્લાકા નામ લે, મન કર ધીરા. ૧
વૅ લાગા તીર શિકાર, હુઆ ઘાએલ દેખાયા;
વૅ શિકાર હલાલ, હુઆ રે સોણાયા. ૨
કભી જીવતા શિકાર, તીર લાગેથી પાયા;
તો ઝભે હે કરના, હોકમ સોણાયા. ૩
ઝભે કરને જેતી, વેળા શિકાર વે જીયા;
અને પછે મુઆ શિકાર, વૅ ઝભે ના કીયા. ૪
તો હુઆ વે મુરદાર, ખાને કુ હરામા;
ના ઓસ રે શિકાર, હુઆ હલાલ રે નામા. ૫
ભી શિકારકી તરફ, કભી તીર રે ડાલા;
તબ નામ લીઆ અલ્લાકા, ઑસ ડાલને કે હાલા. ૬
વે તીર તો શિકારકુ, હે લાગા રે દેખાતા;
તીર લાગે બાજ શિકાર, વે છુપ હે જાતા. ૭
અને શિકારી ઓસકુ, કભી હે રે ઢુંઢતા;
વે ઢુંઢતે શિકાર, કભી મુઆ હે પાતા. ૮
તો ખાનેકુ હલાલ, વે હુઆ રે લખાતા;
* * * * * * . ૯
અને કભી ઑસ શિકારકુ, ઓને ઢુંઢારે નાહા;
કે નચીંત હો બેઠા, છોડ ઓસે દીલ માહા. ૧૦
અને પછે વે શિકાર, કભી મુઆ રે પાયા;
તો વે મુરદાર હુવડા, હુઆ હરામ લખાયા. ૧૧
ભી શિકાર કે સામી, કભી તીર રે ડલાવે;
સો અલ્લાકે નામસુ, તીર ઓસે રે લગાવે. ૧૨

હે વે તીર કે લાગે બાજ, કભી પાણીમાં ગિરાતા[1];
યું મુઆ ગિર પાણીમા, પછે હાથ રે આતા. ૧૩
તો મુરદાર હુવડા, વે શિકાર રે સહી;
કે ખાનેકુ હરામ, હુઆ હકીકત લહી. ૧૪
હુઆ પાણીકે સબબસુ, વે મુઆ રે આખા;
તો ખાનેકુ મુરદાર, કર વે રે દાખા. ૧૫
યાકે તીર રે લગાતે, માટી પર રે ગિરાયા[3];
યાકે ડુંગર કે ઉપર, ગિરતા દેખાયા. ૧૬
અને ઉઆંથી જમી પર, કહી હે રે ગિરાતા;
અને મુઆ પાયા ગિરતે, તો હે હરામ લખાતા. ૧૭
કે દો ઠામ પડતે વે, મુઆ રે સહી;
ઍસી ચંતા કર હકીકત, મુરદારકી કહી. ૧૮
તીર લગાતે વેળા વેલા[4], કભી જમીમાં ગિરાવે;
અને મુઆ તોભી હલાલ, વે હુઆ રે લખાવે. ૧૯
એ શિકરકી હકીકત, લખી દેખો રે સહી;
એ સુન સુન નસદન, યાદ કરો રે દહી. ૨૦

રે તુહી

મત સો મુરખ ગાફિલા, ચેત સુન દીનકી બાત રે,
ચેત સુન દીનકી બાત;
સુનતે દીનકુ પાહેસી, નીરમલ[6] હોવે જાત રે,
નીરમલ હોવે જાત. ૨૧

—★—

—:—૨૩૫૩ — ૧૫૩:—

કભી શિકાર કુ શિકારીને, ગજ રે લગાયા;
પણ લાગતા ગજ, ના નેનુ રે આયા. ૧

૧ પડવું ૩ પડી ગયું ૪ તરતજ ૬ સાફ

વૅ મુઆ રે શિકાર, લાગા ગજ અસ રીતા;
તો હરામ ઓસ રે, શિકાર કુ કીતા. ૨

કભી જોરસુ જા લાગા, ગજ દેખતે નેંના;
હુઆ ઘાવ[1] ગજ લાગતે, ને મુઆ ઑસ મેના. ૩

તો હલાલ શિકાર, હુઆ વૅ લેખાના;
નામ અલ્લાકા લેકર, કીઆ શિકાર જો જાના. ૪

નામ અલ્લાકેસુ શિકારકુ, જો ડાલા રે ગલોલા[3];
અને મુઆ વે શિકાર, ઓસ લાગતે હાલા. ૫

તો મુરદાર શિકાર, વૅ હુઆ રે સહી;
વૅ હરામ રે કીતા, ખાના રે નાહી. ૬

ભી શરહેવકાએમા[4], હે એસા રે લખાના;
કભી નંના રે ગલોલા, હોવે રે જાના. ૭

કે ભારી વૅ ગલોલા, હોવે રે નાહા;
નંના ગલોલા લાગતે, મુઆ ઑસ જો ઠાહા. ૮

તો નંના રે ગલોલે કાજ, હલાલ વે કીતા;
ઓસ શિકાર કુ ખાનેકા, હોકમ રે દીતા. ૯

જો બડે રે ગલોલે સુ, હે મર જાતા;
તો ધકેસુ મુએડા[6], હે અકલમા આતા. ૧૦

ઓસ કાજે વૅ શિકાર, હે હરામ લખાતા;
ઘાવ તીરકી રીતે, નાહી મુઆ વે કેલાતા. ૧૧

અને નંના રે ગલોલા, હે જોરસુ જાતા;
સો તીરકી રીતે, બેગે હે રે લગાતા. ૧૨

તો વે ઘાવસુ મુઆ, હે શિકાર જણાતા;
ઑસ કાજે વે શિકાર, હે હલાલ લખાતા. ૧૩

૧ જખમ ૩ ગોળા, ગોળી ૪ કીતાબનું નામ ૬ મરી ગયું

કભી શિકારકુ અલ્લાકા, નામ લે તીર લગાયા;
કુછ તીરથી આએઝા[1], કાટ જુદા રે કરાયા. ૧૪
તો વઁ શિકાર હલાલ, હુઆ રે ખાના;
પણ આએઝા, ટુટા, ઓસે હરામ રે જાના. ૧૫
નામ અલ્લાકેસુ[3] શિકારકુ, કભી પૅાચા એસા તીરા;
કે દો ભાગ બરાબર, હુએ ઓસકે શરીરા. ૧૬
યાકે સરકી તરફ. ભાગ થોડા હે દેખાવે;
અને પગુકે તરફ, બોત નજરૂ આવે. ૧૭
હો તીર લાગે મુએડા, હો ભાગ અસ રીતા;
તો દોનુ ભાગ ખાને, હલાલ રે કીતા. ૧૮
કભી આધા સર કટાયા, તીર રે લગાતે;
યાકે આધેથી બોત, હે કટાયા લખાતે. ૧૯
તોભી હલાલ હુવડા, વઁ શિકાર જાનો;
ખાના ઓસકા, સહી હલાલ પછાનો. ૨૦
કભી સરકી તરફ, દો રહે રે ભાગા;
કમ આધેસુ કટાયા, સર એસા તીર લાગા. ૨૧
અને મુઆ વઁ શિકાર, અસે કટાતે રીતા;
તો ખાનેકુ શિકાર વઁ હરામ રે કીતા. ૨૨
એ સુન સુન બાતો, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો દન ઓર રાતી. ૨૩

રે તુહી

એસે બેન દીનકે સુને બના, કયું કર દીનકુ પાય રે,
કયું કર દીનકુ પાય;
ફટ રે મુરખ ગાફિલા સુને બના, ફોકટ જનમ ગમાય રે,
ફોકટ જનમ ગમાય. ૨૪

૧ બદનનો ભાગ ૩ અલ્લાહના નામથી ૪ લાગ્યું

—:૨૩૫૪—૧૫૪:—

સુનો કાફિર જે પથરૂં, ફી પુજા રે કરાતા;
ફીઆ શિકાર ઓસકા, હે હરામ લેખાતા. ૧

ભી આગ કે પુજારે, જે મુગ[૧] રે કૅલાએ;
મારા શિકાર અનુકા, ભી હરામ લખાએ. ૨

ભી હરામ શિકાર, હુઆ મુરતદ[૩] કેરા;
ફિરે દીનસુ વે બુઝો, મુરતદ રે સવેરા. ૩

તો શિકાર જે જે કરે, અહલ[૪] રે ઝકાતા[૬];
વે હલ્લાલ શિકાર, હુઆ રે લખાતા. ૪

જે ઝકાતકા[૭] જાણનારા, ઓસે અહલ[૮] રે કહીએ;
હુઆ શિકાર ઓસકા, હલ્લાલ રે લહીએ. ૫

હોવે જનુકા શિકાર, ફીયા હરામ રે કહીએ;
ઓન શિકારકુ તીર, લગાયા લહીએ. ૬

પણ તીર વે લાગેસુ, હુઆ સુસત[૯] રે નાહા;
કુછ હરજસા[૧૦], ના હુઆ ઓસ ઠાંહા. ૭

પછી અહલ રે ઝકાતી, ને તીર રે લગાયા;
ઓન તીર લગા સુસત કર, શિકાર રખાયા. ૭

પણ અલ્લાકે નામસુ, તીર હે ડાલા;
અને મુઆ વે શિકાર, તો હુઆ રે હલાલા. ૯

અને મતા— ભી હુઇ, વે દુજે રે કેરી;
તો દુજા વે શિકાર કુ, લે જાવે રે સવેરી. ૧૦

કોઇ પેલે કેરા દાવા, રહયા રે નાહા;
શિકાર દુજે કે મતા કે, હુઆ રે માહા. ૧૧

---

૧ આગનો પુજનાર ૩ ઇસ્લામથી ફરી જઇ કાફીર થયો હોય ૪--૬ મુસલમાન હોય અને ઝભે કરતા જાણતો હોય ૭ જનાવરને શરીઅત પ્રમાણે ઝભે કરવું ૮ લાયક ૯ કમજોર થવું, ઢીલું પડવું ૧૦ નુકસાન ૧૧ માલ

કભી પેલેને તીરસુ, હોવે સુસત રે કીતા;
કે કુવત ભાની, હોવે રાખા રે દેખીતા. ૧૨

અને દુજેને પછે, તીર એોસ પર ડાલા;
વે મુરદાર હુવડા, જો મુઆ એોસ હાલા. ૧૩

તો મતાબી વે હુવડી, પેલે હો કેરી;
નાહી દાવા દુજેકા, વે બુઝીયો સવેરી. ૧૪

અને દુજે ને તીરકા, હે કીયા રે ઘાવા;
કોછ શીકારમા નોકસાન, ઑસ ઘાવથી દેખાવા. ૧૫

દેના ઑસકા દંડ, દુજે સીસ રે લખાવા;
એ સુનો રે હકીકત, મન ધર ભાવા. ૧૬

ગોશત હલાલ કીયા, કેતે જનાવરૂં કેરા;
અને કેતાંકા હરામ, કીઆ બુઝીઓ સવેરા. ૧૭

રવા હુવા એ શિકાર, કરો દોનુ રે જાતી;
જે હરામ ને હલાલ, કહી સુનુ રે બાતી. ૧૮

કે હલાલ રે જાતકા, ગોશત હલાલ હે ખાના;
રવા શિકાર તો કરના, હુઆ ઑસકા જાના. ૧૯

અને જિસકા ગોશત, હે રે હરામા;
પણ વેભી કહ્યુએ, હે આતા રે કામા. ૨૦

કે બાલ પર[૧] ચમડી, કામ એોસકા હે આતા;
યાકે આજાર[૩] કે લીતે, એોસે મારા હે જાતા. ૨૧

વે જનાવર કાતીકુ[૪], હે આજાર પોચાતા;
બંદા એોસ કાજ એોસકુ, હે મારા રે ચાતા. ૨૨

તો રવા ભી હુવડા, એ શિકાર રે સહી;
ગોશત ખાનેકી [illegible]રામ બાત જિસકી લહી. ૨૩

૧ બાજુ ૩ તકલીફ ૪ કાઇને

તો રવા રે હુવડી, દોનુ શિકાર કી રીતા;
દોનુ જાતીકુ શિકાર કા, હોકમ રે દીતા. ૨૪
એ ઇમાનીને સુનકર, સહી કર લીતા;
અને નસ દન અપના, યાદ કરો રે મીતા. ૨૫

રે તુહી

ગાફિલ જો ના સુનસી, એસે દીન કે બેન રે,
એસે દીન કે બેન;
તો દીનકુ કયું કર પાહેસી, કૅવે[1] હમકુ કૅન રે,
કૅવે હમકુ કેન. ૨૬

—★—

—:૨૩૫૫—૧૫૫:—

નજમ

ઇબાદત કેરે બેના રે, તમે સુનો રે;
સહી કર મન ધર લેના રે, તમે સુનો રે. ૧
ફરઝુંકી પાવે સબ રીતા રે, તમે સુનો રે;
હોકમ જો રબને હે કીતા રે, તમે સુનો રે. ૨
એક્સો ને તીસ હે સોણાએ રે, તમે સુનો રે;
ફરઝ હે જિતને કેલાએ રે, તમે સુનો રે. ૩
નબીજીકી કુરસી[3] ચારા રે, તમે સુનો રે;
યાદ કરો મન ધર પિયારા રે, તમે સુનો રે. ૪
અબદુલ્લા ખાતિમ[4] કે બાવા રે, તમે સુનો રે;
યાદ કરો મન ધર ચાવા રે, તમે સુનો રે. ૫
અબ્દુલ મુતલબ જાનો રે, તમે સુનો રે;
અબ્દુલ કે બાવા પછાનો રે, તમે સુનો રે. ૬

---

૧ બોલીદે, કહીદે ૩ પેઢીનામુ ૪ હું નબીએ કરીમ મોહંમદ (સ૦ અ૦ વ૦)

હાશમ નામ યાદ કરનારે, તમે સુનો રે;
કુરસી એ તોજી મન ધરનારે, તમે સુનો રે. ૭
હાશમી ખાતિમ કલાતે રે, તમે સુનો રે;
કુરસીયુંમા એ યુ જણાતે રે, તમે સુનો રે. ૮
ચોથી કુરસીભી જાનો રે, તમે સુનો રે;
અબ્દુલ મુનાફ પછાનો રે, તમે સુનો રે. ૯
કુરસીએ ખાતિમ કેરી રે, તમે સુનો રે;
ચારૂં યાદ રાખો સવેરી રે, તમે સુનો રે. ૧૦
મઝહબ ચારૂં યાદ કરને રે, તમે સુનો રે;
જુંં જુંં એ નામ મન ધરને રે, તમે સુનો રે. ૧૧
ઇમામ આઝમ કહીએ રે, તમે સુનો રે;
મઝહબ હમારા[1] એ લહીએ રે, તમે સુનો રે. ૧૨
ઇમામ શાફી નામા રે, તમે સુનો રે;
મઝહબ દુજે કેરા ઠામા રે, તમે સુનો રે. ૧૩
ઈમામ માલિક જાનો રે, તમે સુનો રે;
મઝહબ તીજા એ પછાનો રે, તમે સુનો રે. ૧૪
અહમદ હમબલ કહીએ રે, તમે સુનો રે;
ઇમામ એ ચોથે લહીએ રે, તમે સુનો રે. ૧૫
મઝહબ ચોથા અનુ કેરા રે, તમે સુનો રે;
ચારૂં યું બુઝીઓ સવેરા રે, તમે સુનો રે. ૧૬
ઈમામ એ ચારૂંકા નામા રે, તમે સુનો રે;
લખા ધોર[3] ફસલ કે ઠામા રે, તમે સુનો રે. ૧૭
તારીફ જે ચારૂં કેરી રે, તમે સુનો રે;
ઑસે ઠામ લખી હૈ અનેરી રે, તમે સુનો રે. ૧૮
વૅ સબ સુનતે બેના રે, તમે સુનો રે;
તારીફ જણાવે મન મૅના રે, તમે સુનો રે. ૧૯

૧ આપણા હ. પીર મશાયખ રહે૦ અ૦ નો મઝહબ હનફી છે ૩ પહેલી

મુજતહેદ[૧] ચારૂં એ કૅલાએ રે, તમે સુનો રે;
બેન અનુ નબી કે ઢુંઢાએ રે, તમે સુનો રે. ૨૦

ઢુંઢા સબ કલામે રબ્બાની રે, તમે સુનો રે;
દરીયા જું તરેકી[૩] નીશાની રે, તમે સુનો રે. ૨૧

મરજીએ[૪] કેરી રીતા રે, તમે સુનો રે;
ગોતા માર ઝવેર[૬] લીતા રે, તમે સુનો રે. ૨૨

મઝહબ રીતે એ બંધાવા રે તમે સુનો રે;
સુનના વઁ મન ધર ચાવા રે, તમે સુનો રે. ૨૩

—★—

—:—૨૩૫૬—૧૫૬:—

પહેલી

ખાતિમ કેરી કુરસી ચારા રે;
યાદ કરોને મન ધર પિયારા રે. ૧

મઝહબ ચારભી યાદ કરાહો રે;
ફરઝ એ આઠ હુએ મન લાહો રે. ૨

ચાર ફરજ હે વઝુ કેરે રે;
યાદ કરને વેળી સવેરે રે. ૩

ફરઝ હે ગોસલ કેરે તીના રે;
યાદ કરો જું હે સુન સુન લીના રે. ૪

ફરઝ ભી તીન તયમુમ[૭] માહા રે;
યાદ કરો વૅ બિસારો નાહા રે. ૫

મુસલમાની કી બીના[૮] જાનો રે;
ફરઝ હે પાંચ ભી ઑસ માહે માનો રે. ૬

કલમા હે કેના ને નમાઝ કરની રે;
ઝકાત દેની મન માહે ધરની રે. ૭

૧ મઝહબના પેશવા ૩ દરીયામા તરવું ૪ દરીયામાથી મોતી કાઢનાર ૬ મોતી ૭ જયારે પાણીની બદલીમા માટીથી વઝુ કરે છે તેને તયમુંમ કહે છે ૮ પાયા

રોઝે ભી ફરને બુઝો સહી રે;
ફરઝ હે હજ કીતી આપે દહી રે. ૮

પાઇઆ એ બુઝો મુસલમાની કેરા રે;
પાચું એ ફરજ બુઝો સવેરા રે. ૯

ફરઝ હે તેર નમાઝું કે મેંના રે;
એભી યાદ રાખો સહી મંના રે. ૧૦

ફરઝ હે સાત સિફત[૩] ઇમાના રે;
ફસલ ઇમાનકી મા લખાના રે. ૧૧

આમનતો વૅ સહી કર પઢાની રે;
ભેદ કી રીતા સબ મન ધરની રે. ૧૨

ફરઝ વૅ સાતુ તબ જનાવે રે;
સિફત ઇમાન કે જે કેલાવે રે. ૧૩

પાચુભી વકત નમાઝ કેરે રે;
ફરઝ એ પાચું બુઝો સવેરે રે. ૧૪

નીયત પાચું વેળામા ભી કીજે રે;
એભી હે ફરઝ પાચું મન દીજે રે. ૧૫

દસ[૪] એક[૬] વાજિબ બધે સલાતા[૭] રે;
બેંનો કેરી સુનો મન ધર બાતા રે. ૧૬

રમઝાન કેરે જે રોઝે લખાને રે;
ફરઝ એ તીસું હુએ જાને રે. ૧૭

રાઝે એ તીસ હેં જીભે કલાતે રે;
ચાંદ કે ચાંદ હેં પુરે ગણાતે રે. ૧૮

ચાંદ કુ દેખને રોઝે ધરાહો રે;
ચાંદ કુ દેખને ખોલના ચાહો રે. ૧૯

૧ અંદર ૩ તારીફ ૪-૬ અગીયાર ૭ નમાઝ

હોકમ રબે યું કીતા રે;
ફરઝ કે રોઝુંકી એ રીતા રે. ૨૦

નીએતાં ભી તીસ રોઝું કેરી રે;
ફરઝ કે રોઝે જે બુઝો સવેરી રે. ૨૧

નીએતાં ભી ફરઝ તીસું સહી રે;
હોકમ એ કીઆ સહી દહી રે. ૨૨

દસ ને સાતભી બુઝો રકાતા રે;
ફરઝકી મધે પાંચ સલાતા રે. ૨૩

એભી હે ફરઝ સહી કહીએ રે;
સૌ એક તીસ હુએ ગણ લહીએ રે. ૨૪

ઈબાદત કેરી ફસલ માંહા રે;
લખે બના કછુ રહે નાંહા રે. ૨૫

સુન સુન બાત એ મેરી ઈમાની રે;
ફસલ સ'મ એ પુરી લખાની રે. ૨૬

મકરૂ ભી હે વૅ લખા અસ મૅના રે;
બુઝે જો સુન મન ધર બેના રે. ૨૭

હલાલ હે ને જેતા ભી હરામા રે;
સ'મ લખાયા એક ફસલ ઠામા રે. ૨૮

નિકા એથી હોવે હલાલા રે;
ઑસકા ભી લખા અસ માંહે ચાલા[1] રે. ૨૯

હલાલ નિકા જિસથી ભગાતા રે;
અસ માંહે લખી વે સબ બાતા રે. ૩૦

સુનને મન ધર સુન ઈમાની રે;
ફસલ ઍસી એ સુધી[3] લખાની રે. ૩૧

૧ બયાન, હકીકત ૩ સહી, સાચી, સારી

—:૨૩૫૭—૧૫૭:—

ચાલ

સુન ને ઇમાની, ઇબાદત બેના;
સુન સુન સહી કર, મન રે દેના.
સુનને ઇમાની દીન બેના, ચાહો દિલ કે ભાવસુ;
ઇબાદત બેના સુન વીરા, યાદ કીજો ચાવસુ.
ફરજું હો કેરી રીત પાવે, સુન તે તો મન રે;
ફરજું કે જાને બના, થર[1] રેવૅ નાહી ઇમાન રે. ૧

પૅલી હે બુઝની, ફરજુંકી રીતા;
જે રબને બંદે સર ફરજ હે કીતા.
ધોરથી[3] હે પૅલી બુઝની, ફરઝ જિસકી સબ રીતા રે;
અદા કીએથી હોએ સાકિત[4], હોકમ રબ એ દીત રે.
ફરઝ પૅલે બુઝ કીજે, સીસથી ઉતારીએ;
અદાને સાકિત કેરડે, એ માએને[6] હે જાનીએ. ૨

ઇબાદત કેરી, ફસલ કે માહા;
સબ ફરજુ કી રીતા, પાવે અસ ઠાહા.
ફરઝકી જે રીત ચાવે, સુન મન ધર બેન રે;
ઢુંઢેથી વૅ સબ પાએસી, ઇબાદત ફસલ મેન રે.
ઇબાદત કી ફસલમાં ફરજુંકા લખીયા લેખ રે;
ફરજુંકા જિસકુ ચાવ હે, ફિર ફિર અસકુ દેખ રે. ૩

બુઝને ઇમાની, હે દરીયા દીના;
મુજતહેદું આઁસ કાજ, જાજ[7] હે કીના.
મુજતહેદું[8] દરીયા પૅરને[9], કાજ હે કીઆ વાન[10] રે;
દરીઆકુ ઓનુ ઢુંઢા સારા, લીએ માનેક[11] જાન રે.
એસે વાન બેઠ દરીઆ, પૅરના બુઝો સહી;
વાન બના જે પૅરીએ, ડુબતે હેં વૅ દેખે કહી. ૪

૧ મજબુત ૩ શરૂથી ૪ માથેથી ઉતરવું ૬ મતલબ ૭ વહાણ, આગબોટ
૮ મઝહબના પેશવા ૯ દરીયામા તરવું ૧૦ જહાઝ ૧૧ મોતી

તારૂ બના દરીઆ, જે જે કો પૅરીએ;
ડુબે દેખે કહી, ભુલે કહી ફરીએ.
તારૂ જે બના પેઠે દરીઆ, તરને કુ ચાએ રે;
ગોતે વે ખાતા ડુંબ જાવે, થાહા[1] ના કુછ પાએ રે.
જે દીન દરીઆ બેઠ જાણું, પૅરીએ રબ કારને;
બેગે કિનારે પોચીએ, અમન[3] સેતી ધારને[4]. ૫

વાન છોડ દરીઆ, પૅરને જાવે;
વૅ મુરખ જેસા, સહી રે દેખાવે.
મુરખ વે જે છોડે વાન, જાએ દરીઆ પેરને;
દુરીજન સંગ છલ[6] પાડણા, જાએ સાથે હેરને[7].
તો ભાઇ દીન કે ભલા અસથી, સુન મેરી બાત રે;
મુજતહેદું કેરે જાજ બેઠ, તાર આપકી જાત રે. ૬

—★—

—:—૨૩૫૮—૧૫૮:—

હરીઆણી

સુનને ઇમાની નેહસુ, એ દીન કી બાતી;
સુન સુન યાદ તો રાખીએ, પાક હોવે જાતી. ૧

હકીકત ઇબાદત કેરડી, નસ દન હે સુનની;
રીત એ મસલું કેરડી, સહી મન ધરની. ૨

બોત મસલે લખાએ રે, કિતાબું ઠામા;
ઓન કિતાબુ કેરડી, હે ફિકહ નામા. ૩

કિતાબા ફિકે કેરડી, મસલે લખાને;
મસલે અસંખ[8] રે, હુએ વે જાને. ૪

---

૧ દરીયાની નીચેની જમીન ૩ સહી સલામત ૪ નક્કી ૬ કપટ ૭ મુલાકાત કરવી સાથે ફરવું ૮ બહુજ ઘણા

અલેખે[1] હેં કિતાબ રે, જિસ માંહે લખાએ;
નામ કિતાબુ કેરડે, ના લેખે આએ. ૫
પુરી ના કો' કિતાબ રે, મસલું માંહા;
મસલે કિતાબમા, પુરે કસી નાહા. ૬
નંની બડી કિતાબ રે, હે બોત રે બોતેરી;
લાખ લાખ બૅતું કેરડી, હેં બુઝો સવેરી. ૭
દસ દસ બિસને તાસ રે, ચાલીસ હજારા;
એતની બેતું કે લખેસુ, હે બોત સુમારા. ૮
પુરી એકુ[3] નાહી રે, એ જેતી કિતાબાં;
મસલા જિસ માંહે ઢુંઢતે, સબ પાવે સતાબા. ૯
એક મસલા એકમા, ઑરમા[4] ઑર રીતા;
અદકા ઑછા સબમા, હે સહી દેખીતા. ૧૦
મસલુ બોત કાજ રે, મેં કીતી ચંતા;
પણ થાહ[6] ફિકે[7] કેરડા, ના પાતા દેખીતા. ૧૧
ઑસ કાજે કિતાબ રે, જે કંઝ[8] હે નામા;
લખે મસલે દિવાન મા, જે થે ઑસ ઠામા. ૧૨
કિતાબ કેરા નામ રે, ભી જે શરે વકાયા;
મસલા ઑસથી ઢુંઢતે, મેં કો' કો' પાયા. ૧૩
વૅ ભી દીવાન માંહે રે, લે સાંદાહ[9] લગાયા;
અસ અસ રીતે ખેપસુ[10], દીવાન લખાયા. ૧૪
કાફીભી હે નામ રે, એક બુઝો કિતાબા;
ઓસથીભી કો' કો' ઢુંઢને, મેં લીયા રે સતાબા. ૧૫
બૅગે લખતે ઢુંઢતે, મોજે જેતા પાયા;
દોનુ કિતાબું માંહેથી, ઑતના મેં લખાયા. ૧૬

૧ ઘણા ૩ એકપણ ૪ બીજામા ૬ છેડો, દરીયાના નીચેની જમીન ૭ દીનનું ઈલિમ જાણવું ૮ કંઝ કિતાબમાથી હ. પીર મશાયખ રહે. અ. એ ઘણા મસલા લીધા છે ૯ સાંધો કરયો વધ રો કરયો. ૧૦ મહેનતથી કોશીશથી

પણ જે કંઇ કિતાબ રે, હે બુઝો તીજી;
દીવાન ઑસથી લખાઇયા, તુ સુન સુન લીજી. ૧૭
દીવાન કર મેં ખેપ રે, લખા એ રીતા;
ઉમેદ મકબુલ જગમા, ઓસે કરે રે મીતા. ૧૮
મત રે મુનાફક મુમન, તુ હોજત રે લાવે;
ઉલમા[1] કે પાસ રે, તુ પુછને જાવે. ૧૯
મસલે બારીક રે, તુ પુછ પુછ આવે;
જે દેખ દીવાનમાં, ના ઢુંઢા પાવે. ૨૦
દીવાન પુરા નાહી રે, અધુરા આખે;
કર કર ઍસે ફંદ રે, લોકુ કુ દાખે. ૨૧
જોવાબ સુન મોનાફિકા, ઍસા દીવાન મેરા;
ઑર કિતાબુ રીતે રે, એ બુઝીઓ સવેરા. ૨૨
પુરે મસલે એક રે, કિતાબમાં નાહા;
તો સબ ઢુંઢા પાએ કયું, દીવાન કે માંહા. ૨૩
બૉત કિતાબાં રે ઢુંઢતે, મસલા પાવે;
જો બૉત આલિમ મિલ કર, કિતાબા ઢુંઢાવે. ૨૪
પણ ના ઢુંઢા પાએ રે, બુઝો કિસી રે કિતાબા;
જેતા મસલા ઢુંઢીએ, એતા પાવે સતાબા. ૨૫
સબ કિતાબુ રીત રે, દીવાન હે પુરા;
ભી ઓછી જું સબ રે, વૅસા એભી અધુરા. ૨૬
દુરીજન સુન મુનાફિકા, તુ બોલી નાહા;
હોજત મત તુ લાઈ રે, દીવાન કે માંહા. ૨૭
સહી સુન મેરી બાત રે, એક નસીએત કેરી;
કે હોજત છોડ હો મુમના, સુન લીજે સવેરી. ૨૮

તમામ શુદ.

[1] આલિમો.

પાનું નં.	લીટી	ગલત	સહી
૮૨	૧૪	આનુને	ઓનુને
૮૩	૧૬	ગાફિર	ગાફિલ
૮૪	૧૬	હો એકભી	હોએ કભી
૮૫	૧૫	ઍર	ઑર
૮૭	૧	મુસફિર	મુસાફિર
૮૭	૨૧	સમતેલાપણું	સમતોલપણું
૯૧	૧૬	ના	કા
૯૧	૨૧	બદલામ	બદલામા
૯૪	૧૫	હાજત	હાજર
૧૦૨	૧૭	ચકવે તુ	ચકવે તો
૧૦૬	૩	સ્રખરે રે	સુખ રે
૧૦૬	૨૩	એર	ઓર
૧૨૩	૨૬	૬ ફાયદો ઉપાડવો	૭ ફાયદોઉપાડવો
૧૬૧	૬	ઍસકા	ઑસકા
૧૬૮	૨	કુછ	કુછ
૧૬૯	૧૭	દેત	દેતા
૧૭૦	૯	કરા	કેરા
૧૭૦	૧૪		એ ખુબ કર લખીયા હવે પૉચ રે જેતા
૧૭૩	૯	બાના	બાજા
૧૭૪	૧૫	હોતા	ચાતા
૧૮૪	૧૯	ન પાવે	ના પાવે
૧૮૫	૨૩	આસકે	ઑસકે
૨૦૭	૨૧	હાલ	ફાલ
૨૦૮	૧૦	તીળ	તીસ
૨૧૪	૭	અકને	એકને
૨૧૭	૬	પિલને	પિલાને
૨૧૮	૧૦	હુઅ	હુઆ
૨૧૯	૨૩	બોલના	બોલ ના
૨૨૯	૨૨	ઝીત	રીત
૨૩૧	૧૨	હરામકે	હરામકે
૨૩૫	૧૨	અતે	આતે
૨૪૩	૪	તુમથી	તુમથી
૨૪૯	૧૯	દે	રે
૨૫૮	૧૪	નસદમ	નસદન
૨૫૯	(છેલ્લી લીટી)	ઉનદરી	ઇન્દરી
૨૬૫	૯	અભી	એભી
૨૬૫	૨૩	બીર	નબીર
૨૭૬	૭	બર	બેર
૨૭૬	૨૩	ગાંઠડી	ગાંઠથી
૨૮૪	૧૨	સુનુ	સુનો
૨૮૪	૨૨	હરામ	હરામ
૨૮૮	૧૭	બધે	મધે
૨૯૧	૧૩	હરીઆણી	હરીઆળી
૨૯૨	(છેલ્લી કડી)	વધરો	વધારો

"ઇબાદત--ભાગ બીજાં" ની શુધ્ધી પત્રિકા.

આ કિતાબમા છપાતી વખતે જે ભુલો થએલ છે તેની નીચે જણાવ્યા મુંજબ

સુધારીને વાંચશો.

પાનું નં.	લીટી	ગલત	સહી
૫	૧૬	ખતાઈ	બતાઇ
૧૧	૧૧	સુચના	સુનના
૧૧	૨૧	કબુબ	કબુલ
૧૫	૬	શુંતુરા	શુતુરા
૧૭	૧૮	મૂલકા	મુલકા
૧૮	૨૨	ફોકમા	ફોકટમાં
૧૯	૧૩	દો	જો
૨૦	૨૫-૨૬	દીન	દિન
૨૩	૭	ચાર	ચારા
૨૪	૩	કીતે	રીતે
૨૪	૧૧	નેસબ	નેસાબ
૩૪	૯	સૌદાગર	સૌદાગરૂ
૩૪	૯	રૂપાસા	પાસા
૩૪	૧૭	કે	કૈં
૩૫	૯	બાતકે	બાતકૌં
૩૬	૧૪	સૂ	સુ
૪૪	૫	ભ્રૂ	ભૂ
૪૪	૧૭	ઑસા	ઔસા
૪૬	૬	કીતા	રીતા
૫૦	૨૨	તુ	તો
૫૬	૫	કેરો	કેરા
૫૯	૧	તે	તો
૬૦	૫	રકો	કેરા
૬૧	૧૩	અંજર	અજર
૬૭	૨	હે જને	હેજ ને
૬૯	૧૩	નીચ્યત	નિચ્યત
૭૦	૧૯	કે	રે
૭૨	૪	બોલ્હી	બોલુકી
૭૫	૧૨	મતધર	મન ધર
૭૬	૨૫	કફફારે	કફફારો
૭૭	૨૦	ફરઝ	ફિકર
૭૮	૯	હોક ના	હોકના
૮૦	૧૪	લેતે	લિતે

દીવાને મશાયખ.

તેર ફસલો.

—(*)—

	નામ			કીંમત
×૧	નુર નામા	...	...	— —
૨	મેઅરાજ નામા	...	...	૩—૦—૦
૩	ગઝવાત	...	...	૩—૦—૦
×૪	ગિરદીયહ	...	...	— —
×૫	મોઅ્જિઝાત	...	...	૩—૮—૦
×૬	વિસાલ નામા	...	...	— —
×૭	ખુલાફાએ રાશેદીન		...	૩—૦—૦
×૮	મકતુલ નામા ભાગ ૧		...	૪—૦—૦
×૯	મકતુલ નામા ભાગ ૨		...	— —
×૧૦	ઇમાન ભાગ ૧	...	...	૩—૦—૦
×૧૧	ઇમાન ભાગ ૨	...	...	૫—૦—૦
/૧૨	ઇબાદત ભાગ ૧	...	...	૩—૪—૦
×૧૩	ઇબાદત ભાગ ૨	...	...	૫—૦—૦

* * * * * *

નોટ:- ઉપર બતાવેલી કિતાબોમાં જેના સામે કિંમત લખેલ છે, તે કિતાબો છપાઇ ગઇ છે.